Újra elhalasztották a holdra szállást

Legkorábban 2027-ben juthat el újra ember a Holdra, az Artemis III küldetéssel – jelentette be az amerikai űrügynökség vezetője, Bill Nelson. Mindez azután történt, hogy Donald Trump a milliárdos űrturistát, Jared Isaacmant nevezte meg a NASA új vezetőjének. Elon Musk természetesen ezen is nagyot nyerhet. QUBIT

Csaknem egy ezres egy feketéért

A szélsőséges időjárás, a kereslet és az import szigorítása mind hozzájárul a kávé árának brutális növekedéséhez. A kávé ára 10-20 százalékot emelkedett a tavalyi időszakhoz képest. Ha a tendencia folytatódik, egy nagyvárosi kávéházban egy csésze jó fekete ára megközelítheti az ezerforintos lélektani határt. NÉPSZAVA

Kulturális örökség lett a csárdás

Az argentin tangó, a spanyol flamenco és sok más örökségelem mellé került a csárdás tánc hagyománya az UNESCO szellemi kulturális örökségének listáján. A XVIII. századi katonai toborzások során kialakult csárdás különböző verzióit a mai napig táncolják Magyarország nagy részén, Erdélyben, a Felvidéken, a Vajdaságban. NÉPSZAVA

Ellopták Süsüt írója sírjáról

TEMETŐ Érthetetlen pusztítást végeztek Csukás István sírjánál. A temetői rongálások megelőzése érdekében országszerte már több helyen telepítettek kamerákat. Azonban az adatvédelmi előírások miatt ezek nem nyújtanak érdemi segítséget a tolvajok lefülelésében.

KUKLAI KATALIN

Csukás Istvánnak a Farkasréti temető művészparcellájában található síremlékéről eltűnt a híres egyfejű sárkány bronzszobra, amelyet két évvel ezelőtt avattak fel a 2020-ban elhunyt nemzet művésze emlékére. A felháborító és érthetetlen rongálásról a Fidelio számolt be egy olvasói bejelentés alapján. A meseíró másik legendás szereplőjének, Pom Pomnak a figurája sértetlen maradt. A szobrok alkotója, Pintér Attila a helyszínen készült fotók alapján a lapnak elmondta, egy ponton vésés nyomait véli felfedezni. A szobrot három ponton is rögzítették, valamint kőragasztóval is hozzáerősítették a sírhoz, így valószínűleg az elkövetőknek keményen kellett dolgozniuk, hogy eltávolítsák. Mivel a bronz puha anyag, azt sem tartja kizártnak, hogy megsérülhetett a műemlék. A rendőrség vizsgálja a lopást.

Nem ez az első eset, hogy a Farkasréti temetőben megrongálnak egy síremléket. 2007-ben Hofi Géza nyughelyéről is eltűntek azok a bronzszobrok, amelyek a humorista életútját szimbolizálták: a bakancs, a palást és a babérkoszorú – ezeket a rongálás után kőelemekkel pótolták.

Az üggyel kapcsolatban megkerestük a Farkasréti temetőt, de lapzártánkig nem válaszoltak.

A temetői lopások, rongálások megelőzésének, illetve az elkövetők megtalálásának érdekében országszerte már több helyen telepítettek kamerákat a sírkertekbe. A tótkomlósi Ó-temetőben 2020-ban elégelték meg a viráglopásokat. Szpisák Attila lelkész akkor azt nyilatkozta a BEOL-nak, hogy a kamerák 24 órás őrszolgálatot látnak el, a bejáratnál is elhelyeztek egyet, a temető közepére pedig egy nagy látószögű került, ami napi jelentéseket készít. Az igali temetőben jelenleg négy kamera üzemel, amelyek kizárólag az utcafrontot figyelik. A Sonline-nak Szántó Imre László polgármester azt nyilatkozta novemberben: terveik szerint a közeljövőben a kamerák száma tizenhatra nő, így sokkal szélesebb látószöget nyújtanak majd, és a temető eldugottabb részei is megfigyelhetővé válnak. A ZAOL beszámolója szerint a pacsai temetőben tavasszal öt közkutat szereltek szét tolvajok, és az értékes részeket elvitték. A nagy felháborodást kiváltó eset után az önkormányzat döntött a közterületeket figyelő biztonsági kamerák felszereléséről a Deák Ferenc utcai sírkertben. Túrkeve polgármestere, Sallai R. Benedek még októberben osztotta meg a hírt a közösségi médiában, hogy mivel rettenetesen kegyeletsértőnek érzi a temetői lopásokat, kamerabővítést rendelt el és valósított meg. Ősztől a Vénkerti temetőben a korábbi négy helyett immár nyolc készülék figyeli az eseményeket. A Vasúti temetőben is a korábbi ötről szintén nyolcra bővült ez a szám.

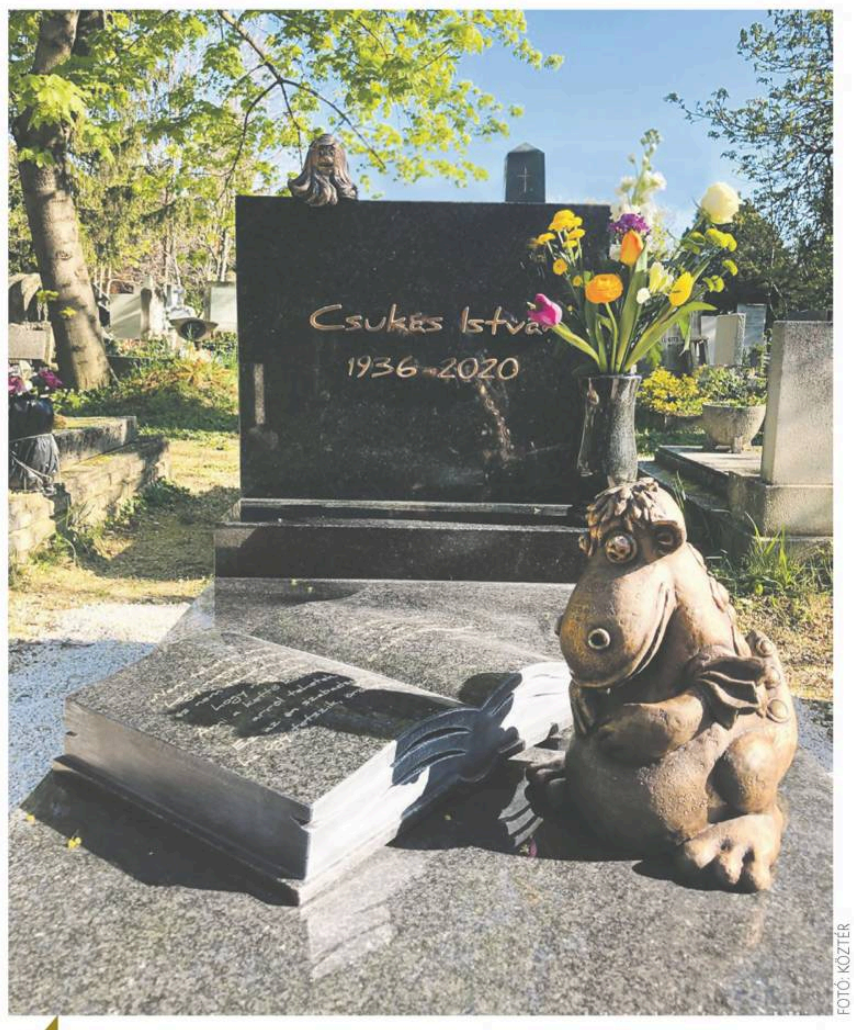

FOTÓ: KÖZTÉR

Pom Pom már egyedül őrzi a meseíró síremlékét, őt megkímélték

Ha a temető üzemeltetője úgy dönt, hogy kamerás megfigyelőrendszert épít ki, rendkívül körültekintően kell eljárnia – hívta fel a figyelmet Miklós Péter adatvédelmi ügyvéd. Meg kell vizsgálni előzetesen, hogy a kamerák megfelelő elrettentő erővel bírnak-e, és kizárólag vagyonvédelmi céllal lehet kiépíteni a rendszert. Fontos előírás, hogy a kamerás megfigyelésre fel kell hívni a területre belépők figyelmét, a rögzített adatokat pedig a jogszabályban meghatározottak szerint szükséges kezelni. Ez többek között azt takarja, hogy csak bizonyos személyek jogosultak a felvételek megtekintésére, illetve a felvételeket csak meghatározott ideig lehet tárolni.

„A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak kialakult gyakorlata van erre az esetkörre” – nyilatkozta lapunknak Remport Ádám, a Társaság a Szabadságjogokért szakértője.

Bodrogi Gyula: Jaj, istenem! Ez egy tragikus szemétség, de lehet, hogy a Süsü büszke lesz rá...

„E szerint a temetők területén a magánszféra kiemelt védelmet élvez, hiszen az emberek itt különösen intim élethelyzetben vannak: gyászolnak és vallási rítusokat végeznek. Kamerák működtetése tehát nyitvatartási időben egyáltalán nem lehetséges, mert sérti a látogatók emberi méltóságát. A rongálások, lopások megakadályozása és az elkövetők azonosítása érdekében az önkormányzatok telepíthetnek kamerákat, de ezeket nyitvatartási időn kívül lehet üzemeltetni, és a temető falának a vonalában, illetve a főbb csomópontokon telepíthetők. Így elérhető, hogy csak azokról készüljön felvétel, akik jogellenesen tartózkodnak a temető területén.”

A jogszabály tehát nem tiltja a temetőkben a kamerák telepítését, de az adatvédelmi előírások miatt kérdéses, hogy az így készült felvételek alapján tetten lehet-e érni a tolvajokat, sírrongálókat, illetve egy nyomozás során segíthetnek-e beazonosítani az elkövetőket.

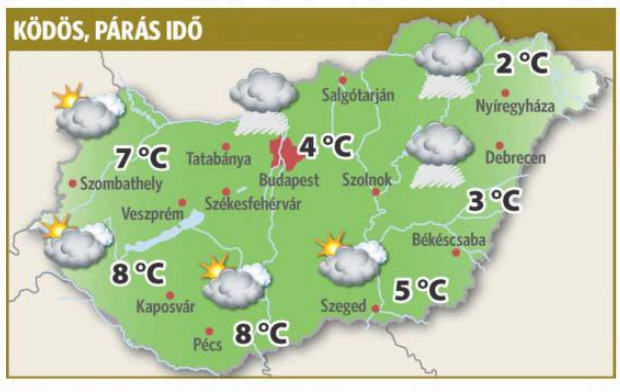

Boldog névnapot, Ambrus!

Az Ambrus férfinév a görög Ambrosziosz név rövidüléséből származik. Jelentése: halhatatlan.

KENÓ December 6.

5	8	9	12	21	22	28	33	34	35
37	42	44	45	50	58	63	77	79	80

A külföldön elvett jogsit itthon is bevonják

SZIGOR Az uniós közlekedési miniszterek tanácsa elfogadta az Európai Bizottság közlekedésbiztonsági javaslatát, amivel a súlyos közlekedési szabálysértéseket elkövetőkkel szemben lépnének fel. A jogszabálytervezet alapján a jogosítványt kibocsátó tagállamnak bizonyos feltételek teljesülése esetén be kellene vonnia a sofőr jogosítványát, ha egy másik tagállamban eltiltják a vezetéstől. A Bizottság eredetileg a teljes Unióra szerette volna bevezetni az eltiltást, de mivel a tagállamok nem tudják biztosítani, hogy eltiltásról szóló nemzeti határozataikat a többi tagállam végrehajtsa, a Tanács a kölcsönös elismerés módszerét javasolta. A rendelkezés nem vonatkozik a 3 hónapnál rövidebb időre szóló és az 1 hónapon belül lejáró eltiltásokra. A jogszabállyal megszüntetik a joghézagot, aminek köszönhetően a külföldi sofőrök relatív büntetlenséggel megúszhatnak súlyos szabálysértéseket. Az új szabályok még nem lépnek életbe, először az Európai Parlamentnek is el kell fogadnia a javaslatot.

NÉPSZAVA

Külföldön is érdemes lesz vigyázni a jogosítványra

FOTÓ: AFP/PETER KNEFFEL

Keményen büntetnének a magyarok

A magyarok többsége azonnal több hónapra vagy több évre elvenné a jogosítványt azoktól, akik kiugró mértékben lépik túl a megengedett sebességet – derül ki a Pulzus Kutató Totalcarnak készített felméréséből. (A kutatásra 2023. szeptember 5-én került sor, 1000 fő megkérdezésével.) A válaszadók harmada szerint a jövedelemarányos büntetés lenne jó megoldás, de vannak, akik az autó ideiglenes elvételével szankcionálnának. Valamennyi településtípust nézve a jogosítványelvétel a sláger, de ez a szankció leginkább a fővárosiaknak tetszik.

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 9., hétfő 152. évfolyam, 286. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

EU-pénz segíthet az ukrajnai menekülteken

Úgy tűnik, mégis lesz megoldás az Ukrajnából menekülők itteni lakhatási problémájára, ha a kormány az uniós belügyi alapokból fizetheti ki azoknak a lakhatási támogatását, akiktől egy augusztusi kormányrendelet alapján megvonták ezt. **3. oldal**

Nem bánják a leépítést

Több száz embert bocsátottak el az elektronikai alkatrészeket gyártó Jabil Tiszaújvárosban működő gyárából, de a 12 ezres várost nem rázta meg a hír, sőt vannak, akik örülnek is neki. **4. oldal**

„Mintha szándékosan provokálnának”

Orbán személyes hiúságáról szólt a svéd és finn NATO-csatlakozás késleltetése, azt pedig talán 15-20 kormányközeli ember tudhatja, hogy a háttérben milyen segítséget nyújtanak Ukrajnának – mondta a lapunknak adott interjúban a NATO Parlamenti Közgyűlésének alelnökévé választott Vadai Ágnes DK-s képviselő. **5. oldal**

Új közös piac

25 évig tartó tárgyalások után aláírták az EU és a dél-amerikai Mercosur-országok közötti szabadkereskedelmi megállapodást,amivel egy 720 millió fős piac jöhet létre, ahol az áruk több mint 90 százalékára fokozatosan megszűnnek a vámok. **8. oldal**

Az Aszad-rezsim vége

SZÍRIA Két hét alatt omlott össze az ötvenéves diktatúra, a lázadók vasárnap bevették Damaszkuszt is. Bassár el-Aszad Moszkvába menekült.

HARSÁNYI GYÖRGY

A szíriai lázadók megdöntötték az Aszad család több mint öt évtizedes brutális uralmát. Bassár el-Aszad elnök a BBC értesülése szerint Moszkvába menekült, ahol menedékjogot kap.

Ünneplő emberek özönlötték el tegnap a szíriai főváros győzelmi lövöldözéstől visszhangzó utcáit, miután a lázadók két hete indított, meglepően gyors előrenyomulással a hétvégén bevették a fővárost

Szalai Máté Közel-Kelet-szakértő: Van párbeszéd a legfontosabb szereplők között

is. A szíriai forradalmi zászlót lengető tömegek ünneplése hírügynökségek szerint a 2011-es arab tavaszt idézte, amelyet akkor brutális leszámolás és fegyveres felkelés követett, polgárháborúba taszítva az országot.

Az ünneplők kifosztották az elnöki palotát és rezidenciát. A rezsimmel szövetséges Oroszország közölte, hogy Aszad a lázadó csoportokkal folytatott tárgyalásokat követően elhagyta az országot, utasítást adva a hatalom békés átadására. Mohamed Gázi Dzsalali miniszterelnök egy videóüzenetben tudatta, hogy kormánya kész „kezet nyújtani” az ellenzéknek. Aszad holléte sokáig ismeretlen volt, miután repülőgépe eltűnt a radarképernyőkről, de este az orosz állami média közölte, hogy Moszkvában van, ahol menedékjogot kap.

A rezsim bukását ünneplő tömeg mindenhonnan igyekezett eltüntetni a diktátor portréját

FOTÓ: AFP/OMAR HAJ KADOUR

Szalai Máté Közel-Kelet-szakértő a Népszavának azt mondta, nehéz jósolni, de láthatóan „van konstruktív párbeszéd a legfontosabb szereplők között. A lázadók fő erejét adó Hajat Tahrir as-Sam csoport kapcsolatban volt a szíriai rezsimből egyes emberekkel, és a szíriai kormányfő is jelezte, hogy most már érdekeltek a békés átmenetben”. Így esély van rá, hogy ne legyen teljes a káosz.

FOLYTATÁS A 8. OLDALON

Megnyitotta kapuit a Notre-Dame

ÚJJÁSZÜLETÉS A fél világ dermedten figyelte 2019 áprilisában, ahogy a lángok pusztítják a világ egyik legfontosabb kulturális örökségét, a párizsi Notre-Dame-ot. Szombaton aztán hatalmas tömeg várta a helyszínen, hogy beléphessen a megfeszített munkával újjáépített székesegyházba. A párizsiak és a világ minden részéről érkezett

A felújításban a kézművesmesterek ősi tudása mellett a mesterséges intelligenciát is bevetették

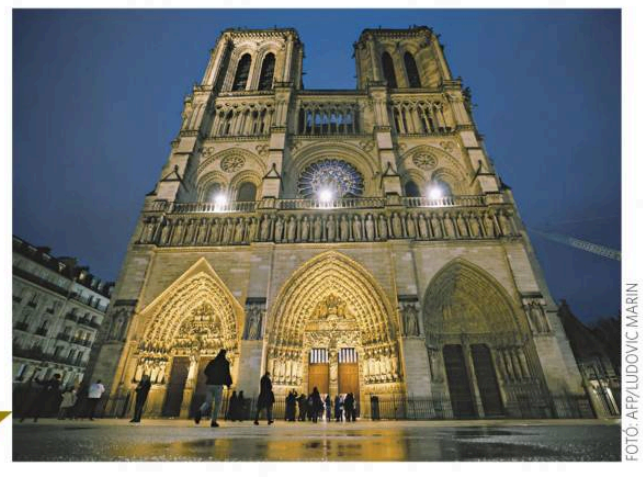

FOTÓ: AFP/LUDOVIC MARIN

érdeklődők mellett 50 meghívott államfő vett részt a megnyitón. Az ünnepségen – ahol Donald Trump megválasztott amerikai elnök a francia köztársasági elnök, Emmanuel Macron oldalán foglalhatott helyet – részt vett Jill Biden jelenlegi first lady mellett számos európai vezető, köztük az érkezésekor tapssal fogadott Volodimir Zelenszkij, Frank-Walter Steinmeier német, Sergio Mattarella olasz és Sulyok Tamás magyar elnök, Giorgia Meloni olasz miniszterelnök.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Spórolnak a tárcák a pulykapénzen is

FOTÓ: MÉSZÁLY TAMÁS

Egyedül a Honvédelmi Minisztériumban lesz ajándék: élelmiszercsomagot kapnak a dolgozók

JUTTATÁS Idén sem kapnak pulykapénzt a minisztériumok kötelékében dolgozók a lapunknak válaszoló 10 tárcából 9-ben – derült ki a Népszava közadatigényléséből. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a minisztériumok dolgozói, vezetői részesülnek-e év végi jutalomban vagy bármilyen jutalom jellegű kifizetésben. A Pénzügyminisztérium nem válaszolt, és – mint kiderült – egyedül a Honvédelmi Minisztérium állományában lévők kapnak tárgyi ajándékot: 313 embernek jut élelmiszer-ajándékcsomag bruttó 58 911 forint értékben. 2020 óta hivatalosan nem volt év végi „pénzeső” a tárcáknál, persze ettől még lehettek év közben juttatások. Ami a közalkalmazottakat illeti, Boros Péterné szakszervezeti elnök azt mondta, jutalomról a kulturális, szociális ágazatban és a területi közigazgatásban eddig egy szó sem esett.

> 2020 óta hivatalosan nem volt év végi „pénzeső” a tárcáknál.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

Tévút erőltetni az akkugyárakat

TERMELÉKENYSÉG A magyar gazdaság termelékenységi mutatói jócskán elmaradnak az uniós átlagtól, aminek nem a Covid-válság és nem is az ukrajnai háború a fő oka. A jegybank legfrissebb elemzése szerint nem jött be a kormány számítása, hogy a szabad munkaerőre alapozva, az autóipart, az akkumulátoripart kiemelten támogatva ér el növekedést. Ezen ágazatok termelésének hozzáadott értéke ugyanis messze elmarad például a szolgáltatásokétól és más, innovatív iparágakétól. A jegybank javaslata szerint a hatékonyabb termelési módokra és ágazatokra kell összpontosítani.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

A Kreml folyvást beavatkozik

RÉSEN Lehetséges-e még tisztességes választásokat tartani? – merül fel a kérdés, miután a bukaresti alkotmánybíróság pénteken érvénytelenítette a romániai államfőválasztás folyamatát az orosz beavatkozás miatt. Moszkva már nem egy választást próbált manipulálni korábban a sajátjának tartott befolyási övezetekben, 2014 óta pedig a nyugati országokban is próbálkozik ezzel, de még sehol sem merték kimondani, hogy Moszkva döntötte el az adott voksolást. Pedig az orosz hackerek egyre sikeresebben alkalmazzák azt a stratégiát, hogy a közösségi média közönségét botok és trollok segítségével befolyásolják. 2018-ban az uniós intézmények a dezinformáció elleni intézkedési tervet dolgoztak ki, de tökéletes védelmet ez nem biztosít.

Moszkva hackerei egyre jobbak a megtévesztésben

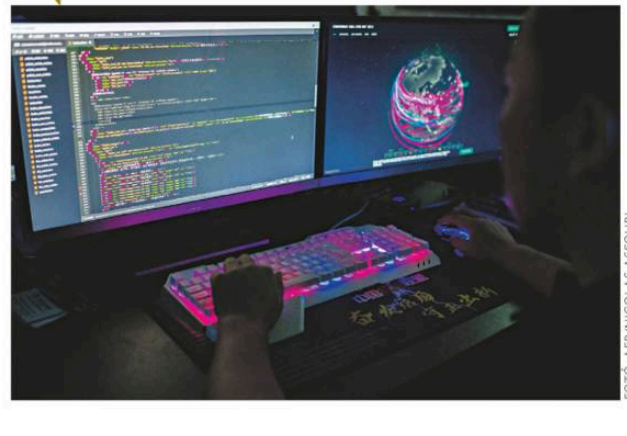

FOTÓ: AFP/NICOLAS ASFOURI

ÍRÁSUNK A 7. OLDALON

És a Notre-Dame válaszolt

ÚJJÁSZÜLETÉS A 2019-es tűzvészben részben elpusztult párizsi székesegyház szombaton államfők és közéleti személyiségek előtt nyitotta meg újra kapuit. Az ünnepség méltó volt ahhoz az ötéves munkához, amellyel a műemléket megmentették.

HORVÁTH PATRÍCIA
PÁRIZS

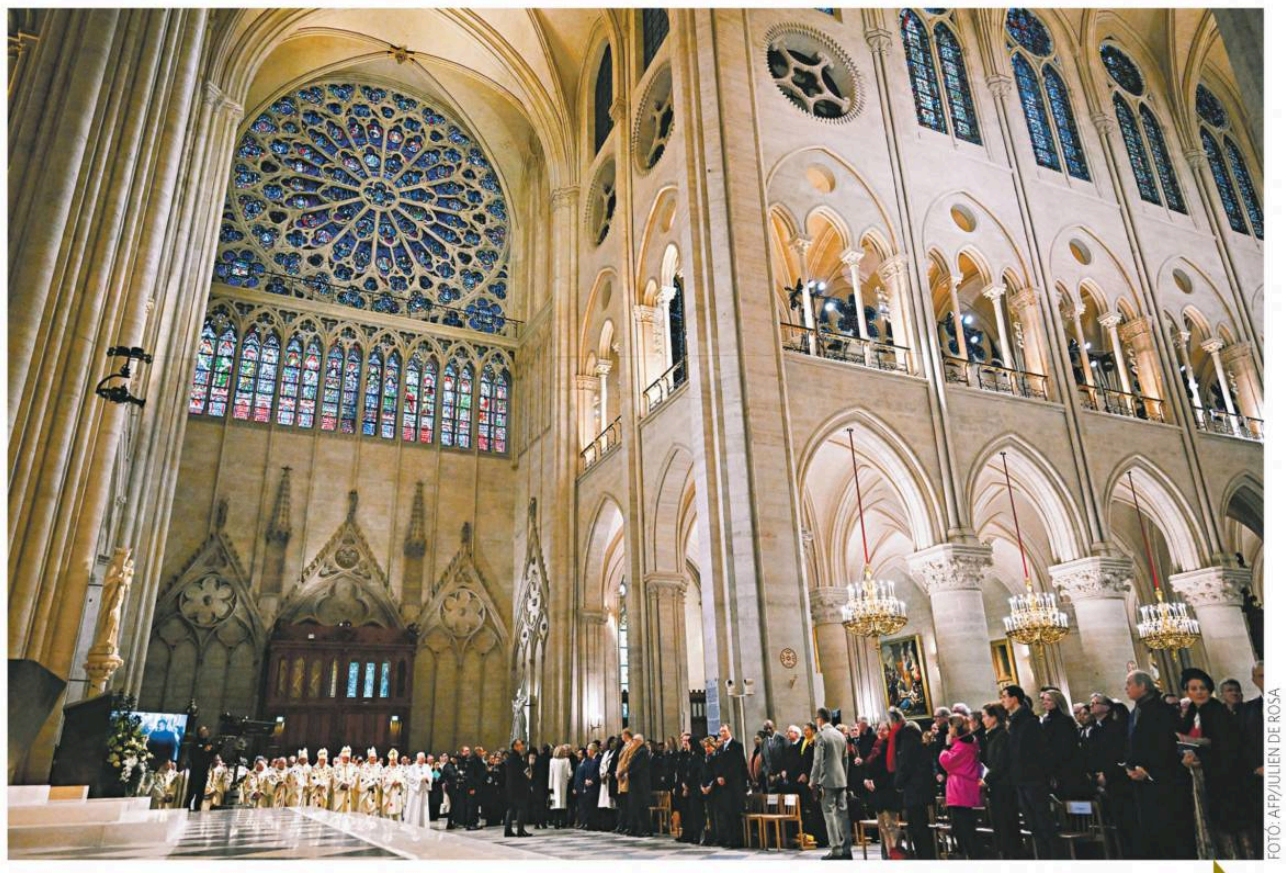

FOTÓ: AFP/JULIEN DE ROSA

Háromszor csendült fel a 121. zsoltár, és az ajtók megnyíltak. A Notre-Dame újra él, és tárt kapukkal várja a hozzá járulókat

„A meghívóval érkezőket kérjük, fáradjanak előre!” Sokadszorra hangzik el a rendőrség által lezárt utca egyik átengedőpontján a kiáltás, ahol – bár még 15 óra sincs – óriási tömeg gyűlt össze. Az egymáshoz préselt emberek viccelődnek, beszélgetnek, ismerkednek.

Csodavárás – ez a szó jut eszembe. A rendőrök kedvesen és mosolyogva (!) válaszolnak a százszor is feltett kérdésre: mikor juthatunk közel a Notre-Dame-hoz? No persze, a közel itt egy relatív forgalom, mert a többkörös védőgyűrű legbelsejébe csak nagyon kevesek nyerhetnek bebocsátást. A Notre-Dame megnyitójára felállított védelmi rendszert biztosító 6 ezer rendfenntartó Franciaország minden területéről érkezett. Mesterlövészek a tetőkön, katonák biztosítják a rakpartokat, a Szajnán motorcsónakokkal járőröznek, a metróállomásokat lezárták, a megállókon átrobognak a metrókocsik. A „nagyon magas szintű terrorista fenyegetés” szerinti protokoll mentén életbe léptetett biztonsági intézkedések az olimpia megnyitóünnepségéhez hasonlatosak.

Amikor végre megnyílnak a kapuk, a belépőket megmotozzák, átvizsgálják, és csak ezután engedik be a rakpartokon elkerített szektorokba, ahová 40 ezer embert várnak. A Cité szigetén felállított óriási kivetítőkön folyamatos a műsor: valamivel csak el kell ütni a fennmaradó három és fél órát a kezdésig. A hidakon tévéstábok interjúznak, 5-10 fős csoportokban folyamatosan engedik be a szerencséseket, akik meghívójukkal a szigetre léphetnek. A rendőrségi autók sorfala mögött pedig ott áll az, akiért mindez történik: a Nagyasszony, a lángokból újjáéledt Notre-Dame.

Minden telefon fényképez, úton-útfélen nézők nyilatkoznak: ki-mit érzett, hol volt, mikor látta a tűzvészt, honnan érkezett ma, mit vár? Egy baráti társaság arról beszél, hogy hamarosan ez a pillanat is történelem lesz, és legalább elmondhatják majd, hogy itt voltak. Vannak, akik Franciaország más területeiről utaztak fel a fővárosba, kifejezetten erre az ünnepségre, és persze külföldiek is vannak szép számmal.

A francia tévécsatornák egész napos közvetítésének riportfilmjei bepillantást engednek annak a 3500 négyzetméteres, többszintes konténervárosnak az életébe, amelyet a székesegyház háta mögött állítottak fel a felújítás idejére, és ahol napi szinten közel 500 mesterember fordult meg. Az egyik fiatal ács kiemeli: „Ha nem lett volna ez az építkezés, akkor még mindig ott lennénk elrejtve a világ szeme elől a kis műhelyünkben. Most megtudta a világ, hogy létezünk, hogy nem veszett el az ősi tudás.”

> Egyes elemzők szerint a tűz eloltásának pillanatában nagyjából 30 percre volt az épület a teljes összeomlástól.

És erre az ősi tudásra nagy szükség volt, annak ellenére, hogy a mesterséges intelligencia adta lehetőségeket is kihasználták. Az Autodesk cég segítségével készített 3D-s replika ugyanis előre tesztelhetővé tette a különböző felújítási döntéseket, hogy mit bír el a megviselt épület. Egyes szakemberek szerint ezek a tesztelési módszerek több tucat hónappal rövidítették meg a munkálatokat.

Pedig a teljesen irreálisnak gondolt öt év még rövidebb is volt, ha csak az effektíve munkálatokat tekintjük, hiszen azok kevesebb mint három évig tartottak. Egyes elemzők szerint egyébként a tűz eloltásának pillanatában nagyjából 30 percre voltak az épület teljes összeomlásától, amit a ráfecskendezett víz súlya is nyomott. Ezért is volt akkora jelentősége annak az óriási önfeláldozásnak, amiről a tűzoltók egy maroknyi, 20 fős csoportja tett tanúbizonyságot: életüket kockáztatva másztak fel az északi toronyba, hogy közvetlen közelből tudják oltani a tetőzetet. Pedig a tűzoltóknál alapelv: csak emberért lehet életet kockáztatni.

Amikor aztán másnap kiderült, hogy nemcsak az erősen megrongált épület maradt meg, de a műkincsek is mind – már mindenki csodáról beszélt. Az oltáron, a füstölgő romok között ott fénylett az aranykereszt, és minden kép túlélte, a szobrok, köztük a Pietà és a Mária-szobor is, amelytől centiméterekre csapódott be a huszártorony csúcsa az épületbe. Na de hogy a kakas is? Ebben sokan már isteni beavatkozást láttak. A XIX. századi torony tetején álló és a torony omlásával a mélybe zuhanó rézkakast maga a Notre-Dame főépítésze, Philippe Villeneuve találta meg a felperzselt romok között a tűzvész utáni reggelen. És a szoborba rejtett három ereklye, köztük a töviskorona egy kis darabja, amelyet állítólag Jézus viselt keresztre feszítése előtt, valamint Szent Dénes és Szent Genovéva (Párizs védőszentjei) egy-egy relikviája is túlélte a zuhanást. A főépítész ezt követően a karjára tetováltatta a huszártorony képét, és az a kitüntetés érte, hogy maga tervezhette meg az új, inkább főnixmadárhoz hasonlatos kakast.

A magas rangú vendégek érkezését követően kezdetét vette a megnyitóünnepség. Párizs érseke a Notre-Dame elé lépve háromszor kopog a zárt kapun pásztorbotjával, melyet egy a tűzvészben megmenekült korabeli gerendából készített külön erre az alkalomra a miseruhákat is tervező Jean-Charles de Castelbajac. Az addig csendes székesegyház pedig válaszolt. Háromszor csendült fel a 121. zsoltár, és az ajtók megnyíltak. A Notre-Dame újra él, és tárt kapukkal várja a hozzá járulókat. Hiszen ő maga is egy kapu, amely a hagyomány szerint Krisztushoz vezet.

A köztársasági elnök beszéde előtt rövid filmben mutatták be a felújítás különböző fázisait, és hivatalosan is tisztelegtek a közel kétezer szakember előtt. Majd érkeztek a tűzoltók, és felsorakoztak, szemben a széksorokkal. A Notre-Dame homlokzatára a KÖSZÖNJÜK szót vetítették ki minden nyelven, és a jelenlévők hosszú tapssal tisztelegtek a megmentők előtt.

A nagy orgonát nyolcszoros szólítással „ébresztette” fel Párizs érseke, melyre a felújított hangszer regiszterének minden színével válaszolt. Az estét záró szertartást Laurent Ulrich, párizsi érseke a következő szavakkal fejezte be: „Üdvözöllek benneteket, mindnyájatokat, akik idejöttetek; akár keresztények vagytok, akár nem, akár hívők, akár nem, Szűz Mária kitárja karját felétek, meghallgat benneteket, és bemutatja nektek Fiát, Jézust, akinek minden tisztelet és dicsőség jár ma és mindörökké!” Az együttélésnek ez a gondolata visszhangként érkezett Ferenc pápa üzenetére, amelyet a megnyitó kezdetén a pápai követ olvasott fel.

Trump volt a fókuszban a meghívottak között

VENDÉGEK Több mint 50 ötven államfő vett részt a felújított Notre-Dame megnyitóján, ám az igazi nagy húzás Donald Trump megválasztott amerikai elnök megnyerése volt az ünnepségre. Emmanuel Macron francia elnök – miután múlt héten a szélsőjobb és a baloldal a nemzetgyűlésben leváltotta alig három hónapja kinevezett kormányfőjét – azt remélheti, a katedrális felújításának diadala és Trumphoz fűződő korábbi sikeres kapcsolatának újrafelvétele eltereli a figyelmet súlyos belpolitikai helyzetéről.

A január 20-án újra hivatalba lépő Trumpot Macron államfőknek járó pompával fogadta az Elysée-palotában, egyértelmű jeleként annak, hogy európai vezetők máris azon dolgoznak, hogy elnyerjék kegyeit, és Amerika képviselőjeként kezeljék őt a világ színpadán. Trump másfél órát töltött az elnöki palotában, ahol először ketten tárgyaltak, majd Volodimir Zelenszkij is csatlakozott hozzájuk 35 percre. Az ukrán elnök utóbb a közösségi médiában „eredményesnek és jelentősnek” nevezte a találkozót, ahol mint írta „népünkről, a harctéri helyzetről és az igazságos békéről” is beszéltek. Trump a Truth Social platformon pedig azt írta: „Zelenszkij és Ukrajna szeretne megállapodni, és véget vetni az őrületnek. Azonnali tűzszünetre és a tárgyalások megkezdésére lenne szükség.”

Az utolsó pillanatban megszervezett csúcstalálkozóra három nappal azután kerítettek sort, hogy Andrij Jermak, a kijevi elnöki hivatal vezetője Washingtonban tárgyalt J. D. Vance megválasztott alelnökkel és Trump más tanácsadóival, hogy meggyőzzék Trumpot, tartsa fenn Ukrajnának amerikai támogatását.

FOTÓ: AFP/LUDOVIC MARIN

Az európai vezetők máris azon dolgoznak, hogy elnyerjék Donald Trump kegyeit

Az esti megnyitóünnepségen – ahol Trump Macron oldalán foglalhatott helyet – részt vett Jill Biden jelenlegi first lady mellett számos európai vezető, köztük az érkezésekor tapssal fogadott Zelenszkij, Frank-Walter Steinmeier német, Sergio Mattarella olasz és Sulyok Tamás magyar elnök és Giorgia Meloni olasz miniszterelnök. Ott volt Vilmos walesi herceg, Svédország, Belgium, Spanyolország és Monaco uralkodója, a luxemburgi nagyherceg, a katari emír is.

A VIP-vendégek között volt Elon Musk, a világ leggazdagabb embere, ahogy a leggazdagabb francia, Bernard Arnault is, továbbá François Hollande és Nicolas Sarkozy korábbi francia elnökök. A széksorokban hollywoodi sztárokat is lehetett látni, köztük Salma Hayeket, akinek férje 200 millió eurót adományozott a székesegyház felújítására.

HARSÁNYI GYÖRGY

Csak elvétve lesz pulykapénz

JUTALOM A minisztériumok nagy részénél az idén is elmarad a karácsonyi osztogatás, egyedül a Honvédelmi Minisztérium jelezte: ajándékcsomagokkal kedveskedik a munkatársainak.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Karácsony előtti ajándékosztás a parlamentben. A minisztériumi dolgozók többségének még ennyi sem jut

FRANK ZSÓFIA

Lapunk még november végén közadatigénylésben kérdezte a különböző szaktárcákat arról, hogy az idén a minisztériumok dolgozói, vezetői részesülnek-e jutalom jellegű juttatásban, tehát motivációs elismerésben, év végi jutalomban, esetleg szabadságmegváltás okán kifizetett pénzben, vagy bármilyen hasonló jellegű kifizetésben. A megkérdezett 11 minisztérium közül egyedül – akárcsak tavaly – a Pénzügyminisztérium élt a törvényben meghatározott 15 napos hosszabbítás lehetőségével.

A többi tíz tárcából kilenc válasza szerint az idén sem kapnak pulykapénzt a minisztériumok kötelékében dolgozók. Egyedül a Honvédelmi Minisztériumtól kaptuk azt a választ, miszerint a HM állományába tartozó, kormányzati szolgálati jogviszonyban – ide nem értve a közigazgatási államtitkárt –, munkaviszonyban, politikai szolgálati jogviszonyban – ide nem értve a minisztert – foglalkoztatottak részesülnek tárgyi ajándékban. Egész pontosan 313 fő kap élelmiszer-ajándékcsomagot a 2023. évi nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset 10 százalékának megfelelő összegben, vagyis bruttó 58 911 forintért.

Az idei esztendő csak a honvédelmi tárca miatt lóg ki a sorból, ugyanis 2020 óta hivatalosan nem volt év végi pénzeső a minisztériumoknál. A kormánypárt viszonya a karácsonyi jutalmakhoz 2020-at megelőzően meglehetősen ingadozott. 2013-ban például Kubatov Gábor, a Fidesz pártigazgatója és Kocsis Máté (aki jelenleg frakcióvezető) levelet küldött a választókerületi elnököknek, amelyben Orbán Viktorra hivatkozva elrendelték, hogy a városvezetők és kormánypárti politikusok ne vegyenek fel jutalmat. Aki mégis elfogadott, azt vagy visszafizetésre kötelezték, vagy jótékonysági célra kellett felajánlania az összeget. 2017-ben azonban változott a helyzet, és kiderült, hogy bizonyos helyeken Erzsébet-utalványokkal jutalmazták a munkavállalókat és a vezető pozícióban lévőket is. 2019-ben a 24.hu kérdésére kiderült, hogy jelentős összegeket kaptak a minisztériumi alkalmazottak. A Külgazdasági és Külügyminisztériumnál 260 millió, a Belügyminisztériumban pedig 600 millió forintot osztottak szét, a Pénzügyminisztérium dolgozóinak 10 ezer forintos ajándékcsomaggal kedveskedtek.

HALLGATNAK

BOROS PÉTERNÉ: Jutalomról a kulturális, szociális ágazatban és a területi közigazgatásban egyelőre egy szó sem esett

Az, hogy a tárcáknál nem osztanak év végi jutalmakat, még nem jelenti azt, hogy év közben mindez nem történik meg. A 24.hu 2023-ban szedte össze, hogy a 2021-es minisztériumi éves beszámolók alapján kik kaptak jutalmakat. A miniszterek és államtitkárok már akkor sem igazán részesültek bónuszban, kivéve pár szerencsést. Vidoven Árpád, a HM közigazgatási államtitkára 10,5 millió forintot kapott, Gazsó Balázs, aki az egykori Innovációs és Technológiai Minisztérium közigazgatási államtitkára volt, 5,6 milliót, akárcsak Latorcai Csaba, a szintén már megszűnt Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára (jelenleg a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium miniszterhelyettese).

Lapunk megnézte a 2023. évi beszámolókat, ugyanakkor a legtöbb tárca még nem töltötte fel ezt a dokumentumot (sokan a 2022-eset sem). Azok közül, amelyek mégis elérhetővé tették, a Miniszterelnökség volt az, amelyik helyettes államtitkári (illetve azonos illetményre jogosult) szinten a „normatív jutalom, céljutalom, projektprémium" mezőben 20,77 millió forintot tüntetett fel. Ebben a pozícióban 19-en dolgoztak ott, de a dokumentumból nem derült ki, hogy az összeg hány ember közt oszlik szét. Az Energiaügyi Minisztérium (EM) szintén a helyettes államtitkári rubrikában 2,2 millió forintnyi jutalomról számolt be. Ebben a pozícióban 11 ember dolgozik a tárcánál, az viszont szintén nem derül ki, hogy hányfelé oszlik a pénz. Főosztályvezetői szinttől lefelé a már elérhető beszámolókból kiderül, hogy bőkezűbb volt a kormány, például 428 munkatárs közt 890 milliót osztottak szét. A legtöbb tárca esetén az alacsonyabb pozícióban dolgozók jellemzően kaptak valamilyen jutalmat 2023-ban.

Ami a közalkalmazottakat illeti, lapunk megkérdezte Boros Péternét, a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közszolgálati Dolgozók Szakszervezetének elnökét, aki elárulta: jutalomról a kulturális, szociális ágazatban és a területi közigazgatásban egyelőre egy szó sem esett. – Az biztos, hogy a bérek siralmasak, jó lenne valami jutalom, ami egy kissé ellensúlyozná az inflációt. Az önkormányzatok esetén pedig helyenként változik, hogy hol adnak év végi prémiumot.

Uniós pénz segíthet a kocsi menekülteken

EGYEZTETÉS – Úgy tűnik, mégis lesz megoldás az Ukrajnából menekülők itteni lakhatási problémájára, ha a kormány az uniós belügyi alapokból fizetheti ki azoknak a menekülteknek a lakhatási támogatását, akiktől egy augusztus 21-től hatályos kormányrendelet alapján megvonták ezt – mondta a Népszavának Léderer András, a Magyar Helsinki Bizottság munkatársa. Hozzátette: jelen pillanatban erre „hajlandóság is mutatkozik" a kormány részéről.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Főleg nőket és gyerekeket tettek utcára a kormány döntése miatt

Mint arról beszámoltunk, a kormány döntése alapján augusztus 21-től már csak azoknak a menekülteknek jár a napi bruttó 5000 forintos állami lakhatási támogatás (amit szállásadójuk kap meg), akik Ukrajna olyan területéről érkeztek, amelyeken konkrét harcok dúlnak. Ebbe a kategóriába sok olyan terület „nem fért bele", mint például Kárpátalja, ahonnan menekültek jönnek, így utánuk lakhatási támogatás sem jár. A harcokkal érintett területek listáját pedig annak ellenére nem módosította a kormány, hogy nemrég Kárpátalját is rakétákkal lőtték az oroszok. A menekültek lakhatási támogatásának ilyen feltételhez kötése sérti a többi között az átmeneti védelemről szóló uniós irányelvet is. Léderer elárulta: már júliusban formális panaszt nyújtottak be az Európai Bizottsághoz.

– Ez a szabályozott módja annak, ha egy tagállamban olyan jogszabály lép életbe, ami az uniós joggal ellentétes. Ilyenkor felhívják az Európai Bizottság figyelmét az érintettek, az őket segítők vagy bármely uniós állampolgár. A panasz nyomán, ha azt megalapozottnak találja a Bizottság, elindul egy nem nyilvános párbeszéd közte és az adott tagállam kormánya között. Ez zajlik jelenleg, arra ugyanakkor nincs lehetőség, hogy megtudjuk, a folyamat hol tart, milyen irányt vett – magyarázta. Vélhetőleg itt is előkerült az a lehetőség, hogy a belügyi alapokból fizessék az ukrajnai menekültek lakhatási támogatását.

Téma volt a menekültek helyzete az Európai Parlamentben is, miután – a Magyar Helsinki Bizottság fellépése nyomán – 10 képviselő rendkívüli kérdéssel fordult Ylva Johanssonhoz, az Európai Bizottság akkori belügyi biztosához. (Az új biztosi kollégium december elsején lépett hivatalba.) November 21-én az EP állampolgári jogi, bel- és igazságügyi bizottságában (LIBE) beszéltek a magyar helyzetről, ahol megerősítették: valóban jogsértő a határozat, illetve azt, hogy kapcsolatban állnak a magyar hatóságokkal. Jelezték: ha nem találnak megoldást, akkor az új bizottság fogja eldönteni a soron következő jogi lépéseket.

Azt, hogy mely ukrajnai megyék számítanak háború sújtotta térségnek, a kormány dönti el. Minden hónapban a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium oldalára kellene feltölteniük erről egy listát. Ez ugyanakkor július elseje óta nem frissült (legutóbb december 2-án töltötték fel ugyanazt a listát, ami korábban is volt), holott a Magyar Helsinki Bizottság szerint további 8 megyét is érintenek a bombázások, köztük kárpátaljai területeket is, amiket legutóbb november 17-én ért támadás. Lapunk kérdéseket küldött a Miniszterelnökségnek, hogy a támadás miatt felírják-e a következő listára Kárpátalját, illetve más megyéket, de érdembeli választ nem kaptunk. Csupán annyit írtak: „A kormány figyelemmel kíséri az Ukrajnában zajló folyamatokat és a fegyveres összecsapások kiterjedését, amennyiben szükséges, ezen fejleményekkel összhangban meghozza a megfelelő döntéseket."

A mostani állapot szerint december végéig van szállása a Kocsról kitett embereknek.

Így jelenleg a Kocson augusztus végén utcára tett mintegy 60-70 fős csoportnak meglehetősen bizonytalan a lakhatása.

– A Kocsról kitett menedékesektől úgy tudjuk, december végéig hosszabbította meg a Máltai Szeretetszolgálat a Fejér megyei szállásadójukkal kötött szerződését. Élelmet, tisztálkodási szereket ugyanakkor továbbra sem kapnak. Ráadásul a Fejérben elszállásoltak hiába keresnek hónapok óta munkát, nem találnak – tájékoztatta a Népszavát Nagy Bernadett, a Magyar Helsinki Bizottság munkatársa.

FRANK ZSÓFIA

LAPSZÉL

Orbán Balázs: Gyalog érkeztem

FOTÓ: NÉPSZAVA

Indulatos Facebook-posztban kelt ki Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai igazgatója, amiért olyan híresztelések terjedtek, miszerint kormányzati kisbusz szállította volna a doktori védésére. A sok vitát kiváltó doktori védésének napján kezdett el keringeni a neten egy kép, ahogy az ELTE jogi kara előtt szabálytalanul parkol egy olyan jármű, mely kísértetiesen hasonlít a kormányzat által használt buszokra. Orbán állítja, gyalog érkezett az ÁJK épületébe, és gyalog is távozott. NÉPSZAVA

Bedobtak egy számot a konzultációra

Több mint 700 ezren töltötték ki eddig a nemzeti konzultációt, amely több mint egy hónapja startolt el – közölte Hidvéghi Balázs. A Miniszterelnöki Kabinetiroda parlamenti államtitkára azután közölte a részvételi adatokat, hogy a Hvg.hu megírta: a korábban jellemző kommunikáció ellenére a kormány most kérésükre sem adta ki a számokat, ami arra utalhat, hogy a vártnál kevésbé népszerű a konzultáció. NÉPSZAVA

Felavatták Csurka István szobrát

FOTÓ: MTI/UJVÁRI SÁNDOR

Felavatták Csurka István szobrát a lakitelki Hungarikum Ligetben. Az eseményen Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum főigazgatója arról beszélt, hogy Csurka Istvánt azért azonosították antiszemitaként, mert az „nagyon is kapóra jött" Magyarországon azoknak a zsidó származású kommunistáknak, akik a viselt dolgaikat firtató minden kérdést egyből antiszemita megnyilvánulásnak bélyegeztek, hogy ezzel „ússzák meg az elszámoltatásukat". A Mazsihisz még pénteken adott ki állásfoglalást, amelyben azt írták, az egykori MIÉP-elnök munkásságát „határozott és számtalanszor bírált antiszemitizmus jellemzi, amit a magyar zsidóság nem felejt, és amit minden tisztességes magyar állampolgár, felekezeti hovatartozásától függetlenül, elutasít". NÉPSZAVA

Meghalt Borenich Péter

Életének 85. évében elhunyt Borenich Péter, a Magyar Rádió egykori munkatársa, tényfeltáró újságíró, több száz dokumentumműsor készítője, dramaturgja. Borenich a rendszerváltás után több mint egy évtizeden át a Magyar Rádió közalkalmazotti, később üzemi tanácsának elnöke is volt. NÉPSZAVA

Nem mindenki bánja a létszámleépítéseket

DOLGOZÓK Tiszaújvárost nem rendítette meg a Jabil elektronikai gyártónál történt több száz fős elbocsátás. Akadt, aki annak örült, hogy kevesebb vendégmunkás lesz mostantól a borsodi településen.

DOROS JUDIT

– Ha humoros kedvemben akarnék lenni, azt mondanám: aki oda belép, hagyjon fel azzal a reménnyel, hogy innen is megy majd nyugdíjba – mondta egy középkorú férfi a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tiszaújvárosban. Igaz – folytatta –, hogy máshol is elég nagy időnként a mozgás, de rájuk ez kifejezetten igaz: az elmúlt évek alatt több elbocsátási hullámot is át kellett vészelniük azoknak, akik ott dolgoztak. De olyan is volt, hogy utána meg több száz embert vettek fel, úgyhogy ha valaki bírja ezt a libikókát, és nem lényeges, hogy kiszámítható, stabil állása legyen hosszú évtizedekig, annak megfelelő lehet ez a munkahely.

Az ipari település központjában kérdeztünk helyieket arról, megrázta-e az itt élőket, hogy a térség egyik legnagyobb elektronikai üzeme, az amerikai tulajdonban lévő, jelenleg közel háromezer főt foglalkoztató s megrendelésekre főként

> Nagyon sok már a vendégmunkás a településen, s a Jabilnál is dolgoztak olyanok, akik kiríttak ebből a nyugodt, kisvárosias légkörből – fogalmazott egy nyugdíjas tanárnő.

elektronikai alkatrészeket gyártó Jabil Circuit Hungary Kft. a hírek szerint közel 900 embert küldött el. Igaz – közölte korábban a cég a Telex megkeresésére –, ezt a létszámot nem az utóbbi hetekben, hanem az év eleje óta építették le.

A gyári állomány 673 fővel lett kisebb – ebből 200 embernek megszüntették a munkaviszonyát, a többiek pedig saját döntésükből távoztak –, 186 kölcsönzött kollégájuk szerződését pedig nem újították meg. A létszámcsökkentést a napenergia-termékek iránti globális kereslet és az elektromos járművek iránti európai kereslet visszaesésével indokolták. A helyiek úgy tudják, hogy az üzem tevékenységének egy részét ungvári egységébe helyezné át a Jabil, de a cég ezt cáfolta.

FOTÓK: PAVEL BOGOLEPOV

Cáfolta a vállalat, hogy az üzem tevékenységének egy részét ungvári egységébe helyezné át

Lapunk is megkereste a vállalatot, a létszámleépítés adatain túl arról is érdeklődve: segítettek-e az elbocsátottak álláskeresésében, illetve befolyásolja-e a városnak fizetendő iparűzési adó mértékét, hogy csökkent a termelés, de a kérdéseikre nem kaptunk választ. Úgy tudjuk, hogy az önként távozóknak kedvező pénzügyi feltételeket kínáltak a „lelépés" fejében.

A városban járva volt, aki arról beszélt a Népszavának: sem ő, sem ismerősei nincsenek az elbocsátottak között, egyszerű tiszaújvárosi lakosként pedig igazából nem bánja a létszámleépítésről szóló híreket.

Libikóka. Voltak az utóbbi években elbocsátások, de munkaerő-felvétel is

– Nagyon sok már a vendégmunkás a településen, s a Jabilnál is dolgoztak olyanok, akik kiríttak ebből a nyugodt, kisvárosias légkörből: hangoskodtak, italoztak, feltűnően viselkedtek az utcán. Ha most ők nem lesznek itt, azzal senki sem jár rosszul – fogalmazott egy nyugdíjas tanárnő. Egy munkásruhába öltözött férfi pedig – aki később elmondta, hogy ő a Mol Petrolkémia Zrt. telephelyén dolgozik, de rokonai a Jabil alkalmazottai, akiket nem érintett a elbocsátási hullám – arról beszélt: nem olyan könnyű manapság elhelyezkedni, még ebben a térségben sem, ahol tucatnyi, főként vegyipari és elektronikai nagyüzem működik, mert a legtöbb helyen már „beállt" a létszám, nagy mozgások nincsenek. Ő egyébként belsős információk alapján úgy tudja: az ukrán háború hírére a cég erősen elmozdult a napelemgyártáshoz szükséges alkatrészek irányába, arra számítva, hogy a konfliktus miatt akadozik majd a gázellátás, és emiatt sokan áttérnek az alternatív energiaforrásokra.

Csakhogy a magyar kormány az utóbbi években épp a napelempiacot tette labilissá a folyton változó támogatási rendszerével és azzal, hogy több ezer családnak máig nem fizették ki a háztartási kis erőművekre elnyert támogatást. Ezt pedig visszahat a gyártókra is. Ráadásul időközben visszaesett az elektromos autók iránti kereslet is, ami szintén érzékenyen érintette a Jabilt. Iparági hírek szerint a vállalat előrehaladott tárgyalást folytat egy nagy nemzetközi telekommunikációs céggel, és ha nyélbe ütik az üzletet, újból vesznek majd fel embereket. Erre utalhat, hogy a képzett szakemberek egy részét a most visszaesett megrendelések miatt sem bocsátották el, csak állásidőre küldték.

A polgármester szerint aki akar, máshol el tud helyezkedni

KIÚT – Nem kaptam felhatalmazást arra, hogy információt közöljek a létszámleépítésről – ezt mondta lapunknak Herbák Istvánné, az Elektronikai Dolgozók Szabad Szakszervezete (Eldoszsz) elnöke, a Jabil üzemi tanácsának tagja, akit arról kérdeztünk, milyen egyeztetések folytak a dolgozók és a munkaadó között, támogatják-e az elbocsátottakat az álláskeresésben, illetve kikérte-e a szakszervezet véleményét a cég vezetése, mielőtt ezekről a lépésekről döntött.

Amikor felvetettük, hogy vajon szakszervezeti elnökként kitől kellene felhatalmazást kérnie a tájékoztatáshoz, az érdekvédelmi vezető gyakorlatilag megismételte az előző mondatot, és így tett kérdésünkre később Barna Ádám vezetőségi tag is. Úgy tudjuk, az Eldoszsz képviseli a gyáron belül a legtöbb foglalkoztatottat.

– Folyamatosan figyelemmel kísérik a Jabilnál történteket, szükség esetén egyeztetnek a cég vezetőjével, s bíznak abban, hogy később újra bővül az üzem termelési kapacitása – mondta lapunknak Fülöp György, a város Tiszaújvárosi Lokálpatrióták színeiben újraválasztott polgármestere. Szavai szerint a település gazdasági háttere erős, több nagy cég is működik itt, ennek is köszönhető, hogy a munkanélküliség erre a térségre nem jellemző, aki akar, máshol el tud helyezkedni. Vélhetően így van ez a Jabil kötelékéből elbocsátották esetében is, hiszen az álláskeresők létszáma nem változott meg az utóbbi időben – tette hozzá. Egy belső forrásunk szerint ennek részben az lehet az oka, hogy az üzemben sok volt a vendégmunkás, és sokakat szállítottak a környező megyékből is munkásjáratokkal ide, így létszámarányosan nem volt sok tiszaújvárosi a leépítettek között. D. J.

„Azt hazudik a tárca, amit akar”

HADERŐ Orbán személyes hiúságáról szólt a svéd és finn NATO-csatlakozás késleltetése, az ukrajnai orosz agresszió ügyében pedig talán 15-20 kormányközeli ember tudhatja, hogy a háttérben milyen segítséget nyújtanak Ukrajnának – mondja Vadai Ágnes DK-s képviselő.

BATKA ZOLTÁN

Mit gondol, személyének vagy Magyarországnak szól, hogy a NATO Parlamenti Közgyűlésének alelnöke lett? A többi alelnök fajsúlyosabb katonai hatalomból érkezik: Kanada, Egyesült Királyság, Németország, Finnország.

A döntés az elvégzett munkának szól. Évekkel ezelőtt alulról kezdtem a közgyűlésben a tudományos-technikai bizottságban. Amire akkor még sokan úgy tekintettek, hogy az a „futottak még” kategória. De épp az utóbbi évek eseményei – például az ukrán védekezés során bevetett high-tech vívmányok vagy a tenger alatti kábelek elleni akciók – egyre fontosabbá tették ezt a testületet, ahol előbb albizottsági elnök, alelnök, végül elnök lettem. Sajnos azt is lehet mondani, hogy annak ellenére választottak meg, hogy magyar képviselő vagyok. A magyar kormány megítélését jelzi a NATO-n és a közgyűlésen belül, hogy az utóbbi egy évben nem találkoztam még olyan képviselővel, aki pozitívan beszélt volna a magyar kormány NATO-val kapcsolatos megnyilvánulásairól.

Milyen ügyekben tapasztalta ezt?

Például az ukrajnai orosz agresszió ügyében a magyar kormány nem éppen NATO- és EU kompatibilis viselkedését láthattuk. Mintha szándékosan provokálnák a szövetségeseinket: a magyar külügyminiszter rendszeresen jár Oroszországba, Fehéroroszországba, vagy az az eset, ahogy a magyar miniszterelnök a soros EU-elnökség első napján elment Oroszországba. Miközben a kormány azt mondja, hogy ennek gazdasági okai voltak, ha megnézzük a holland gáztőzsde árait és azt, hogy mennyiért vesszük a gázt Oroszországtól, akkor teljesen nyilvánvaló, hogy ez nem igaz. A másik a finn és a svéd NATO-csatlakozás volt. Odakint senki sem értette, hogy az időhúzásra miért volt szükség.

Idehaza sem igazán. Ön szerint mi lehetett emögött?

Ez a miniszterelnök személyes hiúságáról szólt: világlapok címlapján akar szerepelni. Ha még emlékszik, először azt mondták, hogy Törökország előtt ratifikálni fogjuk a svéd csatlakozást. Nos, török kollégák elmondták, hogy annak idején előre értesítették a magyar kormányt, hogy ők mikor fogják ezt elfogadni, ám a magyar kormány nem tartotta be az ígéretét. Orbán Viktor akkor azzal állt elő, hogy jöjjön ide a svéd miniszterelnök, ami meg is történt, ám olyan szerződésekről tárgyaltak, amiket így is, úgy is meg kellett volna kötni. Inkább arról volt szó, hogy a magyar miniszterelnök akarta nagyobbnak láttatni magát.

A NATO Parlamenti Közgyűlése montreali ülésén nemrég ajánlást fogadott el, amelyben megállapították, hogy Ukrajna „megingathatatlan támogatására van szükség a győzelemig és azon túl is”. A plénumnak kormánypárti tagjai is vannak. Ők miként álltak a kérdéshez?

Diplomatikusan fogalmazzunk úgy, hogy a kormánypárti képviselők nem szeretik magukat exponálni.

Kevésbé diplomatikusan?

Nem igazán jönnek el, vagy nem szeretikmeghallgatniaszakmaiellenérveket. Például a svéd és finn csatlakozás körüli hercehurca idején volt külön beszélgetés, de egyszerűen minden lepergett róluk. Ők is tudták, hogy ennek semmi értelme, de megvolt a belpolitikai ukáz, hogy mit kell csinálniuk. A nagy kérdés, hogy pontosan mit csinál most a kormány Ukrajnával kapcsolatban.

> Mivel minden, a honvédség személyi állományával kapcsolatos adat titkos, azt hazudik a tárca, amit akar, és van egy sanda gyanúm, hogy ezt meg is teszi – mondja a képviselő.

Ön szerint mit tesznek?

Annyit tudunk, amiről a sajtó is beszámol, hogy Szijjártó utazik ide, Orbán oda. De valójában azt, hogy a háttérben milyen segítséget nyújtanak akár azzal, hogy átengedik Magyarország területén a fegyvereket, és milyen egyéb segítséget adnak Ukrajnának, azt ebben az országban szerintem 15-20, kormányhoz közeli ember tudhatja. Egyszer, ha véget ér majd ez a kormányzás, akkor látni fogjuk, hogy milyen konkrét segítséget nyújtott a kormány Ukrajnának, és milyen konkrét feladatot vállaltak a NATO-n belül.

Például a most felhúzott várpalotai óriási lőszergyárból fog eljutni az ukrán frontra lőszer?

Ezt speciel megkérdeztem a tárcától.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Vadai Ágnes szerint a katonák még képesek ellensúlyozni azt a bődületes rombolást, amit a kormány véghez vitt, de el fog jönni az a pont, amikor erre már nem lesznek képesek

Mi volt a válaszuk?

A tárcánál az írásbeli kérdésekre olyanok válaszolnak, akik vagy olvasni, vagy írni nem tudnak, vagy egyiket sem. Pedig ezek a kérdések nem öncélúak: fontos lenne tudnunk, hogy pontosan mit vállalunk, miért, és ezzel milyen kockázatot vállalunk. Nyilvánvalóan nem lehet ezekről mindent elmondani, van minősített része. A nagyobb baj inkább az, hogy kifelé sem látszik, hogy a magyar kormány egy NATO-kompatibilis, koherens, átlátható, következetes politikát vinne.

Hogyan magyarázná meg, hogy idehaza a hadsereg a NATO-ba integráltan működik, de közben a politikai vezetés mintha valami teljesen más táncot járna?

Ez komoly feszültséget okoz a Magyar Honvédségen belül. Azt gondolom, hogy a honvédelmi miniszternek zéró a befolyása a kormánypolitika alakítására, ahogy a civil kontrollt sem valósítja meg, őt csak külsőségek érdeklik. A külügyet és a honvédelmet teljességgel a miniszterelnök irányítja, a helyzetet pedig fokozza a fia jelenléte a tárcánál. Jóérzésű politikus ilyent nem csinál, hogy beküldi a fiát a rendszerbe, ami kockázatot jelent neki és a bajtársaknak is. Sorozatban érkeznek az aggasztó döntések, például az egyenruhások jogait, kötelességeit rögzítő kétharmados törvényt megszüntették, emiatt az Alkotmánybírósághoz fordultam. De ott volt 8/2023-as rendelet, amivel elküldték a honvédségtől a 25 évnél régebben szolgálókat.

Lehet már tudni, hány tisztet bocsátottak el?

Nagyon sok kísérletet tettem, hogy megtudjuk. Azonban idehaza valamennyi, a honvédség személyi állományával kapcsolatos adat titkos. Így azt hazudik a tárca, amit akar, és van egy sanda gyanúm, hogy ezt meg is teszi.

Sok régi, NATO-kötődésű tiszt volt, így voltak, akik „nátótlanításnak” is nevezték a folyamatot...

Végig is futott a híre a NATO-n, a katona múltú új cseh államfő is megemlítette ezt. Volt, hogy NATO-missziókban szolgáló katonák a misszió kellős közepén kapták meg az elbocsátó papírjaikat, ami borzasztó veszélyt jelentett, nem csak a kontingensre. A magyar katona képes ellensúlyozni azt a bődületes rombolást, amit a kormány véghez vitt, de el fog jönni az a pont, amikor már nem tudja Egy példa: a napokban a kormányzat arra sem válaszolt nekem, hogy amikor Koszovóban megtámadták a magyar katonákat – 27 magyar katona sérült meg, többen súlyosan – tettek-e lépéseket, hogy a támadókat elfogják, illetve kitiltsák Magyarországról. Ez abszolút demoralizáló. Közben idehaza a kormányzat a hivatásos és a szerződéses – azaz profi – katonasággal szemben a területvédelmi, tartalékos erőket akarja szinte kizárólag fejleszteni.

Amire lehet szükség: ahogy mondani szokás, a háborúkat a profi katonák kezdik, ám a tartalékosok fejezik be.

Magyarországnak hivatásos hadserege van, a hadsereg gerincét a hivatásosok és a szerződésesek adják. Ezzel szemben idehaza csak a tartalékos erőket fejlesztik, mivel az gyorsan felszerelhető és olcsóbb is.

> „A honvédelmi miniszternek zéró a befolyása a kormánypolitika alakítására, a külügyet és honvédelmet teljességgel a miniszterelnök irányítja, a helyzetet pedig fokozza a fia jelenléte a tárcánál.”

Spórolnak ezzel?

Ez inkább ideológiai kérdés náluk. A magyar jobboldalt a hadsereg fejlesztésekor az ideológia határozta meg, ilyen alapon csinált miszsziót, alakította át a hadsereget. Miközben nem veszi észre, hogy elmegy mellettünk mindenki. A XXI. században élünk, számos olyan terület van, amit nem lehet egy tartalékossal megvédeni. Például a kibertér. Ennek védelme láthatóan most sem nagyon sikerült.

Arra gondol, hogy Védelmi Beszerzési Ügynökség (VBÜ) honlapjáról egy nemzetközi hackercsapat katonai dokumentumokat szerzett meg?

És ez az ügynökség intézte a rendőrségtől az adóhatóságon át az Országgyűlési Őrségig a beszerzéseiket. Azoknak az adatai is kikerültek. De remélhetőleg a mai nemzetbiztonsági bizottsági ülés után tisztában látunk (interjúnk felvétele után kiderült: a bizottságban a kormánytöbbség 2053-ig titkosította az elhangzottakat – a szerk.).

Feltételezem, volt, amiről még önök is a hackerek által a netre feltöltött iratokból értesültek. A kormányzatnál még mindig teljes a hírzárlat az ellenzéki képviselők felé?

Azért valamivel már jobban szivárog a rendszer a honvédség részéről, így mi is több információt kapunk. Például arról, hogy mekkora különbség van aközött, amit mondanak, és amit tesznek. Mindenkit megvádolnak „háborúpártisággal”, közben azért Rogán Antal 29 millióért megrendelt egy kutatást Balásy Gyulától, hogy felmérje, a 18 és 50 közötti magyar férfiak hogyan viszonyulnak a „tartalékos katonasághoz”. Ha a baloldal a „háborúpárti”, a jobboldal meg a „békepárt”, akkor ugyan miért akarnak felmérést arról, hogy a magyar férfiak hogyan viszonyulnak ahhoz, hogy katonának álljanak?

A NATO-közgyűlésre visszatérve: a következő ülés Ohióban, Daytonban lesz. Donald Trump megválasztott amerikai elnökről rendkívül szélsőséges verziók terjengenek a várható Ukrajna-, illetve NATO-politikájával kapcsolatban.

Nem vagyok Donald Trump nagy rajongója, és sok mindent tudok róla feltételezni, de amiket a kampányban mondott, például hogy aki nem fizeti meg a kétszázalékos GDP-arányos NATO-hozzájárulást, azt hagyni fogja, hogy Putyin megtámadja, nos, azért szeretném remélni, hogy ez csak kampányduma volt. A NATO nemcsak Európának fontos, hanem az USA-nak is. Azokhoz a kihívásokhoz, amelyek az USA-t érik Kína vagy Irán részéről, partnerekre van szüksége. Azok pedig javarészt az Atlanti-óceán túlsó partján vannak. Ha pedig valaki nagyon megpróbálna kifelé kacsingatni a NATO-ból, és ezt az EU-ban érzékelik, akkor egyre inkább a NATO európai pillérjéről fognak beszélni, ami lényegében az EU-s közös hadsereg, kül- és védelmi politika. Az elmúlt években sok-sok amerikai politikussal beszéltem. Azonban olyan amerikai szenátorral nem találkoztam, aki NATO-ellenes volt. Republikánus és demokrata egyaránt eltökélt volt a NATO támogatásában.

LAPSZÉL

Egyre több napelem termel áramot

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A nagyobb, 50 kilowatt feletti, közcélú naperőművek összmérete novemberben meghaladta a 4 ezer megawattot (MW) – közölte vasárnap az áramrendszer egyensúlyáért felelős, állami Mavir jelentése alapján az Energiaügyi Minisztérium. Ez a 2018-as adat 12-szerese. A gyárak saját célra termelő egységei további 728 MW-ot, a kisebb, háztáji napelemek pedig 2629 MW-ot tettek ki. A teljes mennyiség már 7352 MW. A szaktárca ennek kapcsán emlékeztet: míg korábban a kormány 2030-ra tervezett 6 ezer MW-ot, az új cél már 12 ezer MW. A saját célú, házi napelemrendszerek darabszáma a háromszázezret, az ipariaké az 1600-at, a közcélú ipariaké pedig a 3400-at közelíti. A szaktárca ugyanakkor nem említi, hogy bár a napelemek összteljesítménye elvileg már a teljes hazai áramszükségletet lefedné, fogyasztáson belüli arányuk a borús napok miatt csak 14 százalék. A túlságosan napelemközpontú villamosenergiarendszer-fejlesztés miatt ugyanis míg egy fényesebb, nyári napon áramuk szinte eladhatatlan, estefelé és telente a másfajta erőművekből származó áram díja csúcsokat dönt. M. I.

Újabb sztrájk készül a Volkswagennél

A Volkswagen dolgozói újabb figyelmeztető sztrájkra készülnek a gyár németországi üzemeiben – értesült a HVG.hu. Az IG Metall szakszervezet által szervezett munkabeszüntetések a vállalat azon tervei ellen irányulnak, amelyek gyárbezárásokat, jelentős elbocsátásokat és 10 százalékos bércsökkentést helyeznek kilátásba. NÉPSZAVA

Francia kézben a gönyűi erőmű

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

Az Európai Bizottság pénteken jóváhagyta, hogy a francia Veolia Environnement kizárólagos irányítást szerezzen a magyarországi székhelyű Uniper Hungary Energetikai Kft. felett. Utóbbi cég üzemelteti a gönyűi, gáztüzelésű erőművet. A hazai áramszolgáltatásban fontos szerepet betöltő, viszonylag nagy, 428 megawattos egységet 2011-ben még az E.ON építette. Ám 2016-ban a konszern „hagyományos" tevékenységeit átvevő, 2022 óta a német állam tulajdonában lévő Uniperhez került át. A Veolia Magyarországon közel tucatnyi – például a budapesti, a debreceni és az oroszlányi – erőmű mellett százezreknek ivóvizet, tízezreknek pedig távhőt biztosít, de hulladékgazdálkodási, mérnöki és építőipari szolgáltatásokat is végeznek. A most zárult ügylet vételárát nem közölték. M. I.

Lehúznak az akkugyárak

FELZÁRKÓZÁS Az elmúlt négy évben érdemben nem nőtt a magyar gazdaság termelékenysége, jelentős a lemaradás az uniós átlagokhoz képest.

PAPP ZSOLT

A magyar gazdaság fejlődése a 2010-zel kezdődött évtized végén látványosan megtorpant. Ez látszólag a Covid-járvány, majd az ukrajnai háború következménye, valójában kifulladt az évtized közepétől a szabad, rendelkezésre álló munkaerőre épülő extenzív növekedési modell, az intenzív, a hatékonyabb termelési módokra és ágazatokra összpontosító bővülés viszont nem igazán indult meg. Az átmenet kulcsa a hatékonyság és a termelékenység növekedése lenne – állapítja meg a Magyar Nemzeti Bank (MNB) az immár harmadszor megjelenő Termelékenységi jelentésében.

A jegybank szerint van hova fejlődni, hisz a hazai munkatermelékenységi mutatókból (pl. egységnyi munkamennyiséggel előállított termékmennyiség) képzett átlag az uniós szint 64 százalékán, míg a top 5 EU-tagországhoz képest 49 százalékon áll. A magyar innovációs rendszer hatékonysága az uniós átlag 55 százalékát éri el, ám ha a legjobb öt uniós országhoz mérjük a teljesítményt, akkor csak 36 százalékon állunk. Az elmúlt évek válságai mérsékelték a magyar cégek innovációs kiadásait, ám ez a hatékonyság romlása mellett az eredményeken is meglátszik.

A digitalizációs és ökológiai hatékonyságot összehasonlítva a legkisebb a lemaradásunk, 78, illetve 81 százalékot értünk el az EU-átlagokhoz képest. Összességében a 2020-as években érdemi javulás csak a digitalizációs pillérben történt, főként azért, mert javult a vállalatok digitalizációs hatékonysága. A számítástechnika, informatika térhódítása kétségkívül az egyik legfontosabb hatékonyságnövelő eszköz, de a 81 százalékos fejlettség megtévesztő lehet – állapították meg a jegybank elemzői. A magyar gazdaság digitális hatékonyságát ugyanis az határozza meg, hogy az input mutatókban átlag felett, de az output mutatókban gyakran átlag alatt szerepel. A ráfordításokat összegző input mutatók közül a 6. helyezettek vagyunk az EU-ban a hálózati infrastruktúra tekintetében. Az elért eredményekre utaló output mutatók között azonban a 16. a legkedvezőbb helyezésünk, ami a lakossági felhasználók digitális készségei, valamint a vállalatok digitális integráltsága esetében figyelhető meg. Az állam digitalizációs fejlesztései hatékonyabb keretrendszert biztosíthatnak a gazdaság számára, amire nagy szükség is lesz, ugyanis az e-közigazgatás hatékonysága Magyarországon 2023-ban 79 százaléka volt az EU-átlagnak, és a top 5 EU-ország teljesítményének 64 százaléka, ami az EU 27 tagállamából csak a 26. helyre elegendő. A MNB elemzői megjegyzik, hogy a digitális hatékonyság a kormány most induló Digitális állampolgárság programjával (DÁP) javulhat.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A magyar gazdaságban a legalacsonyabb hazai hozzáadott értékkel a járműipar és az akkumulátoripar termel

Az elmúlt években a kormány mintegy ezer milliárd forint állami támogatást nyújtott az idetelepülő akkugyáraknak, illetve elektromosautó-gyáraknak (BMW, illetve a kínai BYD), s ettől várja a gazdasági fellendülést. A kormány döntését független kutatók sora bírálta, a környezetvédelmi, munkaerőpiaci, energiapolitikai szempontok mellett a leginkább hangoztatott érv az volt, hogy az akkumulátorgyárak hozzáadottérték-termelő képessége, azaz a termékek értéke és az előállításához felhasznált anyagok, erőforrások értéke közötti különbség alacsony. Vagyis ezen ágazatok betelepülésétől nem lehet várni modernizációs fordulatot.

Ezt a vélekedést támasztja alá jegybanki jelentés is, amely az akkumulátoripar nemzetközi térnyerésével és felértékelődésével külön is foglalkozik. Az akkumulátorgyártáshoz kapcsolódó fejlesztések összege mára meghaladja a 6000 milliárd forintot. Ezek egy része már elkészült és termel, másik részük pedig még előkészítés alatt áll, vagy éppen épül. A gyártási kapacitás várhatóan meghaladja majd a belföldi keresletet, ezáltal emeli az export összegét. Ugyanakkor az MNB adataiból kiderül, hogy a legalacsonyabb hazai hozzáadott értékkel a járműipar termel, s bár pontos adatot nem adott meg a jegybank, mintegy 15 százalékra tehető ez az érték. A villamos berendezés gyártásánál – ide tartoznak az akkugyárak is – a teljes kibocsátás hazai hozzáadott értéke 19,2 százalék, ez a harmadik leggyengébb adat. A 2023-as adatok alapján ez elmarad a feldolgozóipari átlagtól (23,6 százalék), a piaci szolgáltatások 58,5 százalékos értékének pedig mindössze a harmada.

49 százalék
a magyar teljesítmény az öt legtermelékenyebb EU-ország átlagához képest

Lehetett volna mást is támogatni

A magyar kormányt az e-autózás és az akkumulátorgyárak támogatásában az vezérelte, hogy a robbanómotor-gyártás várható megszűnése után is megmaradjon a hazai autóipar, illetve az ott dolgozó több mint százezer munkavállaló munkahelye. Ugyanakkor az állami támogatások sokkal gyorsabban megtérültek volna, illetve jobban hozzájárultak volna a magyar gazdaság modernizációjához, ha az ezer milliárd forintra rúgó támogatást vagy annak csak a töredékét olyan ágazatok fejlesztésére fordították volna, ahol magas a hazai hozzáadott érték a termelésben – véli az MNB. A lista elején a szolgáltatási szektor áll, az ingatlanágazatban a hazai hozzáadott érték meghaladja a 80 százalékot, de 60 százalék feletti aránnyal működnek a pénzügyi szolgáltatók, a tudományos tevékenység és az infokommunikáció is.

Meglepetésdöntés a Fitch Ratingstől

HITELMINŐSÍTÉS A Fitch Ratings negatívról stabilra módosította Magyarország hosszú távú devizaadósságának kilátásait, meghagyva a BBB besorolást – közölte péntek éjszaka a hitelminősítő cég. A döntés több szempontból is meglepő volt: a piac a negatív kilátás megtartását várta, de akár a leminősítés is benne volt a pakliban. A döntés erőt adhat a magyar fizetőeszköznek, bár ez, úgy tűnik, csak a döntés utáni néhány órára volt igaz. Egy héttel korábban a Moody's, megtartva a hasonló szintű (Baa2) besorolást, a kilátásokat stabilról negatívra rontotta, vagyis a két hitelminősítő egymással ellentétesen ítéli meg a magyar államadósság törlesztését érintő kockázatokat.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A Fitch Ratings felülírta a múlt heti hitelminősítői döntést

A Fitch értékelése szerint az elmúlt időszakban együttműködőbb lett a költségvetési és a monetáris politika, ami csökkentette a magyar gazdaság egyensúlyi problémáit. A jegybank jelentős eredményeket ért el az infláció letörésében, eközben a kormány 2023 óta csökkentette a hiányt. Ugyanakkor a 2026-as parlamenti választások előtt a gazdaságpolitika iránya továbbra is bizonytalan, és a Fitch értékelése már számolt azzal, hogy Magyarország elveszti egyes uniós forrásait a jogállami reformok elmaradása miatt.

A Fitch magyarázata szerint a többi BBB minősítésű országhoz képest erősebbek a hazai gazdasági alapok. Magyarország a befektetők versenyképes célpontja, különösen az autó- és akkumulátoriparban. A magyar gazdaság 2024-ben továbbra is alulteljesített, mivel a beruházások visszaesése elmélyült, a lakossági fogyasztás későn kezdett élénkülni. A Fitch arra számít, hogy az idén mindössze 0,4 százalékos reál-GDP-növekedés lesz, ami 2025-ben 2,5 százalékra gyorsul. Elemzésük szerint a megtakarítások magas szintje és a reálbér-növekedés miatt a lakossági fogyasztás jövőre felgyorsul, ami támaszt ad a gazdasági növekedésnek. A kormányzati beavatkozások ellenére a bankszektor stabil, jövedelmezősége erős, és magas tőkeellátottság jellemzi.

Az értékelés kitér a politikai változásokra is; megjegyzik, hogy a Tisza-párt előretörése erőteljes, ugyanakkor az számára kihívás, hogy a jelenlegi pozitív lendületet szilárd szervezeti formává és összefüggő politikai javaslatokká alakítsa át a 2026. tavaszi parlamenti választások előtt – írja a Fitch. P. ZS.

Dezinformációk forgatagában

BEAVATKOZÁSOK A Kreml már Románia előtt is több európai ország választását próbálta befolyásolni. A Nyugatot 2014 után vette célkeresztjébe, eszközökben nem válogatva.

RÓNAY TAMÁS

Lehetséges-e egyáltalán tisztességes választások megrendezése? Ez a kérdés merül fel sokakban a romániai államfőválasztást, illetve a bukaresti alkotmánybíróság döntését követően: a taláros testület megsemmisítette az első forduló eredményét a TikTokon folytatott, orosz hátterű befolyásolási manőverek miatt. Oroszország eddig is több választást próbált manipulálni, korábban a sajátjának tartott befolyási övezetekben, a 2010-es évek közepe óta pedig a nyugati világban, de azt még egyetlen országban sem merték kimondani, hogy Moszkva döntötte el az adott voksolást.

Moszkva a Szovjetunió összeomlása óta igyekezett saját érdekei szerint alakítani a volt szovjet tagköztársaságok politikáját, vegyes sikerrel. A térségben azonban ez a fellépés jóval erőteljesebb a 2008-as orosz–grúz konfliktus óta. Ezek a nyílt befolyásolási kísérletek időnként visszaütöttek. Oroszország erőfeszítése a 2004-es ukrajnai elnökválasztáson Viktor Janukovics megválasztására a korrupció és a választási csalás elleni narancsos forradalom tüntetéseihez, a 2013-as Euromajdanhoz vezetett.

A Kreml 2014-től már a keleti blokkon túli országokat kezdte célba venni, s eszköztárát kibővítette kibertámadásokkal és internetes dezinformációs kampányokkal. A francia szélsőjobboldali politikus, volt elnökjelölt, Marine Le Pen mintegy 13 millió dolláros kölcsönt kapott a Kremltől pártja 2014-es kampányának finanszírozására. (Évekkel később, 2021-ben a Mészáros Lőrinchez köthető magyar MKB Banktól kapott 11 millió eurót.) Ugyanabban az évben orosz hackerek kibertámadást indítottak a lengyel választási bizottság honlapja ellen, ami miatt sok lengyel megkérdőjelezte a voksolás tisztaságát. 2015-ben a német parlament adatbázisát támadták meg Oroszországhoz köthető hackerek, hogy a választások előtt dokumentumokat gyűjtsenek. Skóciában a közösségi médiában oroszbarát fiókok olyan híreket terjesztettek, amelyek szerint választási csalás történt a függetlenségi népszavazáson. A finn parlamenti választások előtt orosz szervezetek hamis fiókokat hoztak létre a közösségi oldalakon. Ezek eleinte mainstream politikai tartalmakat tettek közzé, és több ezer követőt gyűjtöttek. A

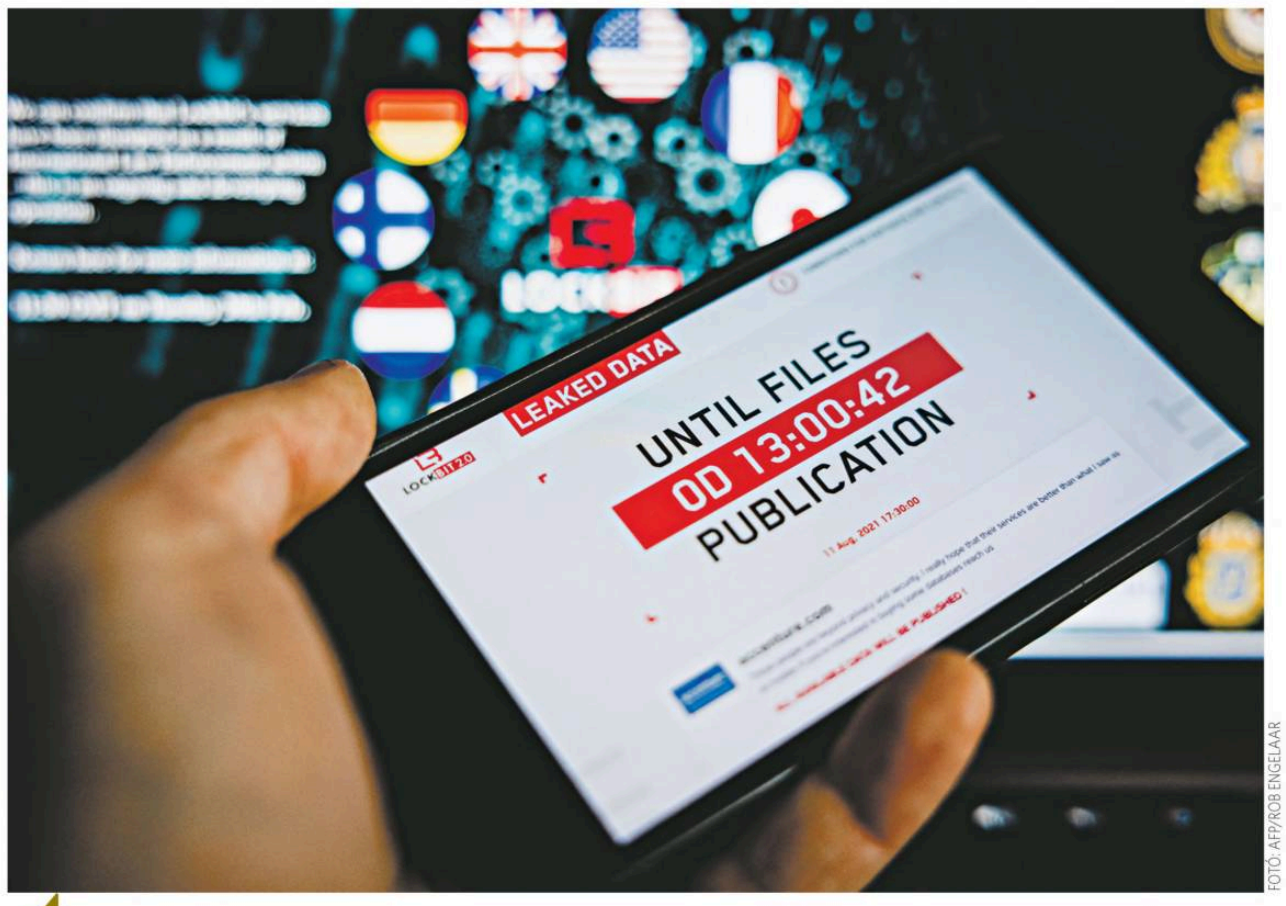

FOTÓ: AFP/ROB ENGELAAR

Sok esetben az oroszok internetes bűnözőket bérelnek fel választások befolyásolására

választások közeledtével azonban dezinformációk terjesztésére váltottak, hogy zavart keltsenek a választókban.

Az orosz beavatkozások kihasználták a nyugati társadalom egyre mélyebb megosztottságát, amelyet a pénzügyi, majd a menekültválság táplált, vagy az elégedetlen választóknak az az érzése, hogy a politikai hatalom már nem képviseli őket. Az első jelentős orosz befolyásolási kísérlet Nyugaton 2016-ban történt, az akkori amerikai elnökválasztást megelőzően. 2016 júliusának vége előtt az orosz hackerek több ezer privát e-mailt hoztak volna nyilvánosságra, amelyeket a Demokrata Nemzeti Bizottság hálózatába behatolva szereztek meg.

Szintén 2016-ban Moszkva Nagy-Britannia Brexit-népszavazásába is beavatkozott kibertámadásokkal és egyéb kampányokkal: a britek kilépését akarták elérni. Oroszország egy sikertelen montenegrói puccsot is támogatott így, melynek célja a NATO-barát kormány megbuktatása volt.

Franciaországban Emmanuel Macron 2017-es elnökválasztási kampányát az orosz kormányzathoz köthető kiberszereplő, az olykor APT28-nak is nevezett hackercsoport támadta. A botok (automatizált, hamis fiókok) #MacronGate hashtag használatával, valamint a Kreml propagandatelevíziói, az RT és a Szputnyik Macront rágalmazó „hírei” révén terjesztettek dezinformációt, kihasználva a bevándorlóellenes retorikát. Marine Le Pent támogatták, Macront pedig állítólagos homoszexualitása miatt, valamint egy nem létező korrupciós üggyel támadták. A francia elnök egyik első intézkedése az volt, hogy visszavonja az RT és a Szputnyik sajtóakkreditációját.

Az orosz hackerek egyre gyakrabban alkalmazták ezt a stratégiát, melynek révén a közösségi média közönségét botok és trollok segítségével befolyásolják. Angela Merkel német kormánya ellen is bevetették Németországban: a NewsFront Deutsch, az RT Deutsch és a Szputnyik német változata álhíreket terjesztett, amelyek célja a szélsőjobb narratívájának erősítése volt. Ugyanebben az időszakban az Egyesült Királyságban meghackelték a választói regisztrációs weboldalt, és online dezinformációval igyekeztek szítani a Nagy-Britannia és Észak-Írország közötti megosztottságot.

2017 és 2018 folyamán az oroszok az olaszországi és hollandiai választásokat, valamint a katalán függetlenségi népszavazást is megpróbálták befolyásolni. Az olasz voksoláson például ilyen híreket terjesztettek az internetes botok: „2065-ben a bevándorlók Olaszországban már a teljes népesség 40 százalékát alkotják majd”, illetve ezt hangoztatták: „Migránsáosz várható, egy társadalmi háború kezdete”.

A holland, spanyol és cseh választásokkal kapcsolatos honlapok is kibertámadások áldozataivá váltak, akárcsak a stockholmi lapok a svéd parlamenti választások idején. Oroszország állítólag hitelesnek tűnő weboldalakat hamisított Svédországban, hogy álhíreket terjesszen. Az ukrajnai és bulgáriai választásokon, valamint az észak-macedóniai népszavazáson az orosz beavatkozás az állami és közösségi médián keresztül történő álhírek és dezinformációk terjesztésében nyilvánult meg. A cél a szavazások hiteltelenítése volt.

A holland, spanyol és cseh választásokkal kapcsolatos honlapok is kibertámadások áldozataivá váltak.

A beavatkozások nyomán 2018 decemberében az uniós intézmények cselekvési tervet tettek közzé a dezinformáció ellen, amely egy riasztási rendszer létrehozását ajánlja. Ez idővel egyesíteni kívánja az EU- és a NATO-tagállamok képességeit a dezinformációk kiszűrésére. Emellett a közösségimédia-platformok új kötelezettségvállalásokat tettek az EU gyakorlati kódexe keretében, melynek célja az átláthatóság és elszámoltathatóság javítása.

Az uniós intézkedések javították ugyan az ellenállást, de tökéletes védelmet nem biztosítottak az orosz dezinformációk ellen. Ez év februárjában Stéphane Séjourné akkori francia Európa-ügyi és külügyminiszter ismertette a Portal Kombat nevű oroszbarát propagandahálózat működését. Párizs a leleplezéssel rá akart mutatni arra, hogy a június elején megrendezett európai parlamenti választásra az oroszok is készültek dezinformációs kampánnyal.

A cseh kormány tavasszal jelentette be, hogy felszámolt egy Kreml-barát hálózatot. Mind a prágai, mind a lengyel hírszerző ügynökségek szerint az Európa Hangja hírportált Moszkva finanszírozta, hogy saját propagandáját terjessze, befolyásolja az EP-választást és pénzt juttasson a politikáját támogató európai politikusoknak. A cseh leleplezésekre utalva Alexander de Croo belga miniszterelnök azt mondta, hazája hírszerzése megerősítette, hogy orosz hátterű kémhálózatok működnek Belgiumban és számos más európai országban. Szakértők szerint mivel az EU-ból mintegy 450 orosz kémet utasítottak ki az Ukrajna elleni orosz agresszió után, Moszkva változtatott stratégiáján, s a piszkos munkát sokszor internetes bűnözőkkel végezteti el.

A cseh kormány tavasszal jelentette be, hogy felszámolt egy Kreml-barát hálózatot.

Bíborosi kinevezések meglepetésekkel

VATIKÁN Ferenc pápa szombaton a Szent Péter-bazilikában 21 főpapot kreált bíborossá – ahogy szakszóval nevezik –, köztük Német László belgrádi érseket. Angelo Acerbi (99) nyugalmazott vatikáni diplomata kivételével valamennyi új bíboros 80 év alatti, tehát részt vehetnének egy pápaválasztó konklávén. A konzisztórium után a bíborosi kollégiumnak 253 tagja lett, közülük 140-en 80 év alattiak. Soha ennyi tagja nem volt a pápaválasztó grémiumnak. Igaz, ez csak átmeneti állapot, hiszen az indiai Oswald Gracias bíboros december 24-én már a 80 éves lesz. 2025 végéig pedig további tizennégy bíboros kiesik a pápaválasztók köréből, köztük Christoph Schönborn bécsi bíboros.

Ferenc 2013-as pápaválasztása óta ez a tizedik konzisztórium, amelyen új bíborosokat kreálnak. Az ünnepélyes szertartáson a pápa átadta a kinevezési oklevelet, fejükre helyezte a skarlátvörös birétumot, ujjukra húzta a bíborosi gyűrűt. Ez utóbbi a bíboros méltóságát, lelkipásztori buzgóságát és a Szentszékkel való közösségét jelképezi. Vasárnap Ferenc közös misét celebrált az új kardinálisokkal a Szent Péter-bazilikában.

A kinevezettek között akad több meglepetés is. Ezek közé sorolják George Jacob Koovakad (51) indiai prelátust, aki 2020 óta a pápa külföldi útjainak a szervezésében vesz részt. Váratlannak nevezhető Rolandas Makrickas (52) litván főpap bíborossá kreálása is, ő irányítja a pápa „kedvenc” római templomát, a Santa Maria Maggiore-bazilikát. Sokakat szintén váratlanul ért Fabio Baggio (59) olasz migrációs szakértő bíborosi kinevezése, aki a Vatikán szociális és fejlesztési ügynökségénél dolgozott. A 44 éves Mykola Bychok (44), aki az ausztráliai Melbourne-ben és környékén élő száműzött ukránok sorsával foglalkozik, a történelem egyik legfiatalabb bíborosa. A kinevezés azt jelzi, hogy Ferenc pápa fontos szerepet szán neki Ukrajnában. Szintén a fiatal kinevezettek közé tartozik a kanadai Toronto 53 éves érseke, Francis Leo. A Bíborosi Kollégiumban folyamatosan csökken Európa és folyamatosan nő Dél-Amerika és Ázsia szerepe. A bíborosok túlnyomó többségét már Ferenc pápa nevezte ki. Míg a 2013-as konklávé előtt a bíborosok több mint fele európai volt, addig most a testületnek már csak a 39 százalékát teszik ki.

R. T.

FOTÓ: AFP/ANDREAS SOLARO

A bíborosi kollégiumban folyamatosan csökken Európa súlya

Aszad erői szinte elolvadtak

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A lázadók vasárnap hajnalban közölték, hogy szabadon engedtek minden foglyot a hírhedt Szajdnaja katonai börtönből, ahol a rezsim emberei ezreket kínoztak és öltek meg. Később hajnalig tartó kijárási tilalmat hirdettek a fővárosban. Egyik parancsnokuk, Anasz Szalhadi a televízióban igyekezett megnyugtatni a vallási és etnikai kisebbségeket, kijelentve, hogy „Szíria kivétel nélkül mindenkié". A legnagyobb lázadó frakciót, a szunnita Hajat Tahrir as-Samot (HTS) vezető Abu Mohamed al-Dzsolani több éve megszakította kapcsolatait az al-Káida terrorszervezettel, azt állítva, hogy a pluralizmust vallja, és az ország jövőjének alakítására készül.

FOTÓ: AFP/DIMITAR DILKOFF

A Közel-Kelet és Európa nagyvárosaiban szíriai menekültek ezrei ünnepelték Aszad bukását

Aszad uralmának vége súlyos csapás Iránnak és régiós szövetségeseinek, akiket mára meggyengített az Izraellel több mint egy éve vívott háború. Oroszország pedig a múlt héten evakuálni volt kénytelen hadihajóit a szíriai Tartúsz kikötőjéből és ezzel az egész földközi-tengeri térségből, ami súlyos kudarc számára. Benjamin Netanjahu miniszterelnök vasárnap közölte: izraeli csapatok a lakosság védelmében ideiglenesen elfoglalták a Golán-fennsíkon 1974-ben létrehozott ütközőzónát. Az izraeli légierő ugyanakkor az este csapásokat mért Damaszkuszra.

Szalai Máté Közel-Kelet-szakértő, a hollandiai Clingendael Intézet kutatója lapunk kérdésére reménykeltőnek nevezte, hogy „van konstruktív párbeszéd" a szemben álló csoportok között, beleértve az ország északkeleti részét ellenőrző kurd erőket is, miközben helyi szinten még az elmúlt napokban is voltak harcok a HTS, a kurdok és a török támogatású erők között. „Regionális szinten viszont egyelőre nincs nagy ellentét." Oroszország, Törökország és Irán szombaton Dohában megállapodtak, hogy nem avatkoznak bele a most zajló folyamatokba. „Úgy tűnik, arra készülnek, hogy később próbálnak érvényt szerezni érdekeiknek, ezért nem akarnak káoszt Szíriában."

Az elemző a rezsim bukásának fő tényezői közt említette, hogy „a szíriai hadsereg sokkal gyengébbnek bizonyult, mint bárki gondolta volna, s ez még a lázadókat is meglepte. Idesorolta, hogy a HTS az ország északnyugati részén „jelentős mértékben intézményesíteni tudta a saját uralmát és katonai erőit", az ukrajnai, illetve a közel-keleti háborúban lekötött Oroszország és Irán pedig „elengedte Aszad kezét", „vélhetőleg azért is, mert elégedetlenek voltak, hogy a szíriai elnök képtelen volt bármifajta kompromisszumot kötni a regionális felekkel".

HARSÁNYI GYÖRGY

Egy új közös piac ígérete

MÉRFÖLDKŐ Negyedszázadig tárgyaltak az EU és a Mercosur közti megállapodásról, de gazdák és környezetvédők máris mozgósítanak ellene.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Történelmi mérföldkőnek nevezte az Európai Unió és a Mercosur országai között pénteken megkötött politikai megállapodást Ursula von der Leyen. Az Európai Bizottság elnöke szerint az Argentínát, Brazíliát, Paraguayt és Uruguayt magában foglaló kereskedelmi blokkal tető alá hozott egyezség több munkahelyet, nagyobb kínálatot és alacsonyabb árakat fog biztosítani az európai fogyasztók és vállalatok számára.

A 27 európai és négy dél-amerikai ország szabadkereskedelmi megállapodása a legnagyobb, amelyet eddig bármelyikük aláírt. Eredményeként egy 720 millió fős piac jöhet létre, ahol az áruk több mint 90 százalékára fokozatosan megszűnnek a vámok. A kereskedelmi korlátok lebontása az export és a gazdasági teljesítmény bővüléséhez vezethet az óceán mindkét partján. Európa elsősorban ipari termékek és szolgáltatások, valamint egyes mezőgazdasági termékek kivitelét növelheti, míg például a dél-amerikai hús- és cukorexportőrök alacsonyabb vámok, de egyelőre mennyiségi korlátozások mellett exportálhatnak az öreg kontinensre.

A tárgyalások – amelyeket az EU-s tagállamok nevében és felhatalmazása alapján az Európai Bizottság vezetett – 25 évig tartottak, de a megállapodás hatálybaléptetése sem lesz gyors folyamat. Először le kell fordítani minden uniós nyelvre, majd a jogászoknak ellenőrizniük kell a szöveget, ami egy évig is eltarthat. Ezután a tagállamoknak és az Európai Parlamentnek (EP) jóvá kell hagyniuk: a lakosság 65 százalékát képviselő 15 tagállam és az EP egyszerű többsége zöld utat adhat a megállapodásnak.

FOTÓ: AFP/EITAN ABRAMOVICH

Az Európai Bizottság elnöke Montevideóban az argentin, az uruguayi, a brazil és a paraguayi elnökkel közösen jelentette be az aláírást

Még nem tisztázott, hogy egyes előírásait a nemzeti parlamenteknek is ratifikálniuk kell-e majd.

Ausztria, Franciaország és Lengyelország a gazdák haragjától tartva ellenzi az új szabályrendszert, de a szabadkereskedelem élharcosának tartott Hollandiának is vannak fenntartásai. Ugyanakkor 11 tagállam – köztük Németország, Portugália, Spanyolország és Svédország – a Bizottság elnökének küldött levélben méltatta a megállapodás gazdasági és geopolitikai előnyeit. A zöldátmenethez az EU-nak kritikus nyersanyagok után kell néznie, amelyekből a Mercosur régiónak jelentős készletei vannak, és a négy dél-amerikai ország vállalta, hogy nem korlátozza ezek kivitelét.

A vonakodó tagállamokon túl az EP többségét is meg kell győzni az egyezség hasznosságáról. A pénteki aláírás után a kereszténydemokraták üdvözölték, míg a zöldpárti, a szélsőbaloldali és az olasz kormánypártot is magában foglaló keményvonalas, euroszkeptikus frakciók bírálták az előírásait.

> A 27 európai és négy dél-amerikai ország szabadkereskedelmi megállapodását hatályba léptetni nem lesz gyors folyamat.

Az európai agrártermelők és környezetvédő csoportok máris mozgósítanak a megállapodás ellen. Azt állítják, a Mercosur gazdálkodói károsítják a környezetet, s nem tartják magukat az EU-ban előírt szigorú állat-egészségügyi és növényvédelmi normákhoz, ami a hazai termelőket versenyhátrányba hozná. Az Európai Bizottság viszont hangsúlyozza: a dél-amerikai exportőröknek meg kell felelniük az EU szabványainak, ha be akarnak jutni a közösség területére. Bizonyos agrártermékek importját emellett mennyiségi kvótákkal, a vámtarifák fokozatos leépítésével és a piaci zavarok kezelésére szolgáló intézkedésekkel szabályoznák.

Szavazni ment Georgescu

ROMÁNIA Nem talált különösebb visszhangra sem az elnökválasztás első fordulóját megnyerő Călin Georgescu, sem a szélsőjobb AUR-elnök, George Simion szombati felhívása, vasárnap elmaradtak a tömeges tiltakozások az elnökválasztást érvénytelenítő pénteki alkotmánybírósági döntés ellen. Georgescu reggel 8 órára hívta híveit a szavazóhelyiségek elé, Simion 13 órára, de csak néhány tucat ember tett eleget a felhívásnak.

A radikálisok a szavazóhelyiségek megnyitását és az eredetileg december 8-ra tervezett második forduló megtartását követelték, az Alkotmánybíróság (AB) döntését a demokrácia megcsúfolásának nevezték. Georgescu a szavazókör előtt azt mondta, „virággal és imával" jött, mert hiába van éppen az alkotmány napja, Romániában semmi sem alkotmányos többé. Mint mondta, a szavazással együtt „a szabadságunkat is eltörölték".

Az elnökválasztási folyamat pénteken bejelentett érvénytelenítése kapcsán továbbra is megoszlanak a vélemények arról, hogy az AB döntése durva beavatkozás egy demokratikus folyamatba, vagy ez volt az egyetlen lehetőség a jogállam megmentésére. Eckstein-Kovács Péter kolozsvári jogász, az RMDSZ korábbi szenátora, volt kisebbségügyi miniszter és Traian Băsescu volt államfő tanácsosa a Népszavának azt mondta: volt törvényes alapja a döntésnek. Szerinte nem volt vállalható hagyni, hogy orosz rulett legyen a második forduló eredménye, márpedig a bejutott jelöltek egyike nemzetbiztonsági kockázatot jelentett volna. „Románia alkotmánya alapján valóban ez volt a demokratikus megoldás. Persze ezt meg lehetett volna hamarabb is oldani."

FOTÓ: AFP/DANIEL MIHAILESCU

Az első forduló győztese, Călin Georgescu hiába hívta híveit a szavazóhelyiségek elé, néhány tucat ember tett csak eleget felhívásának

Mint arról lapunk is beszámolt, az elnökválasztás érvénytelenítését kérő első beadványt még elutasította az AB, de újraszámlálást kért, ami után érvényesítette az első fordulót. Rá négy napra viszont a teljes folyamatot érvénytelenítették, a testület új elnökválasztás kiírását rendelte el. Eckstein a döntést azzal magyarázta, hogy a Legfelsőbb Védelmi Tanács ülése után a titkosszolgálati jelentések titkosításának feloldása új információkat, bizonyítékokat adott az AB kezébe.

Szerinte „ha a választás megismétlése Georgescu törvénytelen cselekedeteire van alapozva, akkor csekély a valószínűsége, hogy indulhat az újrázó választáson", amely a törvények szerint tavaszra időzíthető. Mint mondta, mindenkit váratlanul ért, hogy egy esélytelen jelölt mintegy tíz nap alatt első helyes, 20 százalék feletti eredményre tornászta fel magát. Ha okosabb a titkosszolgálat és az AB, akkor kizárhatták volna Șoșoacă asszony mellett Georgescu urat is már az elején. „Természetesen kizárásokkal nem lehet hosszú távon megállítani a széljobb előretörését. De ezt a Vasgárdista-szimpatizáns jelöltet meg kellett állítani" – szögezte le.

Több hiba is történt – hangsúlyozta Eckstein –, ezekben „ludas úgy a titkosszolgálat, mint az AB és a még hivatalban lévő államelnök. De az AB végül is olyan döntést hozott, ami lehetővé teszi a felmerült törvénytelenségek kivizsgálását."

Hétvégén megkezdődtek a házkutatások Georgescu finanszírozói és a legionáriusrendezvények szervezői körében. Többen alvilági figurák, akik menekülni kezdtek Romániából.

GÁL MÁRIA

Cinkosok

MUHARI JUDIT

A félelem egy olyan lehangoló érzés, melyet egy észlelt fenyegetés kelthet, kapcsolatban van a menekülési és az elkerülési viselkedéssel, s szinte mindig jövőbeli eseményekhez kapcsolódik. Olyan iskolapéldáját láthattuk az elmúlt napokban ennek az érzelemnek, hogy ha a jövő pszichológusai csak Csizi Péter, Menczer Tamás, Fülöp Attila és Cséplőné Gönczi Veronika viselkedését tanulmányozzák ebben a témakörben, a probléma komplett ismeretének birtokában summa cum laude végezhetnek.

A félelem oka ebben az esetben a hatalom elvesztésének esélye, az észlelt fenyegetést pedig Magyar Péter testesíti meg. És a veszély – Menczer Tamás után szabadon – nem kicsi.

Cséplőné Gönczi Veronika a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságot vezeti. Soha nem emelte fel a hangját, nem fejtette ki nyilvánosan a véleményét arról, mi folyik ezen a területen. Nem tőle tudunk a szakember- és pénzhiányról, a gyerekek szökéséről, az ellátási anomáliákról, a kórházban ragadt csecsemőkről. Azt viszont tűri, amikor Budapestről telefonon utasítják, miként hergelje Magyar Pétert, hogy az ideges politikust majd a kormánypárti média munkásai elé terelje. Ez történt Miskolcon. De elfogadja, sőt asszisztál ahhoz is, hogy lekezelje Menczer Tamás csak ezért, mert nő. És Cséplőné Gönczi Veronika nem ezt tartja kínosnak, hanem Magyar Péter kérdéseit.

Aztán itt van Csizi Péter. A helyettes államtitkár Bicskén számokat pufogtat, repkednek a szájából a milliárdok és a hazugságok. A nevelőszülők növekvő létszámáról beszél, ami tételesen cáfolható. A gyermekvédelem javuló helyzetét kiabálja, miközben nem engedi be az épületbe az erre kíváncsi ellenfelét. Milliárdos beruházásokról papol, pedig fotó bizonyítja, hogy rohadnak az épületek, fáznak a gyerekek, és még az ombudsman is azt mondja, nincs pénz a megoldásra. A szökés kifejezést kikéri magának, miközben az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala is ezt a kifejezést használja, amikor az ismeretlen helyen tartózkodó gyerekekről ír. De egyetlen kényes kérdésre sem mer válaszolni, az ajtót nem meri kitárni a szerény utcai harcos.

Na, és akkor megérkeztünk Pécsre, ahol Menczer Tamás vitte a show-t. De ne feledkezzünk meg Fülöp Attiláról sem, hiszen az informatikát és programozást végzett, ám a gyerekek védelmére kinevezett felelős államtitkár is a helyszínen volt. Csendben tűrte, hogy a bántalmazásból kimentett, traumatizált gyerekeket fogadó intézmény előtt párttársa kocsmai hangulatot gerjesszen. A gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, a gyermekvédelmi dolgozók kifogástalan életvitelének és pszichológiai alkalmasságának legfőbb őrzője semmit sem tett Menczer Tamás ámokfutásának megfékezéséért. Tűrte, hogy az arrogáns, gőgös, önelégült ember a gyermekek védelmét szolgáló intézmény előtt félelmet keltsen, egy másik ember gyerekeit politikai haszonszerzés céljából a szájára vegye.

Asszisztált ahhoz, hogy a védelemre szoruló gyerekekről, életkörülményeikről, a hibákról, a feladatokról egyetlen szó se eshessen. A gyerekvédelem meghalt.

JEGYZET

Szalai Anna

Bünti

Az egész ország tele van szórva uniós milliárdokkal. A különféle beruházásokra kapott brüsszeli pénzek hasznosulásáról zaftos történetek sora kering az erdő nélküli lombkoronasétánytól a tehénmentes szarvasmarhatelepen át a luxusminibölcsiig. Az ellenőrzések – ha egyáltalán – rendre a botrány kipattanása után indulnak. Néha a kormány segít elsikálni a dolgot, mint például a kétes közvilágítási bizniszt lebonyolító Elios esetében, amikor egyszerűen kivették az uniós számlacsomagból a vitatott eliosos számlákat. Az ország elesett 13 milliárd forint támogatástól, de Orbán veje megszabadult az ellenőröktől és minden egyéb szankciótól.

Régi történet ez, ahogy a négyes metró körüli mutyi is. A projektre eredetileg 244 milliárdot kapott volna az akkor még Demszky Gábor vezette város, de már az első körben lehúztak belőle 59 milliárdot szabálytalan közbeszerzések okán. A beruházás számos kanyar után 2014-ben, Tarlós István főpolgármestersége idején jutott el az átadásig. Az uniós ellenőrök két év múlva arra jutottak, hogy 167 milliárd forint támogatásnak lába kélt. A pártokon átívelő közös érdekhálóban elhalt a nyomozás. A város hátradőlt. Csakhogy 2019-ben Karácsony Gergely lett a főpolgármester.

A Fidesznek pedig semmi se drága a megbuktatásért. Fogytán lehetett az ötlet, mert most előkapták a 4-es metró ügyét. S hirtelen megvilágosodtak: itt, kérem, szabálytalanságok történtek. Nagyon súlyosak, jaj. Még a választások előtt küldtek egy levelet a fővárosnak, hogy fizessen a 4-es metró 2006-ban (!), azaz 18 évvel ezelőtt aláírt járműbeszerzési szerződése körüli szabálytalanságokért 4,1 milliárd forint büntetést. Örök kérdés, hogy akkor is behajtanák-e, ha Szentkirályi Alexandra vagy Vitézy Dávid győz, de nem így lett. A bűn tántoríthatatlan őreként most kérik a pénzt. Egyszer ugyanis a régi bűnökért is fizetni kell. Jó lesz ezt észben tartani.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

GAME OVER

SZABÓ ZSOLT

Közelharc

Jól tette, mondta Orbán Viktor péntek reggeli gyűlöletfélórájában mindarra a mocskokra, a rendszerváltozás óta nem tapasztalt durva, alpári provokációra, amit Menczer Tamás fideszes kommunikációs igazgató előadott a pécsi gyermekotthon előtt Magyar Péterrel szemben. Az a Tisza Párt elnökét dicséri, hogy önmérsékletet tanúsított, és nem tépte le az elképesztően ordenáré provokatőr fejét, amit lehet, fél éve még megtett volna. Az pedig a miniszterelnököt minősíti, hogy jól meg is dicsérte a nemhogy nem keresztény, nem konzervatív, pláne nem polgári viselkedésű beosztottját.

Orbán magát utcai harcosnak nevezte ki, talán már valahol fonják is a fejére a vágyott politikai babérkoszorút, de a Menczer Tamás melletti kiállással végképp nyilvánvalóvá tette: a Fidesz és ő maga a csaknem harminc éve éppen általa meghirdetett polgári Magyarország legfőbb ellensége. Az is egyértelmű, hogy a „vezénylő tábornok” parancsára 2026 tavaszáig sokezernyi pártkatona teszi magáévá a menczeri mintát, s változtatja háborúvá a hosszú választási kampányt.

Az is egyértelmű, hogy a „vezénylő tábornok” parancsára 2026 tavaszáig sokezernyi pártkatona teszi magáévá a menczeri mintát, s változtatja háborúvá a hosszú választási kampányt.

Hazánk 1990 utáni időszakának egyik fő közéleti legendája, hogy az első szabadon választott miniszterelnök, Antall József a halálos ágyán ellenzéki politikustársai közül Tölgyessy Péter mellett azért fogadta Orbán Viktort, mert őt tartotta politikai utódjának. Állítólag a haldokló kormányfő azt is mondta a miniszterelnöki széket ha nem is tőle, hanem a szocialista Horn Gyulától megöröklő utódnak: „Keresztény Magyarországot akartam, mert csak ennek van jövője.”

Ami azonban a szemünk előtt zajlik Magyarországon, annak semmi köze a kereszténységhez, sőt olybá tűnik, hogy Orbán Viktor immár nemcsak a polgári gondolatot, a magyar emberek polgárosodásának lehetőségét akarja tűzzel-vassal üldözni, de egyenesen érdekében áll a kereszténységet is száműzni hazánkból. A kormányfő a pápához megy békét követelve, miközben háborúra, közelharcra, erőszakra uszítja az embereit. Mindez minden oldalról ismerős a XX. századból, és az is, hogy hova vezet.

Az osztályfőnök

ATLANTISZ

BOD PÉTER

Akkor magunktól is tudtuk, de az azt megelőző évben lépten-nyomon értésünkre adták tanáraink, hogy valami más, valami sokkal komolyabb veszi kezdetét az általános iskolában, amikor belépünk a felső tagozatosok közé. Eljött a szeptember, és megszeppenten ültünk új termünkben, vártuk az új osztályfőnököt, akit megelőzött a híre. Ez minden esetben így történt volna, mert a diák kíváncsi, milyen tanár és ember leendő osztályfőnöke. Felsőbb évesektől érdeklődtünk, és mindenfelől rossz híreket kaptunk. Megszeppentségünkben ez legalább annyira közrejátszott, mint attól a sok újdonságtól való félelem, amivel akarva-akaratlanul együtt jár az ötödik osztály elkezdése. Tömegével jönnek az új tantárgyak, az új tanárok, s vele a gyerekben lakó félelem, hogy a megnövekedett elvárásoknak hogyan leszünk képesek megfelelni. Mindezt részben magyarázza, hogy abban a korban – valamikor az 1970-es évek végén jártunk – nem az önbizalmat erősítette az oktatás és annak egész rendszere a diákokban.

Vágni lehetett a csendet az osztályban, majd hirtelen kicsapódott az ajtó, és fehér köpenyében beviharzott az osztályfőnök, aki erőteljes mozdulattal a tanári asztalra hajította a naplót. Szembefordult velünk, hosszú, kínosan lassan telő másodpercekig pásztázta az osztályt. Az egész valahogy érthetetlen volt, megtoldva azzal, hogy félreérthetetlen rosszindulat tükröződött az arcán. Ennek hatására a félelem, ami tapinthatóan már a tanár megérkezése előtt jelen volt a teremben, csak fokozódott. Nem mertünk egymásra nézni, mindenki mereven bámult maga elé, és várta, mi fog történni, amiről utólag sem tudok másként fogalmazni: nem lehetett felkészülni.

Üvöltve azzal kezdte a tanárnő, hogy „vagy megszoktok, vagy megszöktök”! A mondatnak látszólag nem volt értelme, mert az iskolai tanrend egymás mellé rendelt osztályfőnököt és diákot, így a szökés szóba sem jöhetett. Arról nem is beszélve, hogy osztályunkban szerintem senkinek meg sem fordult a fejében, hogy innen elmehet, hogy egyszerűen veheti a kalapját és átmegy egy másik osztályba vagy egy másik iskolába.

Tanár és diák soha nem egyenrangú az iskolában, bár hogy kettőjük között mekkora a távolság, döntő kérdés az oktatásban.

A tanári lélektani hadviselés a találkozás első percében elkezdődött. A félelemre, elnyomásra épülő nevelési gyakorlat osztályfőnökünk pedagógiai alapvetésének kiindulópontja volt. Erről az elkövetkező négy évben bőséges tapasztalatot szereztünk. Sőt, csak ilyet szereztünk. Tanár és diák soha nem egyenrangú az iskolában, bár hogy kettőjük között mekkora a távolság, döntő kérdés az oktatásban. Alávetettségben éltünk, ami történelmi példával szemléltetve leginkább a rabszolgatartó társadalmakra vagy a földesúr-jobbágy viszonyra emlékeztetett. Agresszív volt. Állandó üvöltözése mellett pofozott, vert, volt, hogy egy lánynak megtépte a haját, ám ha valaki arra gondolna, hogy ezek miatt bármilyen gondja is akadt osztályfőnökünknek, téved.

Fenyegetései miatt az osztályban történtek nem kerültek nyilvánosságra. Ma sem vagyok tisztában vele, mit tudott és érzékelt mindebből az iskola vezetése. De hogy semmit, arra gondolni se merek.

A moszkvai pártbizottság Budapesten

CSILLAG ISTVÁN
közgazdász

HOSSZÚ MENETELÉS

Napról napra jobban látszik, hogy bajban van a költségvetés, elfogyott az adófizetők pénze, és a kormány – a diktatúrák történeti hagyományaihoz ragaszkodva – más pénzéből, hitelből, eladósodással akar boldogságot vásárolni a közönségének. Ahogy a rezsicsökkentés valóságos költségeit is a szolgáltatócégek viselték (a karbantartások, a felújítások elhalasztásához vezető nyereségmérsékléssel), vagy a lakosság devizaadósság-mentesítésében is elsősorban a bankok játszottak vezető szerepet, úgy a jövőre beharangozott „hangulatjavító intézkedések" (à la Kádár János), pl. a munkáshitel is a mások lábán álló kormány találékonyságát dicséri.

Ahogy törik a sín, fogy az oltóanyag, drágul a gyógyszer, továbbá a tornatanár tartja a fizika- meg a matekórát, úgy válik egyre vonzóbbá a moszkvai pártbizottság leleményessége a hangulat javítására.

LENDÜLET A PLAKÁTON, HELYBEN JÁRÁS A VALÓSÁGBAN.

A sztálini sematizmust visszaidéző zászlóval a hegyet rohamozó árnykép hirdeti az új gazdaságpolitikát, miközben a statisztikák szerint a zászlólengető árnyalak a valóságban megpróbál megkapaszkodni, lefelé csúszva a lejtőn. Erre utal, hogy a beruházások zuhanásáról, a lakossági fogyasztás akadozásáról, a legyőzött infláció feléledéséről (a bolti vásárlások szerint 16 százalékos az élelmiszerárak, 7 százalékos a lakásárak emelkedése), az átadott lakások számának 20 százalékos mérséklődéséről, a nem lakáscélú építés leállásáról, az ipari termelés 10 százalékos csökkenéséről, a mezőgazdaság – az aszálynak felrótt – gyenge teljesítményéről, a GDP alig érzékelhető bővüléséről (2024 I. negyedév 0,7 százalék; II. negyedév 1,3 százalék; III. negyedév –0,9 százalék, azaz együtt talán egész évre 1 százalékos növekedés) olvashatunk beszámolókat.

Az államháztartás mérlegében is szétnyílt az olló a bevételek és a kiadások között, ezért már az év második hónapjában kiderült, hogy a terv nem tartható, és csak akkor lehet elkerülni, hogy még a 2023-as magas hiányhoz képest is romoljon a helyzet, ha új adókkal, az állami beruházások befagyasztásával és százasával mért intézkedésekkel szolgálják a tavalyihoz hasonló, megemelt hiányszám teljesíthetőségét.

> Az udvarias gesztusok mellé (rothadó répa) kerül majd bot is, ha a közönségnek lennének tagjai, akik kibeszélik, hogy semmi sincs úgy, ahogyan és amiről a felsőbbség beszél.

Ennek két oka volt. A bevételeknél a túltolt bicikliként megtervezett áfabevételeknek a gyengélkedő fogyasztás miatti 1000 milliárdos elmaradása; a kiadásoknál pedig a kamatkiadások nőttek. Amit szintén magának köszönhet a kormány, mivel a választásra kiszórt közpénz miatt nemcsak az államháztartási hiányt és államadósságot vitte az égbe, hanem az infláció is Európa-rekorderré vált, ennek következtében a hiányt finanszírozó állampapírokat csak magas kamatokkal lehetett eladni. A tervezetthez képest a bevételek a GDP 1,5 százalékával kisebbek, a kiadások legalább 1-1,2 százalékkal nagyobbak. Ha ez az új gazdaságpolitika, akkor a zászlós menetelő annak a jelképe, hogy a lejtőn akkor is nehéz megállni, ha azt hisszük, hogy felfelé kapaszkodunk. Legalábbis a plakátokon.

A FEKETE SZEMÜVEGESEK HELYET CSERÉLNEK.

Amikor a magyar vezér még nem vált maffiafőnökké, és fiatalságával, a korábbi kommunista zsargontól eltérő, üde beszédmodorával – meg a kisgazdákkal történt gátlástalan összefogással – magához ragadta a hatalmat, örült, hogy az orosz válság és az ázsiai ragály idején a gazdaságpolitikát a három tenor (Chikán Attila, Járai Zsigmond és Surányi György), egymásnak vetve vállát, összehangoltan alakítja. A hihetetlenül feltorlódott nemzetközi pénzügyi feszültségek ellenére – elsősorban Surányi higgadtsága és tapasztalata meg a másik két szakember hozzáértése révén – az ország túlélte a válságos éveket, amiből a magyar vezér azt szűrte le, hogy kell a „három a kislány", akiket majd táncba vihet.

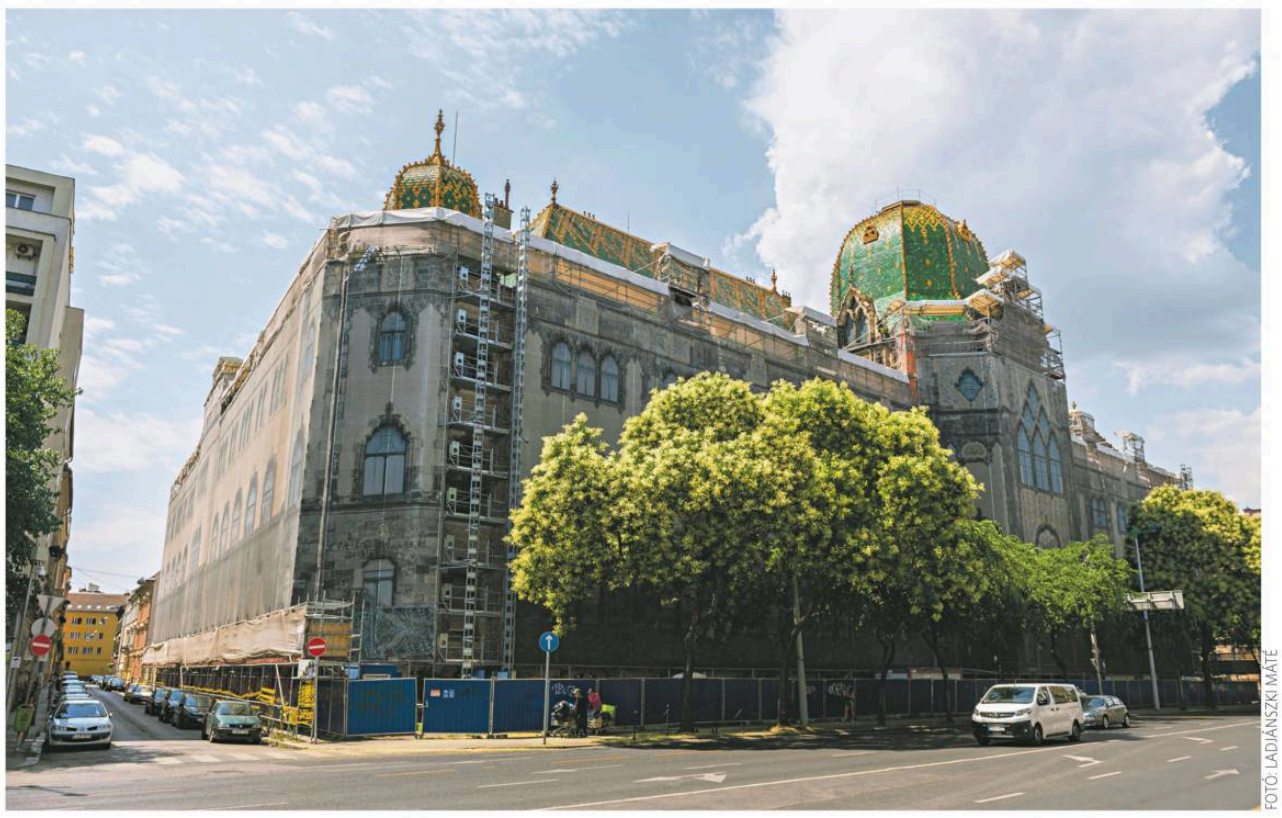

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Most, amikor levetette álarcát, és – Bill Clinton meglátása szerint – semmi más nem fontos neki, mint hogy örökké hatalomban maradjon és sok pénzt keressen, ehhez keresi az ő kívánságait kiszolgáló szereplőket. Ehhez jól jött neki a gátlástalan Nagy Márton, valamint a – valahai egyetemi tanárai szerint – briliáns agyú, közgazdász végzettségű Rogán Antal, akik helikopterről szórták a pénzt, hogy a „főnök" mindkét kívánságát teljesítsék. Kár, hogy a következmény az Európa-bajnok infláció és a növekedés megtorpanása.

Mára kiderült, hogy költeni bárki tud, csak gazdasági növekedést, jövedelmet, bevételt elérni nem képesek. Sőt erre akkor sem lesznek képesek, ha a magyar maffiavezérré előlépett főnök parancsára helyet cserélnek, ahogy a moziban a két vak, mert hátha onnét jobban látni. A magyar maffiafőnök az új gazdaságpolitikát, ehhez illeszkedve kormánya átalakítását, valamit a függetlennek mondott jegybank új vezetőjének jelölését nagy hangon jelentette be a napokban. Már nem a három tenor, mint 1998–1999-ben, hanem három fahang énekel majd az ő kottájából. Úgy tesz, mintha nem ő vezényelné a gazdaságpolitikát és nem ő rendelné meg hozzá az aláfestő zenét, ültetné más-más székbe maga körül zenekara tagjait.

MI LESZ ARTURO UIVAL?

Amikor Bertolt Brecht 1941-ben megírta Állítsátok meg Arturo Uit! című nagyszerű darabját, Arturo Ui, azaz a valóságban Hitler már nyolc éve hatalmon volt. A darabban gengszterekként ábrázolt nácik már kirobbantották a II. világháborút. Arturo Ui szerepére ma a világban – a demokrácia díszleteinek felhasználásával – nem kevesen pályáznak, a háborús bűnös Putyintól a Tajvan megtámadásával fenyegetőző Hszi Csin-pingig és a beiktatása után az amerikai demokrácia intézményeit egyetlen napra felrúgni készülő Trumpig, és példaképükig, az elhanyagolható méretű és jelentőségű – a béke barátját játszó – magyar vezérig.

Csoda, hogy a magyar maffiaállam minden normát felrúgni képes vezére elcsúszott a kegyelmi ügy bánnhéján, és a véletlen a felszínre vetette a gengsztercsapat egyik külső, jelentéktelen tagját Magyar Péter személyében, aki egyre inkább tisztában van azzal, hogy kikkel volt és van körülvéve, hogy mi lehet(ne) a hivatása, és mennyiben számíthat a magyar társadalom rokonszenvére és támogatására. Ha sikerül fennmaradnia minden aljas próbálkozás ellenére, akkor is nagyon hosszú menetelés lesz, amire oda jutunk, hogy elkezdheti (elkezdhetjük) visszafoglalni országunkat a Brecht darabjában „karfioltrösztnek" nevezett bűnszervezettől.

A magyar „karfioltröszt" bízvást számíthat a moszkvai pártbizottság cselekvő támogatására, mindig lesz elég orosz a spájzban, még a legdelikátibb helyeken is. Ahogy a román Arturo Ui utolsó nyilvános beszédében 1989. december 21-én Bukarestben a béremelésről, Románia függetlensége, integritása és szuverenitása megőrzéséről szónokolt, biztosan így lesz majd Magyarországon is. Lesz béremelés hitelből, lesz munkáshitel kölcsönből, lesz kis- és középvállalkozói ígéretcsokor hitelből, és lesz ezerszer ezer szó az integritás és szuverenitás megőrzéséről.

A CSODASZER: SZERVEZÉS ÉS UDVARIASSÁG.

Közismert – csak félig tréfás – történet, hogy a brezsnyevi pangás éveiben, amikor az egyre fájóbban hiányzó hiánycikkek helyett a polcokon csak különböző méretű Lenin-fejek sorakoztak, az elégedetlenkedő lakosság megnyugtatására a moszkvai pártbizottság elrendelte a vásárlók udvarias és körültekintően kedves kiszolgálását. A vásárlók igényeinek maximális kiszolgálására törekvő gondoskodás jegyében, hogy „elősegítsék" a megalapozott választást, a vevőkkel behozatták azt a kabátot és azt a retikült, amihez illő kesztyűt akartak volna venni, a toalettpapír vásárlásához pedig a csatornalefolyó csövet és a WC-csészét.

Ennek a jelenségnek vagyunk szem- és fültanúi most, amikor a vasút hiányosságainak jövőbeli megszüntetése érdekében tart miniszteri szemlét a közlekedési miniszter, a gyermekotthonok nevelőmunkájának színvonaláról értekezik a rohadó csövek és a málló vakolat javítása helyett a belügyminiszter, a páciensek fogadásának új rendszere által elért megelégedettségről az egészségügyi államtitkár. Szó, szó, szó.

Az udvarias gesztusok mellé (rothadó répa) kerül majd bot is, ha a közönségnek lennének tagjai, akik kibeszélik, hogy semmi sincs úgy, ahogyan és amiről a felsőbbség beszél. Kiderül, hogy a bíró nem dönthet lelkiismerete és tudása szerint, a műemlékvédőnek szemet kell hunynia afölött, ahogyan pótolhatatlan emlékeket tesznek semmivé, a környezetvédőnek el kell felejtenie, hogy micsoda érték az erdő, az ősnádas, a tanárnak bedugott füllel és letakart szemmel kell beszélnie arról, ami nincs, a történésznek meg kell hamisítania a történelmet. A moszkvai pártbizottság udvarias gesztusainak budapesti átvételéhez a magyarországi végrehajtóknak uralkodniuk kell személyes felháborodásukon is.

ELESHET-E BUDAPEST?

A magyar maffiavezér a választási térképek átrajzolásával, valamint Budapest pénzügyi blokádjával készül megtörni a várost. Tudja, hogy Budapest a budapestiek miatt nem lehet az övé, de akkor inkább zülljön szét. Tudja, hogy Budapest az ország jelképe, de azt hiszi, ha kivezeti a Karmelita erkélyére a látogatóit, azok nem tudják, nem is veszik észre, hogy egy város értéke nem a látványban, hanem a dinamikus lüktetésben van. Ez pedig civilizáció és kultúra kérdése.

Ha leáll a villamos, akadozik a metró, a vízvezetékek és csatornák eltörnek, akkor lehet, hogy „Még magasról nézvést / Megvolna az ország" (Ady: Ülj törvényt, Werbőczi), de amikor már nem élhető a város, akkor nincs miért tűrni és hallgatni. Hiába akarja azt a maffiavezér, hogy legyen elég a népnek – meg persze neki – a Puskás Aréna, Budapest pedig veszítse el kulturális értékeit. Ennek a megvalósításához bepalizták annak idején Vitézy Dávidot (Közlekedési Múzeum szétdúlása, lebontása), most Lázár Jánost (a Közlekedési Múzeum Debrecenbe költöztetése). De a nép mindennap elmegy a szebb jövőt bezárva váró Iparművészeti Múzeum mellett, már azt is sejti, hogy lehetőleg a város távoli pontjára és jó nedves helyre költöztetik a maffiavezér sasfészkéből, a várból a Széchényi Könyvtárat. Zárjanak csak be a színházak, ezért szűkítik a támogatásukat, és a dilettánsok milliárdos költségvetésű és nézhetetlen filmömlengései mellett csak filléres mozifilmek készüljenek. Az állatkert maradjon a befejezetlen Biodóm helyszíne.

A maffiavezér nem egy Churchill, aki a legenda szerint nem engedte a háború idején Amerikába szállítani a British Múzeum vagy a National Gallery kincseit, inkább levitette őket a londoni földalatti alagútjaiba, mondván, „akkor miért harcolunk – ha nem a kultúránkért?".

A mamlasz magyarok (MM) gyomra ezt is beveszi. Hiszen a Morálisan, Mentálisan Menthetetlen (3M) Magyarországnak miért maradjon meg a várhegyről egyelőre még szép látványt nyújtó fővárosa – ahogyan a moszkvai pártbizottság az udvariasság elrendelésével még az élhetetlenné tett Moszkvát is igyekezett a közönség számára elviselhetővé tenni.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Kicsik és nagyok ha összefognak

GÁLA Tarolt a 37. Európai Filmdíj-átadón Jacques Audiard francia rendező spanyol–angol nyelvű musicalje, az Emilia Pérez.

CSÁKVÁRI GÉZA
LUZERN

FORRÁS: EUROPEANFILMAWARDS

Uram, itt minden busz megáll a vasútállomáson! – mondja mosolyogva a luzerni butikhotel kedves recepciósa. Bárhova megyek a közép-svájci városban, képtelenség eltévedni, még az Európai Filmdíjak helyszínéül szolgáló KKL fesztiválpalota is a vonat mellett van, a vágányok és a tó közötti vékony földdarabon. Persze, lehet kérdezni, miért pont Luzern, s a válasz praktikus: az Európai Filmakadémia az éves elismerését minden páros évben egy éppen európai kulturális fővárosba viszi el, míg a páratlanokban mindig Berlin a gazda. Ez a rend pont jövőre bomlik meg, mert az akadémia egyik nagy újítása, hogy a megszokott Mikulás utáni decemberi időpontról elmozdulva januárra vagy februárra teszi a díjkiosztót, így 2025-ben kvázi nem lesz gála. A változás mellett és ellen egyaránt érvelnek filmesek. Előbbi csoport szerint az EFA-nak sokkal jobb helye lesz a Golden Globe és az Oscar közötti időszakban, a kontra vélemények pedig pont azt a félelmet tükrözik: nehéz lesz kitűnni a tengerentúli díjszezon kellős közepén.

Minden páros évben egy európai kulturális fővárosban rendezik meg a gálát

De ne szaladjunk előre, hiszen csak most szombaton ért véget a 37. Európai Filmdíj gála, melyen tarolt a francia filmművészet, na és a Netflix, hiszen az öt legfontosabb díjjal (legjobb európai film, rendező, forgatókönyvíró, színésznő és vágás) Jacques Audiard meghökkentő musicalje, az Emilia Pérez nyerte meg. Jacques Audiard író-rendező már a gála elején felpattant a színpadra, lévén, hogy a rendezői elismerés volt az első a sorban. Aztán pedig kisebb-nagyobb szünetekkel újra és újra felment, és öröm volt látni, hogy a kezdeti vagányságból hogyan esett ki és jutott el a könnyes pillanatokig.

Audiard amúgy nem a szavak embere. Ha beszél, azt leginkább franciául teszi – a köszönet szava és pár rögtönzött mondat. Kivéve a legjobb film díja átvételekor; ekkor már előhúzott egy papírlapot, és felolvasta, kinek kell hálásnak lennie. De Audiard csúcspontja nem ez volt Luzernben, hanem az, amikor a legjobb színésznőnek járó elismerést Karla Sofía Gascón átvette és azt mondta: „Köszönöm a legjobb európai rendezőnek, hogy legjobb európai színésznőt teremtett belőlem.” Ezen Audiard konkrétan elsírta magát. Gascón amúgy sok szempontból szenzáció, hiszen ő eddig tényleg csak spanyol szappanoperákban játszott, illetve ő az első transznemű színész, aki Európai Filmdíjat vehetett át. A művész egyébként kiállt az Európai Unió mellett, és bevallotta, ezért vett fel EU-kék ruhát, de sajnos csillagokat nem talált hozzá. Mindemellett megköszönte a kis európai forgalmazóknak, hogy előre megvették a filmet, és a Netflixnek persze, amely az amerikai és a brit piacon terjeszti az Emilia Pérezt: „ha sok kicsi és egy nagy cég összefog, az példaértékű”. A Netflix már október végén feltette a platformra a filmet, míg a kis európai forgalmazók még csak mostanában fogják moziban bemutatni: hazánkban február végén tervezi behozni a forgalmazó.

EMBERI

ISABELLA ROSSELLINI

Hálás volt azért, hogy életműdíját nem azért kapta, mert Roberto Rossellini lánya

ÚTTÖRŐ

KARLA SOFÍA GASCÓN

Az első transznemű színész, aki Európai Filmdíjat vehetett át

Nem mellékesen: az Emilia Pérez remek kis alkotás egy mexikói gengszterről, aki egyszer csak úgy dönt, feladja az addigi életét, és átoperáltatja magát nővé. Igen ám, de aztán elkezdenek neki hiányozni a felesége és a gyerekei. További pikantéria, hogy a főleg spanyol, részben angol és francia nyelvű filmet hogyan „hozta össze” a nyelveket nem beszélő Audiard. Gascón lapunknak adott interjújában mosolyogva erről annyit mondott: a telepátia segítségével. Ha lenne az Emilia Pérezben fontos férfi szereplő, biztosan a legjobb színész kategóriát is vitte volna, ám ebben a kategóriában történt a legnagyobb meglepetés is egyben: mindenki Ralph Fiennes győzelmét várta a Konklávé kapcsán, ám a szobrot végül Abou Sangare kapta, aki a L’histoire de Souleymane című francia filmben egy afrikai bevándorlót alakít, aki megpróbál legális dokumentumokat szerezni. A részben önmagát alakító Sangare a gálára a Zoomon jelentkezett be, mert nincsenek papírjai ahhoz, hogy utazzon.

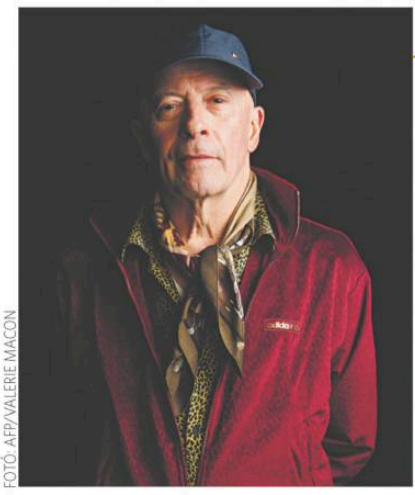

FOTÓ: AFP/VALERIE MACON

Jacques Audiard író-rendező már a gála elején felpattant a színpadra, lévén, hogy a rendezői elismerés volt az első a sorban. Aztán újra és újra felment

A háromórásra duzzadó filmünnep néha unalomba fulladt a sok üresjárattal. Ilyen volt például, amikor a svájci házigazdák a saját polgáraikat beszéltették a díjjelölt filmekről, ami amúgy nem rossz ötlet, de erre tizenöt perceket szánni túlzás. Amúgy a házigazda Fernando Tiberini szinkronművész és nyelvzseni volt, aki sportot űzött abból, hogy sok európai nyelven beszélt, és még magyarul is megszólalt, amikor felkonferálta Sunnyi Melles svájci magyar színésznőt, aki egy díjat prezentált. Ennél közelebb a magyar filmesek nem kerültek a színpadhoz, csupán a halottakra emlékező videóban tűntek fel magyar alkotók, mint például Benedek Miklós, Tordy Géza vagy Vitézy László.

> Magyar filmesek nem kerültek a színpadhoz, csupán a halottakra emlékező videóban tűntek fel magyar alkotók.

Az Európai Filmakadémia szeret politikai üzeneteket megfogalmazni. Ez most a legerősebben a legjobb dokumentumfilm kategóriánál volt tetten érhető, melyet a norvég pénzből készült palesztin dokumentumfilm, a No Other Land nyert. A palesztin–izraeli stáb egy megszállt ciszjordániai település lerombolásáról s egy palesztin aktivista, Basel és egy izraeli újságíró, Yuval között kialakuló szövetségről forgatott filmet. A két rendező, Yuval Abraham és Basel Adra az európai kormányokat Zoom-videóban bejelentkezve kérte: vessenek véget a gázai eseményeknek. A nézőtér nagy egyetértésben és hangos „Free Palestine” felkiáltással adta tudtul egyetértését. Az izraeli agresszió ellen beszélt Hiam Abbass színésznő is, aki azt mondta: „európai vagyok és palesztin”. Ő is arra kérte a döntéshozókat, állítsák meg a mészárlásokat. Az életműdíjjal kitüntetett Wim Wenders, aki korábban a filmakadémia második elnöke volt, Donald Trump győzelmére utalt beszédében, mondván: reméli, hogy a tengerentúli fickó helyett az akadémia jelenlegi elnöke, Juliette Binoche majd megvívja a maga harcait. Majd a filmművészet erejét méltatta, mely szerinte fontosabb szerephez juthat, mint korábban valaha. Hasonló üzenetet fogalmazott meg Labina Mitevszka macedón színésznő és producer (az Eurimages produceri díj elismertje) is. A szintén életműdíjas Isabella Rossellini pedig szimplán emberi volt. Ahogy fogalmazott: ez az első elismerés, amit azért kapott, mert ő teremtett valamit, nem pedig azért, mert ő valakinek a lánya vagy múzsája.

HIRDETÉS

NÉPSZAVA

Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

NÉPSZAVA

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

KARÁCSONYI AJÁNDÉK BÉRLET
EGY BÉRLET – HÁROM FELEDHETETLEN ESTE
A SZABAD VÁLASZTÁS

Válasszon szabadon az Orlai Produkció **Belvárosi Színházban** és a **6színben** 2024. október 1. és 2024. december 23., valamint 2025. január 1. és 2025. június 15. között játszott új bemutatóiból és a régi kedvencekből, közel 30 előadás közül.
Három alkalomra érvényes, kedvező árú bérletünk egész évben megvásárolható!

A BÉRLETEK ÁRA:
I. kategória: 23.900 Ft
II. kategória: 18.900 Ft
III. kategória: 12.900 Ft

KÖZEL 30 VÁLASZTHATÓ ELŐADÁS

ORLAI
orlaiprodukcio.hu

LAPSZÉL

Szellemi örökség lett a csárdás

Az UNESCO szellemi kulturális örökséggé nyilvánította a csárdást. A nemzetközi szervezet döntése a tradíció kiemelkedő kulturális jelentősége mellett azt a lelkiismeretes munkát ismeri el, amelyet a néptánchagyomány átörökítésében részt vevő oktatási intézmények, amatőr és hivatásos táncosok végeznek. A 18. században kialakult magyar nemzeti tánc változatait mind a mai napig ápolják közösségi hagyományként országunk számos régiójában. NÉPSZAVA

Emlékest Bächer Iván tiszteletére

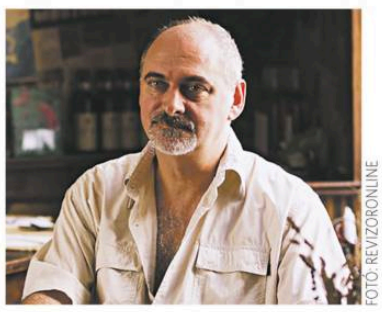

FOTÓ: REVIZORONLINE

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület Bächer Iván tiszteletére emlékestet rendez december 12-én a székhelyén (VI., Munkácsy Mihály utca 25.). A kiváló író, újságíró és zongorista alakját barátai, kollégái és tanítványa idézik meg. Az est keretében Kácsor Zsolt felolvassa Bächer Iványhoz írt levelét, melyben a korának társadalmi kérdéseivel oly értőn szembenéző alkotónak sokszínű életművét és elkötelezett szellemiségét ismerhetjük meg. További vendég lesz Saly Noémi és Kelen Károly. NÉPSZAVA

Könyves díjakat osztott az MMA

Az MMA Irodalmi Tagozatának 2024-es kiemelt elismerésében, az Év legjobb könyve, illetve a Könyv Nívódíj kitüntetésekben Mészáros Tibor Márai Sándor-életrajza, Lőrincz P. Gabriella novelláskötete és Wodianer-Nemessuri Zoltán elbeszélésgyűjteménye részesült. A zsűri a díjátadón kiemelte a nyertes művek történelmi hitelességét és korunk fontos társadalmi kérdéseire reflektáló üzenetét is. INDEX

Surányi András új regénye

FOTÓ: MADOKE.HU

December 19-én, a KuglerArt Szalonban kerül sor a filmrendezői és oktatói munkássága mellett prózaíróként is jegyzett szerző, Surányi András A világ közepe című regényének bemutatójára. A könyv egy megrendítő, önéletrajzi ihletésű történet, mely a 20. század meghatározó társadalmi változásainak lenyomatát hordozza. Az alkotót Zoltán Gábor író, Kiss Barnabás újságíró és Grozdits Károly író-szerkesztő kérdezi majd a mű kapcsán. NÉPSZAVA

Boszorkányüldözés után

OLVADÁS Az HBO streamingszolgáltató a Harry Potter-regények új adaptációjának előkészítésén dolgozik a szerzővel közösen. J. K. Rowling ezzel kilép a karanténból, amelyet korábban a woke-aktivisták vontak köré.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

FOTÓ: AFP/TOLGA AKMEN

J. K. Rowling feministaként ellenzi a középületekben gendersemleges mosdók kialakítását, ezzel dühítette fel a radikális progresszívokat

Az elmúlt hetek bombasztikus híre volt a popkultúrával foglalkozó hírportálokon, hogy az amerikai Warner Brothers stúdió által készített monstre nagyjátékfilmek után ezúttal a „kis képernyőn", televíziós sorozat formájában mesélik újra az árva varázslótanonc történetét. Bár a projektet már 2023-ban bejelentették, a forgatásról szóló részletek csak a napokban láttak napvilágot: a munka a jövő év közepén kezdődik, ugyanannak a brit Leavesden Studiosnak a területén, ahol a filmek is forogtak. A sorozatot a Warner egy évtizeden át tartó produkciónak szánja. A kreatív munka minden szálát a kezében tartó showrunner az Öröklés című HBO családi drámasorozaton dolgozó Francesca Gardiner, a rendező Mark Mylod lesz. A projekt felett producerként J. K. Rowling, a Harry Potter-regények szerzője fog bábáskodni, és a szerződés szerint minden neki nem tetsző tartalmi változtatást megvétózhat. A hír, hogy a regények szerzője széles körű kreatív beleszólást kap a sorozat forgatásába, békeidőben teljesen magától értetődő lenne. Ezek azonban nem békeidők.

Rowling még áprilisban tiltakozott nyíltan egy akkor hatályba lépett skót gyűlöletbűnözésről szóló törvénnyel szemben. A törvény szerint bűncselekményt követ el minden olyan személy, aki úgy nyilvánul meg vagy olyan viselkedést mutat, amely a „védett tulajdonságokon alapuló" gyűlöletet szít, ideértve például a transzneműekkel szembeni gyűlöletkeltést is. Rowlingról régóta ismert, hogy harcos feminista, aki a közösségi médiában rendszeresen felhívja a figyelmet a nők elleni erőszakra vagy az őket sújtó jogi visszaélésekre. Éppen ezen az alapon ellenzi a woke mozgalom által – főként az Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában – teret nyert gyakorlatot, amely a középületekben gendersemleges mosdók kialakítását írja elő, ahol a biológiai nemük szerint férfiak egy teret használhatnak a nőkkel.

Az írónő transznemű nőkkel szembeni kritikája egészen 2017-ig nyúlik vissza, amikor olyan bejegyzéseket kezdett lájkolni a Twitter (ma X) közösségi oldalon, amelyek a transznemű nőket álruhába bújt férfiaknak tartotta, akiknek pénisz van a lábuk között. Rowling szerint a női mosdók privát terei egyfajta veszélyzónává váltak azzal, hogy a radikális progresszív woke-ideológia térnyerésével biológiai férfiakat is beengednek a nők számára biztonságos és védett terekbe.

> A hír, hogy a regények szerzője széles körű kreatív beleszólást kap a sorozat forgatásába, békeidőben teljesen magától értetődő lenne.

A történetben a fordulópontot az jelentette, amikor a Center for Global Development nevű amerikai–brit agytröszt tanácsadó munkatársa, Maya Forstater szerződését a transzaktivizmust kritizáló, nyíltan vállalt nézetei miatt nem hosszabbították meg. A nézetei miatt diszkriminációt elszenvedett Forstater munkaügyi pert indított volt munkáltatója ellen.

Rowling pedig teljes mellszélességgel kiállt a nő mellett, ami feldühítette a radikális progresszívokat. Később igyekezett megfelelő frazeológiát találni a transznemű nőkre, de végül csak azzal a definícióval tudott előrukkolni, hogy azokat az embereket lehet nőnek nevezni, akik menstruálnak. A radikális transzaktivistáktól ekkor kapta meg a szitokszónak számító TERF (trans-exclusionary radical feminist) billogot, amely olyan radikális feministát jelöl, aki a transzneműeket kizárja a nők csoportjából.

Közép-Európából nézve ezek az identitáspolitikával foglalkozó viták üres köldöknézegetésnek tűnnek, ám a kiváltott indulatok valósak voltak. Rowlingnak nemcsak a könyveit égették el tüntetően a „genderideológia" képviselői, de több ezer üzenetet kapott, amelyben azzal fenyegetik, hogy megölik vagy megerőszakolják őt, illetve a lányát.

A hányattatásairól Rowling részletesen mesélt a The Free Press Media által készített Witch trials of J.K. Rowling (J. K. Rowling boszorkányperei) című podcastsorozatban, melyben amerikai evangéliumi keresztény egyházakkal történő csörtéje mellett a transzaktivistákkal folytatott háborúja is kiemelt szerepet kap. A Harry Potter-könyvek gyermekkori rajongói tízezrével fordultak el a bálványuktól, sőt 2020-ban filmadaptációban szereplő színészek, mint Daniel Radcliffe és Emma Watson is elítélték Rowling transzkritikus kijelentéseit. A legszürreálisabb eset azonban tavaly történt az amerikai Seattle-ben, ahol egy Harry Potter-kiállításon a kurátorok teljesen törölték a szerző nevét, illetve a Harry Potter-univerzum lélekgyilkos dementoraihoz hasonlították.

A woke-ellenes nézetekkel kampányoló Donald Trump novemberi elnökválasztási győzelméből kiolvasható, hogy az amerikai társadalom (és a nyugati világ) belefáradni látszik a liberális jogvédők agresszív radikalizmusába, az HBO streamingcsatorna Rowlingnak nyújtott amnesztiája is az ideológiai trend kifulladását jelezheti.

A Fonó ünnepi koncertsorozata

ZENE December végén többnapos koncertsorozattal zárja az évet a harmincéves Fonó Budai Zeneház. A programsorozat gerincét december 27. és 31. között öt tematikus est alkotja.

Az ünnepi hangolódás december 19-én a Napfonat vokálegyüttes koncertjével kezdődik. A formáció ezen az estén akusztikus hangszerekkel kiegészülve adja elő frissen megjelent adventi lemeze anyagát. December 27-én folytatódik a program az YSRA bemutatkozó koncertjével. Az új formáció a flamenco és a balkáni népzene elemeit ötvözi Keck Mária vezetésével. Az est második felében a Boyongó lép színpadra, a zenekar a népzenei hagyományokat modern stílussal frissíti fel.

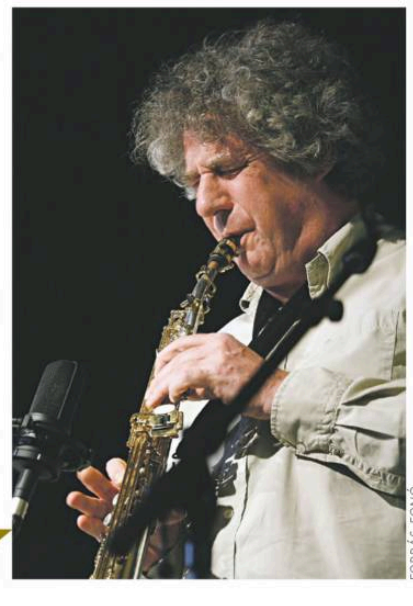

FORRÁS: FONÓ

Először találkozik majd a színpadon Dés László és Dresch Mihály kvartettje

28-án a Török Tilla vezette formáció a magyar és közép-ázsiai folk motívumait szövi egybe kortárs hangszerelésben, míg a Bordó Sárkány a középkori zenei hagyományt kelti életre mai hangzásvilággal. Másnap Ferenczi György és az 1ső Pesti Rackák a blues, a rock és a magyar népzene fúzióját mutatják be, majd a Tom White & Mad Circus az amerikai rockabilly autentikus hangzásvilágát idézi meg.

Az év utolsó előtti napján először találkozik majd a színpadon Dés László és Dresch Mihály kvartettje. A modern jazz és a népzenei elemekkel átszőtt kortárs improvizatív dallamok randevúját Orbán György nagybőgős és Dés András ütőhangszeres egészíti ki. A sorozat lezárásaként az ország legnagyobb szilveszteri táncháza három kiemelkedő népzenei együttes részvételével várja a közönséget. A Fanfara Complexa, a Magyarpalatkai Banda és a Katlan Zenekar váltott műsora biztosítja, hogy az élő népzene az év utolsó éjszakáján is igazi fonós közösségi élménnyel búcsúztatja az óévet.

NÉPSZAVA

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

3. KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

▼ A multinacionális cégek az egész világon egyre nagyobb extraprofitra akarnak szert tenni, egyre nagyobb szeletét akarják uralni a gazdaságnak, kiszorítva a helyi vállalkozásokat.

▲ **Ezzel szemben a magyar kormány szerint a hazai kis- és középvállalkozásokat új eszközökkel kell támogatni. Tőkejuttatásra van szükség, minden kis- és középvállalkozás számára elérhető módon.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Könnyedén győzött a Real Madrid

FOTÓ: AFP/JOSEP LAGO

A Real Madrid 3-0-s győzelmet aratott a Girona vendégeként szombaton a spanyol labdarúgó-bajnokság 16. fordulójában. Carlo Ancelotti együttese az első félidőben Jude Bellingham góljával került előnybe, majd a második félidő elején előbb Arda Guler, később pedig Kylian Mbappé is betalált. Ezzel a Real két pontra közelítette meg a Barcelonát, melynél egy meccsel kevesebbet játszott. További eredmények: Valencia–Rayo Vallecano 0-1, Las Palmas–Valladolid 2-1, Betis–Barcelona 2-2, Leganés–Real Sociedad 0-3, Bilbao–Villarreal 2-0. NÉPSZAVA

Vendégként nyert az RB Leipzig

A Leipzig vendégként 2-0-ra nyert a Holstein Kiel ellen szombaton a német labdarúgó-Bundesliga a 13. fordulójában. A lipcsei csapatban végig a pályán volt a magyar válogatott Gulácsi Péter és Willi Orbán. További eredmények: Stuttgart–Union Berlin 3-2, Bayern München–Heidenheim 4-2, Frankfurt–Augsburg 2-2, Leverkusen–St. Pauli 2-1, Bochum–Werder Bremen 0-1, Mönchengladbach–Dortmund 1-1, Wolfsburg–Mainz 4-3, Hoffenheim–Freiburg 1-1. NÉPSZAVA

Hajrában mentett pontot a Juventus

FOTÓ: AFP/LORIS ROSELLI

A Juventus kétgólos hátrányból felállva játszott 2-2-es döntetlent a Bolognával az olasz labdarúgó-bajnokság 15. fordulójában. A torinói alakulat ezzel továbbra is veretlen a szezonban, azonban 15. meccsén a kilencedik döntetlenjét játszotta, hátránya így hét pont a listavezető Atalantával szemben, és csak hatodik a tabellán. További eredmények: Atalanta–Milan 2-1, Inter–Parma 3-1, Roma–Lecce 4-1, Genoa–Torino 0-0, Fiorentina–Cagliari 1-0, Verona–Empoli 1-4. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KASTÉLYOK berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüstöket, aranyakat, porcelánokat, bronzokat, órákat, bútorokat, katonai tárgyakat, hagyatékokat, stb.! Üzlet: 06-30/286-4717, kuriaantikvitas@gmail.com

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Botladozó éllovasok

PREMIER LEAGUE A Mersey-parti rangadó a szélsőséges időjárás miatt elmaradt, a listavezető Liverpool azonban így sem járt rosszul, hiszen közvetlen riválisai közül az Arsenal és a Manchester City sem győzött.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Csalódással kezdődött az angol Premier League 15. fordulója, mivel a kedvezőtlen időjárásra való tekintettel elmaradt az Everton és a Liverpool városi rangadója. A hír nem okozott nagy meglepetést, hiszen a helyi rendőrség a második legszigorúbb időjárási riasztás miatt már korábban óva intett mindenkit az utazástól. Pedig a mérkőzés több szempontból is érdekes lett volna: a Liverpool esetleges győzelme és egy Manchester City-vereség esetén a különbség 12 pontra nőtt volna a riválisok között. Ez lett volna Arne Slot első Mersey-parti derbije, egyben a műfajban az utolsó összecsapás az Goodison Parkban, a „stolverkosok" otthonában. Sean Dyche gárdája ugyanis jövő nyáron a Bramley Moore Dokkba helyezi át székhelyét.

Immár a megtartott mérkőzésekre fordítva figyelmünket, a szombat délutáni izgalmak közül kiemelkedett a Manchester City 2-2-es döntetlennel végződött látogatása. A kiesőzónához vészesen közelítő Crystal Palace nem adta meg magát előkelőbb ellenfelével szemben, sőt a „világoskékeknek" kellett kétszer is hátrányból fordítaniuk. Daniel Munoz, aki múlt héten produkálta első gólját a Palace kötelékében, megduplázta teljesítményét, és Will Hughes passzából már a 4. percben betalált. Félóra elteltével Erling Haaland egalizált, majd az 56. percben Maxence Lacroix szerzett gólt. Alig több mint tíz perccel később Rico Lewis állította helyre a rendet, hogy azután negyedóra elteltével egy vitatható szabálytalanság miatt és korábbi sárga lapja figyelembevételével korán indulhasson a forró zuhany alá. A végső percekben a tíz játékosra csappant City fájdalmasan keveset mutatott, így nagyon nehéz elképzelni, hogy a bajnoki cím eldöntésében szerepet játszhat. A találkozó után Pep Guardiola az egy pont ellenére is büszke volt csapatára, mert játékosai küzdöttek, kétszer is visszajöttek, és nem adták fel.

Még rosszabb hetet zárt a Manchester United. Az Arsenal elleni sima 2-0-s fiaskó után Rúben Amorim újabb tapasztalatot szerzett, először élt meg hazai vereséget az Old Traffordon. Az első félidő végére kialakult döntetlen után a Nottingham Forest az 54. percre 3-1-re elhúzott. Bruno Fernandes egy óra elteltével betalált lövése csak szépíteni tudott a helyzeten.

Sir Jim Ratcliffe többségi tulajdonos már a találkozó előtt meghökkentő szidalmakat szórt az előző rezsimekre elfuserált vezetési módszereik miatt, hozzátéve: „óriási erőfeszítések kellenek ahhoz, hogy a közepes színvonalra süllyedt klub visszatérjen korábbi dicsőségeihez". Különösen hevesen ment neki a „múlt századi színvonalon rekedt adatelemzőknek", akiknek segíteniük kellett volna a játékosigazolások során. Amorim még bizakodik; mint jelezte, a Sportingnál „hasonló kezdeti nehézségei voltak, de tovább kell járni a megkezdett utat, és a dolgok jobbra fognak fordulni".

Vasárnap délután pontokat vesztett az Arsenal is a Fulham elleni londoni rangadón. Az idén sokat javult nyugat-londoniak már a 11. percben vezetéshez jutottak, majd fordulás után William Saliba szögletből egyenlített. A végjátékban aztán Bukayo Saka győztesnek vélt gólját a videóbíró elvette. Mikel Arteta, a londoniak trénere a lefújás után mérgesen nyilatkozott, mert szerinte hiába érdemelték meg, nem tudtak győzni.

A forduló legszórakoztatóbb találkozója vasárnap késő délutánra maradt. A nap második londoni rangadóján a Chelsea hihetetlen fordulatot produkálva 0-2-ről jött vissza és győzte le nagy riválisát, a Tottenhamet. A kékek újabb magabiztos teljesítményükkel igazolták, hogy szerepet kívánnak játszani a bajnoki címért vívott harcban.

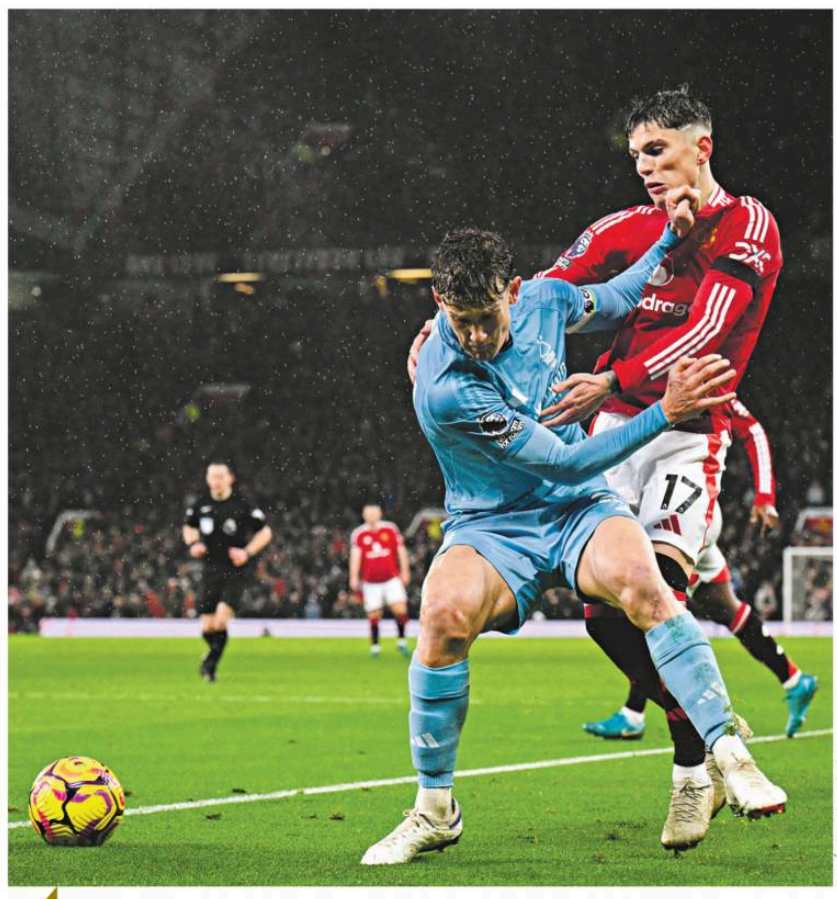

FOTÓ: AFP/OLI SCARFF

A Manchester United ezúttal hazai környezetben szenvedett vereséget

Premier League, 15. forduló

Manchester United–Nottingham Forest 2-3, Crystal Palace–Manchester City 2-2, Aston Villa–Southampton 1-0, Brentford–Newcastle 4-2, Ipswich–Bournemouth 1-2, Fulham–Arsenal 1-1, Leicester City–Brighton 2-2, Tottenham–Chelsea 3-4.

Az élmezőny: 1. Liverpool 35 pont/14 mérkőzés, 2. Chelsea 31/15, 3. Arsenal 29/15, 4. Man. City 27/15.

BALESET

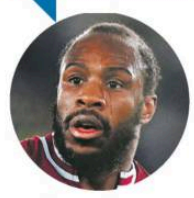

MICHAIL ANTONIO

A West Ham jamaicai csatára szombaton súlyos autóbalesetet szenvedett, és lábát törte. Vasárnap megoperálták, az állapota stabil.

Böde Dániel árnyékot vet

NB I Szerződtethet még néhány csapatra való brazil, üzbég, ugandai légióst a Ferencváros, a Felcsút vagy a Fehérvár, nagyon úgy fest, hogy amíg bírja erővel, az NB I első számú sztárja Böde Dániel lesz. A Paks 38 éves doyenje kezdett az MTK ellen, végigjátszotta a mecscset, s kis híján triplával zárt. Előbb szép gólt fejelt, három perccel később bombagólt lőtt, a tolnaiak ezzel vették vissza a vezetést (a szünetben még a fővárosiaknál volt az előny), ráadásul volt egy kapufája is. Böde nyolcgólos, és ezzel a liga legeredményesebb játékosa. Mindemellett vezére volt csapatának, amely egyfelől visszavágott az MTK-nak a keddi vereségért (az ötödik fordulóból elhalasztott találkozón), másfelől véget vetett a paksiak öt mérkőzés óta tartó nyeretlenségének.

Egy másik vidéki zöld-fehér egylet szintén nagy győzelmet aratott: a Győr 3-0-val hozta el a három pontot a településről, ahol nem csupán az adófizetők pénzét használják előszeretettel, hanem Puskás nevét is. A Felcsút a kudarc dacára továbbra is éllovas. A helyszínen amúgy történelmi eseményeknek lehetett szemtanúja a Pancho Arénába kilátogató mintegy 1036 néző, az egyik partjelző tudniillik Vad Anita volt. A 33 éves sporttárs az első hölgy, aki az NB I-ben lengethet. Egyébiránt igazi bíródinasztia sarja: nagyapja, id. Vad István, édesapja, Vad István, testvére, Vad II István ugyancsak bíráskodott az élvonalban.

Gera Zoltán csapata, a Kecskemét ezúttal egy pontot szerzett, a Fehérvár pedig otthon verte a Nyíregyházát, míg az Újpest Debrecenből hozta el a három pontot. NÉPSZAVA

FOTÓ: BÖDE DÁNIEL FACEBOOK

A paksiak 38 esztendős támadója még mindig kiemelkedő az NB I-ben

Az állás

1. Felcsút	16	10	2	4	26-17	32
2. Ferencváros	14	8	4	2	26-16	28
3. Paks	16	8	3	5	33-27	27
4. Diósgyőr	16	7	6	3	20-18	27
5. MTK	16	8	2	6	27-21	26
6. Újpest	15	7	5	4	20-13	26
7. Fehérvár	15	5	3	7	20-22	18
8. Nyíregyháza	15	5	3	7	21-26	18
9. Győr	16	4	6	6	20-22	18
10. Zalaegerszeg	14	3	4	7	18-22	13
11. Debrecen	16	3	4	9	24-35	13
12. Kecskemét	16	2	4	10	11-28	10

NB I, 16. forduló

Paks–MTK 4-2
Paks, 1601 néző. **Jv.:** Káprály.
Gólszerzők: Tóth B. (8.), Böde (63., 66.), Windecker (73.), ill. Jurina (15., 39.).
Felcsút–Győr 0-3
Felcsút, Pancho Aréna, 1036 néző. **Jv.:** Zierkelbach.
Gólszerzők: Benbuali (35.), Bumba (48., 69.).
Kiállítva: Golla (72. – Felcsút).
Kecskemét–Diósgyőr 0-0
Kecskemét, Széktói Stadion, 2415 néző. **Jv.:** Erdős.
Fehérvár–Nyíregyháza 2-0
Székesfehérvár, Sóstói stadion, 2175 néző. **Jv.:** Derdák.
Gólszerzők: Gradisar (70.), Katona M. (81. – 11-esből).
Debrecen–Újpest 1-2
Debrecen, Nagyerdei Stadion, 4332 néző. **Jv.:** Bogár G.
Gólszerzők: Szécsi (53.), illetve Brodic (13.), Lacoux (67.)
Kiállítva: Domingues (58. – DVSC)
(A Ferencváros–ZTE találkozó lapzárta után ért véget.)

Gukesh átvette a vezetést

A kihívó indiai Dommaraju Gukesh győzelmével zárult vasárnap a 11. parti a Szingapúrban zajló sakkvilágbajnoki döntőben, így a 18 éves játékos 6-5-re vezet a címvédő kínai Ting Li-zsen ellen. Aki először eléri a 7,5 pontot, az lesz a világbajnok, egyben megkapja a 2,5 millió dolláros díjalap nagyobb részét. MTI

Visszavonultatták Beckenbauer mezszámát

A Bayern München futballklub visszavonultatta Franz Beckenbauer mezszámát, az 5-öst. A világ labdarúgásának meghatározó alakja januárban, 78 éves korában halt meg. NÉPSZAVA

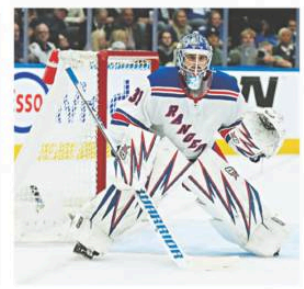

Jól fizető kapusszerződés az NHL-ben

Igor Sesztyorkin, a New York Rangers orosz légiósa lett minden idők legjobban kereső kapusa az észak-amerikai profi jégkorongliga (NHL) történetében azt követően, hogy nyolc évre 92 millió dollárért írt alá. Ezt megelőzően Carey Price, valamint Szergej Bobrovszkij érte el a 10 millió dolláros idényenkénti fizetést a hálóőrök között. MTI

Norris-siker az idényzárón

FORMA–1 A McLaren brit pilótája rajt–cél győzelmet aratott az Abu-dzabi Nagydíjon, így a brit istálló a Ferrarit megelőzve megnyerte a konstruktőri világbajnoki címet.

KOROM MILÁN

Lando Norris, a McLaren brit versenyzője rajt–cél győzelmet aratott a vasárnapi Forma–1-es idényzáró Abu-dzabi Nagydíjon, ezzel csapata megnyerte az idei konstruktőri világbajnoki címet.

„Fantasztikus érzés, nemcsak nekem, hanem az egész csapatnak. Nagyon büszke vagyok mindenkire. Kemény szezon volt, 26 év után megnyerni a konstruktőri vb-címet igazán különleges. Megadjuk a módját majd, ez egy történelmi eredmény. Elkövettem hibákat, de tanultam belőlük. Az a célom, hogy jövőre egyéniben is világbajnok legyek” – fogalmazott Norris, akinek ez volt az idei és pályafutása során is a negyedik futamgyőzelme, amelynek köszönhetően a McLaren 1998 után először végzett újra az élen az istállók vb-pontversenyében. „Kicsit keserédes ez most, a második hely volt a maximum, pedig mindent beleadtam. Amint felkerültek a kemény abroncsok, elérhetetlenné vált az első hely. Gratulálok a McLarennek, nagyon jól teljesítettek. A levezető körömön elérzékenyültem, hálás vagyok, hogy négy éven át tagja lehettem ennek a csapatnak, és futamgyőzelmekért, dobogókért harcolhattam. A következő évtől a célom az, hogy a Williamsszel mi is visszaérjünk az élmezőnybe” – összegzett a második Carlos Sainz Jr., aki jövőre már a Williams pilótája lesz.

„Tudtam, hogy nagyon agresszívnak kell lennem, kockázatot kellett vállalom, de túlságosan hátulról rajtoltam, ez volt a maximum – mondta a 19. pozícióból induló, s végül harmadikként záró Charles Leclerc. – Kár érte, de mindent beleadtunk. Ha megnézzük az év első felét, sehol nem voltunk, a szezon második periódusa viszont jól alakult, mindenki remek munkát végzett. Remélem, olyan jól kezdjük a 2025-ös szezont, ahogy a mostanit zártuk. Jó lett volna konstruktőri vb-címmel befejezni Carlossal a közös munkát” – tette hozzá a Ferrari monacói pilótája.

Hamilton negyedik hellyel búcsúzott a Mercedestől

FOTÓ: AFP/GIUSEPPE CACACE

FOTÓ: AFP/ANDREJ ISAKOVIC

Norris hatalmas ünneplést ígért újabb győzelme okán

A vb-pontversenyek végeredménye

Pilóták (top tíz): 1. Verstappen 437 pont, 2. Norris 374, 3. Leclerc 356, 4. Piastri 292, 5. Sainz 290, 6. Russell 245, 7. Hamilton 223, 8. Pérez 152, 9. Alonso 70, 10. Gasly 42.

Konstruktőrök: 1. McLaren 666 pont, 2. Ferrari 652, 3. Red Bull 589, 4. Mercedes 468, 5. Aston Martin 94, 6. Alpine 65, 7. Haas 58, 8. RB 46, 9. Williams 17, 10. Sauber 4.

Bortoleto a Forma-2-es bajnok

A brazil Gabriel Bortoleto nyerte a Forma-2-es autós gyorsasági versenysorozat idei bajnoki címét, miután a szezonzáró abu-dzabi viadalon másodikként ért célba. A 20 éves versenyző jövőre mutatkozik be a Forma–1-ben, mégpedig a Sauber istállónál.

Abu-dzabi Nagydíj, a pontszerzők

1. Lando Norris (McLaren) 1:26:33.291 óra, 2. Carlos Sainz Jr. (Ferrari) 5.832 másodperc hátrány, 3. Charles Leclerc (Ferrari) 31.928 mp. h., 4. Lewis Hamilton (Mercedes) 36.483 mp. h., 5. George Russell (Mercedes) 37.538 mp. h., 6. Max Verstappen (Red Bull) 49.847 mp. h., 7. Pierre Gasly (Alpine) 1:02.560 perc h., 8. Nico Hülkenberg (Haas) 1:15.554 p. h., 9. Fernando Alonso (Aston Martin) 1:22.373 p. h., 10. Oscar Piastri (McLaren) 1:23.821 p. h.

A Mercedesnél pályafutása utolsó F1-es versenyét teljesítő, jövőre már Ferrarit vezető Lewis Hamilton negyedik lett, a szintén a mezőny végéről rajtoló hétszeres világbajnok brit az utolsó körben előzte meg csapattársát, George Russellt. A leintés után a közönség Hamilton nevét skandálta, ő pedig érzelmesen élte meg, hogy 12 év után távozik a Mercedestől.

A negyedik világbajnoki címét két hete megnyerő Verstappen a hatodik pozícióban végzett az idényzárón, csapattársa, Sergio Pérez ezúttal sem szerzett pontot, a mexikói még a verseny elején kiesett. A szezon második felében pocsékul teljesítő Pérez jövőjéről hétfőn dönt a Red Bull, a 34 éves mexikóinak hiába van további két évre szóló szerződése, várhatóan véget ér a Forma–1-es pályafutása.

Sikeresnek ítélték a párizsi szereplést

ÉRTÉKELÉS A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) szombati közgyűlésén a tagság egyhangúlag elfogadta a párizsi olimpiai szereplésről készített részletes beszámolót. Fábián László főtitkár az elnökség által összeállított elemző anyag ismertetésekor kiemelte: mivel a cél az volt, hogy Magyarország a nemzetek rangsorában maradjon benne a legjobb 20-ban, ezért az éremtáblán elért 14. helyezést jónak értékelték, és ebben a szereplésben szerinte benne van a fejlődés lehetősége.

A pozitívumok között említette, hogy 20 év után ismét négy csapat kvalifikálta magát az ötkarikás játékokra, hogy vívásban most először mind a hat fegyvernemben volt magyar résztvevő, hogy kajak-kenuban minden versenyszámban döntőbe jutottak a versenyzők, hogy a magyar olimpikonok többsége 20–25 év közötti volt.

Schmidt Ádám, a Honvédelmi Minisztérium sportért felelős államtitkára kifejtette, a sportirányítás részéről az a cél, hogy a magyar olimpiai csapat 2028-ban Los Angelesben vagy végezzen a legjobb tíz nemzet között az éremtáblázaton, vagy nyerjen legalább tíz aranyérmet.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Schmidt Ádám komoly célokat jelölt ki a 2028-as olimpiára

„Ez egy nagy vállalás, amelyet meglátásom szerint a jelenlegi keretrendszerben nehezen tudnánk teljesíteni. Éppen ezért hirdettük meg az LA10 nevű, új szakmai programunkat, amellyel átfogó változtatásokat tervezünk megvalósítani” – fűzte hozzá, majd arról beszélt, hogy a tervek szerint 2025-től a sportegyesületek ugyanakkora, 17,7 milliárd forintos központi támogatásban részesülnek majd, mint az olimpiai sportágak szakszövetségei.

A pénteken Prima Primissima-díjjal kitüntetett Gyulay Zsolt elnöki beszámolójában az esetleges budapesti olimpia megrendezéséről azt mondta, hogy MOB egyetért Karácsony Gergely főpolgármesterrel abban, hogy meg kell kérdezni a budapestieket, de úgy látja, a népszavazási kérdés még nem aktuális, ezért a vita lezárására négy olimpiai bajnokkal együtt beadtak egy panaszt az Alkotmánybíróságra, amely várhatóan december 20-án fog döntést hozni az ügyben. MTI

Kézilabda Eb: elődöntőbe jutott a magyar válogatott

SIKER A magyar női kézilabda-válogatott 12 év elteltével Európa-bajnoki elődöntőbe jutott azzal, hogy 37-29-re legyőzte a román csapatot a részben debreceni rendezésű kontinensviadal középdöntőjének harmadik fordulójában.

„Kimondtuk, hogy mit akarunk. Biztosak voltunk, meg tudjuk csinálni, hogy ide jussunk. Tényleg csoda! Büszkék lehetünk, hogy ilyen csapatunk van. Korai még örülni, vannak még feladatok. Jön a francia válogatott, ugyanúgy fel kell készülni ellenük, megyünk Bécsbe!” – mondta a lefújás után Golovin Vlagyimir szövetségi kapitány, akinek együttese a hatodik sikerét aratta, és továbbra is százszázalékos. Kontinenstornán ezt megelőzően 2004-ben – szintén hazai környezetben – rajtolt legjobban a nemzeti csapat, amely akkor az első öt találkozóján tudott nyerni.

A válogatott a középdöntőt kedden 18 órától a világbajnok, olimpiai ezüstérmes Franciaország ellen zárja, a tét a csoportelsőség lesz. A középdöntős csoportok első két helyezettje jut az elődöntőbe, a harmadikok pedig az ötödik helyért játszhatnak, egyaránt Bécsben. MTI-NÉPSZAVA

FOTÓ: MTI/CZELLDI ZSOLT

Simon Petra három góllal járult hozzá a magyar sikerhez

Kincsek a metró alatt

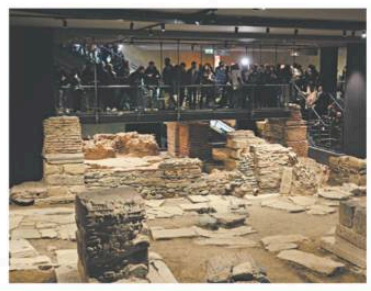

Görögország egyik legnagyobb városában, Szalonikiben átadták az új metróvonalat. Az építés során előkerült 300 ezer régészeti kincset a különböző állomásokon állították ki. A 9,6 kilométeres vonal 3 milliárd euróba (1200 milliárd forint) került. NÉPSZAVA

Feljelentették a Mikulást

Garázdaság és rongálás miatt feljelentették a II. kerületi Mikulást, mert a polgármester által közzétett videóban a Süsü játszótéren trambulinozott. Őrsi Gergely tréfának szánta a posztot, valaki mégis zokon vette. A játszótérben nem esett kár. NÉPSZAVA

Elektromos pápamobil

Egy Mercedes-Benz terepjáróból alakították ki Ferenc pápa új autóját. Az elektromos pápamobilt kifejezetten lassú közlekedésre fejlesztették ki, a szentatya nyilvános eseményeken fog benne elhaladni az emberek előtt. RAKÉTA

Népszerűek a kézműves ajándékok

BESZERZÉS A karácsonyfák alá az idén nagyon sok minőségi, egyedi termék kerül. Népszerűek a gravírozott holmik, és továbbra is hódítanak a vicces meglepetések.

KUKLAI KATALIN

Az emberek majdnem 80 százaléka vesz karácsonykor személyre szabott ajándékot, amelyek jelentős része kézműves meglepetés – derül ki a Meska online kézműves piactér felméréséből. A kutatásból az is kiderült, hogy az emberek nagyjából 49 százaléka már novemberben beszerezte az ajándékokat, míg 11 százalékuk hagyja a karácsony előtti egy-két hétre a bevásárlást. A korábbi trend folytatódik az idén is, egyre nagyobb teret nyer az online vásárlás: a megkérdezettek több mint 90 százaléka mondta azt, hogy igénybe vesz online szolgáltatást az ajándékvétel során. Ennek ellenére még mindig nagyon sokan szeretnek karácsonyi vásárokba járni, de a legtöbben nem azért, hogy ott vásárolják meg az ajándékokat, hanem csupán a hangulatot és a közösségi érzést szeretnék átélni. Főleg a magyarországi vásárok népszerűek, a megkérdezettek mindössze 20 százaléka tervez külföldit is meglátogatni.

Sok magyar kézműves alkotó is alkalmazkodott ehhez a trendhez, a karácsonyi vásárok helyett egyre inkább használják az online értékesítőfelületeket termékeik árusítására. Világszinten a kézművespiacot 50 billió dollárosra becsülik, ez a magyar GDP csaknem 26 százalékának felel meg. Ez nagyban köszönhető az Y generációnak (1980–94 között születettek), melynek tagjai a személyességet és az egyedi termékeket részesítik előnyben.

Az idei karácsonyi szezon legnagyobb slágerei a gravírozott termékek, az egyedi formájú párnák és a jó minőségű, kézzel készített tárolók. A vásárlók nagyon keresik az összecsukható konyhai fellépőt gyerekeknek, aminek a segítségével a legkisebb séfek is biztonságosan kapcsolódhatnak be a sütésbe-főzésbe. Ugyancsak népszerűek az egyedi felirattal is kérhető, kézzel készített nasitárolók, a minimalista, gravírozott egyedi utcatáblák, lézervágással és gravírozással készített kézműves házszámtáblák. A rozsdamentes acélból készült, névre szóló étkészlet szintén slágertermék. Sok család karácsonyfája alá kerül az idén életfa izlandi zuzmóval; ez egy szimbolikus jelentéssel bíró növényi dekoráció, ami nem igényel gondozást, ugyanakkor megnyugtató színfolt bármely lakásban. A népszerűségi listán ugyancsak előkelő helyen szerepelnek a puzzle öröknaptárak, amelyek minden napra tartogatnak egy logikai játékot: úgy kell mozgatni a darabokat, hogy a megfelelő hónap és nap jöjjön ki. A vicces ajándékoknak továbbra is nagy keletjük van, ezek azonban nem egyszer használatos, értelmetlen dolgok, hanem hasznos termékek, amelyekbe az alkotók egy kis humort csempésznek.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az emberek majdnem 80 százaléka vesz karácsonykor személyre szabott ajándékot, amelyek jelentős része kézműves meglepetés

Vertel Andrea alkotásait még nem találhatjuk meg a Meskán, de a keramikus fontolgatja, hogy megjelenjen az oldalon, mivel sajnos az internetes keresők nem állnak a magyar kézművesek pártján. Az olcsó külföldi webshopok gagyi kínálatát ajánlják, így borzasztó nehéz helyzetben vannak azok, akik hozzá hasonlóan minőségi árut készítenek, érthető módon nem a legalacsonyabb árakon. Mint lapunknak elmondta, korábban rendszeresen részt vett vásárokon is, de olyan mértékben megemelkedtek a bérleti díjak és a költségek, hogy az ő termékeiből már nem lehetett ezeket kitermelni. Éppen ezért ő az adventi időszakban a gödi műhelyében várja az érdeklődőket, ahol személyesen lehet választani a kedves, vicces kerti kerámiák közül.

5 és 20 ezer forint között vásárolunk

A Pepita online felmérése alapján a válaszadók ötöde csak a legközelebbi hozzátartozókat ajándékozza meg karácsonykor. A felmérésben részt vevők négyötöde az ajándékozott személy érdeklődése alapján választ ajándékot, míg ötödük érzelmi értéket keres a csomagban. A válaszadók 59 százalékának az ajándék mögötti szándék a legfontosabb, amikor ő kap ajándékot, míg 36 százalék szerint maga a gesztus számít. A legkedveltebb ajándékok közé tartoznak a praktikus tárgyak és a személyre szabott meglepetések, ugyanakkor a legkevésbé vágyottak között szerepelnek az alkoholos italok és a filléres kacatok. A közeli hozzátartozóknak 39 százalék 5 és 10 ezer, 35 százalék pedig 10 és 20 ezer forint között vásárol ajándékot. A távolabbi rokonok ajándékaira kevesebbet szánunk, jellemzően 10 ezer forint alatt. A válaszadók kétharmada hibrid módon vesz ajándékot, azaz online is rendel, de fizikai boltban is vásárol.

KÖDÖS, PÁRÁS IDŐ

Boldog névnapot, Natália!

A Natália latin eredetű női név a dies natalis Domini kifejezésből származik, aminek a jelentése: az Úr Jézus születésnapja. Valaha a karácsonykor született lánygyerekek kapták ezt a nevet.

ÖTÖS LOTTÓ

Nyerőszámok:	4, 29, 35, 55, 68
5 találat	nem volt
4 találat	974 065 forint
3 találat	17 035 forint
2 találat	2 730 forint
Joker:	697031

HATOS LOTTÓ

Nyerőszámok:	16, 21, 28, 37, 42, 44
6 találat	242 483 825 forint
5 találat	484 715 forint
4 találat	9 650 forint
3 találat	3 255 forint

KENÓ

December 7., szombat

1	4	7	29
33	34	35	38
41	42	44	47
52	55	60	62
64	65	68	76

December 8., vasárnap

1	2	10	13
22	29	35	38
43	45	47	55
58	62	71	72
73	74	75	79

Halálos áldozata is van Darraghnak

VIHAR Két halálos áldozatot követelt a Nagy-Britannia nyugati és déli térségein szombaton végigvonult Darragh vihar, amely komoly károkat és áradásokat okozott. A brit meteorológia összegzése szerint a legerősebb, 150 kilométer/óra sebességű széllökéseket Wales északi vidékein mérték, de az ország belső területein, köztük Londonban is elérte az óránkénti 65–90 kilométeres sebességet a szél. Szombaton Írországban, Észak-Írországban és Nagy-Britanniában csaknem félmillió lakossági és kereskedelmi ingatlan maradt hosszabb-rövidebb időre áramszolgáltatás nélkül. A nagy londoni repülőtereken időnként jelentős késésekkel ugyan, de folyamatos volt a forgalom. A brit kormány előző este figyelmeztetést küldött hozzávetőleg 3 millió ember mobiltelefonjára Walesben és Délnyugat-Angliában, miután a brit meteorológiai intézet a legmagasabb szintű, vörös riasztást adta ki ezekre a térségekre. Ez volt eddig a legnagyobb mértékű ilyen jellegű éles figyelmeztetés a mobileszközökre kifejlesztett új veszélyhelyzeti riasztórendszer tavaly áprilisi üzembe helyezése és próbaüzeme óta. K. K.

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 10., kedd 152. évfolyam, 287. szám Ára: 540 forint

Szemétháború a Dél-Dunántúlon

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Nehéz helyzetbe hozták a siófoki hulladékszállító céget is

KUKÁK Siófok után Pécs és Nagykanizsa is fellázadt: nem akarják engedni, hogy nyomott árakkal kivéreztesse hulladékszállító cégeiket az ágazat mindenható ura, a Mol Mohu Zrt.-je. A társaság az ideinél alacsonyabb áron bízná rá a hulladékszállítást a cégekre, amelyeknek nincs mozgásterük: ha nemet mondanak, elveszítik a megbízást. Emiatt több helyen kérdéses, ki üríti majd a kukákat januártól.

A Baranyában 319 település 420 ezer lakójának hulladékát elfuvarozó és kezelő pécsi Dél-Kom NKft. 10 százalékkal alacsonyabb árajánlatot kapott, amit a Pécs tulajdonában

A nyomott átvételi ár ellen nyíltan szinte csak a dél-dunántúli városok lázadtak.

lévő cég eddig nem fogadott el. Ha rábólintottak volna, akkor a 10 milliárdos árbevételű Dél-Kom egyből 250 milliót vesztene, s ez akár veszteségbe sodorhatná a városi céget.

Hasonló okok miatt Nagykanizsa sem fogadta el az ajánlatot. Horváth Jácint, a dél-zalai város ellenzéki polgármestere lapunknak azt mondta: „Azt érezzük, hogy nem szakmai, hanem politikai döntés születik, ki akarnak golyózni minket az alacsony árakkal. Ilyenkor felmerül az emberben, talán egy NER-es cég készül a piacra."

ÍRÁSUNK AZ 5. OLDALON

Láthatatlan támadók az EU ellen

VESZÉLY A tenger mélyén haladó adatkábelek elszakítása, gyújtogatások, robbantások, kémkedés, internetes támadások: Oroszország és más államok egy sor hibrid támadást hajtottak végre a NATO, illetve az Európai Unió tagállamai ellen az elmúlt években. Mind nehezebb védekezni ezen akciókkal szemben, hiszen sokszor láthatatlan támadó ellen kellene védekezni. Az idén feljegyzett félezer gyanús incidens közül akár száz az orosz rezsimnek tulajdonítható. Biztonsági tisztviselők szerint a legfőbb cél a káosz szítása, a társadalmi feszültségek fokozása Ukrajna szövetségesei között, és a Kijevbe irányuló fegyverszállítások megzavarása. A NATO külügyminiszterei nemrég fogadták el a hibrid fenyegetések elleni új stratégia irányelveit, amelyeket a szövetség következő, júniusi csúcstalálkozójáig kell véglegesíteni.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Pofon a Kremlnek

SZÍRIA Nyugaton egyöntetűen üdvözlik Bassár el-Aszad rezsimjének megdöntését, itthon viszont hallgatás fogadta a damaszkuszi fordulatot.

NÉPSZAVA

Miközben a nyugati vezetők óvatos optimizmussal tekintenek Szíria jövője elé azt követően, hogy több mint két évtized után megbukott Bassár el-Aszad rezsimje, a magyar diplomácia vezetője, Szijjártó Péter meglehetősen visszafogottan reagált a Facebookon. A Moszkvába menekült Aszad megbuktatására még csak nem is reagált. Hétfői bejegyzésében annyit közölt, hogy „az elmúlt napokban a nemzetközi sajtó egyik legtöbbet tárgyalt témája a szíriai helyzet alakulása", arra azonban már nem tért ki, hogy ennek oka az Oroszország által 2015 óta katonai erővel támogatott szíriai rezsim megdöntése. Mint Szijjártó írta, Gideon Szaár izraeli külügyminiszter-helyettessel egyetértettek abban, hogy mind Magyarország, mind Izrael „az egész közel-keleti térség békéjében, nyugalmában, stabilitásában érdekelt".

Más nyugati vezetők teljesen eltérő hangvételű nyilatkozatokat tettek közzé. Joe Biden amerikai elnök és Benjamin Netanjahu izraeli kormányfő is saját politikája eredményének nevezte a szíriai fordulatot. Olaf Scholz német kancellár, Emmanuel Macron francia elnök, valamint Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke kiemelte, hogy a szíriaiak mennyit szenvedtek Aszad uralma alatt, egyúttal a rezsim megbuktatását nagy lehetőségnek tekintik Szíria számára, és segítséget ajánlottak az új vezetésnek.

Szakértők rámutatnak, a szíriai változások nagy pofont jelentenek Vlagyimir Putyin rezsimje számára, és egyértelmű jele annak, hogy a nemzetközi színtéren meggyengült a Kreml. Oroszország joggal aggódhat szíriai támaszpontjai sorsáért.

ÖSSZEFOGLALÓNK A 8. OLDALON

FOTÓ: AFP/MURAT SENGUL/ANADOLU

Szíria több városában ledöntötték Bassár el-Aszad és apja szobrait

Rálicitál az államra az egyetem

OKTATÁS A kormány oktatáspolitikájának súlyos kritikájával ér fel a Nemzeti Közszolgálati Egyetem ajánlata, amellyel az Óbudai Árpád Gimnáziumot próbálja magához csábítani, azaz fenntartásába venni – derül ki a lapunk birtokába került jegyzőkönyvből. Az egyetem mindent megígért, amit a tankerületi rendszer nem tud megadni: a pedagógusoknak pluszjuttatást, az igazgatónak a munkáltatói jog visszaadását, gazdálkodási szabadságot.

Eközben nem áll le a felsőoktatási intézmények modellváltása sem. Ezt eddig elkerülte a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, de tegnap az intézmény szenátusa megszavazta: új működési rendszer jön létre, a fenntartói jog egy az állam által létrehozott gazdasági társasághoz kerül. – Az egyetemet belekényszerítették a modellváltásba – véli Halmos Balázs egyetemi docens.

ÍRÁSAINK A 3. ÉS A 4. OLDALON

FOTÓ: MTI/BRUZÁK NOÉMI

Hankó Balázs – akkor még helyettes államtitkárként – már három éve is az átalakított felsőoktatás előnyeit ecsetelte az Árpád Gimnázium diákjainak

Márai Sándortól Csurka Istvánig

TÖRTÉNELEM – A hatalom számára az emlékezetpolitika a jelen uralásának eszköze, ám nem tudni, mennyire gondolják komolyan az aktuálisan kiemelt témákat, személyeket. Lehet, hogy később ezek is ugyanúgy kikerülnek majd az eszköztárból, mint például Márai Sándor és a polgári Magyarország, s jött helyettük Wass Albert, Nyirő József, akik ideológiai szempontból kiválóan megfelelnek. Ahogyan immár Csurka István is – jelentette ki a Népszavának Stefano Bottoni. A történész szerint Csurka bírt némi látnoki képességgel, de ezt nem tudta racionálisan képviselni és kifejteni. Az emlékezetes 1992-es pamfletje, a Néhány gondolat első része például tökéletes leírása volt a rendszerváltás hibáinak, utána viszont nettó antiszemita propagandabeszéddé süllyedt.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

FOTÓ: MTI/UJVÁRI SÁNDOR

Csurka István néhai MIÉP-elnök szobrát szombaton avatták fel Lakitelken, a Hungarikum Ligetben. Az eseményen Schmidt Mária mondott beszédet

AJÁNLÓ

Kitartó magyar Barátság

Csehországhoz hasonlóan Magyarország is képes lenne az Adria felől kiváltani orosz nyersolaj-behozatalát – vélekedtek lapunknak szakértők. Az Orbán-kormány Putyin-hűsége azonban sziklaszilárd, és rendre kiáll a Barátság vezetéken keresztüli orosz ellátás mellett. 6. oldal

Ragadós orosz példa

Szerbia hivatalosan is csatlakozhat az orosz autoriter vonalhoz: már a szerb parlament előtt van a „külföldi ügynökökről" szóló törvényjavaslat. Ennek értelmében minden, külföldi forrásból finanszírozott egyesületet nyilvántartásba kell majd venni, a médiában pedig az adott szervezet említésekor jelezni kell, hogy „külföldi befolyás ügynökéről" van szó. 7. oldal

Aggasztó szeretet

Amikor Orbán Viktorra és a frissen megválasztott elnökünk egymás iránt érzett és kifejtett szeretetére gondolok, az mélyen aggasztó – fogalmazott Sean Penn amerikai színész-rendező a Népszava kérdésére a Marrákesi Nemzetközi Filmfesztiválon. 13. oldal

Hibrid támadások Európa ellen

HADVISELÉS Láthatatlan ellenféllel kell megküzdenie a Nyugatnak: az újfajta hadviselés komoly kihívást jelent. Kivált Oroszország áll ezen támadások mögött, vélik szakértők. De más államok is „besegítenek”. Veszélyben van egy sor létesítmény.

RÓNAY TAMÁS

Oroszország egyre komolyabb kihívást jelent az Európai Unió, illetve a NATO számára. Minden egyes incidensnél felmerül: nem Moszkva állhat-e a háttérben. Amikor két hete a litvániai Vilniusban lezuhant a DHL logisztikai vállalat egy szállítógépe, sokan rögtön orosz szabotázsakciót sejtettek a háttérben. A helyi hatóságok közlése szerint az egy ember halálát okozó balesetet valójában műszaki hiba idézte elő, de ez a történet is jól mutatja, milyen mélyen gyökerezik a Vlagyimir Putyin rezsimjével szembeni bizalmatlanság. S nem is véletlenül. Egy a Guardian által idézett magas rangú európai diplomata szerint idén a százat is elérhette az Oroszországnak tulajdonítható „gyanús incidensek” száma Európában.

Amikor a NATO tíz éve elfogadta első, a hibrid hadviselés elleni stratégiáját, még szó sem volt olyan támadásokról, amilyenekkel manapság napról napra szembesülnie kell. Akkor olyan „zöld emberkékre” próbált felkészülni a szövetség, akik órák alatt vették át az ellenőrzést a Krím félsziget felett. A NATO ma már örülne annak, ha „csak” olyan fenyegetésekkel kellene számolnia, amikor az ellenfél látható. A digitális akciók ellen sokkal nehezebb felvérteznie magát az EU-nak és az észak-atlanti szövetségnek: a legtöbb modern eszközökkel végrehajtott támadásban ma már sokkal nehezebb azonosítani az elkövetőt.

Mark Rutte főtitkár is figyelmeztetett arra, hogy Oroszország fokozta a NATO-tagországok ellen irányuló akcióit. Ide sorolhatók a kibertámadások, a politikai beavatkozás, a kikényszerített migráció, a víz alatti infrastruktúra elleni támadások és egyre inkább a szabotázs.

A szövetség meg van győződve arról, hogy e támadások egy jelentős hányada mögött Moszkva áll. „Azt látjuk, hogy az oroszok egyre nagyobb kedvet éreznek a kockázathoz” – árulta el a NATO egy tisztviselője a Frankfurter Allgemeine Zeitungnak. Csak az idei évben több tagállamban is végrehajtottak kibertámadásokat a vasúti hálózatok ellen, gyújtogatások történtek egy lengyelországi bevásárlóközpont és londoni raktárak ellen, a Rheinmetall német hadiipari cég vezérigazgatója, Armin Papperger ellen pedig merényletet terveztek, amit sikerült meghiúsítani. Minden esetben Moszkvát gyanították a háttérben, s időnként orosz vagy Oroszországgal kapcsolatban álló személyeket tartóztattak le. „A NATO-szövetségesek mély aggodalmukat fejezik ki Oroszország hibrid akciói miatt, amelyek veszélyt jelentenek a szövetség biztonságára” – szerepel az Észak-atlanti Tanács, a NATO legfőbb politikai döntéshozó testületének májusi nyilatkozatában.

FOTÓ: AFP/DPA/STEFAN SAUER

Egyre több hajóval igyekeznek figyelni a Balti-tenger térségét, és egyéb módszerekkel kiszűrni a tenger mélyét veszélyeztető gyanús hajókat

Amikor a NATO tíz éve elfogadta első, a hibrid hadviselés elleni stratégiáját, még szó sem volt olyan támadásokról, amilyenekkel manapság napról napra szembesülnie kell.

Szinte nincs olyan NATO-tagország, amelyet ne érintenének ezek a hibrid támadások. Gondoljunk csak a magyar külügyminisztérium szervereit érintő orosz behatolásra. Miközben azonban Magyarország hallgat, a közép-európai térség más államai konkrét lépéseket követelnek Moszkva ellen. Csehország már tíz éve megtapasztalhatta, milyen akciókra képes Oroszország: 2014. október 16-án hatalmas robbanás rázta meg a cseh Vrbetice falut. Egy lőszerraktár repült a levegőbe, 50 tonnányi lőszer semmisült meg. Olyan pusztítás történt, hogy csak egy hónappal később derült ki: két személy is életét vesztette a detonációban. Petr Fiala kormányfő 2021 decemberében jelentette be, hogy szinte bizonyosan az orosz katonai titkosszolgálat ügynökei robbantották fel a raktárat.

Csehország az orosz rezsimmel szembeni nyílt kiállása és Ukrajna önzetlen támogatása miatt különösen kitett a hibrid támadásoknak. Jan Lipavský külügyminiszter ezért „határozott jelzést” sürgetett Moszkvával szemben a szövetségesek részéről. Mint mondta, meg kell mutatni, hogy nem tűrik el ezeket a hibrid akciókat. A cseh diplomácia vezetője árulta el újságíróknak, hogy az idén feljegyzett félezer gyanús incidens közül akár százat is az orosz rezsim követhetett el. A hibrid támadások mellett kémkedésről és különféle befolyásolási műveletekről van szó. Ez utóbbira láttunk példát az elmúlt hetekben a román elnökválasztás során.

Mark Rutte NATO-főtitkár szerint nemcsak Oroszország, hanem Kína is több ilyen akciót hajthatott végre, hogy destabilizálja a szövetséges államokat. Olaf Scholz úgy véli, Németország a különösen veszélyeztetettek közé tartozik, mind Oroszország, mind Kína állandó fenyegetést jelent Berlin számára. A német kancellár hangsúlyozta, hogy országának ellenállóbbá kell válnia az ilyen jellegű hadviseléssel szemben.

Biztonsági tisztviselők szerint ezen akciók – a kibertámadások, a gyújtogatások, a szabotázs és a merényletek – legfőbb célja a káosz szítása, a társadalmi feszültségek fokozása Ukrajna szövetségesei között, és a Kijevbe irányuló katonai szállítások megzavarása. Európában az orosz hibrid támadások miatti aggodalmak fokozódtak, amióta Washington és London engedélyezte Ukrajnának, hogy Oroszországon belüli csapásokhoz is bevethesse az amerikai és brit precíziós rakétákat. Amint Mark Rutte rámutatott, Moszkva gyorsan áthelyezi a frontvonalat Ukrajnából „a balti térségbe, Nyugat-Európába és északra”.

Svédország egy a Balti-tenger alatt áthaladó távközlési kábelek elleni szabotázsakció hátterét vizsgálja. Nyugati tisztviselők azt gyanítják, hogy egy hajó szándékosan szakította át a két kábelt, amikor horgonyát több mint 150 kilométeren keresztül húzta a tengerfenéken. A november elején történt eset kínai hajókhoz köthető ugyan, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy Peking volt a megrendelő. A szövetségeseknek nincs elég bizonyítékuk arra, hogy támadásról beszélhessenek. Ám az feltűnő – árulta el a NATO egyik illetékese a Frankfurter Allgemeine Zeitungnak –, hogy az egyik hajó kapitánya orosz volt, a másik pedig egy orosz kikötőből futott ki.

Oroszország régóta specializálódott a víz alatti csővezetékek elleni hibrid támadásokra. A NATO-tisztviselő ezt a következőképpen írta le: egy jól felszerelt, évtizedek óta tartó kutatási program álcája alatt a hajók feltérképezik a nyugati infrastruktúrát. Olyan mini-tengeralattjárókkal is rendelkeznek, amelyek képesek elvágni a tenger mélyén futó kábeleket, illetve robbanószerkezeteket is el tudnak helyezni. Az egyik ilyen hajót, a Yantart november közepén az ír haditengerészet kiszorította egy olyan zónából, ahol kábelek futnak.

A rendőrség azt is vizsgálja, hogy az Oroszországgal kapcsolatban álló kémek küldtek-e gyújtószerkezeteket az egyesült királyságbeli Birminghambe és a németországi Lipcsébe.

Más jellegű támadások is történnek, más szereplőkkel: Albániában hackerek behatoltak az albán határellenőrzési rendszerbe, és több tízezer nyomozati aktát tettek közzé az interneten. Ezt a támadást Iránnak tulajdonították. A hibrid hadviselés egy másik formáját vizsgálja az Egyesült Királyság: egy bíróság egy olyan kémhálózat ügyében indított eljárást, amely a gyanú szerint közel három éven át titkokat adott át Oroszországnak, és hírszerzési információkat gyűjtött Európa-szerte. A rendőrség azt is vizsgálja, hogy az Oroszországgal kapcsolatban álló kémek – a DHL futárcégen keresztül – küldtek-e gyújtószerkezeteket az egyesült királyságbeli Birminghambe és a németországi Lipcsébe.

A legsúlyosabb incidens egy készülő merénylet volt, amelyben Armin Pappergert, a német Rheinmetall hadiipari vállalat vezérigazgatóját akarták meggyilkolni. A vállalat szálka a Kreml szemében: fegyvereket szállított Ukrajnának.

Szakértők szerint az orosz hibrid támadások száma különösen megnőtt azután, hogy Ukrajna megtámadását követően 450 orosz diplomatát utasítottak ki Európa államaiból. A nyugati tisztviselők úgy vélik, hogy a nagykövetségek által működtetett hagyományos kémhálózatok nélkül Oroszország kénytelen volt kockázatosabb és kevésbé hagyományos módszerekhez folyamodni.

Éveket vesztegetett el a NATO

VÉDEKEZNEK Mivel láthatatlan ellenfélről van szó, a szövetségeseknek is nehezebb kiszűrniük a lehetséges támadásokat. Egy korábbi magas rangú európai védelmi tisztviselő a Guardiannek elmondta, „gyakorlatilag lehetetlen” teljes mértékben szembeszállni Moszkva fokozódó hibrid hadviselésével. Úgy véli, a Nyugat évekig alábecsülte Oroszország ezen tevékenységét, így értékes időt veszített a hírszerzési információk megosztása és a védelmi képességek növelése terén.

Az észak-atlanti szövetség külügyminiszterei ezért elfogadták a hibrid fenyegetések elleni új stratégia irányelveit. Ezeket a szövetség következő, júniusi hágai csúcstalálkozójáig kell véglegesíteni.

A London melletti Northwoodban, a NATO haditengerészeti parancsnokságán létrehoztak egy központot a víz alatti kritikus infrastruktúrák védelmére. Ez egyebek mellett a hajók mozgását érintő adatok cseréjét jelenti. A mesterséges intelligencia segítségével igyekszenek az Európában naponta közlekedő mintegy 50 ezer hajó közül kiszűrni azokat, amelyek gyanúsak lehetnek.

FOTÓ: AFP/ANATOLII STEPANOV

Mark Rutte NATO-főtitkár rámutatott, Kína is gyakran él a hibrid hadviselés eszközeivel

A szövetség mostantól sokkal szorosabban együttműködik a csővezetékeket és kábeleket üzemeltető magáncégekkel is, hogy hatásosabban védhessék ezeket a létesítményeket. Múlt hónapban Hollandia bejelentette, átmenetileg hajózási magántársaságokat kíván igénybe venni, hogy biztonságosabbá tegye északi-tengeri felségvizeit. A NATO megtévesztő hadműveleteket is tervez: olyan kábeleket fektetnek le a tenger fenekére, amelyeken nem halad át adat.

Bruno Kahl, a német külügyi hírszerzés vezetője egyenesen úgy véli, Oroszország szabotázsakciói végül arra késztethetik a NATO-t, hogy fontolóra vegye a szövetség 5. cikkelyében foglalt kölcsönös védelmi záradékra való hivatkozást. Ez új minőséget jelentene a védekezésben.

R. T.

Máraitól Csurka Istvánig

TÖRTÉNELEM Nem tudni, a hatalom mennyire gondolja komolyan az aktuálisan kiemelt témákat, szereplőket – jelentette ki a Népszavának Stefano Bottoni történész.

VAS ANDRÁS

– Nem előzmény nélküli, hogy a jelenlegi hatalom Márai Sándortól, a polgári Magyarország képétől eljutott Csurka Istvánig. A MIÉP egykori elnöke a kilencvenes évek végére maga is elismerte, hogy Orbán Viktorban találta meg „a jövőt az igaz, magyar politikához”, s 1998 és 2002 között a parlamentben a MIÉP kvázi kívülről támogatta az első Orbán-kormányt – mondta a Népszavának Csurka István hétvégi, lakitelki szoboravatásáról Stefano Bottoni történész. Mint arról írtunk, a 2012-ben elhunyt író, politikus – a Hungarikum Ligetben felállított – szobrának avatóján Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum és a XXI. Század Intézet főigazgatója is beszédet mondott, „a magyar rendszerváltozás meghatározó alakjaként, a magyarság ügyének, megmaradásának harcosaként” hivatkozott Csurkára. Kiemelve: „ő leplezte le először a Soros-hálózatot”. Szatmáry Kristóf fideszes országgyűlési képviselő pedig azt mondta Csurkáról, „lehet, hogy nem volt igaza a maga idejében”, de „hogy később sok mindenben igaza lett, azt egykori ellenfelei sem tagadhatják”.

Csurka István szoboravatása tökéletesen beleillik a fideszes emlékezetpolitika immár jó negyedszázados változási folyamatába. Ennek egyetlen mozgatórugója, hogy a hatalom saját célja elérése érdekében ellenőrizze és irányítsa a társadalmi gondolkodást.

– Ebben egyaránt jól látszik a romboló és az újjáépítő szándék – jegyezte meg Stefano Bottoni. – Egyfelől néhány történelmi személyből bűnbakot gyártottak, másokat, akár a kevésbé ismertek közül, piedesztálra emeltek. Előbbire jó példa Károlyi Mihály, vele vitették el a „balhét” Trianonért, neki rótták fel az ezeréves Magyarország „szétverését”, a politikai felelősséget az „elvesztett évszázadért”. Hiszen állításuk szerint mindennek az alfája a köztársaság 1918. novemberi kikiáltása volt, ráadásul a kommunistákkal is lepaktált a narratíva szerint.

FOTÓ: MTI/UJVÁRI SÁNDOR

Schmidt Mária beszél. Szerinte a MIÉP egykori elnöke „a magyarság megmaradásának harcosa” volt

A gróf szobrát 2012 márciusában távolította el a hatalom a Parlament elől, de jobboldali írók és történészek már korábban támadták. A történész szerint antiszemita felhanggal, feleemlegetve, hogy nála kaptak először komoly szerepet zsidók a politikában. Hasonlóképpen mennie kellett az ország háza elől Nagy Imrének is: a Vértanúk teréről a Jászai Mari térre költöztették, helyére a Nemzeti Vértanúk emlékművének a rekonstrukciója került.

– Nagy Imre és 1956 relativizálása, mondhatni átírása nehezebb feladat volt, hiszen a mártír miniszterelnök és a forradalom része volt a közmegegyezésnek, emlékezetnek, ráadásul az 1989-es újratemetés a Fidesz és Orbán Viktor számára is szimbolikus jelentőséggel bírt – folytatta Stefano Bottoni. – Vagyis úgy kellett lerombolni, hogy közben meg is tartsák valahogyan. Ez a folyamat is korábban kezdődött, a témát kutató 56-os Intézetet már az első Orbán-kormány alatt is megpróbálták ellehetetleníteni, s velük szemben a Schmidt Mária-féle Terror Házát favorizálták. Ami amúgy az első lépés az emlékezetpolitika megváltoztatásában, hiszen összemossa a kommunizmust és a nyilas kort, ráadásul azt sugallja, a két eszme követői idegen érdekeket kiszolgáló, rossz magyarok voltak, ezzel felmenti a társadalmat a felelősség alól, hiszen nem „mi”, hanem „ők” csinálták. Ötvenhat kapcsán pedig a hangsúly a politikai mondanivalóról, azaz Nagy Imréről átkerült a pesti srácokra, s 2014–15-re depolitizálták az eseményeket, s megpróbáltak egy hamis eredettörténetet felépíteni, melyben az utca embere személyében kerül előtérbe. A Fidesz számára egyre kínosabb 1956 emléke, hiszen meg kell ünnepelni, de nem tudnak mit mondani róla, ugyanis a forradalom definíciója szerint is egy diktatórikus hatalom nem békés megdöntése. Mára viszont eljutottunk oda, hogy a forradalom évfordulóján, a forradalom emlékeként a miniszterelnök a békéről beszél, tanácsadója, Orbán Balázs pedig megkérdőjelezi az egyéni erőfeszítést, az ellenállás létjogosultságát.

KÉPESSÉG

STEFANO BOTTONI: Csurka István valóban bírt némi látnoki képességgel, de ezt nem tudta racionálisan képviselni és kifejteni

A történész szerint emlékezetpolitikai szempontból szintén jelentős a Millennium túlzott kiemelése, az országzászlók avatása szerte a Kárpát-medencében, amellyel a megszakított folytonosságot akarták jelezni.

– A jelenlegi hatalom számára az emlékezetpolitika a jelen uralásának eszköze – jelentette ki Stefano Bottoni –, ám nem tudni, mennyire gondolják komolyan az aktuálisan kiemelt témákat, személyeket. Lehet, hogy később ezek is ugyanúgy kikerülnek az eszköztárból, mint például Márai és a polgári Magyarország, s jött helyettük Wass Albert, Nyirő József, Hóman Bálint, akik ugyan művészi munkásságukkal nem feltétlenül kerülnének a fősodor élére, ám ideológiai szempontból kiválóan megfelelnek. Ahogyan immár Csurka István is. Aki valóban bírt némi látnoki képességgel, de ezt nem tudta racionálisan képviselni és kifejteni. Az emlékezetes 1992-es pamfletje, a Néhány gondolat első része például tökéletes leírása volt a rendszerváltás hibáinak, utána viszont nettó antiszemita propagandabeszéddé süllyedt. Későbbi írásaiból ma nagyon sok gondolat jelenik meg a jelenlegi hatalom kommunikációjában; jellemzően Kövér László viszi a Csurka-vonalat, csak szofisztikáltabb formában (a házelnök a Néhány gondolatot megjelenése után még náci szelleműnek, antiszemitának tartotta, és támadta Antall József akkori miniszterelnököt, amiért nem határolódott el a tanulmánytól).

Megosztó személyiségek emlékei

SZOBROK Köztéri alkotást idehaza jellemzően konszenzus alapján állítanak valakinek, legalábbis a rendszerváltás után csak néhány személy kapcsán alakult ki vita.

Az első ilyen, nagy visszhangot kiváltott eseménynek Horthy Miklós 1993-as, kenderesi újratemetése és szoboravatása bizonyult. A hajdani kormányzónak a Köztérkép adatai alapján ma 12 szobra és két domborműve található az országban, az utolsót az idén avatták egy szegedi templom zárt kertjében. Wass Albert az első Fidesz-kormány alatt került a jobboldali kánonba, első szobrait 1998-ban avatták Debrecen-Pallagon, illetve Nyíradonyban. Mára 45 szoborral és 27 domborművel vagy emlékkővel rendelkezik a vitatott második világháborús tevékenysége miatt nem egyértelmű megítélésű erdélyi író, az utolsó avatást két éve tartották Budapesten, a XII. kerületben. A nyilasparlament hajdani tagját, az egykori nyilas propagandista Nyirő Józsefet 2010 után hozta vissza a köztudatba a hatalom, s noha az MTA állásfoglalása szerint nevének közterület-elnevezésként való felhasználása törvényileg tilos, domborművel azért rendelkezik: 2014-ben Kiskunfélegyházán tartották érdemesnek bronzba önteni az emlékét. Szintén nyilasparlamenti tagsága és antiszemitizmusa miatt keltett botrányt Hóman Bálint történész, egykori kultuszminiszter 2015-ös, végül a tiltakozások miatt meghiúsult szoborállítási ötlete, így 2001-es tatai domborműve után csak a Nemzeti Múzeumban mint egykori igazgatónak állítottak emléket 2022-ben.

Károlyi Mihály épp ellentétes utat járt be, az első köztársaság elnökének négy emlékhelyet állítottak 1990-ig, mára mindet áthelyezték: a budapesti Kossuth téren 1975-ben felavatott szobra 2012 óta az alkotó Varga Imre szülővárosában, Siófokon látható. Nagy Imre első emléktábláját a mártír miniszterelnök kaposvári szülőházának falán avatták fel 1989 júniusában. Jelenleg 19 szobor és 11 domborművű vagy emlékkő őrzi az 56-os mártír miniszterelnök emlékét, az eddigi utolsót 2014-ben, Győrben avatták fel. Az idén lángolt fel a vita, lehet-e közterületet elnevezni Horn Gyula egykori miniszterelnökről: a XIII. kerület sétányt nevezett el róla, melyet a kormányhivatal megvétózott. A kerületben Horn amúgy már rendelkezik két szoborral és egy domborművel, amelyeket nem sokkal 2013-as halála után avattak fel.

V. A.

„Belekényszerítették az egyetemet a modellváltásba”

BME – Nem járunk messze a valóságtól, ha azt mondjuk, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet (BME) belekényszerítették a modellváltásba. A szenátus az egyetem túlélése érdekében döntött – nyilatkozta a Népszavának Halmos Balázs egyetemi docens, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete műegyetemi szervezetének tagja, miután a BME szenátusa hétfőn megszavazta: új működési rendszer jön létre, az egyetem fenntartói joga egy az állam által létrehozott gazdasági társasághoz kerül.

Halmos Balázs elmondta: az elmúlt időszakban világossá vált, hogy az eddigi állami fenntartás keretei között nem biztosított az egyetem működéséhez szükséges finanszírozás. Amit azért tart különösnek, mert az új működési modell szerint az intézmény továbbra is kap majd állami forrásokat, még többet is, mint eddig, vagyis a szükséges összegek elvben rendelkezésre állnak.

Halmos Balázs: Kétséges, jó irányba viszi-e az egyetemet az új működési forma

– Továbbra is nagy a bizonytalanság. Szeretnénk garanciákat látni arra, hogy az új működési forma jó irányba viszi az egyetemet. Ezek a garanciák még nincsenek meg – fogalmazott.

A BME az utolsó állami egyetemek egyike, amely még nem esett át modellváltáson az elmúlt években. Idáig összesen 21 felsőoktatási intézmény került olyan vagyonkezelő alapítványok fenntartásába, melyek irányító testületeibe, vagyis kuratóriumaiba kormányközeli személyek kerültek be – emiatt az EU Tanácsa ki is zárta ezeket az intézményeket az uniós Erasmus+ oktatási cse-

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A BME az utolsó állami egyetemek egyike, amely még nem esett át modellváltáson az elmúlt években

reprogramból és a Horizont kutatási programból.

Az eddigiek alapján a BME modellváltása más lesz: a fenntartás nem egy alapítványhoz, hanem egy zrt.-hez kerül, az ígéretek szerint a legfőbb akadémiai döntéshozó testület pedig továbbra is a szenátus lesz. Halmos Balázs ugyanakkor rámutatott: a jelenlegi helyzet is jól példázza, hogy a finanszírozási oldaláról a szenátus döntései is befolyásolhatók. Kitért arra is: a szakszervezet 50 százalékos béremelést szeretett volna kiharcolni minden egyetemi dolgozónak, ám javaslatukat leszavazták.

JUHÁSZ DÁNIEL

LAPSZÉL

Munkatársaink elismerése

A hagyományoknak megfelelően idén is elismeréssel jutalmazta a Népszava a szerkesztőség kiemelkedő teljesítményt nyújtó munkatársait. 2024-ben Az Év Újságírója-díjat kapott a vidéki Magyarországot irodalmi igényességgel írt riportokban és tárcákban is bemutató Doros Judit, valamint Muhari Judit, aki többek között feltárta, hogy közel háromszáz újszülött rekedt kórházban, mert szüleik nem tudják, nem akarják hazavinni őket, az állami gyermekvédelem pedig képtelen gondoskodni róluk. A Népszava kiadója Vida Gábor munkáját díjazta elismeréssel. NÉPSZAVA

Bocsánatot kért egy püspök

„Családreferens püspökként, fájó szívvel kérek bocsánatot Istentől, a gyermekektől, fiataloktól és családjaiktól, mindazoktól, akiket valamilyen bántalmazás ért az egyház szolgálattevői részéről. Mindent meg fogunk tenni azért, hogy a jövőben ne ismétlődhessenek meg a bántalmazáshoz vezető helyzetek, és – teljes mértékig azonosulva a Szentatya által meghirdetett zéró tolerancia elvével – a prevenciót szem előtt tartva folytatjuk a már megkezdett munkát” – írta a 444.hu-hoz eljutott körlevelében Marton Zsolt váci püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia családügyi bizottságának elnöke. NÉPSZAVA

Rogánék fenyegetik a független sajtót

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Az Alkotmányvédelmi Hivatal nemzetbiztonsági vizsgálatot indít a Magyar Hang egy vasárnapi híre miatt – írta a Kormányzati Tájékoztatási Központ (KTK) tájékoztatása alapján a Mandiner. A Magyar Hang vasárnap tévesen azt írta, hogy Budapestre érkezhetett Bassár el-Aszad megbuktatott szíriai diktátor. A KTK szerint fontos feltárni, kinek az érdekében állt ezt a hírt megjelentetni, mert „az ilyen súlyos dezinformáció nemzetbiztonsági kockázattal járhat, növelheti a terrorveszélyt hazánkban”. A lap közleményében elismerte a hibát, és elnézést kért. Figyelemre méltó a KTK és a Alkotmányvédelmi Hivatal példátlan fellépése a független sajtó ellen, különösen annak tükrében, hogy a KTK-t felügyelő miniszter Rogán Antal (képünkön) nemrég büntetőfeljelentéssel fenyegetett meg egy független újságírót, amiért egy a birtokába került fényképről kérdezte őt. NÉPSZAVA

Rálicitál az államra az egyetem

FORRÁSBŐSÉG Átvenné az Óbudai Árpád Gimnáziumot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem: erős oktatáspolitikai kritikával ér fel, hogy mindent megígértek, amit a mostani tankerületi rendszer nem tud biztosítani.

JUHÁSZ DÁNIEL

A mostani tankerületi rendszer kritikájaként is értelmezhető az az ajánlat, amit a Miniszterelnökség alá tartozó Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) tett az Óbudai Árpád Gimnázium átvételére. Az NKE képviselői december 2-án személyesen keresték fel a gimnáziumot, ahol bejelentették: a következő tanévtől szeretnék átvenni az iskola fenntartását az Észak-budapesti Tankerületi Központtól, az intézmény az NKE gyakorlóiskolájaként működne tovább a későbbiekben. Erre azért lenne szükség, mert az egyetemen jövőre pedagógusképzés is indul, a tanárjelöltek itt szerezhetnének szakmai gyakorlatot.

A szóbeli tájékoztatóról jegyzőkönyv készült, amely eljutott a Népszavához. A dokumentum szerint az NKE képviselői szinte mindent megígértek, amit a mostani tankerületi rendszer nem tud biztosítani. Ilyen például a bürokratikus terhek csökkentése, gyorsabb és hatékonyabb, rugalmasabb kapcsolat a fenntartóval. A pedagógusoknak magasabb megbecsülést, pluszjuttatásokat (cafeteria, prémium), az igazgatónak pedig a munkáltatói jog visszaadását (ezt jelenleg a tankerületi igazgató gyakorolja) és az iskola gazdálkodásában nagyobb anyagi szabadságot ígértek. Emellett fejlesztéseket, beruházásokat is kilátásba helyeztek, mint az iskolai helyiségek klimatizálása, fejlettebb informatikai rendszer biztosítása. A tanárhiányra is megoldást kínálnak azzal, hogy az egyetem pedagógusképzésbe kezd, szerintük ez hosszú távon biztosítja majd az utánpótlást.

A gimnázium szülői közösségének jelentős része azonban tiltakozik a fenntartóváltás ellen, online petíciójukat cikkünk írásáig több mint 800-an írták alá. A szülők egyrészt a rövid határidők (ők másfél napot, a pedagógusok nyolc napot kaptak a tájékozódásra, döntésre), másrészt számos megválaszolatlanul maradt kérdés – mint a felvételi átalakítása, a tandíj esetleges bevezetése – miatt tiltakoznak, valamint a szóbeli ígéretek teljesülését sem látják garantáltnak. További aggályaik is vannak: más egyetemektől eltérően az NKE nem közigazgatási, hanem politikai irányítás alatt lévő szervezet. Fenntartója a Miniszterelnökség, a konkrét fenntartói jogokat pedig a miniszterelnök politikai igazgatója, Orbán Balázs gyakorolja.

FOTÓ: MTVA/RÓKA LÁSZLÓ

Az Óbudai Árpád Gimnáziumban tanulók szülei, de az önkormányzat sem szeretné, ha az egyetemhez kerülne az iskola

KRITIKA

ORBÁN BALÁZS, a miniszterelnök politikai igazgatója gyakorolja a fenntartói jogait annak az egyetemnek, amely most rendszerkritikával felérő ajánlattal próbál megszerezni egy gimnáziumot

Az egyik érintett szülő, Tamási Dóra lapunknak azt mondta: attól tartanak, fenntartóváltás esetén a gimnázium sem lesz független a politikai irányítástól. Felháborítónak tartja azt is, hogy a szülőkkel azt éreztetik: az iskolában csak akkor lesznek kulturált körülmények, felújítások és „forrásbőség”, ha elfogadják, az intézmény az egyetem fenntartásába kerül.

Mindezzel kapcsolatban érdeklődtünk az NKE sajtóosztályán, de cikkünk írásáig nem válaszoltak megkeresésünkre. A fenntartóváltás hírére azonban közleményben reagált Óbuda alpolgármestere. Burján Ferenc azt írta, a váltás csak a szülői közösség, a diákönkormányzatok és a pedagógusközösség egyöntetű támogatásával lehetséges. Hozzátette: az állami iskolai ellátás csődjének beismerése, hogy egy patinás gimnáziumnak fenntartót kellene váltania ahhoz, hogy infrastrukturális fejlesztésben reménykedhessen. A kerület parlamenti képviselője, Szabó Tímea közösségi oldalán tiltakozott a fenntartóváltás ellen. Közölte azt is, felhívta az Észak-budapesti Tankerületi Központ igazgatóját, aki azt mondta, a döntés nem a tankerület joga.

800 tiltakozó írta alá tegnap estig azt a petíciót, amelyben elutasítják a fenntartóváltást

Volt már hasonló

Az előző tanévben is több tankerületi iskola fenntartását vették volna át egyetemek: Óbudán a békásmegyeri Veres Péter Gimnáziumért jelentkezett be az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség által fenntartott Milton Friedman Egyetem, de a tiltakozások miatt elálltak az átvételtől. A Budapest XII. kerületi Tamási Áron Általános Iskola és Gimnáziumot a Gábor Dénes Egyetem akarta átvenni, ám végül visszaléptek, ugyancsak a tiltakozások miatt. A zuglói Jókai Mór Általános Iskola fenntartására a katolikus egyház nyújtott be igényt, de a szülők leszavazták a fenntartóváltást.

A lapunkhoz eljutott jegyzőkönyv szerint ha a nevelőtestület rábólint az ajánlatra, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemnek hivatalosan jövő év február 28-áig kell jeleznie fenntartói szándékát, a végső döntést pedig a közoktatásért is felelős miniszter, vagyis Pintér Sándor hozza meg május 31-éig. A fenntartóváltás 2025. augusztus 1-jén valósulna meg, ám gyakorlóiskolává csak egy évvel később, 2026. június 15-étől válna a gimnázium.

Indul a vasúti rablóprivatizáció

MÁV OUTLET „Tipikus, 1990-es évek eleji rablóprivatizációs modell” – így reagált Vitézy Dávid fővárosi képviselő a 24.hu-nak arra a hírre, amely szerint a kormány kiemelt nemzetgazdasági érdekre hivatkozva 99 évre magánkézbe adná a főbb budapesti pályaudvarok ingatlanhasznosítását. Lapunkban már ősszel írtunk arról, hogy magánbefektetők bevonásával újítana meg tíz nagy forgalmú pályaudvart a kormány. Akkor úgy szóltak a tervek: a MÁV és a kormány által kiválasztott magánbefektető egy közös projekttársaságot hozna létre, amelybe a magyar vasúttársaság a beruházáshoz szükséges fejlesztési területet vinné be. Akkor még csak a kereskedelmi területek bérbeadásáról volt szó, a mostani tervek már többről szólnak. A nyertes projektcégek 2025-től 2124-ig kezelhetik az összes budapesti pályaudvar ingatlanait. Így például a Nyugati pályaudvar teljes történeti csarnokát, a pályaudvar teljes vasútüzemi területét, a Podmaniczky utca menti beépítetlen sávot a Dózsa György útig. A Déli pályaudvar teljes területét és a Mészáros utca menti területeket, minden vasútüzemi területet a Hegyalja út és a Krisztina körút között. A Kelenföldi pályaudvar teljes területét, valamint a Volán-pályaudvartól délre fekvő, rendkívül értékes fejlesztési területeket.

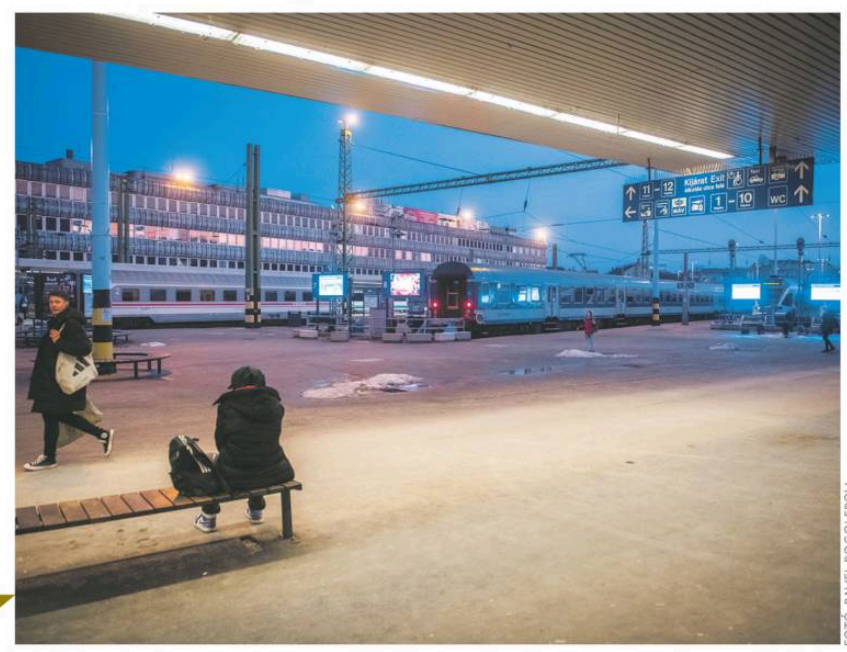

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A Déli pályaudvar jelentős részét is magánkézbe adná az Orbán-kabinet

NÉPSZAVA

Szemétháború a Dél-Dunántúlon

KUKÁK Siófok után Pécs és Nagykanizsa is fellázadt: nem akarják engedni, hogy nyomott árakkal kivéreztesse hulladékszállító cégeiket az ágazat mindenható ura, a Mol Mohu Zrt.-je.

UNGÁR TAMÁS,
VAS ANDRÁS

FOTÓK: PAVEL BOGOLEPOV

Siófokon a Siókom Nkft.-t szorongatja a kiváltságos piaci helyzetbe emelt Mohu Zrt.

2023 júliusától – az állammal kötött koncessziós szerződés értelmében 35 éven át – a Mol által alapított Mohu Zrt. a kommunális hulladékkezelés magyarországi integrátora. A Mohu térségi koordinátorokon keresztül tart kapcsolatot a helyi hulladékkezelő cégekkel. Utóbbiak – melyek a hulladékszállítás és -szelektálás dolgát valójában elvégzik – alaposan meglepődtek, amikor novemberben megkapták a koordinátorok jövő évi árajánlatát, ugyanis az ideinél minimum tíz százalékkal kevesebbet kapnak a munkájukért. Információink szerint a cégek háromnegyede – fogcsikorgatva ugyan, de – elfogadta az ajánlatot. Igaz, ha nem teszik, a koordinátor más vállalkozást bíz meg a feladattal.

A nyomott átvételi ár ellen nyíltan szinte csak a dél-dunántúli városok vezetői lázadtak fel, attól tartva, hogy sok év alatt felépített, korszerűen felszerelt, jól működő, gazdaságilag stabil cégeik tönkremehetnek. Először és leghatározottabban Siófok független polgármestere, Lengyel Róbert szólalt fel az önkormányzat „megzsarolása” ellen. Lengyel november végén a Facebook-oldalán azt a véleményét osztotta meg olvasóival, hogy szándékosan tönkre akarják tenni a Balaton-parti város tulajdonában lévő hulladékkezelőt, a Siókom Nkft.-t. A polgármester szerint a cél az, hogy egy „kebelbeli” cégre bízzák a hulladékszállítást, mondván: azok olcsóbban dolgoznak, ám ha megszerzik ezt a piacot (is), akkor később kedvükre emelhetik az árat. Ezt az „ócska színjátékot” szerette volna megakadályozni Siófok első embere a posztjával, s azt várta, hogy a siófokiak, a környező települések a zászlaja alá állnak. „Vagy kiállunk magunkért, vagy megint lehúznak bennünket a WC-n” – figyelmeztette követőit Lengyel Róbert.

Az ügyben véleményt nyilvánított Witzmann Mihály, a térség fideszes parlamenti képviselője is, aki – meglepő módon – Lengyelt erősítette. „A szolgáltatóváltás gondolatával nem értek egyet, nem támogatom! ... A térségi hulladékgyűjtési szolgáltatás biztonsága érdekében mindent megteszek, hogy a jelenlegi rendszer fennmaradjon” – írta saját Facebook-oldalán a kormánypárti politikus.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy az elmúlt két hétben sikerült-e megegyezni a Siókomnak és a térségi koordinátornak, a Kaposvári Hulladékgazdálkodási Nkft.-nek (KHG). Kerestük a siófoki városházát az ügyben, ott azt válaszolták: „Jelentős fejlemény nem történt a múlt hét óta, várjuk a KHG válaszát.” Próbáltunk beszélni Witzmann Mihállyal is, hogy megkérdezzük, mit tudott tenni a siófoki cégért, ám ő azt üzente, hogy a Facebookon írtaknál többet nem kíván mondani.

CÉL

LENGYEL RÓBERT,

Siófok polgármestere: Szándékosan tönkre akarják tenni a Balaton-parti város tulajdonában lévő hulladékkezelőt. A cél az, hogy egy „kebelbeli” cégre bízzák a hulladékszállítást

Természetesen a KHG-t is szerettük volna szóra bírni az ügyben, megtudni tőlük, hogy milyen gazdasági számítások indokolják a nyomott és az inflációs hatásról tudomást nem vevő árajánlatot, s bár a sajtókapcsolatokért felelős munkatárs visszahívást ígért, ez nem történt meg.

Amúgy Witzmann Mihály a posztjában nemcsak a Siókomot vette védelmébe, hanem a Pelso-Kom Kft.-t is. A lengyeltóti cég 56 település 65 ezer – nyáron 110 ezer – lakójának a hulladékát gyűjti. A kft. ügyvezetője, Kiss-Feil Zsuzsanna elmondta, hogy ők azóta elfogadták a KHG ajánlatát, noha a hulladékszállításért 10, a zöldhulladékért pedig 30(!) százalékkal kevesebbet fizet a koordinátor jövőre, mint az idén. Vagyis a 80 embert foglalkoztató, 1,2 milliárd árbevételt elérő cég is visszautasíthatatlannak vélte a KHG ajánlatát. Az ügyvezető bízik abban, hogy a Pelso-Kom képes lesz nullás eredményt produkálni jövőre, ám félő, hogy ehhez fel kell éljék pénzügyi tartalékaikat.

Nagykanizsán viszont nem fogadták el a KHG ajánlatát. Itt és 111 környékbeli településen a nagykanizsai önkormányzat tulajdonában álló Viridis-Pannonia Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. végzi a hulladékszállítással és -kezeléssel kapcsolatos feladatokat. Horváth Jácint, a dél-zalai város ellenzéki polgármestere elmondta, hogy a Mohu már 2024-ben is kevesebbet volt hajlandó fizetni a hulladékszállításért, mint 2023-ban, a jövő évre adott ajánlat viszont a mostaninál is sokkal alacsonyabb.

– A vegyeshulladék-szállításért például 20 százalékkal kevesebbet fizetnének – mondta a polgármester. – Próbáltunk tárgyalni a régiós koordinátorral, a kaposvári céggel, az utolsó ajánlatuk azonban bő tízszázalékos árcsökkentésről szólt. Ezt elutasították – mi legalább ugyanekkora emelést szeretnénk, hiszen a költségek folyamatosan növekednek –, ám azóta érdemben nem tárgyal a Mohu sem velem, sem a céggel. Viszont kaptunk egy levelet, melyben leírták: januártól a területünkön a kaposvári cég veszi át a szolgáltatást.

A polgármester hozzátette: fogalma sincs, a kaposváriak rendelkeznek-e megfelelő gépparkkal a feladathoz, munkásaik viszont bizonyosan nincsenek, máskülönben nem szerveztek volna toborzót a kanizsai cégnél, s nem röplapoztak volna a városban.

– A dolgozóktól tudjuk, hogy rosszabb ajánlatot kaptak a kaposváriaktól, mint a mostani feltételeik – árulta el a polgármester. – Ráadásul autóval rendelkezőket keresnek, ami azt jelenti, hogy a cég szolgáltatási területére bárhová kivezényelhetik őket, ez akár napi több száz kilométeres ingázást is jelenthet. Eddig senkit sem tudtak átcsábítani.

Vagyis bizonytalan, hogy miképp működik majd januártól Nagykanizsán a hulladék elszállítása – tette hozzá Horváth Jácint.

Szorít az idő, így mind aktuálisabb a kérdés: ki üríti januártól a kukákat?

TILTÁS

PÉTERFFY ATTILA,

Pécs polgármestere nem titkolta, hogy ő tiltotta meg az aláírást, mert ha az megtörténne, akkor a 10 milliárdos árbevételű Dél-Kom egyből 250 milliót vesztene

SZÁNDÉK

HORVÁTH JÁCINT,

Nagykanizsa polgármestere: Azt érezzük, hogy nem szakmai, hanem politikai döntés születik. Ilyenkor felmerül az emberben, talán egy NER-es cég készül a piacra

Hasonló a helyzet Baranyában is. A 319 település 420 ezer lakójának a hulladékát elfuvarozó és kezelő pécsi Dél-Kom Nkft. is 10 százalékkal alacsonyabb árajánlatot kapott a KHG-tól, s a baranyai megyeszékhely tulajdonában lévő cég eddig nem írta alá a kontraktust. Biró Péter, a Dél-Kom ügyvezetője csak annyit mondott, hogy tárgyalnak még. Péterffy Attila, Pécs ellenzéki összefogással megválasztott polgármestere viszont nem titkolta, hogy ő tiltotta meg az aláírást, mert ha az megtörténne, akkor a 10 milliárdos árbevételű Dél-Kom egyből 250 milliót vesztene, s ez akár veszteségbe sodorhatná a városi céget, hisz számítani kell arra is, hogy az infláció jelentősen emeli a kft. működési költségeit – ezért a Dél-Kom eleve árat szeretett volna emelni. Pécs-Baranyában egyébként nem próbált a KHG ellencéget csatasorba állítani, legalábbis oly módon nem, hogy átcsalja a Dél-Kom dolgozóit önmagához.

Tegyük hozzá, hogy ha a Dél-Kom elvesztené a szállítás jogát, akkor se állna le, hisz a kft. hulladékválogatással foglalkozó telephelyeinek van szerződése a Mohuval 2025 végéig, s az adna elegendő munkát a cégnek a redukált fennmaradáshoz, ám a szállítással foglalkozó 200 ember munkavállalói sorsa kérdésessé válna. Attól se kell tartani, hogy a szerződés meghiúsulása esetén utcán maradna a szemét, hisz ez esetben a katasztrófavédelem gondoskodik a hulladék elszállításáról. Vélhetőleg a pécsi cég dolgozóinak és gépeinek a kivezénylésével. (A szerződés meghiúsulása esetén ugyanez történne Siófokon és Nagykanizsán is.) Ez a megoldás azonban – a rendkívüli helyzetek ismerői szerint – lényegesen többe kerülne, mint a mostani. Igaz, nem közvetlenül a fogyasztóknak, hisz őket nem lehet sújtani azért, hogy cégek meddő vitája miatt a szolgáltatás költségei megdrágultak. A drágulást azonban – közvetetten – az adófizetőkön „hajtanák be”.

Az előbbiekből adódó kérdés: ha a hulladékszállító cégek a 2025-ös árat irreálisan alacsonynak tartják, s úgy vélik, hogy a Mohu vagy az őt képviselő koordinátor visszaél erőfölényével, akkor miért nem fordulnak a versenyhivatalhoz és a bírósághoz? Erre az általunk megkérdezett jogászok ezt mondták: ha a piacról kiszorított cégek bizonyítani tudják igazukat, kártérítést nyerhetnek ugyan, ám mire az ítélet megszületik, valószínűleg már felszámolják őket, s aki megszerezte a piacukat, az lesz valójában nyert helyzetben.

A Mohu által a falhoz szorított vállalatok gazdáinak szavaiban a bizakodás keveredik a reménytelenséggel. Horváth Jácint így fogalmazott:

– Az egyetlen remény, hogy tavaly is az utolsó pillanatban, karácsony után kötöttük meg a szerződést. Talán az idén is sikerül megegyezésre jutnunk. Ám eddig hiába dolgoztunk ki három kompromisszumos javaslatot, és küldtük el a kaposvári koordinátornak, nem látjuk a Mohun, hogy meg akarnának egyezni. Sokkal inkább azt érezzük, hogy nem szakmai, hanem politikai döntés születik, ki akarnak golyózni minket az alacsony árakkal. Ilyenkor felmerül az emberben, talán egy NER-es cég készül a piacra, persze majd más kondíciókkal.

LAPSZÉL

Újabb milliárdok az ingatlanpiacnak

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A következő öt évben mintegy 200 milliárd forintnyi adófizetői pénzt fektetne ingatlanalapokba az állam – jelentette be Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter. Az ingatlanalapoknak a tőke 30 százalékát kell magánforrásból biztosítaniuk, a többit adhatja az állam. A forrást 100 százalékban Magyarországon használhatnák fel, s kollégiumok, bérlakások és új lakások építésére fordíthatnák. A lakásfejlesztéseknek 80 százalékos arányt kellene elérniük. A miniszter kiemelte, hogy az újlakás-építések száma 2024-ben várhatóan csak 12 ezer körül alakul, ami historikusan alacsony szint. A program célja, hogy élénkítse a piacot, növelje a kínálatot, s ezáltal mérsékelje az áremelkedést. PORTFOLIO

A diákoknak marad a kamatstop

A december 31-ig megkötött diákhitel-szerződésekre továbbra is vonatkozik a kamatstop. Így a szabad felhasználású diákhitelekre 2025 első fél évében is legfeljebb 7,99 százalékos kamatteher vonatkozik, emellett továbbra is kamatmentesen áll rendelkezésre a Diákhitel2 és a Képzési Hitel – közölte a Nemzetgazdasági Minisztérium. MTI

Innovációra voksol a kamara új elnöke

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

„Egy olyan együttműködésről egyeztettünk Nagy Elek úrral, az MKIK új elnökével, amely közelebb hozza a magyar vállalkozások világához a felsőoktatást, az innovációt, a szakképzést és a felnőttképzést. Közös célunk a magyar vállalkozások igényeire szabott, rugalmasabb tudástámogató rendszer kialakítása. Ez nemcsak a magyar gazdaság és az oktatás közötti szorosabb kapcsolatot erősíti, hanem hozzájárul ahhoz is, hogy Magyarország versenyképessége még tovább növekedjen” – mondta a találkozót követően Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
79 818,38	↑	+0,81%
Mol		
2656 Ft	↑	+1,53%
MTelekom		
1310 Ft	↑	+0,77%
OTP		
21 930 Ft	↑	+1,15%
Richter		
10 700 Ft	↓	–0,28%

Szakadozó Barátság

ENERGIA Míg a csehek önszántukból, a szlovákok pedig uniós nyomásra válnak le az orosz olajról, az Orbán-kormány Putyin-hűsége sziklaszilárd.

MARNITZ ISTVÁN

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Ha akarná, Magyarország is képes lenne leválni a Barátság kőolajvezetékről

Prága példájához hasonlóan Magyarország is képes lenne az Adria felől kiváltani orosz nyersolaj-behozatalát – vélekedtek lapunknak szakértők a Csehországot, Szlovákiát és Magyarországot ellátó, orosz eredetű, Barátság nevű kőolajvezeték kapcsán felreppent hírekről.

A múlt hét szerdán Lukáš Vlček cseh ipari és kereskedelmi miniszter bejelentette, hogy Csehország nem kap olajat az orosz eredetű Barátság vezetékről. Magyarázatot nem közölt. A Fiala-kabinet a lengyel tulajdonú, Orlen Unipetrol nevű litvinovi finomítónak felajánlotta az ország biztonsági olajkészleteit, az események által pedig igazolva látták nyugati olajbeszerzési törekvéseiket. Pénteken aztán a szállítások, a biztonsági készletek igénybevétele nélkül, helyreálltak. Az általunk megkérdezett szakértők felhívták a figyelmet: nemrég, Prága igényei alapján, bővítették az Adriai-tengert Ausztrián át Németországgal összekötő Tal-vezetéket. Így az ország két finomítója akár már ma teljes mértékben átállhatna „tengeri” kőolajra. Igaz, a 2025. júniusáig tartó, eddig igényeik 58 százalékát biztosító orosz szerződésüket hagyják még kifutni, ám azt már valószínűleg nem hosszabbítják meg.

A Mol az ugyancsak az Adriáról eredő, hasonló nevű vezetéken át úgyszintén képes lenne ellátni a százhalombattai, illetve a szintén a tulajdonában lévő pozsonyi finomítót – értettek egyet forrásaink. Ha esetleg mindkét egység teljes üzemre állna át, lehetne szükség némi horvátországi bővítésre, de ezt olcsón és néhány hónap alatt meg lehetne oldani. A váltás egyelőre mégse túl „olajozott”. Az Orbán-kormány visszatérően kiáll a Barátság vezetéken keresztüli orosz ellátás mellett. Olyannyira, hogy amikor Volodimir Zelenszkij ukrán elnök a nyáron megtiltotta az orosz Lukoil olajszállítmányainak továbbítását, a Mol egy titkos tárgyalássorozattal talált egy a szállítások eredeti szintjét fenntartó megoldást. Tény, hogy az orosz olaj olcsóbb a többinél, de utóbbiak is nyereséggel finomíthatók, tehát az erkölcsileg megkérdőjelezhető moszkvai kapcsolat inkább csak extraprofitot biztosít a Mol és így a magyar kormány számára – fogalmaztak forrásaink. Igaz, Brüsszel egyre növeli a nyomást az orosz energiabeszerzés megszüntetésére. Az, hogy Magyarország és Szlovákia ennek megfelelve száz százalékig az Adria-vezetéken át jusson nyersolajhoz, a most igen terhelt Budapest–Zágráb-viszony új szintjét igényelné.

Az Orbán-kormány visszatérően kiáll a Barátság vezetéken keresztüli orosz ellátás mellett.

Bár a Mol most is vesz nyersolajat az Adriáról, ez az évi 2,2 millió tonna szinte teljes egészében a pozsonyi Slovnaft-finomítóba kerül. Bár ugyan az érintett államok 2022 végén elérték Brüsszelnél, hogy a magyar, szlovák és cseh finomítók, uniós társaiktól eltérően, a jövőben is vehessenek orosz olajat, az abból készült termékeket (főleg üzemanyagot) immár nem vihetik külföldre. Ez a legérzékenyebben az áruja kétharmadát főképp Csehországba szállító pozsonyi egységet érinti. A Mol kérésére így a Bizottság a kivétel alól is kivételt adva engedélyezte, hogy a Slovnaft-egység tengeriolaj-beszerzései fokozatos növelésével tegyen eleget a feltételnek. Míg 2023 végén újabb egy év haladékot kaptak, a mostani, december 5-i határidő leteltével elemzők szerint a türelem lejárt. Így a Mol vélhetőleg tovább növeli adriai beszerzéseit, amivel a szlovák egység tengeriolaj-aránya 55-60 százalékra nő. Cseh kivitelük tehát megmarad, csak az már nem orosz olajból készül. A jelenleg 94 százalékban orosz olajat feldolgozó százhalombattai egység állítólagos átállásáról változatlanul ellentmondásosak a hírek. Leggyakrabban a 2026-os dátumot hallani, de a Mol EU-pénzt kér.

Az ügy kapcsán tegnapi megkeresésünkre sem a Moltól, sem a külgazdasági és külügyi, sem az energiaügyi tárcától nem kaptunk választ.

Növekvő terrorveszély

Matúš Šutaj-Eštok szlovák belügyminiszter két hete bejelentette, hogy a Barátság ottani szakasza elleni merényletterv gyanújával két embert őrizetbe vettek, akiknél nyomvonaltérképet, drónt, parókát és maszkot találtak. A bíróság később elengedte őket. A szlovák média szerint a bűnözők Magyarországon szintén végeznek „terepfelmérést”. Már csak azért is megérné átállni az adriai beszerzésre, mert a Barátság fizikai biztonságát is egyre több veszély fenyegeti – fogalmazott egy forrásunk.

Nem tudni, mit lép a kormány

BÜDZSÉ Novemberben az államháztartási hiány viszonylag visszafogottan, 233 milliárd forinttal nőtt, így az első 11 hónapban 3284 milliárd forintos deficit keletkezett – derül ki a Pénzügyminisztérium (PM) közléséből. Ez a költségvetési törvényben jóváhagyott és mind a mai napig hatályos 2514 milliárdos év végi hánycél 130 százaléka. Ám a helyzet még ennél is sokkal rosszabb: a túlzott-deficit-eljárás keretében a kormány októberben benyújtotta az Európai Bizottságnak a frissített hiánypályáját, miszerint az év végi deficit elérheti akár a 4790 milliárd forintot is. Ez alapján pedig az utolsó hónapban 1500 milliárddal is nőhet a hiány. Ez ugyan nem példátlan, de mindenképp rekordméretű lenne, leszámítva a 2020. decemberit, amikor a kormány a két ünnep között több száz milliárd forintot szórt ki a gazdaságba, s azzal az egyhavi deficitet 2012 milliárd forintra tornázta fel. Mivel nem világos a kormány költségvetési politikája, a Pénzügyminisztérium évek óta következetesen hallgat a várható folyamatokról, most sem lehet tudni, hogy mi miatt lehet ilyen magas a hiány az utolsó hónapban. Erről Varga Mihály pénzügyminiszter utoljára október elején, a parlamenti meghallgatásán beszélt, akkor az államadóssághoz kapcsolódó tervezett kifizetésekkel magyarázta. Vannak vélemények, melyek szerint a ferihegyi reptér állami megvásárlásának elszámolása húzza majd fel a hiányt.

Egyértelmű kormányzati útmutatás hiányában nem lehet kizárni, hogy decemberben megnyomnak egyes kiadásokat, hogy megpörgessék a 2025-ös gazdasági növekedést. Ha ez így lesz, arról várhatóan az év utolsó munkanapjain, a Magyar Közlönyben megjelenő kormányhatározatból értesülhet a közvélemény. Ugyanakkor nem lehet kizárni azt sem, hogy a kormány az idén visszafogja magát. Erre utalhat az a mondat a PM közleményében, miszerint a kormány által meghozott költségvetési szigorításokkal is indokolja a viszonylag kedvező novemberi adatot. Ha a kormány végül a kiadások visszafogása, illetve az alacsonyabb hiány mellett döntene, az támogatólag hatna a forintra is.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A Budapest Airport ára is megjelenhet az év végi hiányban

Az elmúlt hónapokban egyébként meglehetősen hektikusan alakult a költségvetési gazdálkodás: szeptemberben némileg váratlanul 234 milliárdos többlet keletkezett, ám októberben jött a hideg zuhany egy 427 milliárd forintos mínusz képében. A novemberi 233 milliárdos deficit az elmúlt évek hasonló adataival összevetve viszonylag alacsony, utoljára 2019-ben alakult ennél kedvezőbben. Erről sok részletet nem tudhattunk meg; amit a PM elárult, hogy a kamatkiadásokra fordított kifizetések összege november végéig 3412,7 milliárd forint volt, ami 798,1 milliárd forinttal több az előző évi azonos időszaki teljesítésnél. A közlemény a megszokott mondattal zárul, miszerint „a kormány elkötelezett a hiány mértékének további csökkentésében: az ez évre tervezett 4,5 százalék után jövőre 3,7 százalékkal, 2026-ban pedig 3 százalék alatti deficittel számol”.

PAPP ZSOLT

Szerbia a tűzzel játszik

VÁLASZÚT Amennyiben a belgrádi parlament elfogadja a külföldi ügynökökről szóló törvényt, aligha álmodozhat tovább az uniós csatlakozásról. Ragadós lehet az orosz példa.

RÓNAY TAMÁS

Szerbia hivatalosan is csatlakozhat az orosz autoriter vonalhoz. Az inkább csak papíron létező Szocialista Mozgalom – amelynek vezetőjét, Aleksandar Vulin szerb miniszterelnök-helyettest csak úgy emlegetik, mint Vlagyimir Putyin szerb hangját a kormányban – múlt héten benyújtotta a parlamentnek a „külföldi ügynökökről" szóló törvényjavaslatot. Ilyen jogszabályt először Oroszországban fogadtak el, de idén egy hasonló törvény tömeges tüntetésekhez vezetett Grúziában: a dél-kaukázusi országban augusztusban lépett hatályba, miután a parlament felülírta Szalome Zurabisvili elnök vétóját. A törvény elfogadása után az Európai Unió leállította a Grúziának nyújtott támogatások egy részét.

FOTÓ: AFP/ALEKSANDAR SAVANOVIC

„Vér tapad a kezetekhez" – hirdetik a kormányellenes tüntetők

A szerbiai javaslat értelmében az a civil szervezet, amely megtagadná a törvény előírásának megfelelő regisztrációját, ötezer és kétmillió dinár (mintegy 42–17 ezer euró) közötti büntetésre számíthat. Vulin az Egyesült Államok gyakorlatára hivatkozott, ahol, mint állítja, tilos a nem kormányzati szervezetek külföldi forrásokból történő finanszírozása. Valószínűleg az Egyesült Államok 1938-as külföldiügynök-törvényére (FARA) utalt. Ám az akkori jogszabályt a náci és később a kommunista propaganda visszaszorítása érdekében fogadták el. Jelenleg az amerikai törvény célja a pénzmosás, a korrupció, a terrorizmus elleni küzdelem és a szankciók elkerülése. A FARA nem tiltja a külföldi érdekek lobbizását, és nem korlátozza a külföldi szervezetek finanszírozását.

Washington 2023 júliusában szankciókat vezetett be Vulinnal szemben.

Már-már mosolyt fakasztó, hogy Vulin épp Amerikára hivatkozik. Washington ugyanis 2023 júliusában szankciókat vezetett be vele szemben, aki akkor még a Szerb Információs Ügynökség (BIA) élén állt. Az indoklás szerint a szerb politikus visszaélt hatalmával, nemzetközi bűncselekményekben és drogkereskedelemben vesz részt, s pozícióját arra használta, hogy Moszkvának nyújtson segítséget. Vulin számos alkalommal járt Moszkvában, s találkozott Putyin elnökkel. Hírek szerint az általa irányított hírszerzés Belgrádban tanácskozó orosz ellenzékieket figyelt meg. A szerb kormányfőhelyettes az információkat személyesen osztotta meg Moszkvával. Ő maga sosem tagadta, kinek a pártján áll, többször hangoztatta radikálisan oroszbarát és szerb nacionalista nézeteit.

Az amerikai szankciók után Aleksandar Vucic elnök számára is kellemetlenné vált Vulin személye a hírszerzés élén. Mivel azonban a Kremllel sem akarta összerúgni a port, a BIA vezetői tisztségéről való leváltása után Vulint kormányfőhelyettesnek nevezte ki.

Ha a szerb parlament elfogadná az „orosz szabadalom" alapján kidolgozott törvényt, azzal olajat öntene a tűzre. Az országban eleve rendkívül feszült a helyzet az újvidéki vasútállomáson történt novemberi tragédia miatt, amikor egy leomló elem 15 embert ölt meg. Azóta számos oktatási intézményben sztrájkolnak a diákok, blokádokat állítanak. A törvény lényegében ellehetetlenítené a legtöbb, kormánytól független civil szervezet munkáját.

A jogszabály szerint minden, külföldi forrásból finanszírozott egyesületet nyilvántartásba kell majd venni az igazságügyi minisztériumban. A törvény rendelkezéseivel összhangban a médiában az adott szervezet és tagjai említésekor mindig meg kell jegyezni, hogy „külföldi befolyás ügynökéről" van szó. A szerb ellenzék rámutat: a javaslat ellentétes az EU értékeivel, és ha a szerb parlamentben jóváhagyják, az lelassíthatja, befagyaszthatja vagy akár le is állíthatja a szerb uniós tagságról szóló tárgyalásokat. Egy ilyen törvény szűkítheti a civil társadalom mozgásterét, megbélyegezheti szervezeteit, és akadályozhatja a független média munkáját.

Hollandia is ellenőrzi határait

HÁGA Hollandia hétfőtől hat hónapra ideiglenesen visszaállította az ellenőrzést Belgiummal és Németországgal közös schengeni belső határain. A menekültügyi és migrációs minisztérium által elrendelt intézkedés célja – ahogy a hágai hatóságok fogalmaztak – az illegális migráció és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelem. A határellenőrzés azonban nem lesz teljes. Mivel Hollandia kevés tisztviselővel rendelkezik, és kellő erőforrása sincs a határok teljes ellenőrzéséhez, ezért az ország több mint 800 határátkelőjének csak egy kis hányadán vezettek be aktív kontrollt. Jelentések szerint legfeljebb 50 tisztviselő áll majd rendelkezésre a határellenőrzéshez, ami valójában mindössze öt helyszínen teszi lehetővé az egyidejű munkát. Ez kérdéseket vetett fel a holland médiában az intézkedés hatékonyságát illetően.

FOTÓ: AFP/DPA – HENDRIK SCHMIDT

Szeptember óta Németország összes határára kiterjesztették az ellenőrzést

„Az ellenőrzések nem lesznek szisztematikusak, és úgy hajtják végre őket, hogy a lehető legkisebb legyen a fennakadás" – mondta Mike Hofman, a Royal Marechaussee szóvivője. Utóbbi Hollandia nemzeti csendőrsége, amely katonai, polgári és rendőri feladatokat lát el. Egyike a két helyi nemzeti rendőrségnek a Nemzeti Rendőri Testület mellett. Még I. Vilmos császár hozta létre a francia csendőrség helyettesítésére 1914-ben.

Ami a határellenőrzés gyakorlati megvalósítását illeti: a motorkerékpáros mobil járőrök nem az ellenőrző pontokon, hanem a különböző útszakaszokon szúrópróbaszerűen állítják majd meg a külföldről érkezett járműveket. Bár – mint hangsúlyozták – el akarják kerülni, hogy közlekedési dugók alakuljanak ki, a nagyszabású műveletek során „szükség lehet bizonyos intézkedésekre".

Mivel Hollandia kevés tisztviselővel rendelkezik, az ország több mint 800 határátkelőjének csak kis hányadán vezettek be aktív ellenőrzést.

Az ideiglenes határellenőrzések elvileg fél évig, 2025. június 8-ig maradnak érvényben, de alkalmazásukat meghosszabbíthatják. Dick Schoof kormánya, amelynek legnagyobb politikai ereje Geert Wilders jobboldali populista Szabadságpártja (PVV), kemény intézkedést tervez az illegális migráció és az illegális bevándorlók ellen. A kormány megfogalmazása szerint a határellenőrzés részleges visszaállítása is „az illegális migráció és az emberkereskedelem elleni szélesebb körű stratégia részét képezi". Az Európai Unió schengeni határellenőrzési kódexe lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kivételes esetekben átmenetileg újra bevezessék határaikon a kontrollt.

Németország szeptemberben terjesztette ki a határellenőrzést minden határszakaszára. Nancy Faeser belügyminiszter akkor azt közölte, hogy az intézkedésre a migránsok magas száma miatt van szükség.

R. T.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Biztonsági garanciákat akar Zelenszkij

FOTÓ: AFP/GENYA SAVILOV

Volodimir Zelenszkij ukrán elnök biztonsági garanciákat kért országa számára Friedrich Merz német kancellárjelölttől, aki várhatóan a német szövetségi kormányt irányítja majd a következő, februárban megrendezendő német parlamenti választás után. Zelenszkij abban az esetben is biztonsági garanciákat szeretne, ha hazája jelenleg nem lehet NATO-tag. Zelenszkij az Emmanuel Macron francia elnök által előterjesztett elképzelésre utalt, miszerint egy bizonyos kontingensnyi nemzetközi erő „mindaddig jelen lehet Ukrajnában, amíg az ország nem tagja a NATO-nak". Az ukrán elnök azt is követelte, hogy Merz szállítson Taurus precíziós, hosszú hatótávolságú rakétákat hazájának. Merz erre a követelésre nem reagált, de a Németország által szállított fegyverek használatára vonatkozó hatótávolság-korlátozás azonnali feloldása mellett szólalt fel. Ez a Taurus rakéták leszállításának előfeltétele – mutatott rá. NÉPSZAVA

Növekszik a fogolycsere esélye

Médiajelentések szerint Izrael és a Hamász tárgyalásokat folytat arról, hogy az iszlamista szervezet tavaly októberben elrabolt túszokat enged el az izraeli börtönben lévő foglyok szabadon bocsátása fejében. A zsidó állam száz foglyot engedne szabadon egyelőre ismeretlen számú túszért cserébe – jelentette az Asharq News arab hírcsatorna. A dpa német hírügynökség úgy értesült, hogy a közelmúltban némi előrelépés történt a tárgyalásokon. NÉPSZAVA

Felfüggesztett fejkendőtörvény

FOTÓ: AFP/ATTA KENARE

Hírek szerint felfüggesztették az új iráni fejkendőtörvényt a jogszabályt érintő éles bírálatok nyomán. A teheráni Biztonsági Tanács arra a következtetésre jutott, hogy a reform elfogadását néhány hónappal el kell halasztani – jelentette az iráni média a parlament kulturális bizottságának egy tagjára hivatkozva. A fejkendőtörvény az iráni ultrakonzervatív erők válasza a nagyvárosokban élő nők polgári engedetlenségére, akik tiltakozásul már nem tartják be a szigorú iszlám öltözködési szabályokat. A jogszabály legújabb változata szerint a fejkendő-kötelezettséget be nem tartó nőkre többek között súlyos pénzbírságok és a közszolgáltatásoktól való megfosztás vár. NÉPSZAVA

Óvatos derűlátás Nyugaton

REMÉNYKEDÉS Általában pozitívan fogadták a világban Bassár el-Aszad szíriai elnök bukását. Az Egyesült Államok és Izrael saját politikája eredményének állította be a történteket.

RÓNAY TAMÁS

Teljesen átalakulhatnak a közel-keleti viszonyok Aszad bukása után: vasárnap óta a Hajat Tahrír as-Sam (HTS) iszlamista csoport vezette lázadók ellenőrzik a fővárost, Damaszkuszt. Joe Biden leköszönő amerikai elnök úgy látja, hogy Aszad bukása saját külpolitikájának az eredménye. „Aszad legfontosabb támogatója Irán, a Hezbollah és Oroszország volt" – mondta Biden a Fehér Házban tartott beszédében. Támogatásuk azonban nemrégiben összeomlott, „mert mindhárman sokkal gyengébbek ma, mint amikor hivatalba léptem". Donald Trump megválasztott amerikai elnök a Truth Social üzenetküldő szolgáltatáson azt írta: „Aszadnak vége, a Vlagyimir Putyin vezette Oroszország már nem érdekelt a védelmében."

Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök „történelmi napról" beszélt a Közel-Keleten. A megszállt Golán-fennsíkon tett látogatása során elmondta: „Az Aszad-rezsim a gonosz iráni tengely központi része – ez a rezsim megbukott." Mint kifejtette, politikája jelentős szerepet játszott Aszad bukásában. „Ez az Iránra és a Hezbollahra mért csapásaink közvetlen eredménye volt. Ez pedig láncreakciót váltott ki a Közel-Keleten" – fogalmazott. Most „fontos lehetőségek" vannak Izrael számára, de veszélyek is – mutatott rá.

FOTÓ: AFP/ANWAR AMRO

Sok szíriai tartott Libanonba, de közben sok menekült hazatért

Olaf Scholz német kancellár jó hírnek nevezte Aszad bukását. A szíriai elnök „brutálisan elnyomta saját népét, számtalan ember halálát okozta, szírek garmadáját késztette menekülésre, akik közül sokan Németországba jöttek" – mutatott rá a politikus. Hozzátette: most az a legfontosabb, hogy Szíriában gyorsan helyreálljon a törvényes rend. Minden vallási közösségnek és kisebbségnek védelmet kell élveznie. Emmanuel Macron francia elnök közölte: a barbár állam végre megbukott. Franciaország továbbra is az emberek biztonságáért lép fel a Közel-Keleten. „Tisztelettel adózom a szíriai népnek, bátorságuknak és türelmüknek. A bizonytalanság e pillanatában békét, szabadságot és egységet kívánok nekik" – írta az X üzenetküldő szolgáltatáson.

> A szíriai elnök „brutálisan elnyomta saját népét, számtalan ember halálát okozta, szírek garmadáját késztette menekülésre, akik közül sokan Németországba jöttek – mutatott rá Olaf Scholz német kancellár.

António Guterres ENSZ-főtitkár szintén üdvözölte a szíriai elnök bukását, és felszólította a szíriai népet, ragadja meg a béke lehetőségét. Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke megállapította ugyan, hogy a szíriai változás a térségben nem kockázatmentes, de megjegyezte: Európa kész támogatni a nemzeti egység megőrzését és egy minden kisebbséget védő szíriai állam újjáépítését.

A szíriaiak világszerte üdvrivalgással fogadták Aszad bukását. Berlinben sok szír vonult az utcára, s ünnepelt: az ellenzék zászlaját lobogtatták (zöld-fehér-fekete helyett piros-fehér-fekete). Szírek táncoltak és énekeltek a Place de la République téren, Párizs központjában. Ausztriában több tízezren ünnepelték Aszad bukását. Ünnepi megmozdulásokat tartottak a londoni Trafalgar téren, a dán fővárosban, Koppenhágában, a városháza előtti örömteli téren, valamint sok ezren vonultak utcára Svédország fővárosában, Stockholmban.

Törökország eközben felszólította a nemzetközi közösséget: támogassa a szíriai átmenetet. „A nemzetközi közösségnek támogatnia kell a szíriai népet" – hangoztatta Hakan Fidan török külügyminiszter egy dohai politikai fórumon. Törökország a szomszédos államokkal kooperálva segítené az újjáépítést és együttműködne az új kormánnyal. Országa minden csoporttal kapcsolatban áll – tette hozzá.

Oroszország vesztette a legtöbbet

Bassár el-Aszad elnök bukása Irán mellett Oroszország számára jelenti a legnagyobb csapást. Vlagyimir Putyin elnök több mint egy évtizeden át tartó szíriai szerepvállalásával a Közel-Kelet egyik legfontosabb szereplőjeként pozicionálta magát. Moszkva azonban nem tudta megakadályozni Aszad bukását. Az amerikai Institute for the Study of War (ISW) agytröszt szerint Aszad bukása rontja a Kreml hitelességét szövetségesei körében. Putyin több országban védelmébe vette az autoriter vezetőket. Ezzel nemcsak a többpólusú világrend létrehozását akarta megvalósítani, hanem célja az Egyesült Államok pozíciójának gyengítése is volt. Ám most az is kérdéses, Oroszország milyen mértékben tudja fenntartani stratégiai fontosságú katonai jelenlétét a térségben. Az ISW szerint a Kremlnek nehéz lesz jó kapcsolatokat kialakítania az új szíriai vezetéssel, hiszen 2015 óta katonai erővel is segítette a Moszkvába menekült szíriai elnököt. Oroszország hétfőn azt állította, kapcsolatban áll a szíriai lázadócsoportokkal, és ottani katonai bázisai „jelenleg" nincsenek veszélyben. Ugyanakkor riadókészültségbe helyezték az ott szolgáló orosz katonákat. A két szíriai orosz katonai bázis különösen fontos Moszkva számára: a tartúszi kikötőn keresztül éri el a Földközi-tengert. A hmeimimi repülőtér pedig lehetővé teszi az oroszok számára, hogy a régió egész területére eljussanak – írja a Deutsche Welle (DW). Szíria tehát Oroszország kapuja a Közel-Keletre.

A moszkvai védelmi minisztériumhoz közel álló orosz háborús blog, a Ribar szerint a hivatalos orosz állítással szemben aggodalomra ad okot a szíriai bázisok további sorsa. „Oroszország katonai jelenléte a közel-keleti régióban egy hajszálon függ" – írták a blogon. Aaron Y. Zelin, a Washingtoni Intézet munkatársa, Közel-Kelet-szakértő a Szabad Európa Rádiónak elmondta: különösen a tartúszi haditengerészeti támaszpont elvesztése „rendkívül nagy veszteség lenne Oroszország számára". „Ez az ország egyetlen kikötője, amelyet haditengerészeti tevékenységeihez és hatalmi kivetítéséhez használhat" – mondta. Kifejtette: a kikötő elvesztése révén Oroszország teljesen elvesztené közel-keleti stratégiai pozícióit. „A Hezbollahot megtizedelte az Izraellel vívott háború, Irán is gyengébb lett, Oroszország pedig csapatai nagy részét Ukrajnába telepítette. A szövetségesek egyike sem tudott olyan támogatást nyújtani Aszadnak, mint korábban" – mutatott rá Christopher Phillips, a Chatham House brit agytröszt munkatársa a Politicónak.

Hétfőn a moszkvai szíriai nagykövetségen felvonták a szíriai ellenzék zászlaját. Tisztázatlan, hogy Moszkva és Damaszkusz kapcsolata milyen irányba fog fejlődni.

HIRDETÉS

A Dagobert-program

MARNITZ ISTVÁN

Csak kapkodom a fejem, pártunk s kormányunk mily nagy ívű tervekkel siet a hazai kisvállalkozások segítségére. A legújabb programot a jobb sorsra érdemes egykori nagyvállalkozóról, Demján Sándorról nevezték el. A propagandaszöveg patika: a több százezer kis hazai cég adja a gazdaság, a GDP és a foglalkoztatás derékhadát; támogatásuk nemzetstratégiai érdek.

Most azon ne akadjunk le, hogy 14 éve kormányoznak, 14 éve halljuk ezt a szöveget, mégis maradt itt pár százezer állami mankóra szoruló, csődközelbe sodort kisvállalkozás. Végül is, jobb későn, mint soha.

Hanem azok a fránya hétköznapok. A konkrét esetek. Azok ne lennének. Amikor valaki odabattyog Orbán Viktorhoz. Olyan jó lenne, ha mindenki megelégedne a szónoklatokkal.

Itt van mindjárt a kis hazai benzinkutak esete. Ezek többnyire családi vállalkozások. Igaz, ők nem csak gaz külföldi multikkal versengenek, hisz a piac legnagyobb szereplője a cuki magyar Mol.

A kis kutak három évvel ezelőttig fillérről fillérre növelték részesedésüket, amit kétségkívül adókedvezmények is segítettek. Ám miután az Orbán-kabinet 2021 végén bestoppolta az üzemanyagárakat – hozzáfűzve, hogy aki emiatt bezár, attól „elveszik” a boltját –, a kis kutasok rájöttek: itt bizony az ő bőrükre megy a játék. Míg ugyanis a nagyok a szabályokba kódolt veszteséget kibírják, ők nem. Érdekképviseletet alapítottak, és elkezdték verni a kannát. Bár a kormányból így kisajtoltak támogatásokat, azokat jellemzően késve vagy egyáltalán nem kapták meg. Közben, egy váratlan kormányhúzás miatt, a beszállítóik is felszívódtak. Bár a Mol, felelősségérzetét hangsúlyozva, segédkezet nyújtott, a megsegítettek ezt inkább csak újabb szívatásként élték meg. 2022. december elején aztán, amikorra már minden kút kifogyott a benzinből, Gulyás Gergely Hernádi Zsolt Mol-vezér oldalán feloldotta az árstopot. (Nyilván Brüsszel miatt, ez nem is kérdés.)

De a kicsik helyzete ezután sem rendeződött. Az árstop alatt a nagyokhoz pártoló törzsvevőik alig tértek vissza, a kormány újabb sarcokat vetett ki, a multikéinál kisebb adóikat pedig egységesítés címén a többiekéhez emelték. Miközben így tovább apadt a fő vonzerejüknek számító árelőny, a kormány ez év elején azzal fenyegetőzve emelt literenként 41 forintot a jövedéki adón, hogy az iparág ne is próbálja tarifáit a környező államok átlaga fölé emelni. Bár ez előtt a hazai díjak, hogy, hogy nem, meghajoltak, nyilván a nyereség apadt, amit egy nagy kibír, egy kicsi viszont nem. Az erről szóló tárgyalásokból az illetékes miniszter, Nagy Márton a kis kutak képviselőit sokáig kihagyta, sőt tiltakozó elnöküket elküldte a búsba. Bár energiahatékonysági terheik növelését a kicsik most állítólag sikerrel siklatták ki, a tervet egyúttal a nagyoknál is törlik.

Egyre inkább az a gyanúm, hogy kormánykörökben létezik egy titkos, a nagyokat és gazdagokat a kicsik és szegények ellenében támogató, mondjuk Dagobert bácsi program.

És már Demján Sándor sem tud odabattyogni Orbán Viktorhoz.

JEGYZET

Czene Gábor

KDNP-s káprázat

Mindenki megnyugodhat, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettest – az Országos Magyar Vadászati Védegylet vezetőjét – újabb öt évre a Kereszténydemokrata Néppárt elnökévé választották. Ünnepi szónoklatában Semjén Zsolt ismét tanúbizonyságot tett arról, hogy távol áll tőle a túlzott szerénység, ahogyan arról is, hogy semmiképpen sem vádolható beteges önbizalomhiánnyal. Úgy beszélt pártjáról, mintha azt nem a Fidesz tartaná lélegeztetőgépen, hanem saját jogon létező, virulens politikai formáció lenne.

Talán még nem mindenkiben tudatosodott kellőképpen, de a KDNP – Semjén elmondása szerint – több szempontból is unikális. Ma Magyarországon ez az egyetlen kereszténydemokrata-keresztényszociális párt (és ez így volt a kezdetektől fogva), az egyetlen világnézeti párt, továbbá az egyetlen történelmi párt, amelyet nyolcvan évvel ezelőtt, a nyilasterror és a náci megszállás közepén mertek megalapítani.

Persze felmerülhet a kérdés: ha egy ennyire különleges, ebből fakadóan nagyszerű képződménnyel van dolgunk, akkor a KDNP miért nem játszik el a gondolattal, hogy esetleg önállóan elinduljon a parlamenti választáson? Semjén Zsolt bravúros magyarázattal rukkolt elő. Ahhoz – fejtegette –, hogy a politikai súlya meglegyen egy pártnak, meg kell szerezni a társadalmi többséget, csak éppen ennek a bizonyos társadalmi többségnek az „ízlésvilága sokszor nem találkozik az egyházias tanítással”. Ezért született meg a „történelmi megoldás”: a Fidesz és a KDNP szövetsége. Értjük.

A KDNP-s káprázat azonban ezzel még nem teljes, a végére hagytuk a csattanót. Semjén Zsolt bónuszként kijelentette: ha nincs erős KDNP, akkor nincs erős Fidesz–KDNP-szövetség, és győzelem sincs 2026-ban. A választási siker garanciája tehát az erős KDNP. Ha valóban így van, akkor kezdhetnek komolyan aggódni a Fideszben.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

CIRCUS MAXIMUS

RÓNAY TAMÁS

Csak jobb jöhet

Különös fintora a sorsnak: két nappal azután, hogy miniszterelnökünk a Kossuth rádióban elmondta, mennyire megerősödött Oroszország az Ukrajna elleni háború során, összeomlott a Moszkva által támogatott szíriai rezsim. Maguk az iszlamista lázadók is meglepődtek azon, milyen viharos gyorsasággal buktatták meg Bassár el-Aszadot. A damaszkuszi történések azért is fájdalmasak Oroszország számára, mert eddig azzal áltathatták a világot, hogy a háború meg sem kottyant az orosz gazdaságnak, s a Kreml Európában is tovább növeli befolyását. Ami azonban Szíriában történt, az Moszkva meggyengülésének egyértelmű jele. Egy-két légicsapáson kívül az oroszok semmit sem tudtak tenni a lázadók előrenyomulásának megakadályozásáért. S az, ami történt, reménység lehet a grúziai tüntetők számára is: meg lehet dönteni egy olyan vezetést is, amely mögött Putyin rezsimje áll.

> Ami történt, reménység lehet a grúziai tüntetők számára is: meg lehet dönteni egy olyan vezetést is, amely mögött Putyin rezsimje áll.

Semmiképp sem állítanánk, hogy Szíriára csodálatos évek várnak, de nem kell könnyeket hullajtani az Aszad-rezsimért. Sok vér tapad a zsarnok kezéhez, még közel-keleti mércével mérve is, és birodalmát a külföldi támogatás mellett az emberi jogok tömeges megsértése tartotta fenn. Aszad viseli a fő felelősséget a polgárháborúért, mert erőszakkal elnyomta a 2011-ben, az „arab tavasz” részeként kirobbant békés tüntetéseket. Az ebből eredő konfliktus, amelynek emberek százezrei estek áldozatul, nemcsak Szíriát indította el a pusztulás útján, hanem drámai következményekkel járt a szomszédos országokra és Európára nézve is: proxyháborúk, terrorizmus és menekülthullám követte. Az arab világban 2010 után kitört felkelések közül a szíriai polgárháború volt a legpusztítóbb.

Kétségtelen, hogy a szíriai lázadókat irányító Abu Mohammed al-Dzsolani mérsékeltebbnek, nyitottabbnak mutatkozott, mint más iszlamista csoportok vezetői. De valószínűtlen, hogy az ország nyugati jellegű liberális demokráciává válna. Szíria a helyi befolyási övezetek mozaikja marad, különféle nemzetiségekkel. A sokat szenvedett szíriaiak nagy része azonban most úgy gondolja: történjék bármi, az csak jobb lehet Aszad rezsimjénél.

A jövő sanzonja

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Emlékszem a torokszorító érzésre, ami elfogott 2019. április 15-én, amikor a tévé élőben közvetítette, ahogy a lángok egyre jobban elborítják a párizsi Notre-Dame-székesegyházat. Olyan volt, mintha a saját házam égne. Pedig nem mondhatnám, hogy rendszeres látogatója lennék Párizsnak (egy alkalommal voltam ott szűk egy hétig), és a katedrálishoz sem köt túl sok személyes élmény. Mégis. A francia főváros annak is otthona és annak is jelent valamit, aki sosem járt ott. Vele szemben sosem éreztük közhelynek, hogy az európai kultúra szerves része, közös örökségünk alapköve, a kézzelfogható és kimondatlan vágyak centruma.

És nem is kell Victor Hugo rajongójának lenni ahhoz, hogy a város egyik, ha nem a legfontosabb szimbólumát ugyanígy kezeljük. Ám még ennek ellenére is igen megható volt, hogy rövid idő alatt több mint 840 millió euró jött össze a felújítási munkálatokra a világ szinte minden részéről. Mint ahogy az is, hogy az olimpiai játékok atlétikaversenyein a bajnokok által megkongatott harang a székesegyház egyik tornyába került, ami szintén jelezte ezt a minden konfliktus felett álló közösségi erőt. Mert a minap átadott templom, amelyet a turisták csak június elejétől vehetnek birtokba, mára az összefogás gesztusának jelképével is gazdagodott. A csoda, hogy a szörnyű baleset ellenére az épület nem rogyott össze, megmenekült az oltár, a nyolcezer sípos orgona, a szobrok, a képek és még a ledőlő tornyon álló rézkakas is, már a mi közös csodánk.

> A francia főváros annak is otthona és annak is jelent valamit, aki sosem járt ott.

Amint közös csoda maga az elvégzett munka is, melynek során ősrégi szakmák tudása (az ácsoktól a kőfaragókig) keveredett a legmodernebb technológiával, a mesterséges intelligencia lehetőségeivel, amely – mint olvasom – tíz hónappal is lerövidíthette a felújítás időtartamát, és így maguk a munkálatok mindössze három évig tartottak. Eközben meg kellett oldani az ólomszennyezés problémáit, megfelelni a világjárvány és az energiaválság kihívásainak, illetve menedzselni a „mi legyen korhű, mi legyen kortárs megoldás” felhorgadó és máig tartó vita hullámait. Vagyis egy olyan időszakban menteni a legjobb tudásunkkal és legjobb képességeinkkel a kultúrkincsünket, amikor sok minden próbálta meg kikezdeni – köztük néhány háború – a közös cselekvés hatékonyságát.

Ha a most átadott és ismét igazi pompájában ragyogó Notre-Dame felől nézem magunkat, akkor jó okunk van reménykedni. Hiszen ez egy igazi diadal. A munkások, az adományozók, a csodában bízók, a hívők és művészetpártolók, de még csak a távolból szurkolók diadala is. (Hadd engedjem szabadjára a populista énemet: a magam részéről csak őket hívtam volna meg az ünnepélyes megnyitóra, és nem a politikai celebeket.) Olyan győzelem, amely túlnő a munkálatok java részét elvégző és koordináló francia nemzeten, és igazából emberi mivoltunk legjobb arcát mutatja. A teremtő és értékeket megóvó részünket, amelynek mindig lesz esélye fennmaradni, tán még a kataklizmákkal szemben is. A székesegyház a múltunk mellett tehát immár a jövőnket is magában foglalja. Hitet és erőt sugároz.

Valóban csak a gazdaság?

UNGVÁRY RUDOLF
író

A választási döntés a szavazó politikai megnyilvánulása. Ettől függ a szavazatok száma, mely a demokrácia sorsát dönti el. A döntés azonban egyáltalán nem egyetlen ok eredménye. Főképp nem igaz, hogy a gazdasági helyzet a legfontosabb: the economy, stupid! A szállóigét 1992-ben a Clinton-kampány egyik stratégája röpítette világgá. A demokrata politikai fősodor azóta is ennek a mindent egyetlen okra visszavezető korlátoltságnak a foglya.

A civilizációs, főleg a kulturális szükségletek igénye természetesen csak akkor érvényesülhet, ha a gazdasági szükségletek kielégülnek. Ha valaki éhezik, nem ismer se istent, se embert. De ezzel vége, ráadásul ezeknek a gazdasági szükségleteknek is sokszor elég csak részben teljesülniük, hogy az egyén többi, specifikusan emberi alapszükségletei érvényesüljenek. A biztonságvágy, a közösséghez tartozás, az erős vezető, a megszokott kultúrához kötődés, a tájékozottság mértékének szerepe ugyanúgy elválaszthatatlan az embertől, és teljesületlenségük nem a jólét mértékének a függvénye.

> A választók jelentős, nem szegény része képes a mérgező világlátást a magáénak érezni. És szegényen élő értelmiségiek képesek ragaszkodni a szabadság és egyenlőség eszméihez.

A választók jelentős, egyáltalán nem szegény része képes a trumpi, orbáni, putyini stb. mérgező világlátást a magáénak érezni. És mai mércékkel meglehetősen szegényen élő értelmiségiek képesek ragaszkodni a szabadság és egyenlőség eszméihez, s csípőből elviselhetetlennek tartják ugyanazt a demagógiát, melyet mások harsogva ünnepelnek – nevezzük ezt a demagógiát akár populistának, nemzetinek, szovjet-orosz barátnak, fasisztoidnak.

Beszéljenek csak egy kelet-magyarországi cigánysoron élő, Orbánra szavazó nyomorgó romával. Vagy egy meggyőződéses középosztálybeli, önfeledten fogyasztó orbáni vagy trumpi szavazóval.

Ma – figyelemre méltó módon – éppen a szegényebb és iskolázatlanabb rétegek nem látszanak a demokrácia, a szabadság és egyenlőség harcos képviselőinek.

A migráns gyökerű spanyol ajkúak (latinók) jelentős része a migrációellenes Trumpra szavazott. A feketék egyre nagyobb tömege ugyancsak. És akkor is rá szavaznának, ha Trump lett volna Biden helyett az elnök. Pedig Kamala Harris ígért nekik jobb létet és nagyobb egyenlőséget.

A német társadalom még az 1945-ös tavaszi teljes összeomláskor sem volt képes elszakadni a nemzetiszocialista világlátástól – ehhez évtizedekre volt szükség. És amit elértek, azt kezdik újra lerombolni. Az Alternative für Deutschland szélsőjobboldali párt azzal indul neki a jövő évi választásoknak, hogy ki kell lépni az EU-ból, vissza kell állítani a márkát, semmi közünk Ukrajnához, meg kell egyezni Putyinnal. Egy olyan pártról van szó, amely könnyen lehet, hogy legalább húsz százalékot el fog érni 2026-ban.

Ennek, akárcsak az azóta elátkozott Brexitnek, elsősorban gazdasági okai voltak? A migrációs tömegek megjelenése, feltartóztathatatlannak látszó beáramlása, az ezzel kapcsolatos kormányzati viselkedés (mely mostanra próbál a választói következményekkel számot vetni, és lehet, hogy már késő) – azaz a választók kultúrája – alárendelt szerepet játszott csak?

A minapi romániai választások félelmetes eredménye, hogy teljesen váratlanul, minden előrejelzést megcáfolva szélsőjobboldali, antiszemita, összeesküvés-hívő, Putyin-barát stb. induló kapott az elnökválasztáson többséget, és egy hét múlva a parlamenti választásokon ugyancsak váratlanul három szélsőjobboldali párt jelent meg, együttesen a szavazatok egyharmadát nyerve el. Miközben Romániában szinte nincsenek bevándorlók, a gazdaság fejlődik és túllépte a magyarországi szintet, s politikai kiegyensúlyozottság uralkodott.

Mindezzel a demokraták ma még szinte képtelenek szembenézni, noha kezdik érezni, hogy lassan a nyakukra teszik a kést.

Egy magas szintű németországi jogi testület kimondta, hogy az afganisztáni nők mindegyike üldözött, tehát mindegyiket be kell fogadni. Mélyen igaz. Majd az emiatt többséget szerző szélsőjobb rendet is tesz. Mert annyira még a nem haladó, nem humanista választó sem hülye, hogy ne értené, hogy ez potenciálisan 20 millió jogosult menedékkérőt jelent.

Egy Lukácsnak tulajdonított mondás szerint a fasizmus a hülyék osztályharca az okosak ellen. Nem lehetséges, hogy olykor az okosak totálisan hülyék?

A világszerte keletkező háborús gócok még jobban megrendítik a biztonságérzetet. 1939 előtt erre ugyanazt a „békét megmentő” agyhalott, Hitlernek engedő politikát próbálta az euroatlanti elit ellenszerül használni, amely hamar csődöt mondott – ahogy csődöt mondott mára a merkeli oroszpolitika és a migránspolitika. De akkor az elitnek volt még hatalma. Tudott hadat üzenni. Ma a pusztán számszerű, minden minőségi kritériumot nélkülöző választásos demokráciákban ilyen magabiztos elit nincs. Amely merne „csak vért és könnyeket” ígérni, és eltökélten harcot hirdetni „a földön, a vízen és a levegőben”. Ahogy ezt Churchill akkor megfogalmazta. Miközben ma ott lebeg az atomháború réme is. Nem mer lépni, mert érzi, hogy a puszta számszerűség nem állna mögötte.

Márpedig erő nélkül tényleg nem fog menni. Az a kérdés, honnan lesz erejük az euroatlanti polgári demokrácia híveinek.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A Gyurcsány-kormány idején jobb volt

GRÉCZY ZSOLT
A DK országgyűlési képviselője

Ez a dolgozat abból a bizonyosságból születik, hogy nincs ország politikai baloldal nélkül. Akkor sem, ha jobboldali, populista, sőt gyakran veszélyes tendenciák rajzolódnak ki és foglalnak el lelkeket. S nem csak Magyarországon.

Érdekes fejlemény, hogy a 2002 és 2010 közötti kormányzás időszakát ma már Gyurcsány-korszaknak szokás nevezni. Mintha a Fideszszel ma már feltűnően engedékeny Medgyessy vagy a válságkormányzásba kényszerült Bajnai nem is létezett volna. Ha valaki, akinek a neve abból a korszakból ismert, mindegy, hogy más miniszterelnök alatt is felelős pozícióban volt-e (akár már Horn Gyula idején), csak úgy idézik, hogy mit mondott Gyurcsány embere.

A démonizálásból kiveszi a részét a Fideszt 14 évig kiszolgáló, és saját elmondása szerint is gazdasági bűncselekményeket elkövető új vezér, pedig időnként maga is a Gyurcsány-korszakot ismeri el. Amikor Magyar Péter arról posztol, hogy ma több a szegény ember vagy a rosszul élő nyugdíjas, mint 2010-ben volt, és ezt dörgöli Orbán orra alá, akkor bizony Gyurcsány Ferenc „korszakát” ismeri el. Még ha nem is írja le, vagy fel sem tűnik neki.

Ma nemigen van olyan terület, amely jobb állapotban lenne, mint 2010-ben (bár Gyurcsány 2009-ben mondott le), és az akkori világgazdasági válság az utolsó kormányzati évben is erősen éreztette hatását. Arról nem is beszélve, hogy az igazi nagy uniós pénzek már Orbán kétharmados visszatérése után ömlöttek be az országba.

Ezért is érdemes csinálni egy rovancsot, mi mindenben volt jobb a Gyurcsány-korszak, mint Orbáné. Például fel sem merült, hogy Magyarország EU-s forrásait elzárják. Magyarországon jogállam és demokrácia volt, a miniszterelnök rokonai, haverjai nem is pályázhattak volna uniós pénzre, nemhogy milliárdossá tegyék magukat. Több volt a háziorvos, nem voltak ekkora várólisták, nem halt meg kórházi fertőzésben évente egy városnyi magyar. Nem rettegtek az emberek, hogy kiér-e a mentő, és ha igen, lesz-e benne orvos. Akkor vált teljessé a légimentés lefedettsége.

A magyar egyetemisták és oktatók részt vehettek az Erasmus- és más nemzetközi programokban, többen jártak egyetemre, mint most. Nem üldözték el a CEU-t. Volt szabad tankönyvválasztás. A Gyurcsány-kormány pár év alatt megduplázta Magyarország addigi gyorsforgalmi úthálózatát. Megyeszékhelyek, országhatárok váltak gyorsabban elérhetővé. Felújítottak több száz iskolát, óvodát, közösségi házat. Új egyetemi központot kapott a Corvinus, a SOTE, Gödöllő, Szeged, Debrecen.

> Akkor nőtt utoljára és vált adómentessé a családi pótlék. 2002 és 2009 között a nominális növekedés 283 százalék, a fogyasztói árindex 144 százalék, a családi pótlék reálnövekedése közel 200 százalék volt.

Nem fojtogatták a független színházakat, nem csorbították az önkormányzatok jogait, nem büntették elvonással a nem a győztes pártokra szavazó városokat. Az Országgyűlés folyosóin szabadon közlekedett a sajtó, az újságírók bárkit bármikor kérdezhettek. Ma egy kis sarok van elkerítve számukra, ahol persze sosincs senki, mert a képviselők simán ki tudják kerülni.

Közszolgálati volt a Magyar Rádió és a Magyar Televízió, ahol kormánypárti és ellenzéki politikusok mindennap megvitathatták az ország ügyeit. Nem voltak egyperces hazugsághíradók, nem grasszáltak újságírónak hazudott kivégzőosztagok, ártatlanokat lejárató pribékek. Nem büntették a képviselőket, ha elmondták a véleményüket a kormányról.

A Gyurcsány-kormány legroszszabb évében is több gyermek született, mint az Orbán-kormány legjobb évében, s az adatok egyre elkeserítőbbek. És mivel a halálozások száma nő, így egyre kevesebb a magyar. És ha hozzáveszem, hogy 2010 óta háromszor annyian vándoroltak ki, mint 1956-ban, akkor ez már orbáni nemzetárulás. Nem volt 27 százalékos áfa, nem volt Európa-rekorder infláció. Olcsóbb volt a benzin. Hiába mondja az Orbán-kormány, hogy ma mennyivel többet költenek forintban erre vagy arra ahhoz az időszakhoz képest. Csak nem mindegy, hogy 260 forint egy euró, vagy 410.

Maguk eltörölték a 13. havi nyugdíjat – harsogja a Fidesz a parlamentben. Valóban, Bajnai megtette. Csak azt nem teszik hozzá, hogy abból a 8 évből 7 évben volt 13. havi nyugdíj, az Orbán-korszak 14 évéből pedig most lesz a harmadik ilyen esztendő. Gyurcsány alatt nőtt az ápolási díjban, a szociális támogatásban részesülők száma, lakáshiteleket konszolidáltak adósságkezelő szolgáltatásokkal. Akkor nőtt utoljára és vált adómentessé a családi pótlék. 2002-ben a családi pótlék 4700, 2009-ben 13 300 forint volt. A nominális növekedés 283 százalék, a fogyasztói árindex 144 százalék, a családi pótlék reálnövekedése közel 200 százalék.

Persze a kérdés kinyitható, akkor hogyan lett kétharmad, de majd azt is megírom. Ez az írás arról szól, hogy nem szégyellni kell, hanem minden tévedése, hibája ellenére büszkének kell lenni arra a korszakra. Baloldaliak és liberálisok bűne, hogy ez nincs így, hanem visszamondják Orbán (és immár Magyar) hazug mantráit. Amíg nem történik meg a méltányos rehabilitáció, addig nem lehet csodálkozni azon, hogy a ma létező négy pártból három jobboldali, és mind a három azt az egy baloldalit üti. Gyurcsány idején jobb volt, ezt nem elhallgatni kell, hanem kikiabálni.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

CSOK+
Babaváró támogatás

Megkönnyítjük az otthonteremtést és a családalapítást

/ Akár 50 millió forintos CSOK Plusz hitel, maximum 3% kamattal
/ Speciálisan adózók esetén az igényléshez csak 1 év TB-jogviszony szükséges
/ Az első gyermek után 1 év törlesztési szünet, további gyermekeknél 10 millió forint elengedés
/ Kisebb településeken is elérhető, akár Falusi CSOK-kal együtt
/ Első közös ingatlan értéke legfeljebb 80 millió forintig, további esetekben legfeljebb 150 millió forintig terjedhet
/ A CSOK Plusz igénybevételével vásárolt lakóingatlan mentes a 4%-os illeték alól

CSALÁDBARÁT MAGYARORSZÁG

LAPSZÉL

Kupihár Rebekáé az irodalmi ösztöndíj

Kupihár Rebeka költő lett a Horváth Péter irodalmi ösztöndíj idei győztese A heterók istenéhez című kötetével. A fiatal tehetség a múlt év végén Petri-díjat kapott. A heterók istenéhez társadalmi, lélektani és fizikai aspektusok mentén járja körül a leszbikus szerelmi kapcsolatok vetületeit, miközben a transzcendens jelenléttel is számot vet. A nettó 7000 eurós ösztöndíj célja a legtehetségesebb pályakezdők, a már rendszeresen publikáló, a tárgyévben új kötettel jelentkező, 35 évesnél nem idősebb szerzők támogatása. NÉPSZAVA

Jön a Guns N' Roses és Katy Perry is

FOTÓ: FACEBOOK

Jövőre ismét eljön Budapestre a Guns N' Roses (képünkön), a világ egyik legsikeresebb rockzenekara, akárcsak tavaly, a Puskás Arénában ad koncertet 2025. július 15-én – adta hírül az MTI, ahogy azt is, hogy a híres popénekes, Katy Perry pedig október 27-én lép föl az MVM Dome-ban. Az 1985-ben alakult zenekar 24 napos nyári turnéja során játszik Bulgáriában, Szerbiában, Törökországban, Portugáliában, Spanyolországban, Olaszországban, Csehországban, Németországban, Nagy-Britanniában, Dániában, Norvégiában, Svédországban, Finnországban, Litvániában, Lengyelországban, Magyarországon és Ausztriában is. Az amerikai énekesnő ősszel a legnagyobb slágereiből összeállított show-jával, a The Lifetimes Tourral tesz körutat Európában. NÉPSZAVA

Kutyáknak, cicáknak keresnek otthont

A Vörösmarty Színház és a székesfehérvári Herosz Állatotthon közös karácsonyi kampányt indít Mennyből a kuckó! címmel. A közös mentorprogram keretében a teátrum színművészei segítenek a menhely állatainak új gazdikat és egy szerető otthont találni karácsonyra. A kampány során tizenkét színész lett a mentora egy-egy kutyának vagy macskának, akik az örökbefogadók jelentkezéséig ideiglenesen a nevükre is veszik az elárvult állatokat. A naponta jelentkező videósorozatban egy-egy kis kedvencet mutat be a teátrum a közösségi média felületein. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérméket, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

Kultúrára nincs pénz

MEGSZORÍTÁSOK Megszűnt az ingyenes vasárnapi múzeumlátogatás a német fővárosban. A kulturális intézmények szerint több munkatársuktól kell megválniuk.

RÓNAY TAMÁS

FOTÓ: AFP/ANNETTE RIEDL

Látogatók sorban állnak, hogy bejussanak a berlini Múzeum-szigeten lévő egyik intézménybe

Három és fél év után, december elején véget ért az a berlini gyakorlat, amely szerint minden hónap első vasárnapján ingyenesen látogathatók a német főváros múzeumai. A projektben összesen nyolcvan intézmény vett részt. Rendkívül sikeres vállalkozásról van szó, hiszen összesen 2,2 millióan használták ki a lehetőséget, és mintegy ötezer rendezvényt tartottak az ingyenes, úgynevezett múzeumvasárnapok alkalmából. Ezek a különleges napok a berlini kulturális naptár szerves részévé váltak.

A múzeumvasárnap a berlini tartományi kormányzat és a Kulturprojekte Berlin közös vállalkozása volt, ez utóbbi a projekt általános kommunikációjáért és szervezéséért volt felelős. Mivel azonban a kulturális intézmények a költségvetési nehézségek miatt kevesebb támogatásban részesülnek, a múzeumok ingyenes látogatásának a lehetősége megszűnt. Bár voltak kísérletek arra, hogy a programot valamilyen formában folytassák, például kéthavonta vagy negyedévente tegyék lehetővé az ingyenességet, végül minden próbálkozás kudarcba fulladt, mivel a berlini kormánykoalíció a program folytatása ellen döntött.

Az eltelt évek alatt az érdeklődők összesen 42 alkalommal látogathatták a múzeumokat ingyenesen. Számos kiállítást kereshettek fel, s nemcsak a közpénzből finanszírozott tárlatokat, hanem a magánmúzeumok programjait is megtekinthették egyebek mellett a művészet, a történelem, a természet- és technikatudomány témaköreiben. Kísérőprogramokat, tárlatvezetéseket és különféle rendezvényeket is szerveztek. Legutóbb például több mint 70 ezren éltek a lehetőséggel. Azért is kellemetlen a kultúrát kedvelők számára a berlini kormányzat döntése, mert évről évre egyre népszerűbbek voltak a múzeumvasárnapok. Az idén például jóval több érdeklődőt vonzottak, mint az előző esztendőben: az intézmények mintegy 35 százalékos növekedést könyveltek el a látogatottságot illetően. Az ingyenes napokon körülbelül két és félszer annyian látogatták a múzeumokat, mint a szokásos, „fizetős" vasárnapokon.

A vállalkozás célja az volt, hogy minél többeket csábítsanak a múzeumokba, olyanokat is, akik korábban alapvetően nem rajongtak túlzottan a különféle kiállításokért, vagy akár felesleges pénzkidobásnak tartották.

„Nagyon fáj a döntés, semmi jóra nem vezet" – kommentálta a modern művészeti múzeum, a Berlini Galéria két látogatója a döntést. Bár komoly korkülönbség volt köztük – egyikük fiatal, másikuk nyugdíjas –, a berlini regionális televízió, az RBB beszámolója szerint teljes mértékben egyetértettek abban, hogy a berlini szenátus (így nevezik a regionális parlamentet) rossz döntést hozott. Hasonlóképpen vélekedtek erről a Haus der Dinge („Tárgyak Háza"), a XX. és XXI. századi ipari termékeket bemutató múzeum látogatói. Meglátásuk szerint a főváros „rossz helyen takarít meg pénzt". A múzeumvasárnap ugyanis a hónap már-már elmaradhatatlan programpontjává vált, s nemcsak a helyiek, hanem a turisták számára is.

A berlini kormány előzőleg kétmillió euróval támogatta az ingyenes vasárnapokat, ennyivel kompenzálta a helyi múzeumokat a bevételkiesésért, a kereszténydemokrata CDU és a szociáldemokrata SPD alkotta helyi kabinet azonban sokallta ezt a pénzt a kultúrára. A támogatás nélkül azonban az intézmények nem tudták folytatni a programot. Különösen a kis múzeumok, mint például a Museum der Dinge, nem engedhetik meg maguknak az ingyenes napokat. Nincsenek tartalékaik – mondta az intézmény igazgatója, Florentine Nadolni az RBB-nek: „Ez nagyon elkeserítő, mert most minden azon múlik majd, az embereknek marad-e aprópénzük arra, hogy megengedhessenek maguknak egy-egy kulturális programot." Hozzátette: így számos programról, rendezvényről kell lemondaniuk, ami a munkatársak mintegy ötödének elbocsátását eredményezheti.

> Az októberben és novemberben, 24 részt vevő múzeumban ezer fő megkérdezésével készült felmérés azt mutatja, hogy a múzeumvasárnapok megszüntetése valóban komoly veszteség mindenki számára.

A szenátus megszorítási tervei olyan múzeumokat is érintenek, amelyek nem kapnak támogatást a berlini költségvetésből – például a Múzeum-szigeten lévő intézményekről van szó. Ezeket a berlini szövetségi kormány finanszírozza, vagy magántámogatásból tartják el magukat. De most ezen intézmények is lemondanak az ingyenes vasárnapról. A múzeumok saját pénzükből csatlakoztak a berlini projekthez – mutatott rá Moritz van Dülmen, a Kulturprojekte Berlin ügyvezető igazgatója.

Kai Wegner, Berlin polgármestere, a CDU politikusa a közelmúltban megvédte a kulturális ágazatban hozott megszorító intézkedéseket, és azokat sürgetőknek nevezte. Wegner az rbb24 Inforadiónak azt mondta, a „fájdalmas" döntéseket meg kellett hozni. „Egyszerűen túl sok pénzt költöttünk Berlinben az elmúlt években." A város jövőbeli életképessége forog kockán – tette hozzá.

Az októberben és novemberben, 24 részt vevő múzeumban ezer fő megkérdezésével készült felmérés azt mutatja, hogy a múzeumvasárnapok megszüntetése valóban komoly veszteség mindenki számára, hiszen megvalósult a szervezők legfőbb célja: minél több embert bevezetni a kultúra varázslatos világába. A válaszadók 63 százaléka azt mondta, csak a múzeumvasárnap miatt ment el a kulturális intézményekbe. Igen sok fiatal vette igénybe a lehetőséget: a látogatók 43 százaléka 35 évnél fiatalabb. A válaszadók 39 százaléka október 6-án vagy november 3-án járt először múzeumvasárnapon, tehát több mint 3 év után is voltak új látogatók. 98 százalék úgy véli, a kezdeményezés fontos Berlin városának.

A Heartstopper új része lett a legjobb

TOPLISTA A Goodreadsen az idén is megszavazták az olvasók, hogy szerintük mik voltak az év legjobb könyvei – tájékoztatta a magyar olvasókat a Könyves Magazin. Az amerikai honlap minden évben összeállít egy listát a közönség szavazatai alapján, kategóriái: szépirodalom, történelmi fikció, thriller, romantikus irodalom, romantasy, fantasy, sci-fi, horror, első kötet, hangoskönyv, young adult fantasy, young adult (YA) irodalom, nonfiction, memoár, történelem/életrajz. A szépirodalom kategória győztese a hazai közönség számára nem annyira ismerős, de Alison Espach amerikai szerzőnő The Wedding People című könyve az Egyesült Államokban valóságos szenzáció. A második legtöbb szavazatot ebben a kategóriában Sally Rooney új regénye, az Intermezzo kapta, mely idén magyarul is megjelent a 21. Század Kiadó gondozásában. A történelmi fikció kategóriában Kristin Hannah The Women című könyvével fölényesen győzött. A szerző ügyvédből lett író; a The Women az amerikai hadsereg fiatal ápolónőjének, Frances „Frankie" McGrathnak a történetét mutatja be a vietnámi háború alatt. A thriller kategóriában Liz Moore The God of the Woods kötete került ki győztesként. A legjobb idei horror a Goodreads közönsége szerint Stephen King You Like It Darker című novellaskötete. A young adult irodalomnál az itthon is jól ismert, a fóliatörvény miatt a hírekbe került Heartstopper, pontosabban annak ötödik része vitte a prímet. A memoárok között Kelly Bishopnak, a Szívek szállodája színésznőjének memoárja lett a nyertes, de ott van a listán Salman Rushdietól a Kés is.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Nálunk a fóliatörvény miatt került be a hírekbe a Heartstopper sorozat

NÉPSZAVA

Térképen lenni

MUSTRA Politikai felhangokkal teli esemény volt a 21. Marrákesi Nemzetközi Filmfesztivál, ahol az életműdíjas Sean Penn a kérdésünkre beszólt Orbán Viktornak.

FOTÓ: AFP/PROSPERO PICTURES/SBS PRODUCTIONS/SAINT LAURENT

David Cronenberg legújabb filmje, A lepel egy temetkezési vállalkozóról szól, a mű magyar vonatkozást is kap

CSÁKVÁRI GÉZA
MARRÁKES

Aleksandar Copti Happy Holidays című filmje kapta a fődíjat a Marrákesi Nemzetközi Filmfesztiválon szombaton egy érzelmes és politikai hangvételű zárógálán. A legjobb színésznőnek járó díjat is megosztva kapta Manar Shehab és Wafaa Aoun, a produkció két főszereplője. A négy fejezetre osztott palesztin film napjaink Haifájában élő arab és zsidó karakterek együttesét követi nyomon. Családi titkok és családi feszültségek tarkítják a mindennapi élet jeleneteit, miközben a film egy kiterjedt társadalmi kört rajzol fel, újszerű figyelmet fordítva a kulturális és személyközi dinamikára. Az idei zsűri – Luca Guadagnino vezetésével Andrew Garfield, Jacob Elordi, Virginie Efira, Patricia Arquette, Zoya Akhtar, Ali Abbasi, Nadia Kounda és Santiago Mitre mellett – egyhangú szavazással döntött. Mona Copti forgatókönyvíró, aki filmkészítő partnere nevében vette át a díjat, az elismerés felett érzett örömét a Gázában zajló háború keményebb valóságával vetette szembe. „Hogyan jutottunk idáig? – kérdezte. – Hogyan vált a népirtás normalizálttá? Hogyan vált az öldöklés, a pusztítás és a mártíromság szinte elfogadhatóvá? Hogyan veszítettük el az erkölcsi iránytűnket, és jutottunk el az etikai összeomlás ezen pontjára? Reméljük, hogy ez a film választ ad ezekre a kérdésekre azzal, hogy rávilágít a társadalmakban zajló indoktrináció következményeire és annak az egyéni viselkedésre gyakorolt hatására – különösen azokban a közösségekben, ahol a nőket továbbra is olyan szokások és hagyományok korlátozzák, amelyek mindenekelőtt a személyes szabadságot tagadják meg tőlük. Küzdelmünk összefügg, és a valódi felszabadulás nem érhető el elszigetelten. Egyikünk sem igazán szabad, amíg mindannyian nem vagyunk azok.”

> Afrika legnagyobb filmes eseménye különösen híres arról, hogy számos nemzetközi sztárt hív meg, akik szabadon elmondhatják a véleményüket.

Afrika legnagyobb filmes eseménye különösen híres arról, hogy számos nemzetközi sztárt hív meg – és ha már ott vannak, akkor hagyják őket nyugodtan beszélni. Ava DuVernay Oscar-jelölt rendező és forgatókönyvíró például mesterkurzusán beszélt arról, hogy a következő amerikai elnök konkrét terve, hogy megszüntesse az oktatási minisztériumot – vajon honnan vehette ezt az ötletet?

De az életműdíjjal kitüntetett Sean Penn sem fogta vissza magát, hosszasan beszélt arról, hogy miért készítette el a Superpower című dokumentumfilmet, mely egy Zelenszkij-portrénak indult, de aztán a háború kitörése miatt sokkal komplexebb mű lett. Érdekesség volt, hogy a mesterkurzusról az ukrán elnököt méltató résznél nagyon sok helyi kivonult – nyilván más véleményen voltak. De ha már később Sean Penn a sajtóval is találkozott, megkérdeztük arról, hogy mit gondol Orbán Viktornak mint az EU jelenlegi soros elnökének – hivatalos vagy nem hivatalos – békemissziójáról.

AGGASZTÓ

SEAN PENN
A színész-rendezőt aggasztja Trump és Orbán egymás iránt érzett szeretete

„Nos, hadd mondjam el, mit jelent ebben a kérdésben rejlő komplexitás a következő amerikai elnökkel, Moszkvával vagy Ukrajnával számomra. A béke azt jelenti, amit Ukrajna mond. Pont. Meglátjuk, hogy ez idővel milyen formát ölt. Tudja, amikor az önök elnökére, Orbán Viktorra és a frissen megválasztott elnökünk egymás iránt érzett és kifejtett szeretetére gondolok, az mélyen aggasztó. Látjuk, hogy pontosan mi történik szerte a világban. Ez pedig csak arra ösztönöz, hogy mindennap folytatnunk kell a harcot” – válaszolta a Népszava kérdésére Sean Penn.

De nem ez volt az egyetlen magyar vonatkozású esemény a fesztiválon, hiszen a másik életműdíjas, David Cronenberg is gondoskodott arról, hogy tőlünk legyen hangos a vetítő. Legújabb filmje, A lepel című thriller egy temetkezési vállalkozóról, Karshról (Vincent Cassel) szól, aki által, illetve a GraveTech által kifejlesztett technológia segítségével nyomon tudjuk követni, hogyan bomlik szét a föld alatt szeretteink teste. Egy nap azonban megrongálják a „bekötött” sírokat, és a vizsgálat során kiderül, hogy a halotti leplek egyfajta reakciókat indítottak el a halottak csontozatain, melyek radioaktívak, és tulajdonképpen a kémkedés eszközei. Amikor kiderül, hogy a lepel technológiáját egy kínai cég végezte, csak kicsit emeljük fel a szemöldökünket, de amikor a sztoriba bekerül a magyar kormánytól érkezett füles, miként lehetséges, hogy az oroszok is érintettek a kémkedésben, már nyíltan röhögünk a látottakon. Aztán ahogy a végkifejletben Karsh Magyarországra menekül, hogy itteni állampolgárként hozza létre a budapesti kémtemetőt, már szavaink sincsenek. De hát ez van, rajtunk mulat és szörnyülködik a világ.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Egyenlített a címvédő

FOTÓ: AFP/THEN CHIH WEY

Azonnal egyenlített a címvédő kínai Ting Li-zsen az indiai Dommarázu Gukés ellen a Szingapúrban zajló sakkvilágbajnoki döntőben, ezzel 6-6 az állás. Hét remi után a 18 éves kihívó megnyerte a vasárnapi 11. játszmát, ám tegnap Li-zsen a világos bábukat vezetve a 39. lépésben feladásra késztette őt. Ma szünnap lesz. A vb-címet az kapja, aki előbb eléri a 7,5 pontot. Ha 14 parti után döntetlen az állás, rövidített játékidejű játszmák következnek. MTI

Újra nyert az FTC

A honi labdarúgó NB I-ben címvédő Ferencváros megszakította három nyeretlen mecscses sorozatát a 16. forduló vasárnap esti zárótalálkozóján: a zöld-fehérek Varga Barnabás 11. percben esett találatával 1-0-ra verték a Zalaegerszeget. Az élmezőny: 1. Felcsút 16 találkozó/32 pont, 2. Ferencváros 15/31, 3. Paks 16/27 (33-27), 4. Diósgyőr 16/27 (21-18), 5. MTK 16/26. NÉPSZAVA

Bővült a csapat

FOTÓ: MTI/CZEGLÉDI ZSOLT

Juhász Gréta, a Vác balátlövője csatlakozott a részben hazai rendezésű női kézilabda-Európa-bajnokságon már biztosan elődöntős magyar válogatott keretéhez. A 22 éves játékos érkezésével így már nem 18, hanem 19 fős Golovin Vlagyimir szövetségi kapitány Eb-kerete. A magyarok ma 18 órakor a világbajnok és olimpiai ezüstérmes franciák ellen zárják a középdöntőt Debrecenben. A meccs tétje a csoportelsőség lesz, a legjobb négy közé már a magyar és a francia válogatott is bejutott. Az elődöntőket Bécsben rendezik. NÉPSZAVA

Hosszabbított Di Somma

A magyar bajnokságban, kupában és a Bajnokok Ligájában is címvédő Ferencváros 2027-ig szerződést hosszabbított 28 éves olasz világbajnok vízilabdázójával, Edoardo Di Sommával. „Kulcsszerepe volt az elmúlt másfél év sikereiben" – hangsúlyozta Nyéki Balázs, az FTC vezetőedzője, aki rámutatott: ugyan vannak nála eredményesebb játékosai, de „mezőnymunkája, kisugárzása és személyisége" nagyon sokat segít csapata teljesítményén. MTI

„Döntő" a félidőben

FUTBALL A Serie A listavezetője, a Bajnokok Ligájában veretlen Atalanta aggodalmas vendége a királykategória királya, az ezúttal a kiesés közelébe sodródó Real Madrid.

HEGYI IVÁN

FOTÓ: AFP/FABRICE COFFRINI

Az As című spanyol sportlap azt írta: „A Real Madrid kedden úgy játszik döntőt, hogy még a decemberi félidőt sem érte el."

S valóban, a királyi gárda számára az Atalanta elleni bergamói találkozó döntővel ér fel. Miközben madridi szempontból a túlélésről szól. Merthogy a 15-szörös rekordgyőztes – idézve ismét az As előrejelzését – „történelmi zűrzavarba kerülhet, ha veszít".

Az idén volt már Atalanta–Real Madrid-döntő, mégpedig az európai Szuperkupáért Varsóban. Azt a meccset a Real Madrid 2-0-ra nyerte. Azóta azonban az Atalanta, amely az előző évadban oly felemelően könnyedén győzte le egyaránt 3-0-ra a házigazda Liverpoolt, majd az Európa-liga döntőjében a Leverkusent, újabb szintet lépett, és immár a legfelső régióhoz tartozók közé sorolják mindenütt.

Csak az angol fogadóirodák nem tágítanak, azok még mindig kevesebb pénzt fizetnek a Real Madrid győzelmére, mint az Atalantáéra.

Miközben a bergamói csapat szédítő sorozattal a Serie A első helyére futott fel. Az olasz bajnokság történetében eddig sosem fordult elő, hogy 15 (vagy több) forduló után az Atalanta állt az élen. Az együttes szeptember 24-én 3-2-re kikapott a Comótól, majd 1-1-et játszott Bolognában, s a következő kilenc mérkőzését kivétel nélkül megnyerte. Szerzett 27 és kapott mindössze 5 gólt.

Folyamatos mesterkurzust tartó edzője, Gian Piero Gasperini 2021-ben még azt mondta: „Az Atalanta soha nem tudja elhódítani a scudettót." Most a Milan elleni 2-1 után kijelentette: „Van lehetőség a bajnokság megnyerésére."

S a BL-ben sem rosszabb a bergamóiak helyzete. A gólkülönbségük 11-1! Győztek háromszor (Sahtar 3-0, Stuttgart 2-0, Young Boys 6-1), döntetlent értek el kétszer (egyaránt 0-0 az Arsenal és a Celtic ellen). Azaz veretlenül várják a BEK és a Bajnokok Ligája szinonimáját.

Eddig 7,7 millió eurót hasítottak az UEFA pénzdíjából, míg a Real Madrid csak 4,2 milliót tett el. A BL táblázatán az ötödikek, a királyi gárda viszont a továbbjutás peremén vagy inkább a szakadék szélén balanszíroz, a számára felfoghatatlan 24. helyen áll.

A hovatovább vele azonosított

Van ok az örömre! Az Atalanta otthon is, a nemzetközi porondon is parádézik. A Serie A-ban kilenc meccset nyert zsinórban, és a BL-ben is veretlen öt forduló elteltével

versenysorozatban már háromszor alulmaradt (Lille 0-1, Milan 1-3, Liverpool 0-2), és a sorozatos sérülések ellenére csak az Anfield Roadon elszenvedett vereséget magyarázhatja azzal, hogy gyakorlatilag a tartalék csapatával állt fel. Meglehet, Bergamóban már szinte édeni lesz az összetétel – persze Dani Carvajal, Éder Militão és Eduardo Camavinga semmiképp sem szerepelhet –, mert váratlanul a csapattal utazott Vinícius Júnior is, bár róla és Rodrygóról sem tudni, pályára léphet-e.

Ha igen, akkor a Courtois – Lucas Vázquez, Raúl Asencio, Rüdiger, Fran García – Valverde, Tchouaméni, Bellingham – Rodrygo, Mbappé, Vinícius Júnior tizenegy kezd (de Modrićnak és Brahim Díaznak még nem kell beletörődnie a padi állapotba), és ott van aranyfedezetnek Carlo Ancelotti, aki edzőként ötször – játékosként kétszer – nyert

> Három éve Gasperini még azt mondta: „Az Atalanta soha nem tudja elhódítani a bajnoki címet." Miután csapata a Milant 2-1-re verte, leszögezte: „Van esély a scudettóra!"

Magyarok a mezőnyben

Szoboszlai Dominik együttese, a Liverpool éllovasként utazik Gironába, a Gulácsi Pétert és Willi Orbánt is a soraiban tudó RB Leipzig pedig az Aston Villát fogadja. Nagy csatára van kilátás Leverkusenben, ahol a Bundesligában címvédő német csapat az olasz bajnok, tavaly BL-döntős Intert látja vendégül.

A kiesés elől a PSG a Salzburg vendéglátójaként menekülne.

Alapszakasz, 6. forduló, kedd

Dinamo Zagreb–Celtic (18.45 óra, tv: Sport2)
Girona–Liverpool (18.45, tv: Sport1)
RB Leipzig–Aston Villa (21.00, tv: Sport1)
Leverkusen–Internazionale (21.00, tv: Sport2)
Atalanta–Real Madrid (21.00)
Bruges–Sporting (21.00, portugál)
Sahtar Donyeck–Bayern München (21.00)
RB Salzburg–PSG (21.00)
Brest–PSV (21.00)

BL-t, ráadásul az európai topligák mindegyikéből szerzett bajnoki címet trénerként.

A másik oldalon a Carnesecchi – Djimsiti vagy Kossounou, Hien, Kolasinac – Bellanova, De Roon, Éderson, Ruggeri – De Ketelaere, Retegui vagy Pašalić, Lookman összeállítású bomba formás garnitúra sorakozik. A L'Eco di Bergamo című napilap már azt írta a város kedvenceiről: „A meccsek különbözőek, csak egy nem változik: az Atalanta nyer."

Azért – minden ellenkező híreszteléssel szemben – a ma esti találkozót is le kell játszani.

34 magyar a 33 világcsúcsot hozó arénában

ÚSZÁS Mától vasárnapig tart a Duna Arénában a 17. rövidpályás világbajnokság. A rendezéssel hazánk végbeviszi az „úszó Grand Slamet": nagy világversenyek közül már csak a rövidpályás vb hiányzott a sorból.

Az eseményen több mint 194 ország jelezte részvételét, ami rekord, a korábbi csúcs 176 volt a 2022-es melbourne-i vb-ről; a hazai csapatot 34 versenyző alkotja.

A regnáló magyar olimpiai bajnokok közül csak Kós Hubert ugrik medencébe: a Párizsban 200 méter háton aranyérmes versenyző fő száma mellett 100 és 50 méter háton, valamint 100 méter pillangón indul; előbbiben nyilván esélyes, de

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Kapás Boglárka ezen a seregszemlén zárja eredményes pályafutását

100-on se lenne meglepő tőle a kiemelkedő eredmény.

Ott lesz a mezőnyben az eddigi utolsó magyar rövidpályás-vb-érmes Szabó Szebasztián, valamint Németh Nándor, aki 100 méter gyorson 2018 óta minden világversenyen döntőbe jutott. Az idén a dohai nagymedencés vb-n a szám történetének első magyar dobogósa lett harmadik helyével, a nyári ötkarikás játékokon pedig egyetlen századdal maradt csak le a bronzéremről.

Karrierje utolsó állomásához érkezik az olimpiai bronzérmes, világ- és Európa-bajnok Kapás Boglárka, aki ezúttal búcsúzik a versenyzéstől. Itt lesz a kanadaiak kiválósága, Summer McIntosh, aki korábban a háromszoros olimpiai bajnok Hosszú Katinka világcsúcsát adta át a múltnak 400 vegyesen, vagy az amerikai Kate Douglass, aki az olimpiát követő rövidpályás világkupa-sorozatban 1,44 másodpercet faragott a 200 méter mell világrekordjából.

Wladár Sándor, a Magyar Úszó Szövetség elnöke kijelentette, minden idők legjobb világbajnokságát szeretnék megrendezni: „Magyarország azért jó, mert itt van a világ legjobb sportrajongó közönsége, a világ legjobb uszodájában, ahol az átadás óta már 33 világcsúcs született. Olyan körülményeket igyekszünk teremteni, hogy a végén mindenki boldogan távozzon."

MTI–NÉPSZAVA

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

5. BÉREMELÉSI PROGRAM

▼ Vannak, akik úgy gondolják, nincs szükség új megállapodásra a béremelési programról, a vállalatoknak saját maguknak kell dönteniük a bérekről.

▲ **Ezzel szemben a kormány szerint új megállapodást kell kötni a munkáltatókkal és a munkavállalókkal egy többéves, a gazdasági növekedésen alapuló béremelési programról. Így előre kiszámítható módon kell elérni a négyszázezer forintos minimálbért és az egymillió forintos átlagbért.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Négynapos munkahét több babáért

Tokió bevezeti a négynapos munkahetet a kormányzati alkalmazottak részére, amellyel ösztönözni akarják a gyermekvállalást. Japán évek óta küzd a rekordalacsony termékenységi rátával. Az alsó tagozatos gyermeket nevelő szülők számára több munkaszünetet biztosítanak. CNN

Megfejtették a vörös macskák rejtélyét

A vörös színért felelős génmutáció azonosításával arra is rámutattak, hogy a mutáció nemhez kötött, ami megmagyarázza, általában miért egyszínű vörösek a kandúrok, miközben a nőstényeknek jellemzően vegyes színű szőrzetük van, a vörös mellett fekete és fehér foltokkal. QUBIT

Útviszonyokhoz igazodó gumit fejleszt a Nokian

Forradalmi gumiabroncsot fejleszt a finn Nokian. Olyan mintát szeretnének létrehozni, amelynek a formája és a mélysége a körülményektől függően automatikusan megváltozik. Olyan érzékelőkkel és hornyokkal lennének ellátva, amelyek alkalmazkodnak a vezetési körülményekhez. TOTALCAR

Testkamerát kapnak a BKK ellenőrei

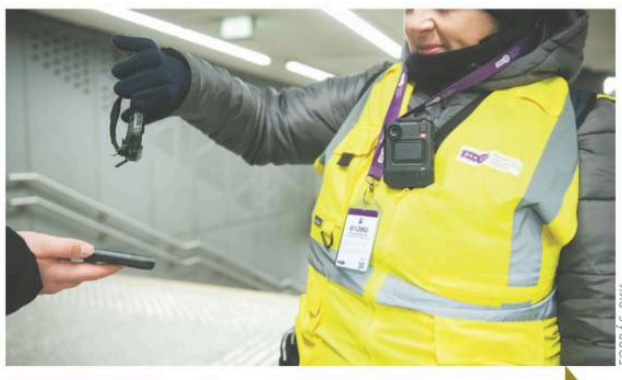

FORRÁS: BKK

Az első fázisban 50 testkamerával látják el a munkatársakat

BIZTONSÁG Testkamerákat kapnak a fővárosi közösségi közlekedésben dolgozó jegyellenőrök, utaskoordinátorok, valamint a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) biztonsági szolgálatának dolgozói. Kezdetben főleg azokon a nappali és éjszakai járatokon használják majd, amelyeken a tapasztalatok szerint nagyobb valószínűséggel fordulnak elő vagyon- és személybiztonságot fenyegető események. Az első fázisban ötven kamerával látják el a munkatársakat. Jelenleg a BKK szolgáltatási területén üzemeltetett járművek körülbelül 70 százaléka van felvértezve kamerával, és minden további új beszerzésnél feltétel a kamera megléte. NÉPSZAVA

Óriási robbanás történt Firenze közelében

TŰZ Két ember meghalt, kilencen megsérültek, amikor robbanás történt az Eni egyik raktárában Firenze közelében. Az energetikai vállalatot érő balesetben hárman eltűntek. A lángok a rakodótér területére korlátozódtak, az üzemanyagtartályokat nem érintette a tűz, amelyet gyorsan megfékeztek, a füstoszlop azonban akkora volt, hogy a szomszédos településekről is látni lehetett. A robbanás okozta lökéshullám több ház ablakát is betörte. NÉPSZAVA

Az olasz hatóságok kilenc sérültről tudnak, hárman pedig eltűntek.

MARAD A BORONGÓS IDŐ

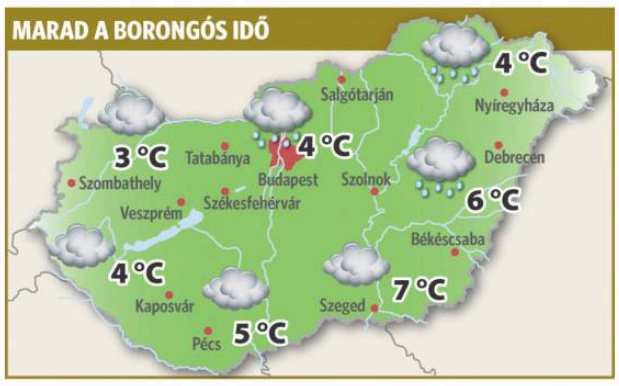

Boldog névnapot, Judit!

A Judit héber eredetű női név. Jelentése: Júdeából való nő, zsidó nő.

KENÓ December 9.

3	10	12	13	17	18	19	28	31	33
35	36	39	53	55	65	66	69	71	75

Szárazságkrízis fenyeget

KLÍMA Az éghajlatváltozás példátlan kiszáradást okoz a földön, és 2100-ra ötmilliárd embert érinthet – figyelmeztet az ENSZ legfrissebb jelentése.

VARGA PÉTER

Ma a föld szárazföldi területeinek 77,6 százaléka szárazabb, mint harminc évvel ezelőtt, az egyre terjedő száraz területek Indiánál nagyobb területtel bővültek, így az Antarktisz kivételével bolygónk szárazföldjének 40,6 százalékát fedik le – derül ki az ENSZ legutóbbi jelentéséből. A közzétett eredmények arra figyelmeztetnek, hogy ha a tendencia folytatódik, az évszázad végére akár ötmilliárd embert is érinthet: termőföldjeik megművelhetetlenné válnak, vízforrásaik megszűnnek, a megélhetésükhöz szükséges ökoszisztémák összeomlanak. „Először sikerült tudományosan egyértelműen dokumentálni a szárazságkrízist, feltárva azt az egzisztenciális fenyegetést, amely több milliárd emberre leselkedik bolygónkon. Az időleges szárazságokkal, aszályokkal ellentétben amikor csak kevés eső esik, a huzamos csapadéknélküliség folyamatos és kivédhetetlen átalakulást jelent. Ebből az állapotból nincs visszaút” – mondta Ibrahim Thiaw, az ENSZ elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló egyezményének (UNCCD) ügyvezető titkára.

Az elmúlt évtizedekben a föld Kanadánál is nagyobb területe – 7,6 százaléka – lépte át a szárazsági küszöböt. Ennek nagy része eredetileg nedves terület volt, de ma már rettenetes körülményeket képesek csak biztosítani az ott élő emberek és az ökoszisztéma számára. A jelentés arra figyelmeztet, hogy ha az üvegházhatású gázok kibocsátását nem fogjuk vissza, a föld nedves területeinek újabb három százaléka válik szárazzá az évszázad végére. Magas kibocsátás mellett a kiszáradás Amerika közép-nyugati részén, Mexikó központi területén, Venezuela északi, Brazília északnyugati, Argentína délkeleti részében, a Fekete-tenger partvidékén, Afrika és Ausztrália déli részén, valamint az egész földközi-tengeri régióban várható.

FOTÓ: AFP/ROBERT MICHAEL

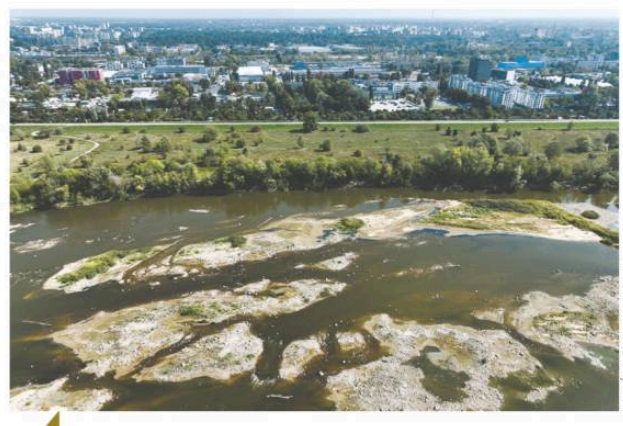

FOTÓ: AFP/SERGEI GAPON

Európa folyói is megszenvedik a klímaváltozást. Az Elba Drezdánál (felső kép) és a Visztula Varsónál (alsó kép) 2024-ben. Utóbbi 25 centiméteres vízállásnál

A szárazság ilyen méretű terjedésével szemben a földnek csak 22,4 százaléka lett csapadékosabb: az USA közepén, Angola atlanti-óceáni partjain és Délkelet-Ázsiában.

A szárazság jelenleg a világ mezőgazdasági területének 40 százalékát és 2,3 milliárd embert érint, intenzívebb erdőtüzeket, mezőgazdasági összeomlást és növekvő tömeges migrációt okozva. Ugyanakkor a szerzők megjegyzik, hogy megfelelő intézkedésekkel enyhíthetők a körülmények. Folyamatosan monitorozni kell az aszályokat, egységesítve a felméréseket, amelyek adatokkal látják el a kutatókat és a politikusokat, döntéshozókat az időben való cselekvéshez. A megművelt földterületeken fenntartható felhasználási módszereket kell bevezetni, amelyekkel csökkenthetők a száraz időszakok hatásai. Növelni kell a vízfelhasználás hatékonyságát például esővízgyűjtéssel, csepegtetéses öntözéssel, szennyvíz-újrahasznosítással. Pénzügyi támogatásokkal, oktatási programokkal, klímainformációs szolgáltatásokkal kell segíteni azokat, akiket a leginkább érintenek a változások. Nemzetközi összefogás és együttműködés szükséges az egyes országok cselekvéseinek összehangolására, amihez az UNCCD biztosítja a kereteket.

Az öregek bölcsessége

VÉDELEM Egy állatfaj idős egyedeinek a megóvása alapvetően fontos a faj túlélése szempontjából, figyelmeztetnek a Science-ben megjelent tanulmány szerzői, az ausztráliai Charles Darwin Egyetem tudósai, akik arra is rámutatnak, ezen állatok száma csökkenőben van. Az idősebb állatok – csakúgy, mint a tapasztalt idős emberek – hozzájárulnak a csoport kultúrájának továbbviteléhez, egészséges szociális összetételéhez, az ökoszisztéma fenntartásához és szolgálatához. De gyakran ezek a idősebb, legtapasztaltabb egyedek azok, amelyeket az emberek leginkább vadásznak, mert a legnagyobb az agancsuk, agyaruk vagy szarvuk. Az eddigi kutatások az öregség kedvezőtlen egészségi hatásaira fókuszáltak, de kiderült, mindenhol az idősebb egyedek befolyása mutatkozik meg, legyen szó majmokról, elefántokról, cetekről, csoportosan vadászó ragadozókról. Az idősebb nőstény elefántok például emlékeznek rá, ki barát, ki ellenség, és érzékenyebbek a veszélyekre, a menopauzán átesett orkák pedig a lazacok felkutatásában jók. De nem tesz jót a nagy halak kifogása sem. A halrajok kollektív memóriája ezzel csökken, a vándorlási útvonalak, a szaporodási és táplálékdús helyek ismerete sok fajnál szociális úton terjed. A hatalmas óceánban ezek megtalálásának esélye más módon gyakorlatilag nulla. Az idősebb állatok elejtése tehát nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy egy faj fenyegetetté vagy kisebb létszámúvá váljon. E megállapítást a Nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN) még nem ismerte el. V. P.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az idősebb nőstény elefántok emlékeznek arra, ki a barát, ki az ellenség, és érzékenyebbek a veszélyekre

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 11., szerda | 152. évfolyam, 288. szám | Ára: 560 forint

Pulykapénz a tanároknak

FOTÓ: NEMÉNYI MÁRTON

A pedagógusok kapnak év végi jutalmat, a tankerületi vezetők nem

OKTATÁS Megszületett a döntés: minden tankerületi központban kapnak a pedagógusok év végi juttatást – tudta meg a Népszava az állami iskolafenntartó Klebelsberg Központtól (KK). Érdeklődtünk arról is, a tankerületi központok igazgatói az idén számíthatnak-e év végi jutalomra. Azt válaszolták: sem a tankerületi központok vezetői, sem az ott dolgozó kormánytisztviselők nem kapnak év végi pénzbeli juttatást. Értesüléseink szerint múlt pénteki cikkünk után – amikor még nem volt döntés – tájékoztatták csak az igazgatókat a jutalmakról.

Egy budapesti iskola igazgatója szerint náluk a tanárok és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkatársak is kapnak jutalmat. Hozzátette: ilyen 2012-ben fordult elő utoljára, amikor az iskola még önkormányzati, nem pedig tankerületi fenntartásban volt.

Tavalyelőtt csak a tankerületi igazgatók kaptak pluszpénzt, fejenként 1–2,5 millió forintot. A tanárok most bruttó 75 ezer forint és 150 ezer forint közötti összegre számíthatnak, információink szerint az igazgatók ugyanis differenciálhatnak, vagyis magasabb év végi jutalmat ítélhetnek meg azoknak, akik idén több pluszmunkát vállaltak.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

Félhavi nyugdíj oltásra

JÁRVÁNYSZEZON Öt vakcinát javasolnak szakértők az időseknek a téli betegségek ellen, de ezek együtt majdnem 140 ezer forintba kerülnek.

DANÓ ANNA

Az idősek „lelkiismeretes” téli felkészüléséhez öt oltást ajánlanak a járványügyi szakemberek: az influenza, a Covid, a szamárköhögés, a Pneumococcus és az RSV (óriássejtes vírus) ellenit. Az influenza- és a Covid-oltás térítésmentesen elérhető a háziorvosoknál. A többi háromért viszont fizetni kell: a szamárköhögés elleniért 15 ezret, a jelenleg kapható Pneumococcus-vakcináért 25 ezret, az RSV ellen védőért 98 ezret. Ez egyben 138 ezer forint, vagyis az átlagnyugdíj több mint fele. A lapunknak megszólaló szakember szerint egy-egy család akár még ki is fizetheti a biztonság árát, de az idősotthonokban, ahol leginkább szükség lenne ezekre az oltásokra, reménytelen, hogy az ott élők megkapják.

A felkészülés napról napra fontosabb: már javában elindult a légúti betegségek szezonja, a lapunk által megkérdezett háziorvosok arról számoltak be, hogy egy átlagos napon érkező 50-70 helyett már 100 vagy még több beteget látnak el. Többségük vírus okozta légúti tünetekkel érkezik, sokak esetében nem is lehet megmondani, hogy éppen mitől tüsszög, köhög vagy fáj a torka.

Influenza ellen október közepétől oltanak, azóta elérhető a háziorvosoknál a térítésmentes vakcina. Ezt nemcsak az idősek, hanem a krónikus betegek is megkaphatják. A Covid-vírus elleni frissített vakcina viszont csak e hét közepétől érkezik mindkét rendelőbe.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

A légúti betegségek szezonja már hetek óta elindult.

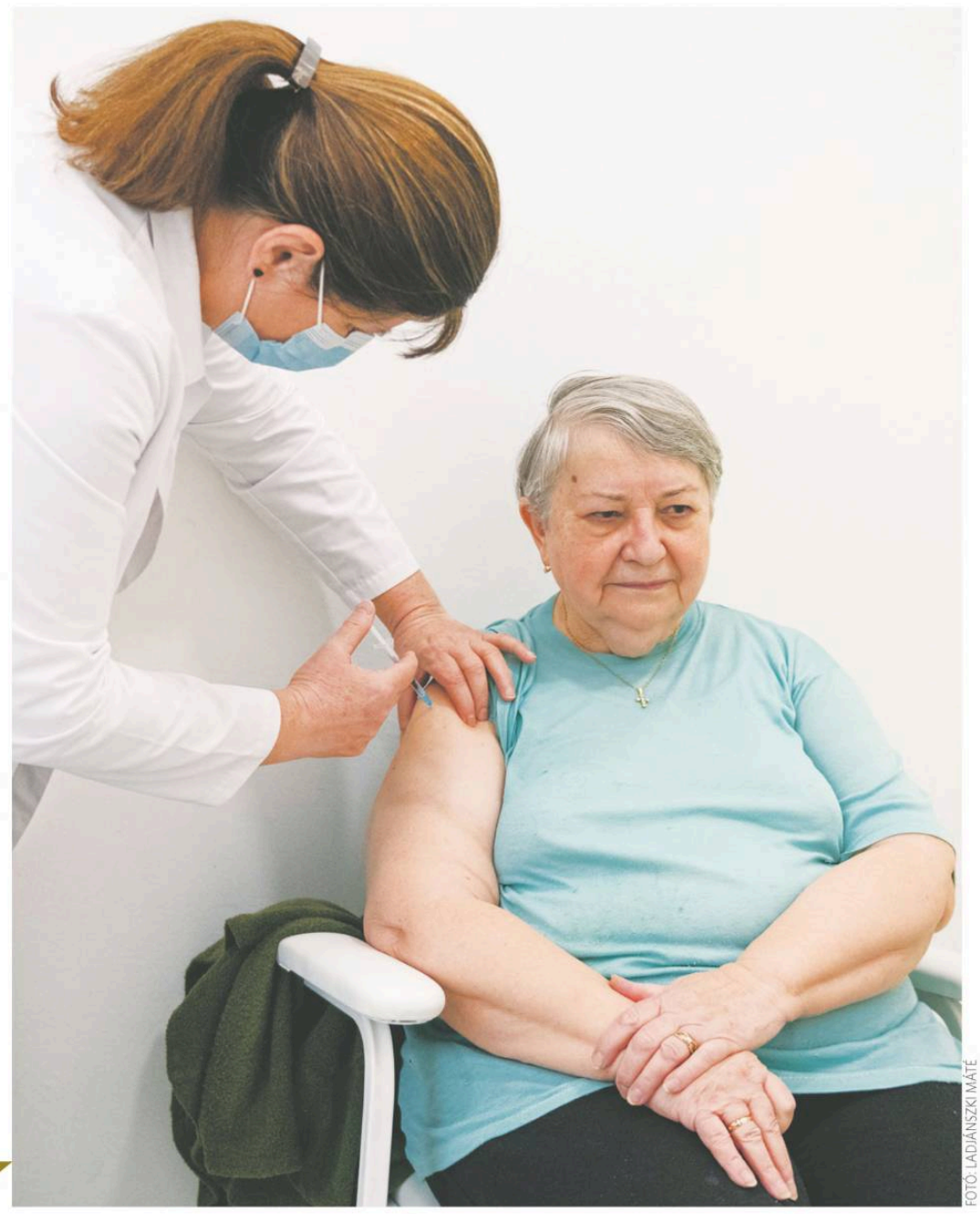

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A többféle oltás azért lenne fontos, mert az idősekre nemcsak az influenza, a Covid vírusa vagy a szamárköhögés veszélyes, hanem a tüdőgyulladás, illetve az úgynevezett óriássejtes légúti vírus (RSV) is

Fájó élelmiszerárak

DRÁGULÁS Az elemzői várakozásoknak megfelelt, mégis kellemetlenül alakult a novemberi infláció. A KSH közlése szerint az előző havi 3,2 százalékról 3,7 százalékra gyorsult a fogyasztói árak átlagos növekedése. Ami igazán fájó, hogy ez az élelmiszerek és az üzemanyagok drágulására vezethető vissza, ami azért jelent problémát, mert a lakosság számára ez a két tétel a legfontosabb az érzékelt infláció szempontjából. Miközben a magyar infláció nőtt, a cseh drágulás üteme 2,8 százalékon maradt, sőt, az eurózónában csökkenést regisztráltak.

BŐVEBBEN A 6. OLDALON

Az élelmiszerek ára tavaly óta további 4,9 százalékkal nőtt

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Netanjahutól Aszadig: kettős mérce a nemzetbiztonságban

BIZTONSÁG A jelek szerint kettős mércét alkalmaz a kormányzat a nemzetbiztonságban is. Míg azonnali vizsgálatot láttak indokoltnak azért, mert egy független lap tévesen arról írt, hogy a szír elnök, Bassár el-Aszad Budapestre érkezhetett, más esetben nem aggódnak ennyire.

Márpedig a lapunknak megszólaló szakértő szerint nemzetbiztonsági kockázatot jelenthetett az is, hogy Orbán Viktor miniszterelnök meghívta Magyarországra a Hágai Nemzetközi Bíróság által körözés alá vett izraeli miniszterelnököt, Benjamin Netanjahut. És az is, amikor a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora meghívta egy előadásra a keményvonalas, antiszemita iráni exelnököt, Mahmúd Ahmadinezsádot.

Orosz dezinformációk lehettek a bukott szír elnökről szóló álhírek.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

16 OLDALAS

MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

Szabadon járhat-kelhet Till Tamás gyilkosa

MEGÚSZTA Nem tudták megmondani a Népszava kérdésére az ORFK és a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság vezetői: hány olyan gyilkos lehet még szabadlábon, aki az elévülési jogszabály miatt megúszta a felelősségre vonást. Annak kapcsán kérdeztünk erre rá, hogy tegnap kiderült: Till Tamás gyilkosát nem lehet felelősségre vonni, mert a bűncselekmény elkövetésekor nem volt még nagykorú, így tette tizenöt év elteltével elévült.

A 11 éves fiú holttestét 24 év után, ez év nyarán találták meg egy bajai tanya melléképületében, a beton alá elásva

FOTÓ: POLICE.HU

F. János 2000-ben különös kegyetlenséggel megölte, majd elásta az akkor 11 éves Till Tamást. A jelenleg 40 éves budapesti vállalkozó kihallgatása és beismerő vallomása után szabadon távozhatott a rendőrségről.

„Felháborító, hogy büntetlenül meg lehet ölni egy tizenegy éves kisfiút”- reagált a rendőrségi sajtótájékoztatón elhangzottakra a 24.hu-nak Till Tamás édesapja.

RÉSZLETEK A 16. OLDALON

AJÁNLÓ

Érthetetlen időzítés

A törvények mindenkire vonatkoznak, a fővárosra is – ezzel „indokolta” a Nemzeti Fejlesztési Központ, miért most jutott eszébe 4 milliárdos „pénzügyi korrekciót” kiszabni egy az M4-es metró beruházásához kapcsolódó fővárosi szabálytalanság miatt. **2. oldal**

Támadják, mert nő

Az internetes erőszak terjedésével párhuzamosan a női közszereplők elleni támadások gyakorisága is megnőtt, mindennapos fenyegetéssé vált. **5. oldal**

Politikailag időzített bírság

ALTATÁS Nem indokolja érdemben a közigazgatási tárca, hogy miért most hajt be a fővárostól egy majd húsz éve elkövetett szabálytalanság miatti négymilliárdos tételt.

SZALAI ANNA

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

„A törvények mindenkire vonatkoznak, a fővárosra is” – többek között ezzel a kitérő válasszal „indokolta” lapunknak a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium égisze alatt működő Nemzeti Fejlesztési Központ, hogy miért épp most jutott eszébe bírsággal felérő, hivatalosan „pénzügyi korrekciót” kiszabni egy hosszú évekkel ezelőtti fővárosi szabálytalanság miatt.

Az államapparátust azt követően kerestük meg, hogy lapunk a közelmúltban megírta: a Fővárosi Önkormányzat 2025-ös költségvetésében elkülönít 4,1 milliárd forintot egy az M4-es metró beruházásához kapcsolódó visszafizetési kötelezettségre. Az, hogy a pénzt most hajtanák be, több mint meglepő: az új metróvonalat még Demszky Gábor főpolgármestersége idején kezdték el építeni, majd 2014-ben Tarlós István akkori városvezető és Orbán Viktor kormányfő adta át. Ebből adódóan a büntetés alapját adó mulasztást is réges-régen követték el. A bírságolt szabálytalanság a 4-es metró szerelvényeinek beszerzéséhez kapcsolódik. A járműtender 2005-ben zajlott, a szerződést 2006-ban írták alá. Az ügyben még Tarlós István főpolgármester városvezetése idején több vizsgálat indult, a hatósági eljárás 2017-ben zárult le.

A járműbeszerzés során elkövetett hiba vezetett a mostani „korrekcióhoz”

Noha a behajtás időzítése több mint furcsa, a Nemzeti Fejlesztési Központ rendre kitérő válaszokat adott arra miért most lépett. A szervezet amellett, hogy „a törvények mindenkire vonatkoznak”, azzal próbálta még megmagyarázni az időzítést: „A szabálytalansággal érintett közbeszerzéssel kapcsolatban a Fővárosi Törvényszék előtt büntetőeljárás van folyamatban, azonban az operatív program zárása miatt a szabálytalansági eljárás lezárásra került.”

Azt nem részletezték, hogy miért most zárulna egy 10 éve átadott metróhoz köthető, elvileg 2013-ig tartó pénzügyi ciklus operatív programja, és annak mi köze egy rég esedékes „pénzügyi korrekció” mostani elrendeléséhez. És a Nemzeti Fejlesztési Központ által említett per is nehezen értelmezhető az időzítés kapcsán: a Fővárosi Törvényszék előtt zajló eljárás 2019-ben indult, és még valóban nem zárult le, így ha annak eredményére vártak, akkor még mindig várhatnának.

> Tarlós István volt főpolgármester meglepő gyorsasággal kezdte mosni kezeit.

A szabálytalansági eljárás pedig 2017-ben zajlott le, így még abban az évben felszólíthatták volna a fővárost a fizetésre. Igaz, akkor nem az ellenzéki Karácsony Gergely volt a főpolgármester, hanem Tarlós István, aki előző cikkünk után perrel fenyegetőzött, és meglepő gyorsasággal kezdte mosni kezeit, mondván a szerződést nem ő írta alá – igaz, ezzel olyat cáfolt, amit nem is állított senki.

OLAF-jelentéstől a soha véget nem érő perig

HÁTTÉR A váratlanul kiszabott bírság kapcsán Tarlós István egykori főpolgármester arról is beszélt, hogy a büntetés alapját az Európai Csalás Elleni Hivatal, az OLAF egykori jelentése adta. A jelentés valóban tanulságos. Kiderül belőle, hogy az OLAF nem véletlenül kezdett el vizsgálódni a fővárosi 4-es metró beruházása körül, amelyet az Orbán-kormány már előzőleg megpróbált leállítani. A 2007–2013-as uniós pénzügyi ciklus legdrágább hazai projektje „súlyos aggodalommal” töltötte el az Állami Számvevőszéket (ÁSZ), amely amellett, hogy feljelentést tett az ügyben, az – a szokásos ügymenettől eltérően – teljes egészében nyilvánosságra hozta az Orbán-kormány, s az sem egészen szokványos, hogy Lázár János akkor kancelláriaminiszterként látványosan feljelentést tett különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés és más bűncselekmények gyanúja miatt. A 2018-as országgyűlési választások előtt kapóra jött a beruházást elindító Demszky Gábor főpolgármester mögött álló MSZP–SZDSZ páros ostorozása, Medgyessy Péter volt ellenzéki miniszterelnök neve ki is került az OLAF-jelentés fedlapjára. A metrókocsikat szállító Alstom hazai leányvállalata három tanácsadói szerződést is kötött az egykori miniszterelnök érdekkörébe tartozó AssistConsult Kft.-vel. Cserébe 600 ezer eurót (180 millió forintot) fizettek, amelyből 108 millió forint Medgyessy feleségének, Csaplár Katalinnak a magánszámláján landolt. Medgyessy nem tagadta a szerződéseket, de úgy vélte, hogy nincs azokban semmi kivetnivaló, a kapott pénz pedig nem sok 9 ember többéves munkájára, ő pedig nem foglalkozott külföldi cégek konkrét befektetéseivel.

> Az Alstom-per immár ötödik éve tart, utoljára december elején volt tanúmeghallgatás az ügyben, azonban az eljárásnak még távolról sem látszik a vége.

Az OLAF azonban 180 millió forintnál jóval nagyobb összeg eltűnéséről beszélt. A jelentés szerint a szabálytalan szerződések összértéke 272,8 milliárd forint volt, amelyből 167 milliárd forintot „elloptak, elcsaltak, vagy nem megfelelően használtak fel”. Az akkor Tarlós István vezette főváros rögvest saját vizsgálóbizottságot alakított, s közben két nyomozás is folyt. A fővárosi Alstom-bizottság nagyjából ugyanarra jutott, mint az ÁSZ, a városvezetés is feljelentést tett. Alig két évvel később a Nemzeti Nyomozó Iroda megszüntette a nyomozást bűncselekmény hiányában. Az Alstom korrupciós ügyét viszont külön kezelték. Végül csak ebben az ügyben emeltek vádat.

A 2019 októberében indult – most a közigazgatási minisztérium által is említett – per vádirata szerint az Alstom csaknem 8,5 millió euró, mai árfolyamon 3,5 milliárd forint kenőpénzt juttatott négy tanácsadó cég közvetítésével olyan személyekhez, akik ráhatással lehettek arra, hogy a BKV a francia cég szerelvényeit vásárolja meg az M2-es és M4-es vonalakra. Két magyar mellett egy osztrák és egy amerikai állampolgár került a vádlottak padjára, egyikük sem közszereplő. Az első- és másodrendű vádlottak az Alstom megbízásából „rendkívüli üzleti költség” néven elszámolt vesztegetési pénzt adták át annak érdekében, hogy a francia gyártó nyerje a tendert. Az OLAF-jelentés szerint már az közbeszerzési eljárás alatt több lépést szabálytalannak minősítettek, de nem állították le. A Közbeszerzési Döntőbizottság 2 millió forintos bírságot szabott ki a szabálytalanságok miatt, de az eljárást nem semmisítette meg. A tendert az Alstom nyerte, holott eredetileg nem az övék volt a legjobb pénzügyi ajánlat. A per másik két vádlottja az ügyletbe bevont két tanácsadó cég lobbistája volt. Ám az, hogy valójában kit is vesztegettek meg, kinél landoltak a korrupciós pénzek, azóta se derült ki. Az osztrák és a brit hatóságok is vizsgálódtak az Alstom körül, az ottani eljárások is részeredményeket hoztak csupán.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Demszky Gábor főpolgármestersége idején kezdték építeni a metrót

A 4-es metró zsírosbödöne körül sokan forgolódtak, nagy pénzek mozogtak, de a mélyebb összefonódások, kapcsolati és céghálók felfejtése sem az előző, sem a jelenlegi politikai elitnek nem áll érdekében. Az ügyletbe bevont tanácsadó lobbicég között Medgyessy érdekeltsége mellett az osztrák Eurocontact, a Honfran Kft., illetve a dán Hansen Consulting neve került elő, amelyek egyaránt a Terner–Aczél pároshoz voltak köthetők. Terner Géza a bécsi székhelyű Terner GmbH cégen keresztül dolgozott az Eurocontactnak, amelynek egyik igazgatója és tulajdonosa Aczél Zoltán volt, aki Terner veje. A páros lassan húsz éve ott sertepertél minden nagyobb beruházás, állami ügylet körül. A gazdasági krónikákban kezdetben a Strabag lobbistáiként szerepeltek. Az egyik szakértői számlát Terner egy olyan cég nevében állította ki, amely akkoriban a dán Hansen cégcsoport tagja volt. Az Alstomtól éppen ez a cég kapta a legtöbbet a szolgálataiért. Terner egy másik érdekeltsége révén a Rogán-féle magyar letelepedésikötvény-biznisz és a Szijjártó-féle nemzetközi kereskedőház-hálózatának kiépítése körül is felbukkant.

Aczél Zoltán bizalmi kapcsolatot ápolt a Fidesz egykori pénztárnokával, a 2015-ben kegyvesztetté vált Simicska Lajossal is, majd a Belfry-cégcsoport előbb titkolt, majd felvállalt tulajdonosaként átigazolt a NER-oligarchák közé. A Belfry-cégcsoport a hódmezővásárhelyi tram-train, a székesfehérvári focistadion, az M85-ös autópálya-építés, a Budapest–Esztergom-vasútvonal villamosítása kapcsán is kapott megbízást. Aczélt Ausztriában is megvádolták az Alstom korrupciós ügye kapcsán, de az osztrák ügyészség végül társaival együtt felmentette a vádak alól, és itthon is lekerült a gyanúsítotti listáról. A Fővárosi Törvényszék 2020-ban Terner Géza ellen is megszüntette a büntetőeljárást, de a Fővárosi Ítélőtábla ezt hatályon kívül helyezte, így az ő szerepét továbbra is vizsgálják. Az Alstom-per immár ötödik éve tart, utoljára december elején volt tanúmeghallgatás, de az eljárásnak még nem látszik a vége.

SZALAI ANNA

Kis nyugdíjból kis védettség

JÁRVÁNYOK Pénzkérdés is az egészség az idősek számára: a szakértők öt oltást javasolnak a téli betegségek ellen, de ezek együtt majd 140 ezer forintba kerülnek.

DANÓ ANNA

Az idősek „lelkiismeretes” téli felkészüléséhez öt oltást ajánlanak a járványügyi szakemberek: az influenza, a Covid, a szamárköhögés, a Pneumococcus és az RSV (óriás sejtes vírus) ellenit.

Az influenza- és a Covid-oltás térítésmentesen elérhető a háziorvosoknál. A többi háromért viszont fizetni kell: a szamárköhögés elleniért 15 ezret, a jelenleg kapható Pneumococcus-vakcinaért 25 ezret, az RSV elleniért 98 ezret. A lapunknak megszólaló szakember szerint egy-egy család akár még ki is fizetheti a biztonság árát, de az idősotthonokban, ahol leginkább szükség lenne ezekre az oltásokra, reménytelen, hogy az ott élők megkapják ezeket.

A többféle oltás azért lenne fontos, mert az idősekre nemcsak az influenza, a Covid vírusa, vagy a szamárköhögés veszélyes, hanem a tüdőgyulladás, illetve az úgynevezett óriás sejtes légúti vírus (RSV) is. Ezért az utóbbiak ellen is ajánlott a védőoltás. Az RSV gyakori és általában enyhe megfázásos tüneteket okozó vírus, a fertőzöttek többsége alig egy hét alatt akár meggyógyulhat. Ám a hat hónapnál fiatalabb csecsemőket, valamint a 65 év feletti vagy károsodott immunrendszerű embereket a vírus súlyosan megbetegítheti, halálukat is okozhatja. A súlyos RSV-fertőzés szövődményei közé tartozik a bronchiolitis – a tüdő kis légutainak gyulladása – és a tüdőgyulladás.

Hazai adat nincs az RSV-vírus okozta betegségek gyakoriságáról. Az európai vakcinázási portál adatai szerint az Unióban Norvégiában és az Egyesült Királyságban az RSV a felelős az évente körülbelül 213 000, esetenként intenzív ellátásra szoruló öt év alatti gyermek, valamint körülbelül 158 000 felnőtt kórházba kerüléséért. Magyarországon a koraszülöttek kapnak térítésmentes védőoltást az RSV megelőzésére, de az időseknek nincs oltási programja. Így aki biztosra akar menni, annak magának kell megvásárolnia a vakcinát.

FOTÓ: BERES MÁRTON

> Elindult a légúti betegségek szezonja: a megkérdezett háziorvosok arról számoltak be, hogy egy átlagos napon érkező 50-70 helyett már 100 vagy még több beteget látnak el.

Ezzel az öt vakcinával sem garantálható, hogy egyetlen köhintés vagy tüsszentés nélkül vészelik át a 65 éven felüliek a telet, de bizonyosan nem légúti kórokozók miatt kerülnek súlyos vagy életveszélyes állapotba – mondta lapunknak a járványügyi szakember.

Már hetekkel ezelőtt elindult a légúti betegségek szezonja, a lapunk által megkérdezett háziorvosok szinte egyhangúan arról számoltak be, hogy egy átlagos napon érkező 50-70 helyett már 100 vagy még több beteget látnak el. Többségük vírus okozta légúti tünetekkel érkezik, sokak esetében nem is lehet megmondani, hogy éppen mitől tüsszög, köhög vagy fáj a torka. A járványügyi szakember szerint az RSV-fertőzésekről nincs adatgyűjtés, de nagy valószínűséggel most ez a vírus okozhatja a legtöbb felső légúti megbetegedést.

A Népszavának Erdő Gabriella nagyatádi és Keczéry Attila budapesti háziorvos is azt mondta: influenzást, covidost, szamárköhögésest most ritkán diagnosztizálnak. Influenzajárvány december végén-január elején indul, amikor az ünnepek után az iskolákba és a munkahelyekre visszatérnek az emberek. A Covid vírusa már augusztustól okozott megbetegedéseket, Keczéry Attila két éve szinte valamennyi, légúti tünetekkel érkező betegét teszteli Covidra; a pozitív esetek száma az elmúlt két hétben visszaesett, noha korábban tízből hét beteg bizonyult fertőzöttnek.

Influenza ellen október közepétől oltanak, azóta elérhető a háziorvosoknál a térítésmentes vakcina. Ezt nemcsak az idősek, hanem a krónikus betegek is megkaphatják. A Covid-vírus elleni frissített vakcina viszont csak e hét közepétől érkezik mindkét rendelőbe.

Ezt az oltóanyagot Nagyatádon most főként az idősebbek várják. Hasonlóan nagy az érdeklődés a szamárköhögés elleni vakcina iránt. Erdő Gabriella praxisában a babát várók családtagjai oltatják magukat. Ehhez az oltóanyaghoz azonban mintegy 15 ezer forintos áron juthatnak hozzá. Azaz ezt már nem mindenki engedheti meg magának.

> A családi kasszát egy erősebb nátha elleni gyógyszerezés is próbára teheti, az összes ajánlott védőoltás pedig sokak számára már kifizethetetlen

> A szamárköhögést okozó baktériumot gyakran az óvodás korú gyerek viszi haza, és a nagyszüleit is könnyen megfertőzheti.

A Semmelweis Egyetem Epidemiológiai és Surveillance Központja már november végén közleményben jelezte, hogy jelentős szamárköhögés-járvány zajlik, ugyanis már akkor több mint 1100 megbetegedést regisztráltak, miközben egy évvel korábban az esetek száma nem haladta meg a húszat sem. Adataik szerint a növekedés minden korosztályban megfigyelhető, de a legmagasabb az egy év alatti csecsemőknél, a 40–49 éves felnőtteknél és a 60 évnél idősebbeknél.

A csecsemők és a kisgyermekek térítésmentes védőoltást kapnak: egy 3 adagból álló alapimmunizáló oltási sorozatot 2, 3 és 4 hónapos korban, majd egy negyedik adagot 18 hónaposan, majd az ötödiket 6 évesen. 11 éves korukban iskolai kampányoltás keretében kapnak még egy emlékeztetőt. A szamárköhögés elleni védettség nem élethosszig tartó, az oltás óta eltelt idő növekedésével csökken a hatékonysága. Az idei járványhelyzet miatt az országos tiszti főorvos júliusban a várandósoknak javasolta, hogy kérjenek szamárköhögés elleni emlékeztető oltást, mert azzal védhetik az újszülöttjeiket. Mások javasolták azon időseknek is, akiknek van a családjában csecsemő.

Erdő Gabriella szerint a szamárköhögést okozó baktériumot gyakran az óvódás korú gyerek viszi haza, miután ő oltott, nem is nagyon lesznek markáns tünetei, de az újszülött testvérét vagy a nagyszüleit könnyen megfertőzheti, és mindkét korcsoportban súlyossá, olykor végzetessé is válhat ez a betegség. A nagyatádi háziorvos szerint bár az ő körzetében meglehetősen sokan éltek a szamárköhögés elleni oltás lehetőségével, azt is belátja, hogy egy-egy családi kasszát nemcsak egy ilyen vakcina, de egy erősebb nátha elleni gyógyszerezés is próbára tehet. Tízezer forint alatt ugyanis nemigen úszható meg a szükséges patikaszerek megvásárlása.

Kettős mérce a nemzetbiztonságban is

SZOLGÁLATOK „Nagy valószínűséggel orosz dezinformációs fedőakció volt, hogy világszerte egymástól gyökeresen eltérő információkat röptettek fel arról, hol látták a napokban megbukott szír elnököt, Bassár el-Aszadot, illetve a repülőgépét” – mondta a Népszavának Katrein Ferenc, az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) jogelődjének számító Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) volt műveleti vezetője. „Nagy meglepetés persze nem ért

Katrein Ferenc: Naiv lenne azt gondolni, hogy Orbán gesztusainak nincs következménye

senkit, amikor kiderült, hogy Aszad Moszkvába érkezett, hiszen a bukott vezető Vlagyimir Putyin orosz elnök legfontosabb régiós szövetségese volt” – mondta a szakértő, aki szerint az orosz dezinformáció célja az volt, hogy összezavarjon mindenkit arról, pontosan milyen útvonalon távozik Aszad Szíriából. Így akarták biztosítani útját Oroszországig. Legalább háromféle verzió jelent meg a neten – mondta Katrein –, a szír elnököt Abu-Dzabiban „látták”, majd az is elterjedt, hogy a gépe lezuhant Homsz közelében. Rövid időre a Magyar Hang, majd a lap után Magyar Péter, a Tisza Párt vezetője is közölt egy verziót. Eszerint – mint később kiderült – egy 2012-ben Ankarában készült képet tett közzé a portál, amelyen egy szír repülőgép látható olyan körítéssel, mintha az nemrég Budapesten, a Liszt Ferenc repülőtéren készült volna.

Mint arról beszámoltunk, a kormánylap Mandinernek a Kormányzati Tájékoztatási Központ (KTK) „elárulta”, hogy a Magyar Hanggal és Magyar Péterrel szemben „nemzetbiztonsági vizsgálatot indít”, mivel álhír közlésével veszélybe sodorták Magyarország biztonságát. Megkérdeztük a KTK-t, hogy ha ez „nemzetbiztonsági kockázatot jelent”, akkor azt vizsgálták-e, amikor például Orbán Viktor miniszterelnök meghívta Magyarországra a Hágai Nemzetközi Bíróság által körözés alá vett izraeli miniszterelnököt, Benjamin Netanjahut. Vagy amikor a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) rektora meghívta egy előadásra a keményvonalas, antiszemita iráni exelnököt, Mahmúd Ahmadinezsádot. A KTK-t arról kérdeztük, ezekben az esetekben szerintük nőtt-e Magyarország biztonsági fenyegetettsége, illetve indítottak-e nemzetbiztonsági vizsgálatot, ha nem, akkor miért nem. Lapzártánkig nem kaptunk választ.

Katrein Ferenc szerint az álhír téves közlése kapcsán a Magyar Péterrel szemben elrendelt vizsgálat inkább tűnik politikai természetűnek, mintsem szakmainak. „Az szakmailag értelmezhetetlen, hogy egy meg nem történt eset téves leközlése miféle nemzetbiztonsági kockázatot jelentene. A nemzetbiztonsági kockázat röviden összefoglalva az lehet, amikor felmerül egy a szolgálatok hatáskörébe tartozó bűncselekmény, vagy éppen ha nyilvánosságra kerül egy titkosított anyag, vagy művelet ténye” – mondta. Katrein szerint a nemzetbiztonsági vizsgálat előzetes bejelentése is arra utal, hogy ez egy „látványeljárás”, pláne, ha csak az újságírókra és a tőlük hírt átvevőkre vonatkozik. „Engem inkább az érdekelne, hogy ki hogyan juttatta el a dezinformációt” – fogalmazott.

FOTÓ: DOLATEBAHAR.COM

A keményvonalas iráni exelnök (balra) vizitje. Akkor nem aggódtak

A szakembertől is megkérdeztük, amit a KTK-tól: a kormányfő külpolitikai lépései felvetnek-e nemzetbiztonsági kérdéseket. Illetve: a szakmát megkérdezték-e például Ahmadinezsád vagy Netanjahu meghívása előtt.

„Tartok tőle, hogy ez maximum csak utólag történt meg” – vélekedett Katrein, a magyar miniszterelnök ugyanis – szerinte – saját hatáskörben dönthetett ezekről a lépésekről. Ugyanakkor szerinte igencsak naivitás lenne azt gondolni, hogy egy ilyen gesztusnak nincs következménye. „Ha idehívjuk az egyik oldalt, akkor automatikusan jön a másik is” – mondta.

BATKA ZOLTÁN

„Embert még ennyire szenvedni nem láttam”

DROG A versendi polgármester szerint patkányméreggel kevert pszichoaktív anyag okozhatta egy helybéli nőt halálát.

Múlt pénteken rosszul lett egy 34 éves asszony a Baranya megyei Versenden, ezért a mentő beszállította őt a mohácsi kórházba. Másnap hajnalban a nő meghalt, s az esetről Páger Ferenc, Versend független polgármestere felháborodott bejegyzést írt a Facebook-oldalán. Páger szerint ugyanis a napszámosként dolgozó asszony halálához „nagy valószínűséggel hozzájárult a patkányméreggel kevert drog fogyasztása”.

Olvasva a bejegyzést felhívtuk a polgármestert, aki elmondta: tudomása szerint a falujában a drogterjesztők által kínált, kristály nevű pszichoaktív anyagot gyakran pat-

Páger Ferenc, Versend független polgármestere: A faluban tömegessé vált a kábítószer-fogyasztás

kányméreggel keverik, mert így olcsóbb, a hatása viszont erősebb. A hét végén elhunyt asszony két éve szokott rá a kristályra, néhány hete azonban annyira legyengült, hogy nem tudott felkelni az ágyból, ezért eldöntötte: „lejön” a szerről. De már későn határozta el magát.

– Pénteken jajongott, üvöltött a fájdalomtól, ezért hívtuk ki a mentőket – idézte fel a tragédia előzményeit Páger Ferenc. – Embert még ennyire szenvedni nem láttam, mint őt. Az ügyeletes doktornő szerint a jelek arra vallanak, hogy a drogozás miatt az asszony mája mondta fel a szolgálatot. De a végleges eredmény csak később várható, a boncolás után.

Azt, hogy az asszony kitől vásárolhatta rendszeresen a drogot, a polgármester szerint szinte mindenki tudja a faluban, hisz a 870 lelkes Versenden összesen két terjesztő tevékenykedik.

– Már többször is feljelentették őket, magam is megtettem – mondta Páger. – Eddig azonban nem találtak ellenük elegendő bizonyítékot.

A polgármester állítja, a falujában tömegessé vált a kábítószer-fogyasztás, a település több száz lakója drogfüggő már. Emiatt egyre többen elvesztik állandó munkájukat, és eladogatják értékeiket. Van olyan férfi, aki az elmúlt években apránként értékesítette a házát: előbb eladta a radiátorokat meg az ajtókat-ablakokat, aztán lebontotta a garázsát, és pénzzé tette az abból kinyert cserepet és téglát. Most ugyan – az asszony halála miatt – sokan átkozzák és fenyegetik a helyi drogterjesztőket, tette hozzá Páger Ferenc, ám sokan védik is őket, hisz továbbra is tőlük akarnak anyagot venni.

Megkérdeztük a Baranya Vármegyei Rendőr-főkapitányságtól, indult-e versendi asszony halála okán büntetőeljárás, azt a választ kaptuk, hogy eddig még nem, mivel az ügyben nem érkezett feljelentés.

UNGÁR TAMÁS

LAPSZÉL

Szalay-Bobrovniczky szerint nincs baj

FOTÓ: MTI/SOÓS LAJOS

A zsarolók nem tudták megakadályozni a Védelmi Beszerzési Ügynökség (VBÜ) működését, a sajtóhírekkel szemben nincs beszerzési stop – mondta Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter kedden, az Országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottsága előtt. A miniszternek és Tajti Norbertnek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatójának meghallgatását Lukács László György (Jobbik) és Harangozó Tamás (MSZP) országgyűlési képviselő kezdeményezte. Harangozó azzal indokolta a miniszter és a főigazgató meghallgatását, hogy sajtóhírek szerint példa nélküli, súlyos nemzetbiztonsági kockázatot magában hordozó támadás érte a VBÜ-t. Sérelmezte, hogy a honvédelmi tárca nem tájékoztatta az incidensről haladéktalanul a bizottságot. Szalay-Bobrovniczky szerint a VBÜ rendszerét megtámadó szervezet a közelmúltban is számos rendszert tört fel, legutoljára a cseh beszerzési ügynökség hasonló adataihoz jutottak hozzá. Jelezte: mindent megtesznek az ilyen támadások kivédése érdekében, de olykor ez nem sikerül teljeskörűen. Jelenleg is vizsgálják, milyen adatokat szereztek meg a támadásban. Azt is kijelentette, hogy a kormány nem tárgyal bűnözőkkel, és nem is fizet nekik. MTI

Sulyok Tamás és a hangneme

FOTÓ: MTI/BRUZÁK NOÉMI

„A mindenkori köztársasági elnök a magyarság egészét és egységét képviseli. A vélemények különbözősége a demokrácia alapja. A hangnemet viszont mi választjuk” – közölte Sulyok Tamás. Az államfő ezzel arra válaszolt, hogy – mint írta – „számos kritikát kapok, miért nem foglalok állást politikai kérdésekben, vagy éppen a közéletet megosztó témákban”. NÉPSZAVA

Váratlanul bőkezű a tanárokkal a kormány

PULYKAPÉNZ A pedagógusok igen, a tankerületi igazgatók nem kapnak év végi jutalmat – tudta meg lapunk.

JUHÁSZ DÁNIEL

Megszületett a döntés: minden tankerületi központban kapnak a pedagógusok év végi juttatást – közölte kérdésünkre az állami iskolafenntartó Klebelsberg Központ (KK). Érdeklődtünk arról is, a tankerületi központok igazgatói idén számíthatnak-e év végi jutalomra, erre a kérdésünkre azt válaszolták: sem a tankerületi központok vezetői, sem az ott dolgozó kormánytisztviselők nem kapnak év végi pénzbeli juttatást.

A Népszava múlt hét pénteken írta meg: a KK még nem döntött az év végi jutalmakról. Értesüléseink szerint az iskolaigazgatókat még aznap behívták a tankerületi központokba, ahol arról tájékoztatták őket, lesz rá mód, hogy a pedagógusok idén év végi pluszjuttatásban részesülhessenek. Egy budapesti iskola igazgatója lapunknak azt mondta: náluk a tanárok, valamint a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkatársak is kapnak jutalmat. Hozzátette: ilyen 2012-ben fordult elő utoljára, amikor az iskola még önkormányzati, nem pedig tankerületi fenntartásban volt.

A várható összegekkel kapcsolatban azt mondta: azok bruttó 75 ezer forinttól akár 150 ezer forintig is terjedhetnek, az igazgatók ugyanis differenciálhatnak, vagyis magasabb év végi jutalmat ítélhetnek meg azoknak, akik idén több pluszmunkát vállaltak. A jutalmakat a jövő hét folyamán kaphatják meg. Arra a kérdésre, a jutalmakra milyen források állnak rendelkezésre, a lapunknak nyilatkozó igazgató azt felelte, tudomása szerint az idei pedagógusbér-emelésre szánt uniós források maradványaiból történhet meg a jutalmazás. Erről szintén érdeklődtünk a KK-nál: ezt az információt nem erősítették meg, de nem is cáfolták.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Úgy tudjuk, az igazgatók differenciálhatnak az összeg szétosztásánál

75 ezer forinttól akár 150 ezer forintig is terjedhet a jutalom bruttó összege

Bár a KK állítása szerint a tankerületi igazgatók idén nem kapnak pulykapénzt, korábban bőkezűen megjutalmazták őket: tavalyelőtt a Momentum politikusa, Tóth Endre közérdekű adatigénylése nyomán derült ki, hogy a 60 tankerület vezetője fejenként 1-2,5 millió forint év végi „motivációs elismerésben” részesült.

Élőlánccal védik az Árpád Gimnáziumot

TILTAKOZÁS Csütörtökön kell szavaznia az Óbudai Árpád Gimnázium tantestületének, támogatják-e, hogy az iskola a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) fenntartásába kerüljön. A fenntartóváltás miatt szülői tiltakozás indult, csütörtök reggel pedig élőlánccal fognak tiltakozni a tervezett átalakítások ellen. A szülők kevésnek tartják a döntésre, tájékozódásra szánt időt, többen attól is tartanak, hogy a Miniszterelnökség alá tartozó NKE fenntartásában a gimnázium politikai irányítás alá kerül.

FOTÓ: VINCE B.

Szemet vetett a gimnáziumra a kormány kedvenc egyeteme

Az NKE képviselői december 2-án jelentették be átvételi szándékukat, a gimnáziumnak gyakorlóiskolai státuszt szeretnének adni a jövőre induló pedagógusképzésükhöz. Érdeklődtünk az NKE-nél, hogy ha a tantestület többsége – a szülőkhöz hasonlóan – nem támogatja a fenntartóváltást, elállnak-e átvételi szándékuktól, de választ cikkünk írásáig nem kaptunk.

JUHÁSZ DÁNIEL

Még mindig a konyhában látnák őket a legszívesebben

TÁRSADALOM A közszereplést vállaló nőknek sokkal több és másfajta támadást kell elviselniük, mint a férfi kollégáiknak. Ez a tendencia képviseletük csökkenéséhez vezethet, pedig ebben a kérdésben egyébként sem állunk fényesen.

Varga Judit egykori igazságügyi miniszter kezet ráz Novák Katalin egykori államfővel. A háttérben Orbán Viktor. A férfi maradt

FOTÓ: MTI/MS/BENKO VIVIEN CHER

F. SZABÓ KATA

„Az internetes erőszak terjedésével párhuzamosan a női közszereplők elleni támadások gyakorisága is megnőtt, mindennapos fenyegetéssé vált. Ez nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy kevesebb nő indul politikusként választáson, majd visel politikai vagy közéleti tisztséget” – így nyitotta meg Lővei Andrea, az Európai Parlament Magyarországi Kapcsolattartó Irodájának a vezetője azt az eseményt, amelyet a nemek közti egyenlőség hetének alkalmából tartottak a minap Budapesten. Mint arra a Council on Foreign Relations friss kutatása rámutat, a nők ellen irányuló online abúzusok száma erősen megnövekedett, és ez nem csak egyéni szinten probléma, a nemek közötti egyensúlyra is és a demokratikus képviseletre is nagyon komoly hatást gyakorol. Egyes adatok szerint 10-ből 1, mások szerint pedig 10-ből majdnem 4 nő esett már online erőszak áldozatául, a fiatal nők körében ez az arány sokkal magasabb. A helyzeten tovább rontott a mesterséges intelligencia megjelenése is. „Manapság már bárki kommentelhet névtelenül, küldhet bántalmazó üzenetet, hamisíthat fényképeket vagy készíthet deep fake videót” – fogalmazott Lővei Andrea, aki arról is beszélt: az Európai Parlament tavaly állásfoglalásban fejezte ki a me too mozgalom támogatását, és felszólított a nemi alapú erőszak új bűnözési területként való azonosítására. Emellett azt az uniós szabályozást is elfogadták, amely kimondja: nemi szempontból semleges kritériumok alapján kell megállapítani a bértáblákat. Az EU-n belül a nők átlagban 13 százalékkal keresnek kevesebbet a velük azonos munkakörben dolgozó férfiaknál, hazánkban ez a különbség meghaladja a 17 százalékot a 2021-es adatok alapján – hívta fel a figyelmet Lővei, és hozzátette: a bántalmazott nők arányának különbsége még ennél is sokkolóbb. Az EU Alapjogi Ügynökségének 2024-es felmérése szerint az Európai Unióban a nők 22 százaléka, míg Magyarországon 29 százaléka volt már fizikai, pszichológiai és/vagy szexuális erőszak áldozata.

29 százalék
Magyarországon a nők ekkora hányada volt már fizikai, pszichológiai és/vagy szexuális erőszak áldozata

„A női újságírók 73 százaléka, a parlamenti politikusnők 58 százaléka tapasztalt már online erőszakot egy ENSZ-felmérés szerint, és nagyon gyakran megtalálják az online zaklatók az emberjogi, illetve a női jogi szervezeteknél dolgozó hölgyeket is” – hozott újabb adatokat a rendezvényen tartott kerekasztal-beszélgetés moderátora, Inotai Edit, az Euroatlanti Integrációért és Demokráciáért Központ főmunkatársa.

Pardavi Márta, a Magyar Helsinki Bizottság társelnöke szerint ma Magyarországon nincs olyan közéleti szerepet vállaló nő, akit ne érne online zaklatás, politikai világnézettől függetlenül, éppen ezért furcsának tartja, hogy itthon erről alig esik szó. Arról mesélt, ő maga is rengeteg zaklató üzenetet kapott a 2015–16-os menekültválság idején. Ezeknek az üzeneteknek a célja szerinte egyértelműen a megfélemlítés, azaz az illető húzódjon hátrébb, és ne szólaljon meg többet az adott témában. Sáfrány Réka, a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség elnöke szerint emögött szocializációs okok is húzódnak, nevezetesen, hogy a társadalom még mindig kevésbé fogadja el a nőket politikusi vagy újságírói szerepekben, inkább visszaküldenék őket a konyhába. A nemzetközi politikában több példa is van arra, hogy az ilyen jellegű megfélemlítés sikerrel jár. A korábbi szlovák köztársasági elnök Zuzana Čaputová például olyan mértékű zaklatásnak volt kitéve az online térben, hogy ennek is jelentős szerepe volt abban, hogy magánéleti okokra hivatkozva az idei választásokon már nem indult el. Sanna Marin korábbi finn miniszterelnököt is rengeteg támadás érte, aki ráadásul fiatal nőként töltötte be ezt a pozíciót, ami kritikusai számára olaj volt a tűzre; neki többek között azért kérdőjelezték meg a rátermettségét, mert bulizott.

Sáfrány Réka szerint a férfiakat és a nőket érő zaklatás abban különbözik, hogy a nőket sokszor a testükre, kinézetükre, az intelligenciájukra utaló lenéző és negatív megjegyzésekkel támadják, és a családjukat, gyerekeiket is belekeverik, amivel az alapvető biztonságérzetüket próbálják megingatni. Mindez a férfi közszereplőket érő zaklatások esetében sokkal kevésbé jellemző. Az érdekvédő éppen ezért úgy gondolja, jóval szigorúbb szabályozásra lenne szükség, hogy ilyen módszerekkel ne lehessen elriasztani a nőket a közéleti szerepvállalástól.

Vasali Zoltán egyetemi oktató szerint azzal, hogy Magyarország nem tagja az isztambuli egyezménynek, már az offline térben is sokkal nehezebb fellépni ezekkel a problémákkal szemben. „A politikai nyilvánosságnak és a politikai kommunikációnak ebben az esetben kiemelt felelőssége van. Nem lehet elfeledkezni arról, hogy éppen az elmúlt hetekben indult el Magyarországon egy vita arról, hogyan beszélnek egymással a politikusok” – utalt a Menczer Tamás–Magyar Péter-csörtére.

Pardavi Márta úgy gondolta, éppen a politikusoknak kellene a legvilágosabban elutasítani az ilyen típusú zaklatást a nőkkel szemben, és szolidaritást vállalni a megtámadottakkal. Emellett törekedni kellene a nők képviseletének javítására a politikában. Nagyon sok olyan nemzetközi ajánlás létezik, ami praktikus tanácsokat ad a pártok számára ezzel kapcsolatban.

Sáfrány Emese arra is felhívta a figyelmet: jelenleg a népszerű social media platformok olyan szabályok alapján működnek, amelyek alárendelődnek különböző kereskedelmi, pénzügyi érdekeknek, ezért eltűrik a zaklatók tömeges jelenlétét. „Szerintem ez nem egy törvényszerűség. Mindig úgy beszélünk erről, mintha az online, digitális térnek egyfajta velejárója lenne ez a fajta viselkedés, a kitettség az erőszaknak. Pedig már vannak újfajta platformok is, amik sokkal inkább kontrollálhatók a felhasználók által” – tette hozzá.

CSEND

PARDAVI MÁRTA
A rengeteg zaklató üzenet célja szerinte a megfélemlítés, azaz az illető húzódjon hátrébb, és ne szólaljon meg többet az adott témában

A férfiak kevesebb mint fele tartja fontosnak az egyenjogúságot

KÜLÖNBSÉGEK Alapvető közéleti kérdésekről gondolkodik teljesen máshogy a két nem Magyarországon. Például a férfiak 49 százaléka vallotta, hogy büszke a magyarságára, míg a nők esetében ez csak 37 százalék. Ami a szociális kérdéseket illeti, nyomban fordul a kocka; a nők 58 százaléka érzi nagyobb veszélynek az emberek elszegényedését, míg a férfiaknál ez „csak” 41 százalék – többek között ez derült ki az IDEA Intézet elemzéséből. Az intézet havonta végez különböző felméréseket, és ezeket összevetve nemrég készített egy elemzést arról, hogy mit gondolnak a nők a politikában, mennyire különböznek a férfiaktól a pártpreferencia, világnézet kapcsán, közéleti-politikai gondolkodásban.

Sütő Anna PhD-hallgató, social media kutató, az IDEA Intézet kutatási igazgatója lapunknak azt mondta, az talán kevésbé meglepő, hogy ha a kifejezetten a nőkkel kapcsolatos ügyekben vizsgálódnak, akkor is jelentős eltéréseket mutat a két nem véleménye. A női egyenjogúság kapcsán például a nők kétharmada gondolja, hogy ez fontos érték, és van még mit tenni ennek érdekében, a férfiaknak viszont csak a 42 százaléka van ezen az állásponton. – A magas számokat az is magyarázza, hogy a fiatal, főleg városi környezetben élő nők egyre inkább tolódnak a progresszívebb irányba, mind a karrierépítés, önrendelkezés, abortusz és a gyermekvállalás kapcsán is – magyarázta Sütő Anna. Például azzal az állítással, hogy a nemekkel kapcsolatos merev társadalmi elvárások, a hagyományos nemi szerepek sokszor leszűkítik az egyén szabadságát, választási lehetőségeit, korlátozzák jogait, a nők 46, míg a férfiak csupán 29 százaléka ért egyet. Sőt, a férfiak 55 százaléka gondolja csak úgy (a nők 69 százaléka), hogy nem lenne szabad más elvárásokat támasztani valakivel szemben azért, mert az illető nő vagy férfi. FRANK ZSÓFIA

> A férfiak 49 százaléka vallotta, hogy büszke a magyarságára, míg a nők esetében ez csak 37 százalék.

XXI. SZÁZAD

LŐVEI ANDREA:
Manapság már bárki kommentelhet névtelenül, küldhet bántalmazó üzenetet, hamisíthat fényképeket

€/HUF 410,34 ↓ -0,43% | $/HUF 390,32 ↓ -0,08% | CHF/HUF 442,43 ↓ -0,46%

LAPSZÉL

Jövőre beindul a szegedi BYD

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

A kínai BYD jövőre megkezdi a kompakt elektromos autók gyártását Európában – jelentette be Stella Li, a cég európai vezetője a Capital üzleti magazinnak adott, kedden megjelent interjúban. „A gyártás felfuttatását 2025 végén kezdjük meg. Az első két modell, amelyet gyártani fogunk, a Dolphin és az Atto 3 lesz" – mondta Li. A BYD szegedi üzemének építése még folyamatban van, az ott gyártott autók mentesülnek majd a Kínában gyártott elektromos járművekre kivetett uniós vámok alól. MTI

Szigorítják a boltokon kívüli visszaváltást

A jövőben a palackautomata meghibásodása esetén az ilyen berendezést üzemeltető, élelmiszerüzleteken kívüli pontokon is biztosítani kell a „kézi" visszaváltást – derül ki az Energiaügyi Minisztérium társadalmi egyeztetésre bocsátott rendeletmódosításából. Az ennek kapcsán tegnap megjelent, pontatlan tájékoztatások kapcsán megjegyzendő: az automatát üzemeltető élelmiszerüzleteknek annak hibája esetén eddig is biztosítaniuk kellett a kézi visszaváltást. Bár a 400 négyzetméter feletti élelmiszerboltokban az automata kötelező, telepítésük másutt is lehetséges. A hulladékipar irányítását végző Mohunál lapunknak októberben megerősítették, hogy egy hajléktalanszállóval tárgyalnak ilyen gép kihelyezéséről. M. I.

Lassult a lakásdrágulás üteme

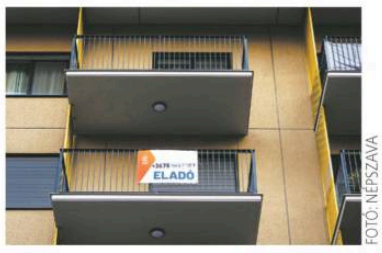

FOTÓ: NÉPSZAVA

Novemberben jelentősen lassult a lakáspiaci drágulás havi üteme a kereslet lanyhulásának köszönhetően. Éves szinten viszont még mindig 10 százalék feletti az áremelkedés az Ingatlan.com lakásárindexe szerint. Egy újabb lélektani határt is átlépett a piac, miután a társaság szerint az eladó új építésű budapesti lakások árainak a középértéke 100 millió forintnál jár. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
80 340,08	↑	+0,65%
Mol		
2 672 Ft	↑	+0,60%
MTelekom		
1 304 Ft	↓	-0,46%
OTP		
22 100 Ft	↑	+0,78%
Richter		
10 800 Ft	↑	+0,93%

Fájó élelmiszerárak

PÉNZROMLÁS A dráguló üzemanyagok és az élelmiszerek húzták fel az inflációt novemberben, s bizony ez fájhat a legjobban a lakosságnak.

PAPP ZSOLT

Az elemzői várakozásoknak megfelelően az előző havi 3,2 százalékról novemberben 3,7 százalékra gyorsult a fogyasztói árak átlagos növekedése – közölte a KSH. Miközben a magyar infláció nőtt, a cseh drágulás üteme 2,8 százalékon maradt, sőt, az eurózónában csökkenést regisztráltak. Utóbbi esetben havi szinten 0,3 százalékkal estek az árak, éves összevetésben pedig 2,3 százalékos volt az infláció a valutaunióban.

Idehaza az áremelkedést az élelmiszerek és az üzemanyagok drágulása húzta, ami azért jelent igazán problémát, mert a lakosság számára ez a két tétel a legfontosabb az érzékelt infláció szempontjából – mutatott rá elemzésében Virovácz Péter, az ING Bank vezető elemzője. Az élelmiszerek árai egy év alatt 4,9 százalékkal emelkedtek, az üzemanyagok pedig 0,7 százalékkal drágultak. Az előző hónaphoz, vagyis 2024 októberéhez mérten a fogyasztói árak átlagosan fél százalékkal növekedtek, míg az élelmiszerek ezt jócskán meghaladva 0,9 százalékkal drágultak. Ezen belül a tojás 11,9, a gyümölcs- és zöldséglé 3,8, az idényáras élelmiszerek (burgonya, friss zöldség, friss hazai és déligyümölcs) 3, az alkoholmentes üdítőitalok 2,8, a tejtermékek 1,7, a sertéshús 0,7, a liszt 0,5 százalékkal kerül többe, míg a cukor 3,7, az étolaj 1,7, a tej 0,3 százalékkal lett olcsóbb. Az üzemanyagok ára 2,4 százalékkal emelkedett egyetlen hónap alatt, ami jelentős részben a forint novemberben tapasztalt gyengülésének a következménye.

Virovácz Péter szerint bár összességében az inflációs kép közel sem tragikus, a háztartások megítélése – érzékelése – egészen más lehet annak következtében, hogy éppen az élelmiszerek és az üzemanyagok drágultak a leggyorsabban. Az érzékelt infláció egyértelmű erősödése tovább erodálhatja a fogyasztói bizalmat, ami az elmúlt hónapokban ismét negatív fordulatot vett. Ezzel szemben az eddig leginkább problémásnak tartott terület, a szolgáltatások drágulásának üteme legalább mérséklődött, de még így is 7 százalékos az infláció éves üteme ebben a szegmensben. A most regisztrált pénzromlás üteméből 3,3 százalékpontot az élelmiszerek és az üzemanyagok éves drágulása magyaráz.

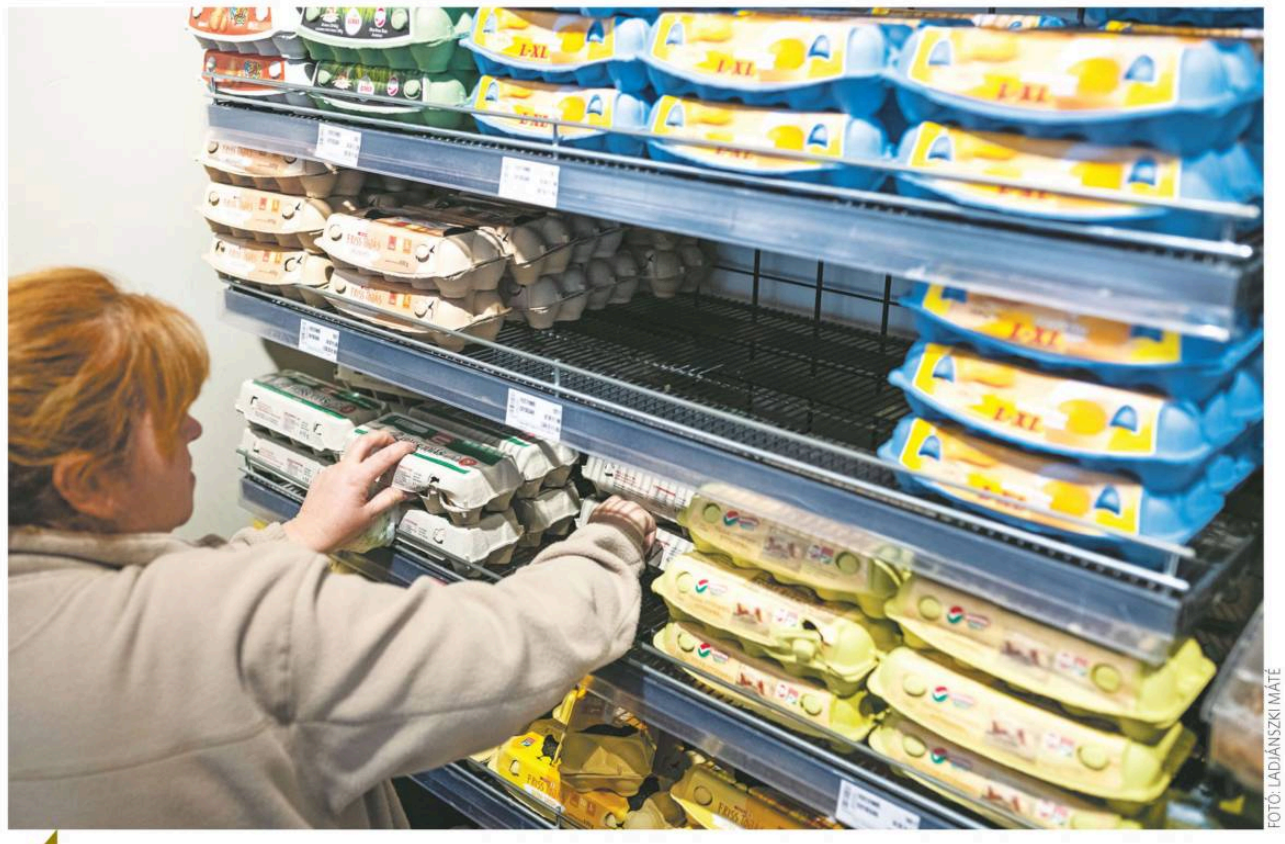

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az év végére az élelmiszerek igencsak elrontották az inflációs adatot

Előretekintve az év utolsó hónapjára vélhetőleg tovább gyorsul majd az inflációs ráta. A november végén tapasztalt üzemanyagár-emelkedés – hacsak nem lesz markáns változás a folyamatokban – a következő tíz napban inkább felfelé mozgatja majd az inflációs rátát. Az élelmiszerek esetében pedig a globális folyamatok további drágulást vetítenek előre. Ezenfelül a szezonális hatásokat figyelve is jellemzően erősebb szokott lenni a december havi átárazás. Összességében érdemben 4 százalék fölé kúszó áremelkedési ütemre számít az elemző. Ezzel pedig az éves átlagos infláció 3,7 százalék lehet az esztendő egészét figyelve. Jövőre az idei évhez képest gyorsulhat az átlagos ráta. Hogy pontosan mennyivel, az nagyban múlik majd a forint árfolyamán, a béremelkedésen és a vállalatok költségáthárítási képességén. Ez utóbbi a következő évet érintő adóemelések kapcsán is mindenképpen fontos momentum lesz. Az ING Bank jelenleg 4,2 százalékos átlagos inflációval számol jövőre - fogalmazott Virovácz Péter.

Nagy Márton már (megint) látja a szép jövőt

Jövőre négy százalékot közelítő mértékben nőhet a magyar gazdaság, jön a visszapattanás, a békeköltségvetés, a nem ideológiai irányzatokat, hanem az ország érdekeit figyelembe vevő gazdaságpolitika – mondta a gazdasági bizottsági meghallgatásán Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter a 444.hu tudósítása szerint. A politikust láthatóan nem aggasztotta az elmúlt két év gazdaságpolitikai és gazdasági kudarcainak sorozata. „Teljes mértékben biztos vagyok abban, hogy a fogyasztás helyreáll, gyorsulni fog a következő hónapokban" – jelentette ki. A tárcavezető bizakodását viszont némileg árnyalja, hogy az elmúlt három esztendőben kétszer került recesszióba a magyar gazdaság, és volt olyan év, amikor nemhogy a növekedés mértékét, hanem annak az irányát sem találta el a kormány és a miniszter. Ellenzéki képviselők emlékeztettek arra, hogy a tavalyi 0,7 százalékos GDP-csökkenéssel szemben a kormány eredendően még 4 százalékos gyarapodást tervezett.

Brüsszel hiteles deficitcsökkentést vár

KÖLTSÉGVETÉS Nem Magyarország az egyetlen állam, melynek kapcsán az Európai Bizottság értékelése és a gazdasági növekedésre vonatkozó előrejelzése eltér az ország saját értékelésétől – válaszolta a Népszavának Valdis Dombrovskis, a brüsszeli testület gazdasági ügyekért felelős tagja az uniós pénzügyminiszterek keddi brüsszeli ülését követően. A biztostól azt kérdeztük, hogy mi az oka a brüsszeli és a budapesti gazdasági prognózis közötti lényeges különbségeknek. Mint beszámoltunk róla, az Orbán-kormány szerint a bruttó hazai termék (GDP) növekedése jövőre 3,4 százalékos lesz, míg az Európai Bizottság (EB) csak 1,8 százalékos teljesítménybővülést jósol. Emiatt eltérnek az államháztartási deficit csökkentésére vonatkozó előrejelzéseik is: a kabinet szerint már 2026-ban sikerül leszorítani a hiányt az európai referenciaérték alá, ami a bruttó hazai termék (GDP) 3 százaléka, míg a biztosi kollégium ezt 2027-re tartja megvalósíthatónak.

FOTÓ: EU/FRANCOIS LENOIR

Dombrovskis egyelőre a jegybanki kinevezéshez tudott gratulálni

Dombrovskis megkerülte az egyenes választ a kérdésünkre, és azt hangsúlyozta, hogy Magyarországnak hitelesen csökkenő pályára kell állítania a költségvetési deficitet és az államadósságot, hogy korrigálja a túlzott hiányt. Ezt a pályát a pénzügyminiszteri tanács fogja kijelölni a bizottsági ajánlások alapján, várhatóan januárban. Az EB szerint a kormánynak biztosítania kell, hogy a nettó költségvetési kiadások éves nominális növekedési rátája 2025-ben éves szinten ne haladja meg a GDP 3,9 százalékát, 2026-ban a GDP 3,3 százalékát és 2027-ben a 3,2 százalékát.

Az Európai Bizottság a keddi ülésen mutatta be a minisztereknek az őszi gazdasági előrejelzését s a gazdasági kormányzás keretében javasolt intézkedéscsomagot. Ennek részeként ismertette a túlzottdeficit-eljárás alá vont tagállamoknak címzett ajánlásokat. Magyarországon kívül hét másik országgal szemben indult el a procedúra idén júliusban, amiért államháztartási hiányuk tartósan meghaladja a megengedett határértéket. Információink szerint a Varga Mihály pénzügyminiszter által vezetett tanácskozáson a résztvevők nem tárgyaltak az egyes országok, így Magyarország gazdasági teljesítményéről és brüsszeli értékeléséről, csupán általános vitát tartottak.

A sajtókonferencián elhangzott, hogy az Európai Bizottság jelenleg értékeli a magyar kormány középtávú fiskális tervét, ezért arról egyelőre nem tud véleményt mondani. Ez a dokumentum tartalmazza, hogy Budapest a következő években hogyan tervezi visszaállítani a költségvetési egyensúlyt. Az Euronews korábban egy hivatalos levélre hivatkozva arról írt, hogy az EB szerint a tervből fontos információk hiányoznak, megbízhatatlan adatokon alapul, és a kabinet eltért a Brüsszel által elvárt módszertantól.

Magyarországon kívül eddig 21 tagállam nyújtotta be a középtávú tervét Brüsszelnek, és ezek közül 20 megfelel az uniós elvárásoknak – mondta Valdis Dombrovskis. A tervek releváns reformokat és beruházásokat tartalmaznak, s összhangban vannak a közös uniós prioritásokkal – tette hozzá.

A sajtókonferencia végén a biztos gratulált a magyar EU-elnökség utolsó pénzügyminiszteri ülését vezető Varga Mihálynak ahhoz, hogy a Magyar Nemzeti Bank elnökének jelölték.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Ukrajna nem akar újabb átverést

TÖRTÉNELEM A Krím megszállásakor értéktelenné vált budapesti memorandum árnyéka rávetül az ukrajnai vérontás megállításáról folyó megbeszélésekre.

KEREKES ANDRÁS

A „nagy budapesti átverés” árnyéka rávetül azokra az egyelőre puhatolózó megbeszélésekre, amelyek az ukrajnai vérontás megállításáról, egy esetleges tűzszünetről és az orosz–ukrán tárgyalások megkezdéséről folynak. Harminc éve, 1994. december 5-én írták alá a budapesti memorandumot, amelyben három nukleáris nagyhatalom, az Egyesült Államok, Oroszország és Nagy-Britannia vállalta, hogy tiszteletben tartja Ukrajna területi sérthetetlenségét, függetlenségét, szuverenitását. (A volt Szovjetunió két másik utódállama, Fehéroroszország és Kazahsztán is részese lett az egyezménynek, amelyhez utóbb Franciaország és Kína is csatlakozott.) Budapest úgy lett névadó, hogy akkor éppen a magyar főváros adott otthont az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet csúcstalálkozójának, ahol a megállapodás megszületett. Cserébe az ukránok, a kazahok és a fehéroroszok is csatlakoztak az atomsorompó-szerződéshez, vállalva, hogy nem tesznek szert atomfegyverekre.

A Szovjetunió fölbomlása után Ukrajnáé lett a világ harmadik legnagyobb nukleáris arzenálja, több atomfegyvere volt, mint Nagy-Britanniának, Franciaországnak és Kínának együttvéve. Egyes számítások szerint 1500–2100 stratégiai és 2800–4800 taktikai atomtöltetéről mondott le nagyhatalmi nyomásra.

A 30. évfordulóra megjelent ukrán írások keserűen állapítják meg, hogy Ukrajnát becsapták, s ebben az Egyesült Államok és Oroszország játszotta a főszerepet. Az 1990-es évek elején (is) sok mindenben különbözött a véleményük, egyvalamiben azonban egyetértettek: Ukrajnát nem kívánták atomhatalomként látni, és mindent latba vetettek, hogy nukleáris leszerelését elérjék. Az RBK ukrán hírügynökség idéz az első ukrán elnök, Leonyid Kravcsuk egyik interjújából: az Egyesült Államok az ország teljes elszigetelésével fenyegetőzött. Bill Clinton és Al Gore alelnök egyaránt azt mondta, ha Ukrajna másképp tesz, gazdasági és más szankciókra kell számítania. Az éppen csak függetlenné vált ország nem akarta azzal kezdeni, hogy máris veszélyt jelent a biztonságra. Clinton és Jelcin orosz elnök végül megpuhította Kravcsukot, a megállapodást aztán a következő ukrán elnök írta alá.

FOTÓ: AFP/SERGEY SUPINSKI

Clinton és Jelcin végül megpuhította Kravcsukot, a megállapodást aztán már a következő ukrán elnök írta alá

– Fiacskám, ne higgy ennek a dokumentumnak, téged átvernek – emlékezett vissza az utód, Leonyid Kucsma François Mitterrand egy 2009-es jeruzsálemi konferencián mondott szavaira. Az akkori francia elnök sok évtizedes politikai tapasztalatával hamar átlátott a szitán, és nem volt egyedül. Még tartottak az előkészítő tárgyalások, amikor tekintélyes lapok, például a Foreign Affairs, mélyreható elemzésekben figyelmeztettek rá, hogy Ukrajna komoly kockázatot vállal, ha lemond nukleáris ütőerejéről. Ráadásul úgy, hogy a vállalt kötelezettségek betartatásának nincs nemzetközi jogi biztosítéka. Egyegy ukrán nyilatkozat ugyanakkor utal rá, hogy mégiscsak egy olyan okmányról van szó, amelyen ott van az amerikai, a brit és az orosz első ember aláírása. Ami végül a hegyek vajúdásából világra jött, az az évfordulós értékelések szerint maga a minősített hazugság. – Aláíratnak veled egy dokumentumot, amely tulajdonképpen nincs is, mert nem működik, és akik aláírták, tisztában voltak ezzel – mondta Mihajlo Podoljak, Volodimir Zelenszkij ukrán elnök tanácsadója az RBK-nak.

A hamu alatt ugyan izzott a régi parázs, de a 90-es években semmi sem utalt rá, hogy orosz részről veszély fenyegetné Ukrajnát, és Vlagyimir Putyin elnökségének első éveiben is ez volt a helyzet. Az új elnök merő butaságnak nevezte, hogy meg akarnák kaparintani a Krím félszigetet. Oroszország már régen elismerte Ukrajna határait. „Ha valaki ilyesmit tulajdonít nekünk, azt szerintem provokációs szándékkal teszi” – tette hozzá később.

> Volodimir Feszenko politológus úgy tudja, karácsonyig megállapodhatnak a megbeszélések formátumáról, és Trump beiktatása napján, január 20-án elkezdődhetnek az orosz–ukrán tárgyalások.

Az oroszok aztán 2014-ben mégis elcsatolták Ukrajnától a Krímet, és ekkor minden politikai szereplő előtt nyilvánvalóvá lett, hogy a budapesti memorandum mit sem ér: Oroszország megcsonkította azt az országot, amelynek területi épségéért garanciát vállalt. És ez akkor is tény, ha Dmitrij Medvegyev akkori orosz kormányfő egy interjúban azt mondta, sosem vállaltak ilyen kötelezettséget. A nyugati válasz kimerült a tiltakozó nyilatkozatokban és az eleinte bátortalan szankciókban.

A teljes körű háború kirobbanása után a memorandum egyik szülőatyja, Bill Clinton elismerte személyes felelősségét abban, hogy rákényszerítette Ukrajnát a nukleáris leszerelésre. Oroszország nem támadta volna meg Ukrajnát, ha annak is van atomfegyvere – mondta.

Az évfordulós ukrán megnyilatkozásokból nem hiányzott annak fölemlegetése, hogy vajon menynyit ér egy orosz aláírás. Putyin csak az erő szavát érti – hangsúlyozta ismét a minap Volodimir Zelenszkij annak kapcsán, hogy mind több szó esik a háború tárgyalásos rendezéséről. – Igazi garancia kell – mondta. A háborúnak nem lehet néhány aláírással véget vetni. A tartós békét megfelelően szavatolni kell, nem megfeledkezve a megszállt területekről sem. A garancia pedig Amerika és az Ukrajnával szövetséges világ egysége. Putyin egyedül ettől fél – jelentette ki az ukrán elnök.

A megválasztott amerikai elnök többször értésre adta, hogy már hivatalba lépése előtt eredményeket akar elérni az ukrajnai háború befejezése ügyében. Volodimir Feszenko ukrán politológus úgy tudja, karácsonyig megállapodás születhet a megbeszélések formátumáról, és Donald Trump beiktatása napján, január 20-án elkezdődhetnek az orosz–ukrán tárgyalások.

Kijev nem viszi vásárra a fiatalok bőrét

PRIORITÁS Volodimir Zelenszkij elvetette kedden a mozgósítási korhatár Washington által szorgalmazott leszállítását 18 évre. Az ukrán elnök X-bejegyzésében azt írta, a már meglévő dandárok felszerelésére és kiképzésére kell összpontosítani, nem pedig ennek hiányát fiatal katonákkal pótolni. „A rakéták szállítását és Oroszország katonai potenciáljának csökkentését kellene előnyben részesíteni...” – hangsúlyozta. Az amerikai külügyminisztérium hétfőn azt mondta, hogy az USA és partnerei készen állnak a fiatal katonák kiképzésére és felszerelésére, ha Ukrajna úgy dönt, hogy leszállítja a mozgósítási korhatárt. A létszámhiány kezdettől gondot jelent az ukrán erőknek a megszálló orosz hadsereg elleni harcában. Bár Kijev áprilisban elfogadta a sorozás reformjáról szóló törvényt, ősszel a mozgósítás lelassult, így frontvonalbeli egységei megfogyatkoztak, miközben a létszámfölényben lévő orosz erők súlyos veszteségeik ellenére egyre gyorsabban nyomulnak előre a donyecki fronton. H. GY.

> Zelenszkij szerint a cél a lehető legtöbb élet megmentése kell legyen.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Orbán-küldöttség Mar-a-Lagón

FOTÓ: MTI/MS/FISCHER ZOLTÁN

„A magyar–amerikai kapcsolatrendszer aranykor előtt áll” – jelentette ki Szijjártó Péter tegnap egy külügyminisztériumi sajtótájékoztatón Orbán Viktor kormányfőnek és Jászai Gellértnek, a 4iG cégcsoport elnökének mar-a-lagói látogatásáról. A külügyminiszter korábbi közlése szerint Orbán és Jászai hétfőn Mike Waltz kijelölt nemzetbiztonsági főtanácsadóval találkozott, valamint Elon Musk SpaceX- és Tesla-tulajdonossal egyeztetett Donald Trump megválasztott elnök rezidenciáján. A 4iG közlése szerint a megbeszélésen szó volt a SpaceX műholdfelbocsátási szolgáltatásairól, ugyanis a magyar vállalat célja egy geostacionárius és további nyolc földmegfigyelő műhold pályára állítása. Lapunk kérdéseket küldött a Miniszterelnöki Sajtóirodának arról, hogy milyen forrásból finanszírozták az utazást, de lapzártánkig nem kaptunk választ. NÉPSZAVA

A marosvásárhelyi vezetőt elengedték

FOTÓ: MTI/KISS GÁBOR

Hatósági felügyelet alá helyezte a Maros Megyei Törvényszék tegnap Soós Zoltán Marosvásárhelyi polgármestert, elutasítva a román korrupcióellenes ügyészség (DNA) letartóztatási indítványát. Soóst hétfőn vette őrizetbe a DNA; gyanúsítása szerint a városvezető műtárgyakat és pénzt fogadott el egy cégtől 2021 és 2024 között, mintegy egymillió lej értékben, cserébe szerződések megkötését kérték tőle. A bíróságról szabadon távozó Soós a maszol.ro-nak kijelentette: az ellene felhozott vádak az ügyész „feltevései”, és nem állják meg a helyüket. NÉPSZAVA

Szíria ég és föld között

ÁTMENET A volt lázadók átvették a kormányzást Damaszkuszban, a Nyugat békülékeny gesztusaitól kísérve. Izrael folytatta a szír katonai létesítmények lerombolását, s erői tovább nyomultak a szír főváros felé.

HARSÁNYI GYÖRGY

Szíria új ideiglenes vezetője tegnap az állami televízióban bejelentette, hogy ügyvezető miniszterelnökként március 1-jéig átveszi az ország irányítását a Bassár el-Aszad elnököt három napja megbuktató egykori lázadók támogatásával. Az országban alig ismert Mohamed al-Basír, aki korábban a lázadók által ellenőrzött északnyugati országrészt irányította, elmondta, hogy első kabinetülésükön „részt vett az Idlíbben és környékén dolgozó Üdvkormány és a leváltott rezsim kormányának egy csapata”, s az ülésen az ügyakták és az intézmények átadása zajlott.

A Reuters beszámolója szerint a szíriai fővárosban újra kinyitottak a bankok és az üzletek, az utak ismét forgalmasak voltak. Az utcákon érezhetően csökkent a fegyveresek jelenléte, miután a harcosok utasítást kaptak, hogy vonuljanak ki a városokból, és helyüket a Hajat Tahrír as-Sám (HTS) fő lázadócsoport rendőrei és belbiztonsági erői vették át. A HTS vezére, Abu Mohamed al-Dzsolani ugyanakkor közölte, hogy körözést adtak ki az Aszad-rezsimhez tartozó magas rangú tisztviselők ellen háborús bűnökben való részvételük miatt, miután 40, a kínzás nyomait viselő holttestet fedeztek fel egy kórházi hullaházban.

Antony Blinken amerikai külügyminiszter kijelentette, hogy Washington kész teljes mértékben támogatni a szíriai politikai átmenet folyamatát, amennyiben az inkluzív és nem felekezeti kormányzáshoz vezet. Az új vezetésnek „meg kell akadályoznia, hogy Szíriát a terrorizmus bázisaként használják, és biztosítania kell a vegyi vagy biológiai fegyverkészletek biztonságos megsemmisítését” – hangsúlyozta nyilatkozatában.

A külföld együttműködési hajlandóságának másik jeleként az ENSZ szíriai megbízottja tegnap nem tulajdonított különösebb jelentőséget annak, hogy a világ terrorcsoportként tartja számon az Aszad-ellenes felkelést vezető HTS-t, amely néhány éve szakított az al-Káida szervezetével és felhagyott a globális dzsihadizmus hirdetésével. „...a HTS és a többi fegyveres csoport eddig pozitív üzeneteket küldött a szíriai embereknek ... az egységről, a befogadásról” – mondta Geir Pedersen Genfben.

Az Aszad-rezsim erőinek összeomlását kihasználva Izrael tegnap folytatta a szíriai hadsereg létesítményeire és bázisaira mért szisztematikus légicsapásait, több mint 300 bevetést hajtva végre. A BBC jelentése szerint Benjamin Netanjahu kormánya elismerte, hogy katonái a Golán-fennsíkon 1973-ban kijelölt ütközőzónán túl is elfoglaltak néhány állást, bár tagadta, hogy Damaszkusz felé nyomulnának. Egy szíriai forrás szerint ellenben elérték Katana városát, amely alig 25 kilométerre van a damaszkuszi repülőtértől. Iszráel Katz izraeli védelmi miniszter azt mondta, elrendelte egy „steril védelmi övezet” létrehozását Dél-Szíriában, hogy országát megvédje a terrorizmustól. Az izraeli haditengerészet hétfő este „nagyszabású műveletet” hajtott végre a szíriai hadiflotta megsemmisítésére. Törökország, Egyiptom, Katar és Szaúd-Arábia elítélte az izraeli támadásokat.

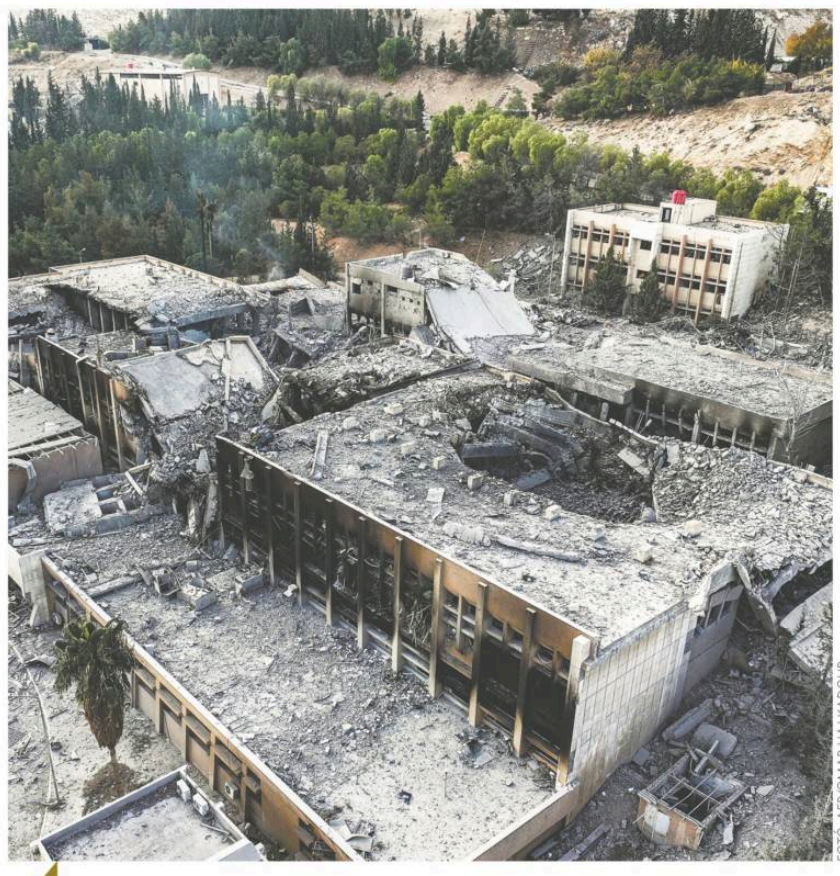

FOTÓ: AFP/OMAR HAJ KADOUR

Izrael tegnap folytatta a szíriai hadsereg létesítményeire és bázisaira mért csapások sorozatát

Trump szerint börtön járna vádlóinak

REVANS „Mindenkinek, aki abban a bizottságban ült, azért, amit tett, őszintén szólva börtönben kellene ülnie” – fogalmazott Donald Trump megválasztott republikánus elnök az NBC Newsnak adott, győzelme utáni első televíziós interjújában, amelyben újra szóba kerültek a 2021. január 6-i zavargások és az ezeket vizsgáló képviselőházi bizottság tevékenysége. Liz Cheney egykori wyomingi republikánus képviselőt külön kiemelte, mint aki méltánytalanul bánt vele. Cheney azután veszítette el képviselői mandátumát és a pártja támogatását, hogy nyíltan megtagadta a támogatást Trumptól abban, hogy megtámadja a 2020-as választás eredményét.

Az említett házbizottság akkor arra a következtetésre jutott, hogy Trump elnök aktívan ösztönözte híveit, hogy kövessenek el erőszakot a nevében annak érdekében, hogy választási veresége ellenére hivatalban maradhasson.

Cheney a Washington Postnak küldött közleményben válaszolt az interjúban elhangzottakra: „Trump megint hazudott a január 6-i bizottságról. Íme az igazság: Donald Trump megpróbálta megváltoztatni a 2020-as elnökválasztás eredményét és megtartani a hatalmat. Felhergelte és a Capitolium épületéhez küldte a tömeget, ahol az rendőrökre támadt, megszállták az épületet és megzavarták az elektori szavazatok összesítésének hivatalos eljárását. Donald Trump azon állítása, hogy az ügyét kivizsgáló kongresszusi tagoknak börtönben lenne a helye, csak egy újabb támadás tőle a jogállam és a köztársaságunk alapértékeivel szemben.” NÉPSZAVA

„Trump megint hazudott a január 6-i bizottságról” – reagált Liz Cheney volt republikánus képviselő a megválasztott elnök fenyegetésére

FOTÓ: AFP/BRENDAN SMIALOWSKI

HIRDETÉS

KARÁCSONYI AJÁNDÉK BÉRLET
EGY BÉRLET – HÁROM FELEDHETETLEN ESTE
A SZABAD VÁLASZTÁS
Válasszon szabadon az Orlai Produkció **Belvárosi Színházban** és a **6színben** 2024. október 1. és 2024. december 23., valamint 2025. január 1. és 2025. június 15. között játszott új bemutatóiból és a régi kedvencekből, közel 30 előadás közül.
Három alkalomra érvényes, kedvező árú bérletünk egész évben megvásárolható!
A BÉRLETEK ÁRA:
I. kategória: 23.900 Ft
II. kategória: 18.900 Ft
III. kategória: 12.900 Ft
KÖZEL 30 VÁLASZTHATÓ ELŐADÁS
ORLAI
orlaiprodukcio.hu

NÉPSZAVA
Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!
NÉPSZAVA
Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!
LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest
3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

Doktor Csubakka

HARGITAI MIKLÓS

A Csubakka-védelem az amerikai popkultúrából került át rövid úton a nemzetközi és a magyar jogba, és olyannyira velünk marad, hogy az Orbán-kormány kommunikációja gyakorta erre épül, amikor valami jelentős kormányzati gazemberséget kell a nyilvánosságban hatástalanítani. Ilyen esetekre alapvetően két megoldásuk van a propagandaminisztériumban tevékenykedő derék hazafiaknak: az egyik a gumicsontmódszer – amikor bedobnak egy indifferens, de a közönséget lefoglaló elterelő témát, mint amilyen mondjuk a könyvek lefóliázása –, a másik pedig a Csubakka-védelem. Utóbbinak az első olyan alkalmazását, amikor egy állam volt a felhasználó, a politikai szakirodalom eleve az orbáni Magyarországhoz köti: a rendkívül népszerűtlen vasárnapiboltzár-törvény visszavonását uralkodó elitünk a fokozódó migrációs nyomással és a bevándorlás elleni küzdelemmel indokolta.

Tartunk tőle, hogy ennyiből még nem feltétlenül tudja mindenki kitalálni, mi is a metódus lényege. De nem is kell elképzelni, mert a valóság a minap a segítségünkre sietett. Képzelje el a kedves olvasó, hogy a kormány egyik fontos háttérembere – aki mostanában annyira már nincs is a háttérben; sokszor Orbán Viktor helyett szólal meg, a külügyminiszteri poszt városnyosaként emlegetik, és egyetemi ügyekben gyakran ő mondja ki a döntő szót – egy (ön)plágiumot nem csak nyomokban tartalmazó doktori disszertációval akar doktori címet szeretni a kormány által leginkább támadott állami egyetemen. Aztán a védést követően, mivel a botrány nem akar elég gyorsan elülni, az illető elkezd azzal védekezni, hogy azért támadják, mert egy szabálytalanul parkoló szolgálati kisbusszal érkezett a helyszínre, ami pedig nem is igaz.

Nos, ez a Csubakka-védelem klasszikus példája – még néhány év, és alighanem szintén helye lesz a jogtudományi tankönyvekben. Mivelhogy, mint fentebb jeleztük, létező ügyvédi technika – annak ellenére, hogy nem egy különösen csavaros eszű jogász, hanem a South Park stábja találta ki (az adott epizódban a gyilkos O. J. Simpsont azzal a mondással védték, hogy Csubakka vuki, tehát nem élhetett az ewokok bolygóján) – és számos kisebb-nagyobb gazembert kimentett már a bajból. Amivel amúgy nem kívánjuk legazemberezni a miniszterelnök politikai igazgatóját, sőt azzal sem a dehumanizálás a célunk, hogy felhívjuk rá a figyelmet: ha jobban megnézzük, Orbán Balázs a Star Wars-mitológia emberarcú, emberi intelligenciával rendelkező lényei közül nem is a vuki Csubakkára, hanem a kisebb, kedvesebb ewokokra hasonlít. Aminek a plágiumvétség szempontjából semmi jelentősége – pontosan ugyanúgy, mint a mikrobusznak; éppen ez a Csubakka-védelem lényege. Amely eljárást – és itt jutunk el írásunk egyetlen, új információt tartalmazó tényállításához – a szakmai feljegyzések szerint kizárólag olyan elkövetők érdekében használnak (ellenpélda nélkül), akik vitán felül vétkesek abban, amit a terhükre róttak. És ez Orbán Balázs PhD s.c.l. esetében egyáltalán nem az állami mikrobusz, de még csak nem is a tilosban parkolás.

BONTA MIKLÓS

Hatékonytalanság

A jövő esztendőtől 9 százalékkal, bruttó 290 800 forintra emelkedő minimálbér és a 7 százalékkal, bruttó 348 800 forintra növekvő bérminimum mértékével alighanem a legalacsonyabb keresetűek elégedettek lesznek. Egyébként a munkaadók számításai szerint 2025-ben a foglalkoztatottak jövedelme átlagosan 8 százalékkal lesz magasabb, de ez korántsem bizonyos, vannak olyan munkahelyek, ahol a 3 százalékot is csak nyögvenyelősen szándékoznak odaadni. S aligha meglepő, hogy a „spórolós” cégek nagy része a jelenleg válság közeli időszakában vergődő és még mindig húzóágazatnak tekintett autóiparban lelhető fel, s hozzájuk csatlakozik, mint ahogy azt már megszoktuk, a könnyűipar, valamint a kohászat is, bár az utóbbi létét Magyarországon lassacskán megkérdőjelezhetjük. Ha a kormány jövő évi 3 százalékos gazdasági bővülési tervei beigazolódnak, ami erősen kétséges, akkor a legkisebb béremelésben részesülőknek a reálbére nem növekszik egy az ideivel azonos inflációs környezetben (a novemberi 3,7 százalékos évesített növekedési adat, amelynél a decemberi még csak rosszabb lehet).

A béremelések fedezete a cégek termelékenységének növekedése. A jegybank legfrissebb jelentése szerint a vállalkozásoknak dicsekvésre viszont aligha van okuk. Csak a tavalyi adatok állnak a rendelkezésre, amelyek időtállónak tekinthetők, hiszen egyik évről a másikra a hatékonyságban fordulat nem várható. Az uniós rangsorban a GDP-arányos foglalkoztatásban hátulról a negyedik helyet foglaljuk el, úgyhogy a feldolgozóiparban a termelékenység növekedésének még a jelei sem érezhetők, ami a kormányzat extenzív növekedési politikája bukásának csalhatatlan jele. Viszont a feszes munkaerőpiaci környezetben bért emelni muszáj. Erre hitelt felvenni nem bölcs dolog, így nem marad más hátra, mint a tartalékok felélése, vagy mint az autóiparban, az elbocsátások, termelés-visszafogások szaporodása. Az innovációra szánt pénzek viszont nőnek-növögetnek, azonban egy részük rejtélyes módon eltűnik. Ez is hungarikum.

Az innovációra szánt pénzek viszont nőnek-növögetnek, azonban egy részük rejtélyes módon eltűnik. Ez is hungarikum.

JEGYZET

Kuklai Katalin

Kettő és fél

Gyerekkoromban nagyon szerettem a meséket, de persze csak azokat, amelyeknek a végén a Jó elnyerte megérdemelt jutalmát, a Rossz a méltó büntetését, és mindenki boldogan élt, amíg meg nem halt. A szomorú történetektől megriadtam, menekültem, így A kis hableány sem tartozott a kedvenceim közé. A sellő beleszeret egy emberbe, egy királyfiba, és hogy a közelében lehessen, felkeresi a tenger boszorkányát: uszonyait változtassa lábakká. Ezért cserébe nemcsak a bájos, dallamos hangját adta oda, hanem vállalta azt is, hogy minden egyes lépésnél olyan fájdalom hasít majd a talpába, mintha borotvapengén járna. Noch dazu, végül a királyfi nem őt választotta, szóval feleslegesen szenvedett. Felnőttként persze már én is rájöttem, hogy az élet többnyire nem tündérmese. Én nem vagyok kis hableány, rögtön lábakkal születtem, így aztán ennek a testrésznek a problémáival kell szembesülnöm, ahogy öregszem. Elkopott a csípőízületem, minden lépésnél pengeként hasít bele a fájdalom. Ez bizony a korral jár, javulni nem fog, csak romlani, az egyetlen megoldás a protézis beültetése. Kettő és fél év. Ennyit kell várni jelenleg erre a műtétre – tudtam meg az orvostól. Tehát több mint 900 napig élvezhetem mindennap, minden lépésnél a hasogatást, és még csak reményem sincs arra, hogy cserébe legalább egy királyfi közelébe kerülhessek. Kettő és fél millió forint. Ennyiért viszont szinte azonnal megoperálnak egy magánkórházban. „Most ennyi!” – hangsúlyozza az orvos... A nővérem sajnos már régen levágatta a gyönyörű, hosszú haját, úgyhogy egyelőre fogalmam sincs, mit lehetne felajánlani a tenger boszorkányának, hogy vonja vissza a gonosz varázslatát rólam. Bicegek, bicegünk hát tovább, kis hableányok és hablegények, ezrével. A hangunkat pedig már korábban elvesztettük, valamikor valahol a gyötrelmes menetelés közben.

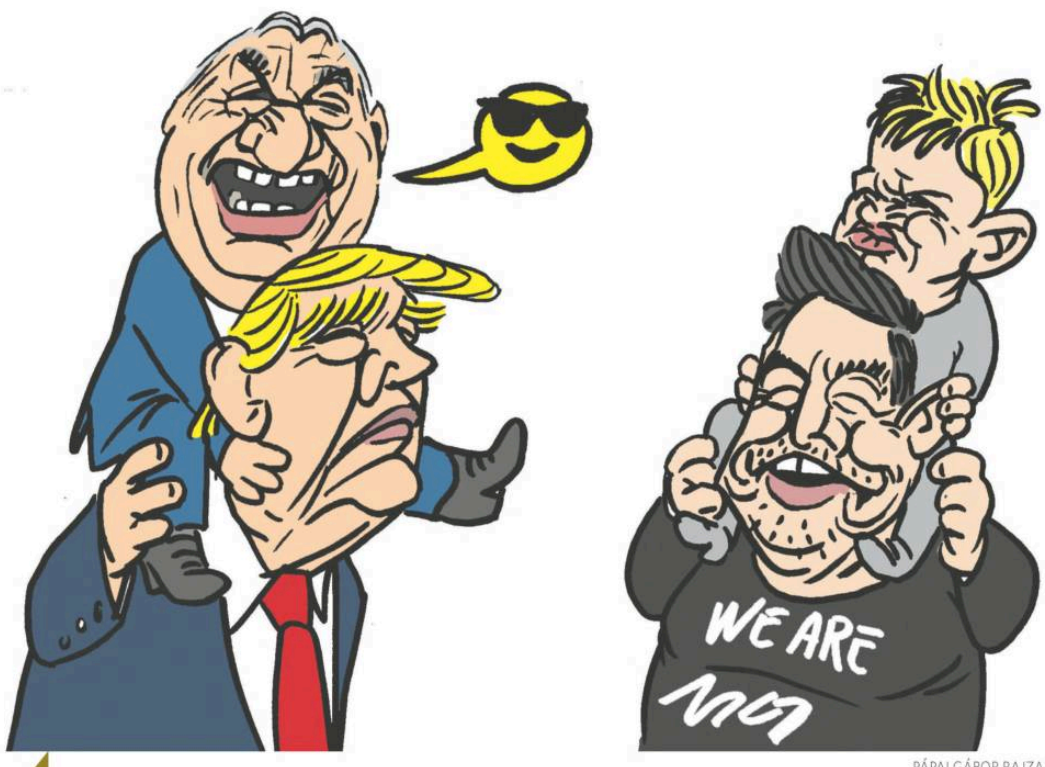

PÁPAI GÁBOR RAJZA

MAR A LAGO

Hátvéd, elnök, főtiszt, kém

ORWELL VILÁGA

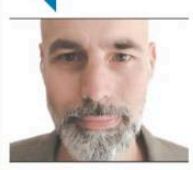

BÁRTFAI GERGELY

Wagner, a rutinos hátvéd lekéste a mérkőzést, hiába várták. Hiányát megsínylette csapata, a prágai Sturm 7:5-re kikapott a Holešovicétól. Bosszúsan vonta felelősségre a klubelnök másnap, 1913. május 26-án. A focista, civilben lakatossegéd, mentegetőzött: már éppen indult volna, de egy katonai küldönc parancsszóval elcipelte a műhelyből. „Egy tisztnek a lakását kellett feltörnöm, aztán minden fiókját, az összes szekrényeit... ugyanis itt volt egy bécsi bizottság... valami orosz papírok után nyomoztak...”

A klubelnök erre felkapta a fejét, főállásban ugyanis a Bohemia című napilap bűnügyi tudósítja volt. Egon Erwin Kisch (1885–1948) már olvasta a reggeli híreket. Jól kombinált, és ravaszul cáfolatként írta meg a szenzációt: „Illetékes helyről felkértek a különösen tiszti körökben felmerült híresztelések megcáfolására, mintha Redl ezredes, a prágai hadtest vezérkari főnöke, aki tudvalévőleg tegnap Bécsben öngyilkosságot követett el, katonai titkokat árult volna el, és Oroszország javára kémkedett volna.”

A hír átcsúszott, és távírón tüstént eljutott a fővárosba. Így pattant ki a Habsburg Birodalmat megrendítő kémbotrány.

Bevált a trükk: a cenzor azt hitte, a forrás a hadtestparancsnokság, a hadtestparancsnokság meg azt, hogy Bécs. A hír átcsúszott, és távírón tüstént eljutott a fővárosba. Így pattant ki a Habsburg Birodalmat megrendítő kémbotrány. A lebukott ezredesnek azért nyomtak a markába revolvert, hogy védjék a mundér becsületét: az agg Ferenc József elől is el akarták titkolni, hogy a korábbi cs. és kir. vezérkari hírszerzőfőnök az ellenségnek adta a felvonulási terveket. Máig vitatják, árulásának mekkora szerepe volt a világháborús vereségben. A lembergi születésű ruszin Alfred Redl (1864–1913) „áldatlan szenvedély áldozatának” vallotta magát. Legszemélyesebb titkával zsarolta meg a cári titkosszolgálat, majd lefizette; a hadititkokért borítékban kapta a pénzt a főpostára. Könnyelműn tivornyákat rendezett, versenylovakat tartott, automobilt – kettőt is. Éppen egy Austro-Daimler túrakocsit készült ajándékozni szeretőjének, a kémkedésről mit sem sejtő ifjú Stefan H. ulánus hadnagynak.

A Monarchia felbomlása után Kisch visszatért régi nagy dobására: források sokaságát felhasználva dokumentumregényben rekonstruálta a történetet. Grazban fogadta a volt osztrák kémfőnök, Urbański von Ostrymiecz tábornok. Sokan mások inkognitóban beszéltek neki. Száz éve, 1924-ben jelent meg a modern oknyomozó újságírás alapműve: A Redl-ügy (fordította Fodor Ernő).

Kisch, a német ajkú cseh hírlapíró a századelőn ugyanabból az egyedülálló prágai irodalmi műhelyből indult, amelyből világhírű kortársai, Hašek és Čapek, Kafka és Werfel. Vérbeli riporter volt: a Vaterland óceánjáró avatásán, Hamburgból Southampton felé, amíg meghívott kollégái a fedélzeti luxust élvezték – leendő cikkeikben pedig majd a hajó kényelméről áradoztak –, ő témáért inkább alámerült a robotoló fűtők közé, a gépház poklába.

Száguldó riporternek a kiadója nevezte el, reklámcélból. Magyarul elég finom; az eredeti „rasender” fordítható úgy is: dühöngő. Egon Erwin Kisch utálta, de a Redl-ügy sikere után többé nem szabadult tőle.

Bocsánat a történelemért

BERAND T. IVÁN
történész-professzor

A jól nevelt ember bocsánatot kér, ha valamilyen hibát követ el. Állam- és kormányfők azonban nem szoktak bocsánatot kérni. Arra legalábbis nem emlékszem, hogy Hitler vagy Szálasi bárkitől is bocsánatot kért volna.

Akadtak azonban emlékezetes kivételek, nem is kevés. 1970-ben bejárta a világot, hogy Willy Brandt német kancellár, amikor Varsóba utazott, az egykori gettólázadás emlékműve előtt térdre ereszkedett és bocsánatot kért a náci éra rémtetteiért. Legutóbb pedig a 2022-ben Angliában trónra lépett III. Károly első hivatalos látogatásakor a volt angol gyarmat Kenyában fejezte ki „legnagyobb sajnálatát és szomorúságát az angol birodalom múltbeli bűneiért". Fülöp belga király Kongóban tett látogatásakor mea culpázott, „legnagyobb sajnálatát" hangsúlyozta a gyarmatosítói atrocitásokért. Emmanuel Macron francia elnök 2021-ben Algériától kért bocsánatot.

Mark Rutte holland miniszterelnök 2022-ben elmondott beszédében az hangzott el: „A mai napon bocsánatot kérek a holland állam korábbi, embereket rabszolgaságba taszító politikájáért". A norvég parlament hivatalosan bocsánatot kért a számi (lapp), kven és erdei finn őslakosságtól az erőszakos „norvégizálás" politikájáért. Japán 1950 után egész sorozat bocsánatkérést fogalmazott meg háborús bűneiért, amelyeket Ázsiában elkövetett. 2013-ban Áder János a szerb parlamentben mondta el: „Magyarország köztársasági elnökeként bocsánatot kérek azokért a bűnökért, amelyeket a II. világháború során magyarok követtek el ártatlan szerbek ellen."

Mindezek ismeretében meglepve olvastam a szalagcímet: „Putyin sajnálkozását fejezte ki" – természetesen nem a Grúziában, Moldovában és Ukrajnában elkövetett háborús bűnökért, hanem azért, mert külügyminisztere, Lavrov azt állította, hogy Hitler részben zsidó volt.

Nemrég viszont két szokatlan hivatalos amerikai bocsánatkérés keltett figyelmet: Joe Biden elnök bocsánatot kért az amerikai őslakosságtól (akiket korábban indiánoknak neveztünk) „az amerikai történelem egyik legborzasztóbb, megbocsáthatatlan fejezete, az őslakosság gyermekeinek másfél évszázados erőszakos asszimilációja miatt". Ezzel majdnem egy időben Mark Sucato ellentengernagy az amerikai haditengerészet nevében kért bocsánatot az alaszkai Angoon falu 420 fős, tlingit törzshöz tartozó lakosságától. Ezt a bocsánatkérést a 142 évvel ezelőtt, 1882. október 26-án történt amerikai támadás és a falu lövetése tette indokolttá.

FOTÓ: AFP/LUIS TATO

Legutóbb pedig a 2022-ben Angliában trónra lépett III. Károly első hivatalos látogatásakor a volt angol gyarmat Kenyában fejezte ki „legnagyobb sajnálatát és szomorúságát az angol birodalom múltbeli bűneiért".

Elgondolkodtam ezeken a bocsánatkéréseken. Tulajdonképpen az egész történelemért bocsánatot lehetne kérni, beleértve az időszámítás előtt 500–450-ben lezajlott és 300 ezer áldozatot követelő görög–perzsa háborúkat, vagy Nagy Sándor időszámítás előtti negyedik században folytatott és másfél százezer ember halálát okozó háborúját. De ki kérjen bocsánatot a rómaiak katonai akciójáért, amely a mai Izrael és Palesztina területén másfél millió zsidó életét követelte? Giorgia Meloni olasz miniszterelnök csak nem számít jogutódnak.

A magyarok sok ezer szláv őslakost öltek meg a honfoglalás során. A törökök jóval többet a Balkán elfoglalása idején, valamint a Magyarország elleni hódító hadjáratokban. A spanyolok füle mögött azután jócskán van gaztett, amiért bocsánatot kérhetnének: Mexikó elfoglalásától az inka birodalom megdöntésén át az inkvizícióért, melyek összesen több mint 20 millió életet követeltek. Nem is beszélve a franciákról, akik a napóleoni háborúkban 5-6 millió ember halálát okozták.

És a XX. század két világháborúja? Ki kérjen bocsánatot a mintegy 100 millió ember haláláért? Tallózva a végtelen számú háborúban az ókortól napjainkig, csupán 13 háborút emelve ki a sokaságból, ezek mintegy 160 millió ember halálát okozták. A következő években, évtizedekben a különböző kormányok egész tevékenységét leköthetnék a bocsánatkérések. És természetesen nem csak az okozott halálokért illik bocsánatot kérni. A területrablásokért is. Ez vonatkozik az amerikaiakra, germánokra, de a magyarokra is. Végül is a honfoglalás idején magunk alá gyűrtük a mai Szlovákiát, majd a mai Horvátországot. Azután Trianonban Magyarországtól vették el ezeket a területeket. Ne csodálkozzunk, ha az állam- és kormányfők zöme nem örökös bocsánatkéréssel tölti az időt.

De hát miért is tennék? A farkasnak sem jut eszébe, hogy bocsánatot kérjen, ha megöli és megeszi a bárányt. Az oroszlán nem lelkizik, ha lerágja a még élő szarvas combját. Az ember ugyanígy van a leölt marhákkal, és nincs lelkifurdalása, ha a disznókból szalonnát, sonkát és disznósajtot csinál. Végül is ez az állatvilág törvénye, az ember pedig része ennek a világnak, és tudattalanul, ösztönösen követi a törvényeit.

Az ember egy tekintetben azonban nagyon is különbözik az állatoktól. Farkas nem öl meg farkast, a tigris sem tigrisekre vadászik. Az ember azonban öli embertársait. (Ebben hasonlít bizonyos cápafajtákra, melyek „embriói" még az anyjuk hasában felfalják testvéreiket, vagy a saját gyermekét megevő jegesmedvére.) Az „ember embernek farkasa" mondás Plautus, a kiemelkedő római színműíró Szamárvásár című művéből indult hódító útjára. Plautus szerint „az ember azokkal, akiket nem ismer, nem is ember, hanem farkas" – ha az embernek ismerőse a másik, akkor embernek tekinti és emberként bánik vele, ha azonban idegen a szemében, akkor számíthat rá, hogy úgy bánik vele, mint farkas a prédájával.

Ez a mentalitás, úgy tűnik, végigkíséri az emberiség történetét. Archeológusok az afrikai Kenyában kiásták egy tízezer évvel ezelőtti tömeggyilkosság áldozatait, a XX. század pedig különlegesen hírhedett volt erről a civilizált Európában.

Az ember most már nem azért öl embert, hogy megegye áldozatait. Most inkább területeket akar foglalni, hatalmi befolyást nyerni más országok felett. Valljuk be, amikor még az ember megette a másik embert, akkor indokoltabb volt az emberölés. Nem szólnék egy szót sem, ha Putyin azért háborúzna, mert annyira éhes, hogy meg akarná enni Zelenszkijt. De hogy Ukrajnát szeretné elnyelni, az már visszataszító.

Még az Elfújta a szél című musical szövege is így szól: „Nézz le ránk, Uram! / Miért e vérfolyam? /...Az ember ember farkasa, / Hiába száll hozzád ima." A norvég parlament, Willy Brandt és Joe Biden bocsánatkérő gesztusainak nemcsak helyük van, de fontos funkciójuk is a civilizált társadalom nevelésében.

Az ember most már nem azért öl embert, hogy megegye áldozatait. Most inkább területeket akar foglalni, hatalmi befolyást nyerni más országok felett. Valljuk be, amikor még az ember megette a másik embert, akkor indokoltabb volt az emberölés. Nem szólnék egy szót sem, ha Putyin azért háborúzna, mert annyira éhes, hogy meg akarná enni Zelenszkijt. De hogy Ukrajnát szeretné elnyelni, az már visszataszító.

Még az Elfújta a szél című musical szövege is így szól: „Nézz le ránk, Uram! / Miért e vérfolyam? /...Az ember ember farkasa, / Hiába száll hozzád ima." A norvég parlament, Willy Brandt és Joe Biden bocsánatkérő gesztusainak nemcsak helyük van, de fontos funkciójuk is a civilizált társadalom nevelésében.

Agresszív stílus

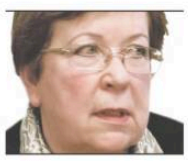

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Orbán Viktor miniszterelnök pénteki rádióbeszédében helyeselte Menczer Tamás kommunikációs igazgató pécsi fellépését. Azt mondta, a Tisza Párt „agresszív, ellenszenves, lesöprő stílust" választott. „Az ilyen agresszív személyekkel nem lehet beszélgetni", ezért Menczer az egyetlen helyes megoldást választotta: „leállította" őket.

A miniszterelnök mostanában többször is szólt stíluskérdésekről. Pár hete óvott mindenkit attól a „lenézésből fakadó, negatív, fenyegető tónustól", amely szerinte „most jelent meg a magyar politikában, eddig ez nem volt így".

Pedig már elég régen megjelent, mégpedig a kormányoldalon, könnyű erre hiteles példákat találni. Maga a miniszterelnök sem ment soha a szomszédba némi verbális durvaságért. Amikor „más férfiak szoknyája mögé bújó" képviselőtársát emlegette, vagy a homoszexualitásra utaló egyéb szófordulatokat használt az ellenzékiekre a kormánypárti padsorokból felhangzó dübörgő röhögés közepette, az talán nem volt megvető, lenéző, verbális durvaság? Vagy amikor 2020 decemberében egy Manfred Webernek írt levelében kifejtette, hogy „a brüsszelieknek meg kell érteniük, hogy Közép-Európában Marx, Lenin és a kommunisták iránti megvetésünk nem kisebb, mint amit a nácik és a nemzetiszocializmus iránt érzünk", az nem volt – egyébként teljesen céltalan és értelmetlen – gorombaság?

Kövér László házelnök megszólalásaiból egy gyűlöletbeszédről szóló doktori disszertáció bőséges példaanyagát össze lehetne állítani.

Kövér László házelnök megszólalásaiból egy gyűlöletbeszédről szóló doktori disszertáció bőséges példaanyagát össze lehetne állítani. Egyszer például a bekapcsolva hagyott mikrofonja révén az egész ülésteremben hallani lehetett azt az egy szótagos főnevet, amellyel szocialista képviselőtársát illette. 2022 tavaszán szülővárosában, Pápán azt nyilatkozta a helyi tévének, hogy „ilyen minőségtelen ellenzéke ennek az országnak még soha nem volt, mint a mostani", és hogy „minden jóérzésű magyar embernek elege van" az ellenzék „agresszív, erőszakos hőbörgéséből". Ezzel nemcsak az ellenzéki képviselőket sértette vérig, hanem azt a több millió magyar polgárt is, akit kizárt a jóérzésű emberek sorából, mivel nem a Fideszre szavaztak.

De hogy újabb példákat is mondjak: Kövér László a napokban Jánoshalmán tartott egy fórumot, ahogy több lap is beszámolt róla. Itt Emmanuel Macront és Manfred Webert „idiótának", Joe Bident „madárijesztőnek" nevezte. A belpolitikára rátérve az újonnan megválasztott XII. kerületi polgármestert „drogos csövesként", Magyar Pétert pedig „nímandként" és „hülye gazemberként" említette.

Ugyanakkor leszögezte, hogy a gyűlölet távol áll tőle. „Én még Magyar Pétert sem gyűlölöm, pedig az sokkal rosszabb, mint Gyurcsány Ferenc. Azt hittem, annál nincs lejjebb, de van."

Orbán miniszterelnök pár héttel ezelőtt a péntek reggeli eligazításában azt is mondta, ha eddig a kormányoldalon valakinek „kicsúszott ilyesmi a száján", az rögtön bocsánatot is kért a megbántottaktól. Nos, sem ő, sem Kövér László nem kért bocsánatot soha a megsértettektől durva, helyenként trágár, emberi méltóságukba gázoló kifejezéseikért. A kormánytöbbség beszédmódját a kemény becsületsértések határozzák meg jó ideje, de ha valaki velük kapcsolatosan érdesen fogalmaz, rögtön mimózaérzékenységűvé válnak.

Amit az úgynevezett főméltóságok megengednek maguknak, azt a médiájuk felhangosítva és sokszorozva közvetíti az egész ország számára. Ezáltal a kisvárosi, falusi fideszesek is felhatalmazva érzik magukat az Országházban elfogadott brutalitás helyi képviseletére. Az iskolás gyerekek sem csak filmekből vagy sorozatokból tanulják a trágár durvaságot, hanem a hatalmi arroganciától megittasult kormánypárti politikusoktól is.

Orbán azzal óvott a politikai ellenfelekkel szemben használt gorombáskodástól, hogy a verbális durvaság előbb-utóbb tettleges agresszióhoz vezet. Így van. Annak kimenetele pedig kétséges, de minden bizonnyal kegyetlen lesz és véres. Ha emlékeznek még Arany Toldijának harmadik énekére: „Repül a nehéz kő, ki tudja, hol áll meg? / Ki tudja, hol áll meg, s kit hogyan talál meg?"

Megfontolhatnák saját tanácsaik megfogadását.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

CSOK+
Babaváró támogatás

Megkönnyítjük az otthonteremtést és a családalapítást

/ Akár 50 millió forintos CSOK Plusz hitel, maximum 3% kamattal
/ Speciálisan adózók esetén az igényléshez csak 1 év TB-jogviszony szükséges
/ Az első gyermek után 1 év törlesztési szünet, további gyermekeknél 10 millió forint elengedés
/ Kisebb településeken is elérhető, akár Falusi CSOK-kal együtt
/ Első közös ingatlan értéke legfeljebb 80 millió forintig, további esetekben legfeljebb 150 millió forintig terjedhet
/ A CSOK Plusz igénybevételével vásárolt lakóingatlan mentes a 4%-os illeték alól

CSALÁDBARÁT MAGYARORSZÁG

Újcirkusz és Vergilius

ÖSSZMŰVÉSZET A Millenáris Nagycsarnokának monumentális tere 2025 novemberétől döbbenetes metamorfózison megy keresztül: 6000 négyzetméteren kel valódi életre antikvitás, modernitás, eposz és „VR-élmény” egy páratlan fúzióban. Ez lesz a Walk My World, a Recirquel társulat legújabb projektje, mely nem csupán méretében, de koncepciójában is unikális: az újcirkusz nyelvén szólaltatja meg Vergilius időtlen eposzát, az Aeneist, olyan formabontó módon, amely eddig csak a világ művészeti metropoliszaiban – New Yorkban, Londonban és Sanghajban – volt látható. Az öt éven át formálódó alkotói vízió egy olyan univerzumot teremt, ahol a nézők nem pusztán szemlélői, hanem aktív felfedezői lesznek egy titokzatos, mitikus világnak. A térben szabadon kalandozó közönség beleshet majd az istenek életébe, követheti Aeneas útját Trójától Karthágóig, vagy elmerülhet Dido tragikus szerelmének rejtett dimenziójában. A produkció szeretné megszüntetni a hagyományos színpad és nézőtér dichotómiáját.

A Vági Bence vezette alkotócsapat várhatóan a tér minden szegletét aprólékosan kidolgozott részletekkel tölti meg. A nyolcszáz négyzetméteres labirintustól a karthágói piactérig minden helyszín önálló mikrokozmoszt alkot majd. A Walk My World egyesíti magában a színház, a cirque danse, a múzeum és úgymond a kalandregény elemeit. A Recirquel-élmény 2025 márciusától épül, hogy novembertől állandó attrakcióként várja a látogatókat. RÓNAY LILI

FORRÁS: RECIRQUEL

Az akrobatika és a tánc is fontos szerepet kap az új produkcióban

LAPSZÉL

Hobo Vadászata DVD-n és CD-n

FOTÓ: FÖLDES BORBÁLA

Földes László Hobo jövő év februárjában ünnepli 80. születésnapját. A „jubileumi évad” eseménysorozatának keretében többek között bábszínházi bemutatóra készül, filmet forgat, s újabb arénakoncertet ad. Ám addig is egy vadonatúj exkluzív kiadvánnyal örvendezteti meg rajongóit – limitált mennyiségben már kapható a boltokban az ez év februárjában, a Papp László Budapest Sportarénában rendezett Vadászat 40 koncerten rögzített DVD és dupla CD. NÉPSZAVA

Diótörő és karácsonyi dallamok

A karácsonyi kórusirodalom legszebb magyar dallamaival kezdődik a MÁV Szimfonikusok ünnepi hangversenye december 19-én a Zeneakadémia nagytermében, amelyen Szabó Dénes együttesét, a Nyíregyházi Cantemus Kórus Pro Musica Leánykarát, valamint Balog József zongoraművészt is üdvözölhetjük. Az est első részében az ünnepkör népdalainak feldolgozásait hallhatja a közönség Kocsár Miklós és Szokolay Sándor zeneszerzők által. Olyan dallamokat, amelyeket legtöbbünk gyerekkora óta ismer. Továbbá a hangverseny fényét emelik a Giulio Caccini, Kodály Zoltán és Franz Biebl által komponált Ave Maria (Angyali üdvözlet) című művek előadása is. A második rész Dohnányi Ernő variációsorozatával indul, mely a Hull a pelyhes... melódiájára született. A művet a Liszt- és Lajtha-díjas Balog József zongoraművész szólaltatja meg. A hangversenyt Csajkovszkij Diótörő-szvitje zárja. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KASTÉLYOK berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüstöket, aranyakat, porcelánokat, bronzokat, órákat, bútorokat, katonai tárgyakat, hagyatékokat, stb.! Üzlet: 06-30/286-4717, kuriaantikvitas@gmail.com

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

A jelhagyás gesztusa

KÖNYV A Kész az egész című kötet most vált egésszé. Közreadói: Németh Gábor és Szilasi László. Már önmagában a kézirat története is sejtelmes, stílszerűen regényes.

BALOGH ERNŐ

„Főlegesen” játékos mű – ez lehet az elsődleges élményünk. Benne ugyanis szinte semmi sem úgy van, ahogy eleinte tűnik. Akiket például szerzőknek vélnénk, fiktív személyek. Dokumentumközlésnek tetsző levelezésük vagy emlékiratuk fantázia szülötte: vérbeli belletrisztika – részben Goethe Wertherének vagy Kármán Fannijának poétikai rokona. A játékos írók által teremtett szövegvilág összefüggései, kérdései és konzekvenciái ugyanakkor nagyon is komolyak. S kiváltképp a második részben: kifejezetten tragikusak.

A mű az alcím szerint „talált regény”: az előszóban az egyik „közreadó”, Németh Gábor megismertet bennünket a kézirat sejtelmes, stílszerűen regényes történetével. Az utószó pedig, melyet a társközreadó, Szilasi László jegyez, a textus szakszerű irodalomtudósi elemzését nyújtja. „Fikció és realitás gyakorta szétszálazhatatlanságig bonyolult összjátékát jól példázza a talált kézirat narratív sémájának sorsa” – olvashatjuk például a tekintélyt parancsoló fejtegetésben. Ez a „szétszálazhatatlanság” itt többszörösen is igaz, mivel maguk a fő figurák szintén folyamatosan átlépik a képzelet és a valóság képlékeny határait. Játszanak.

Kiderül például, hogy egymás között korábban valamilyen régies stílust imitáltak („irályod girlandjai”), egyikük a másik nevén jelentkezett be a szállodába, komoly funkciója van az álarcoknak, jelmezeknek, a szerepeknek – az inkognitó rejtélyeinek. A levelekben továbbá időről időre felbukkannak az élmények elbeszélésének/rögzítésének – azaz az irodalmiasság mibenlétének – alapvető metodikai dilemmái. Mi a rendkívüli és a hétköznapi? „Érdekes az érdekes?” „Beszámoló örvén nem akarunk mi egymásnak mesével szolgálni?” „Írnám: mindaz a hagymáz, mit eddig írtam, csak a képzelet játéka volt.” Majd: „sajnos minden szó, amit leírtam, igaz.” Vagy: „narratíva már egy lista is. Egy eleve tudott, óhajtott vagy rettegett story szerkeszti minden rubrikáját”. „Minden retorika, ahogy szavakká válik.” – Olykor mintha valamely poétikai kézikönyv szórakoztató példatárát olvasnánk.

S maguk a levélírók sem tudják pontosan, hogy hol is vannak a valóság és a fikció határai. Egyikük különös bűnügybe keveredik, de nemhogy a lehetséges elkövetők maradnak mindvégig homályban, hanem még az indítékokat is csak találgatni tudják. Spekulációik során a legvadabb magyarázatok is felmerülnek, de bizonyíték persze semmire sincs. A levelezők – régi barátok, iskolatársak – jól kiegészítik egymást, lényegi tulajdonságaik révén reflexív viszonyban vannak. Gabriely tenisztréner és könyvtáros egy vadregényes környezetben lévő luxusszállóban, mindig minden változásban van körülötte, mentalitásában van valami a Krúdy-hősök nyugtalanságából, ízlésvilágában pedig ott rejlik a szecesszió színessége. Vele szemben Poletti, a stabil házasságban élő vidéki gyógyszerész szükségképp a praktikumok, a józan megfontolások embere. A helyhezkötöttség, a szűk horizontok képviselője. Gabriely azonban – egyszer legalábbis – a sajátjánál érdekesebbnek ítéli barátja látszólag eseménytelen életét.

Rokonítja őket az iskolájukból hozott klasszikus humán műveltség: régi olvasmányélmények, Goethe- vagy Horatius-idézetek jelzik hőseink közös tudáskincsét, a bennük testet öltött szellemi tartást. A történetben nem véletlenül kap kiemelt szerepet Horatius híres versének sora: „non omnis moriar” („nem halok meg egészen”). Miként valamennyiünkben, Gabriely és Poletti gesztusaiban is ott rejlik a jelhagyás természetes emberi szándéka. A levelezést tartalmazó, már 2000-ben megjelent első rész (Kész regény) után a mostani kötetben két újabbat is kapunk, melyek fikció és valóság összefüggéseinek újabb terénumaira vezetnek. A második nagy egység ugyanis súlyos – történelmi gyökerű – erkölcsi dilemmákat állít középpontba. Poletti emlékirata a nyilasterror, a Rákosi-diktatúra, az 56-ot követő megtorlások kataklizmáit felidézve mindenekelőtt azzal próbál számot vetni: a vidék többségi társadalma miért hagyta, hogy elhurcolják, majd meggyilkolják zsidó földijeit, szomszédait. Ennek során nemcsak a döbbenetes közönnyel néz szembe, hanem a legalantasabb nyereségvággyal is: „1944-ben százezer ember beleült tízszer százezer ember vagyonába. Elszedte a lakását. Elvette a tárgyait. Elvitte a táskáját. Beült a bútorába. (...) És senki, de senki nem mondja nekik, senki nem mondja annak a gonoszul szerző százezer embernek, szavak nélkül se, hogy hé, hát mit csinálsz te itt, a más otthonában.” Poletti évtizedek múltán egyetlen esetben megkísérel igazságot szolgáltatni, miközben tudja: nincs jóvátétel. A harmadik rész Gabriely feljegyzéseit tartalmazza, melyek azt dokumentálják, hogy a súlyos amnéziával küszködő elbeszélő miként igyekszik megtalálni elveszett énjét. Ebben a keresésben a könyvek, az irodalmi/kulturális allúziók meghatározó szerepet játszanak ugyan, ám a megvilágosodás egy déjà vu élménynek köszönhető. A nagyvilágba, a történelembe vivő előző fejezettel szemben a zárótétel a lélek belső tájaira kalauzol bennünket. A regény a maga triptichonjával tehát szintén egyfajta „bevezetés a szépirodalomba”: a nyelvi műalkotás evokatív erejének különböző – klasszikus – lehetőségeit tárja elénk. Alapvető paradigmákat villant föl. Ennyiben is tényleg „kész az egész”.

FOTÓ: HINSENKAMP/FEKETE CELESZTINA/MARGÓ FESZT

Németh Gábor, Pándi Balázs és Szilasi László a kötet bemutatóján, a Margón

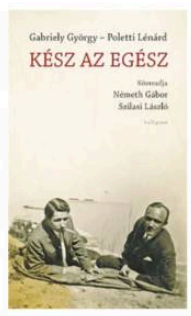

INFÓ

Gabriely György – Poletti Lénárd: Kész az egész Közreadja: Németh Gábor, Szilasi László Magvető, 2000, Kalligram, 2024

> A levelezők jól kiegészítik egymást, lényegi tulajdonságaik révén reflexív viszonyban vannak.

A fiúk leginkább istállót kaptak

ADVENT Babaház-kiállítás nyílt Savoyai Jenő és Mária Terézia egykori kastélyában, az alsó-ausztriai Schloss Hofban, ahol hétvégenként adventi vásárt is rendeznek.

TÖLGYESI GÁBOR

Tollasozni már a barokk korban is lehetett, a Schloss Hof palotakiállításának egyik termében – amely a szabadidő egykori kellemes eltöltésének módozatait mutatja be – kapásból negyvenkettő gyerekjáték tűnik fel, közülük több ma sem ismeretlen. Savoyai Jenő, majd Mária Terézia pompázatos palotája alig félórányi autóútra van Pozsonytól és a hegyeshalmi határtól, a közelben van Carnuntum római város (amely csak március és november között látogatható), Haydn szülőfaluja, Rohrau (az ottani kastély, a Schloss Rohrau ilyenkor is nyitva tart), és nem utolsósorban a szomszédban található az első morvamezei csata helyszíne, Groißenbrunn, amely magyar részről nem úgy sikerült, mint a második. Ha annak idején IV. Béla serege nem marad alul, talán Stájerország még ma is „magyar", lenne igazi hegyünk, és a Gösser is echtes ungarisches sör volna.

A zseniális hadvezér, Savoyai Jenő 1725-ben vásárolta meg a morvamezei birtokot, az egykor itt állt reneszánsz kastélyt pedig a kor leghíresebb udvari építésze, Johann Lukas von Hildebrandt tervei alapján alakíttatta át vadászkastéllyá, amelyet örököseitől vásárolt meg Mária Terézia és férje, Lotaringiai Ferenc István. Az épület a mai formáját az 1770-es átépítéskor nyerte el, késő barokk, klasszicista stílusban. A Bécstől mindössze nyolcórányi hintóútra található kastély a szabadságot jelentette a császári pár számára. És igazi élettel töltötték meg a kastélyt, amelyet Canaletto három festményen is megörökített. A kastélytörténeti kiállítás a bútorozott császári lakosztályokat mutatja be, Savoyai Jenő, Mária Terézia és fia, a kalapos király, II. József alakját megidézve életmód- és divattörténeti kitekintést is ad. Míg egy festményen felfedezhetjük a francia forradalom áldozatát, a gyermekként ábrázolt Mára Antónia főhercegnőt, más képeken Zita királynét és IV. Károlyt is láthatjuk. Az igazi sztár persze Jenő herceg, akinek európai csatáit egy falra kivetített, interaktív térképen is megismerhetjük. És persze arra is találtak módot, hogy Jenő herceg legendája miként élt tovább a XX. századi popkultúrában. Arról nem emlékezik meg a tárlat, hogy a második világháborúban volt egy Prinz Eugen nevű Admiral Hipper-osztályú nehézcirkáló, amely minden csatát megúszva kapta a „szerencsés herceg" becenevet, ám arról igen, hogy még sci-fi filmkomédiába is beleírták Jenő herceg alakját. Sőt, még az Augarten porcelánmanufaktúrának is van olyan mintája, amit róla neveztek el – mondjuk az elég sajátságos, hogy ezt két porcelánfallosszal szemléltetik.

A fóliahívők megnyugtatására meg kell jegyezni: a kastélytörténeti kiállítástól külön látható a Schloss Hof új időszaki kiállítása, amely az ünnepi időszakban egy stájer gyűjtő babaház-kollekcióját mutatja be. – Mint karácsonyi ajándék a babaház máig nagyon közkedvelt. Az első babaház, amelyről írásos emlék szerepel, V. Albert bajor herceg udvarából származik 1557-ből. Egy nagyon pompázatos babaházat építtetett a herceg, de kimondottan dekorációs célból, nem lehetett játszani vele. Utána több ilyen babaház épült fel, főleg gazdagabb családokban, illetve uralkodói házakban, a babaházak csak a XIX. században lettek gyermekek játékszerei – mesélte a tárlatvezetésen a kastély marketingvezetője, Orbán Zsolt. – A babaházak egyik fő célja volt, hogy a gyerekeket felkészítsék a valóságos életre. De főleg a kislányokat a háztartás vezetésére – tette hozzá. Mint kiderült: a fiúk is kaphattak babaházakat, de leginkább istállókat.

A kastély üzemeltetője, a Schönbrunn Group társaság jóvoltából persze nem csak ennyi a truváj a Schloss Hofban: minden hétvégén 10 és 19 óra között adventi vásár van a kastély parkjában és árkádos udvarában. Az elmúlt években mindenféle adventi vásár kapott már mindenféle díjat – nos, az itteni igen szép és gusztusos, az árakkal is versenyben van, és nem csak puncsról és forralt borról szól. A Sala Terrenában betlehemkiállítás látható.

FOTÓ: SKB/ASTRID KNIE

A babaház-kiállítás mellett karácsonyi vásárt is rendeznek a Schloss Hof tereiben, ami igazán ízléses és gusztusos

INFÓ

Babaház-kiállítás és karácsonyi vásár, Schloss Hof. Belépő felnőtteknek 9,50, gyerekeknek 6 és 18 év között 4,50 euró. Karácsonyi vásár és Schloss Hof kastélya: felnőtteknek 19, gyerekeknek 12 euró. 6 éves korig a belépés ingyenes.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Erősít a Ferencváros

FORRÁS: FRADI.HU

Az FTC (vételi opcióval) kölcsönvette Naby Keitát, a brémai Werder labdarúgóját. A 29 éves guineai középpályás egy évig szerepel majd a zöld-fehéreknél. A Liverpool anno 60 millió euróért szerződtette az 58-szoros válogatottat, a vörösökkel BL-t, klubvilágbajnokságot, bajnokságot, FA-kupát, Ligakupát és Szuperkupát nyert. Krónikus sérülései nyomán tavaly igazolt a Werderhez, de csak öt meccsen lépett pályára, március óta egyáltalán nem. NÉPSZAVA

Dalin őrzi elsőségét

A francia Charlie Dalin elsőként érte el a Leeuwin-fokot a Vendée Globe földkerülő vitorlásversenyen. Dalin előnye több mint 163 tengeri mérföld (301 km), mintegy 11 óra honfitársa, Sébastien Simon előtt, aki már szintén megkerülte Ausztrália legdélibb pontját. A harmadik, ugyancsak francia Yoann Richomme 320 tengeri mérföldes (592 km) lemaradásban van. A 38., utolsó helyen haladó Weöres Szabolcs (New Europe) közelít a Jóreménység-fokhoz, amelyet várhatóan hat nap alatt ér el. MTI

Bahrein: Kim itt tud

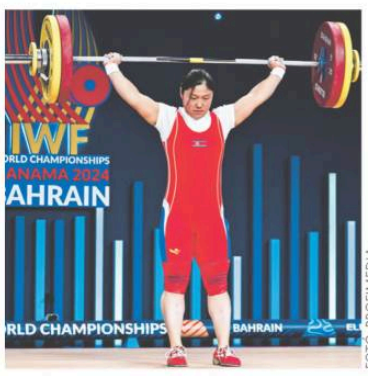

FOTÓ: PROFIMEDIA

Az észak-koreai Kim Ilgjong lökésben és összetettben is rekordot ért el női 59 kg-ban a súlyemelők bahreini világbajnokságán, így – mivel szakításban eddig is ő volt a világcsúcstartó 111 kilóval – már mindhárom kategóriában övé a legjobb eredmény. A 21 éves sportoló egy-egy kilóval múlta felül az előző csúcsot, a fogásnemben 141, összetettben pedig 249 kilogrammot produkált. MTI

Zárt kapuk Újpesten

A Magyar Labdarúgó Szövetség fellebbviteli bizottság jóváhagyta az elsőfokú döntést, így az Újpest vasárnap zárt kapuk mögött fogadja a Kecskemétet az NB I 17. fordulójában. A lila-fehéreket a Nyíregyháza elleni hazai és a felcsúti meccsen tapasztalható botrányos szurkolói viselkedés (megbotránkoztató, obszcén kifejezések, hat hónapon belül ismétlődő rasszista megnyilvánulás) miatt pénzbüntetésre és a szurkolók kizárására büntették. NÉPSZAVA

Megállíthatatlan a Pool

BAJNOKOK LIGÁJA A Liverpool nem lankad, Gironában is nyert. Ma a Barcelona Dortmundba, a Manchester City a Juventushoz látogat.

NÉPSZAVA

Tegnap a Szoboszlai Dominikkal felálló Liverpool spanyolországi kiruccanása vezette fel a BL 6. fordulóját, legalábbis a kör nyitótalálkozóinak egyikét Gironában rendezték. A mezőny egyedüli 100 százalékos alakulata ugyan visszafogott teljesítményt nyújtott, ám Mo Szalah büntetőből elért találatával 1-0-ra nyert, így továbbra is hibátlan. A lapzártánkig befejeződött másik meccsen a Celtic 0-0-ra végzett Zágrábban a Dinamo ellen.

A mai programról: ellenállhatatlan játékkal rukkolt elő a Barcelona a szezon elején, ám az irdatlan intenzitással járó totális letámadás, az állandó presszió fölemésztette a katalánokat, akik az utóbbi időben fájóan sok pontot hullajtottak. Legutóbbi hat meccsükön 2-2-2-t értek el győzelemből, döntetlenből, vereségből, s kaptak nyolc gólt. Ebből hatot úgy, hogy a pályán volt Frenkie de Jong – noha a lehetséges 540 percből csak 151-et töltött a pályán. Emiatt sokan az ő számlájára írják a gyengélkedést. A holland középpályás hosszú sérülésből tért vissza, de messze nem nyerte még vissza formáját, mintha tartana az összecsapásoktól, féltené magát. A hétvégén a Betisszel játszott 2-2 után elnézést kért társaitól, mert úgy érezte, többet kellett volna tennie. „Együtt nyerünk, együtt veszítünk” – reagált Hansi Flick. A sajtó egyik fele szerint a vezetőedző mindazonáltal legszívesebben máris eladná, Angliából lennének is kérői, a másik része viszont úgy tudja, a mester abban bízik, De Jong visszanyeri formáját, s akkor sokat segíthetne a gárdán.

„Dortmundba győzni megyünk” – tette hozzá a német edző, aki pályafutása során soha nem szenvedett vereséget a sárga-feketéktől. Ettől függetlenül igazi rangadó vár a Barcelonára, jóllehet a német házigazda a Bundesligában kevéssé villog (13 meccsből 4 vereség, hatodik hely), a BL-ben viszont remekel, s csak rosszabb, de így is pompás, gólkülönbséggel szorul a Barca mögé: 3. Barcelona 4 győzelem, 1 vereség, 18-5-ös gólkülönbség, 12 pont; 4. Dortmund 4 győzelem, 1 vereség, 16-6-os gólkülönbség, 12 pont. A meccs győztese szinte biztosan egyenes ágon jut a nyolcaddöntőbe.

Szalah az előző körben 11-est rontott a Real ellen, most nem hibázott

FOTÓ: AFP/ JOSEP LAGO

BL, alapszakasz, 6. forduló

KEDD	
Dinamo Zagreb–Celtic Glasgow	0-0
Girona–Liverpool	0-1
RB Leipzig–Aston Villa	
Leverkusen–Inter	
Atalanta–Real Madrid	
Club Brugge–Sporting	
Sahtar Donyeck–Bayern München	
RB Salzburg–PSG	
Brest–PSV Eindhoven	

(A többi találkozó lapzárta után ért véget.)

SZERDA	
Atlético–Slovan Bratislava	(18.45 óra, Tv: Sport1)
Lille–Sturm Graz	(18.45, Tv: Sport2)
Arsenal–Monaco	(21, Tv: Sport2)
Juventus–Manchester City	(21, Tv: Sport1)
Dortmund–Barcelona	(21)
Benfica–Bologna	(21)
Milan–Crvena zvezda	(21)
Feyenoord–Sparta Praha	(21)
Stuttgart–Young Boys	(21)

A nap másik nagy meccsén a vártnál gyengébben szereplő Juventus azt a Manchester Cityt fogadja, amely momentán Pep Guardiola karrierjének legsúlyosabb válságát éli. A tabellán a City a 17., a Juve a 19. A szigetországiak mindössze egy, míg a torinóiak két győzelmet arattak a legutóbbi kilenc összecsapásukból.

Itt az idő javítani!

Királyi uralkodás

Továbbra is a BL-címvédő Real Madrid vezeti a klubcsapatok világranglistáját a futball történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet (IFFHS) lajstromában. Az első 500-ban három magyar együttes található.

A spanyol királyi gárda mögé a második helyre az előző listán negyedik, az idén az Európa-ligában győztes olasz Atalanta zárkózott fel, míg a harmadik változatlanul az El-döntőben alulmaradó német Leverkusen lett.

A magyar bajnok Ferencváros a 126. helyről nagyot lépve jelenleg a 93, míg a kupagyőztes Paks a 246., a Felcsút pedig a 365. a rangsorban.

Az IFFHS-világranglista (2023. december 1. és 2024. november 30. közti eredmények alapján):

1. Real Madrid (spanyol)	388 pont
2. Atalanta (olasz)	377
3. Leverkusen (német)	370
4. Manchester City (angol)	360
5. Botafogo (brazil)	329
6. Liverpool (angol)	315
7. Barcelona (spanyol)	305
8. Dortmund (német)	299
9. (8.) Flamengo (brazil)	297
9. Internazionale (olasz)	297
...93. Ferencváros	148,5
...246. Paks	88
...365. Puskás Akadémia	67

Világcsúcsokkal rajtolt a rövid pályás úszó-vb

BEKEZDTEK Alig rajtolt el a Duna Arénában a világbajnokság, meg is született az első világcsúcs. Nem egészen másfél órával a nyitány után az amerikai Gretchen Walsh az 50 méter pillangó előfutamában érte el minden idők legjobb eredményét. A 21 éves, kétszeres olimpiai bajnok 24.02 másodperces idővel csapott célba, ezzel a svéd Therese Alshammar 2009-es, 24.38-as rekordját adta át a múltnak.

Soha rosszabb kezdést! – mondhattuk, pláne, hogy nem sokkal később Kós Hubert országos csúccsal jutott a középdöntőbe 100 méter háton. A Párizsban a szám 200-as távján olimpiai aranyat nyert úszó 49.12 másodperces időt tempózott a 0-s pályán, amivel alaposan felülmúlta Bohus Richárd 2019-es 50.58-as csúcsát.

„Azért is örülök, mert az olimpián 100 háton nem sikerült úgy teljesítenem, ahogy szerettem volna. Talán most...” – nyilatkozta Kós.

Na, de ez még csak a bemelegítés volt, mivel az esti középdöntőben Walsh 24 mp. alá vitte az 50-es pillangó csúcsát (23.94 mp.), aztán a szám férfiverziójában a svájci Noé Ponti saját 21.50-es idején faragott hét századot (21.43 mp.). E számban Szabó Szebasztián 22.09-es idővel nyolcadikként került a fináléba. Ezzel egyébként nem volt vége a csúcsdöntéseknek, 200 vegyesen az amerikai Kate Douglass Hosszú Katinka csúcsánál gyorsabban teljesítette a 200 pillangót: a 23 éves, kétszeres olimpiai bajnok klasszis 2:01.63 perc alatt tudta a le a penzumot, az egykor Vas Ladynek becézett honfitársunk 10 éve 2:01.86-os rekordot ért el. Továbbá a kanadai Summer McIntosh sem akart lemaradni, 400 gyorson 3:50.25 perccel ért el világrekordot; végezetül pedig az amerikaiak 4x100 női gyorsváltója javította 3:25.01 percre a világcsúcsot.

Az est folyamán amúgy az Amerikában pallérozódó Kós is rátett még egy lapáttal: idejét 49.03-ra faragta le, ami a világ idei legjobb eredménye.

„Ezen a világbajnokságon, az olimpiával ellentétben, nemcsak jól szeretnék úszni, hanem igazán élvezni is szeretném” – magyarázta a 21 éves versenyző. NÉPSZAVA

Vereséggel a négy közé

KÉZILABDA Elszenvedte első vereségét a részben hazai rendezésű Európa-bajnokságon a női válogatott: Debrecenben 30-27-re kapott ki a világbajnoki címvédő, a legutóbbi három olimpián háromszor döntőbe jutott (Tokióban aranyérmes) francia egylet ellen. Ezzel a rivális szerezte meg a csoportelsőséget, ám az már korábban eldőlt, hogy Golovin Vlagyimir alakulata az eredménytől függetlenül ott lesz az elődöntőben.

„Mindent megtettünk, eleinte csak a védekezésünk volt jó, aztán az időkérés után feljavultunk. Egyszer-egyszer tudtunk átlőni, ma ennyi volt bennünk. Jó néhány hasonló hangulatú meccset kell még vívnunk, hogy az ilyen összecsapásokból győztesen jöjjünk ki. A rutin ellen nem volt ellenszerünk” – értékelt a kapitány.

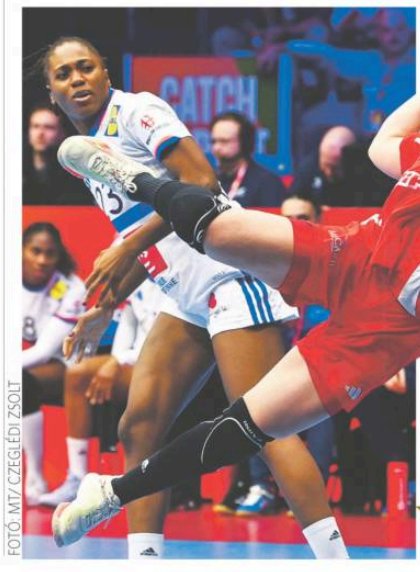
FOTÓ: MTI/ CZEGLÉDI ZSOLT

A magyar csapat borzasztóan kezdett, az első gólt 4-0-s vendégvezetésnél, a 9. percben érte el, a szünetre mégis 13-13-mal vonultak a felek. Ebben nagy szerepe volt Szemerey Zsófiának, aki nemcsak védések terén mutatott kimagaslót, hanem egész pályás, üres kapus góllal alakította 11-12-re az állást. Sajnos a fordulás után is hasonló volt a forgatókönyv, a franciák elhúztak, ezúttal viszont állandósult a különbség (folyton 2-3-4 volt közte). A vége 27-30, de vereség rég volt ennyire könnyen viselhető. NÉPSZAVA

Vámos Petráék a pénteki bécsi elődöntőben a norvégokkal találkoznak

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

6. MUNKÁSHITEL FIATALOKNAK

▼ Vannak, akik azt gondolják, hogy nincs szükség újabb hitelprogramra a fiatalok számára, a Diákhitel elegendő.

▲ A kormány álláspontja szerint a Diákhitelhez hasonlóan a munkát vállaló fiataloknak is nulla kamatozású hitelt kell adni. A munkáshitel segíti a fiatalok életkezdését.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

A testmozgás jót tesz az agynak

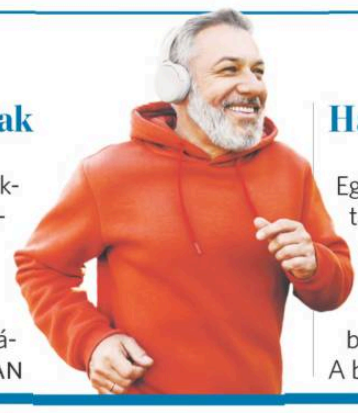

A reggeli mozgás, legyen az séta vagy biciklizés a munkába, nem csak a napi mozgásszükséglet teljesítésében segíthet. A University College London tanulmánya szerint 30 perc mozgás hozzájárulhat a kognitív teljesítmény javításához, ez a hatás ráadásul egészen másnapig kitart. GUARDIAN

Halálos betegség szedi áldozatait

Egy ismeretlen betegség söpör végig Kongó egyik távoli régióján, különösen a gyermekeket fenyegetve. Az orvosok és kutatók tanácstalanok az eredetét illetően, csak találgatják, hogy vírusos vagy bakteriális fertőzésről lehet szó, miközben a halálos áldozatok száma folyamatosan nő. A betegség tünetei influenzaszerűek. NÉPSZAVA

Rákszerű ragadozóra leltek

Egy fehér, szokatlanul nagy ragadozót fedeztek fel a föld egyik legmélyebb óceáni árkában, a 7902 méteres Atacama-árokban. Ennek a rákfélének négy centiméter hosszú speciális függelékei vannak az azonos mélységben megbúvó kisebb zsákmányok levadászására. LIFESCIENCE

Meghosszabbított letartóztatás

FORRÁS: BRFK YOUTUBE

BULINEGYEDI GYILKOSSÁG

A Fővárosi Törvényszék három hónappal, március 10-ig meghosszabbította annak a 37 éves ír férfinak a letartóztatását, akit egy 31 éves amerikai nő meggyilkolásával gyanúsítanak Budapesten – tudta meg a 24.hu. A bíróság döntése nem jogerős, mivel a gyanúsított és védője fellebbezést nyújthat be. A nyomozás folytatódik.

Mint ismert, a 31 éves Mackenzie Michalski november 4-én tűnt el a budapesti bulinegyedből. A nyomozás során kiderült, hogy a nő egy szórakozóhelyen ismerkedett meg a gyanúsítottal, akivel később egy másik helyszínen táncoltak, és közelebb kerültek egymáshoz. A nő végül a férfi lakására ment, ahol intim kapcsolatba kerültek. A gyanú szerint ekkor történt a gyilkosság. A férfi az elkövetés után kitakarította az apartmant, a nő holttestét egy ruhásszekrénybe rejtette. Később egy bőröndbe helyezte, autót bérelt, és a Balatonhoz utazott, ahol Szigliget külterületén, egy erdős részen próbálta elrejteni áldozatát. A férfit Budapesten fogták el. Kihallgatása során azt állította, hogy baleset történt.

Ügyvédje, Magyar György állítja, ügyfele a nő kérésére teljesített egy „szadomazo játékot", mely során a helyzet elfajult, és az áldozat oxigénhiányos állapotba került, majd megfulladt. Ezzel szemben az áldozat szülei kizártnak tartják, hogy baleset történt volna. NÉPSZAVA

Szigliget külterületén, egy erdős részen rejtette el áldozatát. Elfogása után a nyomozóknak megmutatta azt is, hová rejtette el a holttestet

A bíróság döntése nem jogerős, mivel a gyanúsított és védője fellebbezést nyújthat be. A nyomozás folytatódik.

A gyilkos köztünk él

HIHETETLEN Szabadlábon marad a Till Tamás életét kioltó személy, mert amikor 2000-ben megölte áldozatát, még nem volt nagykorú, ezért tette 15 év után elévült.

BERNAU PÉTER

Nem büntethető az a személy, aki 2000. május 28-án különös kegyetlenséggel megölte az akkor 11 éves Till Tamást. A tett elkövetésekor F. János 16 éves volt. Az ORFK és a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőrkapitányság keddi közös sajtótájékoztatóján elhangzott: a 14 év alatti gyermekekkel szemben elkövetett gyilkosságok sosem évülnek el, ezért ezekben az esetekben bármikor újra elindítható a nyomozás, ha új információ birtokába jut a rendőrség. Viszont ha a gyilkos tette elkövetésekor nem töltötte be a 18. életévét, akkor a bűncselekmény tizenöt év elteltével elévül. Ennek a jogszabálynak a következtében a jelenleg 40 éves F. Jánost nem lehet felelősségre vonni, a férfi vállalkozóként él és dolgozik Budapesten.

A sajtótájékoztatón a rendőri vezetők nem tudtak válaszolni a Népszava kérdésre, hogy F. Jánoson kívül hány gyilkos élhet közöttünk, akik a kiskorú tettesekre vonatkozó elévülési szabályok miatt nem büntethetők akkor sem, ha mostanában derülne ki, hogy 20-25 évvel ezelőtt gyilkosságot követtek el.

„Tizenhat éves korban még nem alakult ki az ember személyisége, ilyenkor rengeteg változás játszódik le egy fiatalban, mindannyian voltunk ebben a korban. Mindenki követ el ennyi idős korában olyasmit, amire felnőttként nem büszke" – reagált kérdésünkre Bogdány Gyula rendőr alezredes, a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályának vezetője.

"Felháborító, hogy büntetlenül meg lehet ölni egy 11 éves kisfiút" - reagált a sajtótájékoztatón elhangzottakra a 24.hu-nak Till Tamás édesapja. Petőfi Attila rendőr vezérőrnagy, főkapitányi biztos arról beszélt, hogy a rendőrség azután kezdett el ismét foglalkozni Till Tamás ügyével, hogy idén nyáron, június 11-én a Bács-Kiskun Vármegyei Főügyészség kérte egy bűnügyi tartalmú információ ellenőrzését. A vizsgálathoz nyomozócsoportot hoztak létre, bevontak olyan személyeket is, akik 2000-ben foglalkoztak az üggyel. „A négy hónapig tartó nyomozás során 43 tanút hallgattunk ki, 25-en a bajai speciális iskola egykori diákjai vagy tanárai voltak" – tájékoztatott a részletekről Petőfi. „A kihallgatások során több esetben használtunk hazugságvizsgálót, ezenkívül genetikai, antropológiai, pszichológiai, vegyészeti és nyomszakértő is részt vett az eljárásban."

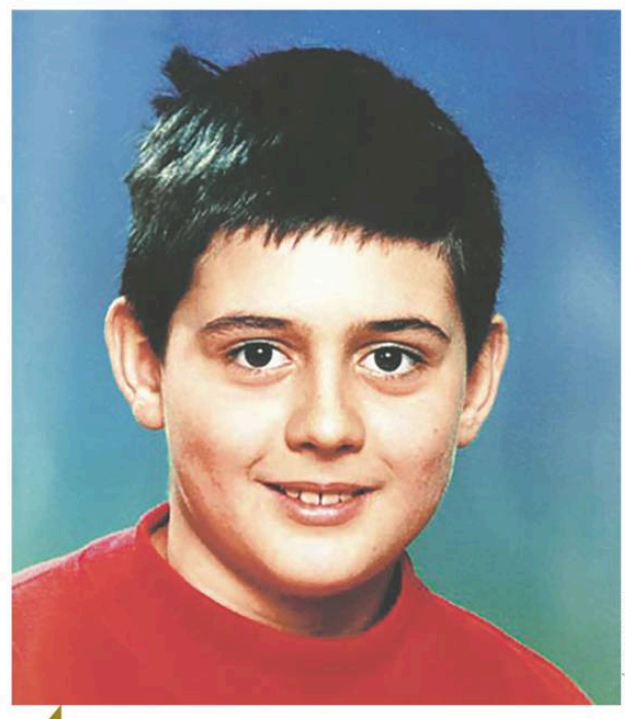

FOTÓ: POLICE.HU

Till Tamást 24 éve, 11 éves korában ölték meg. Gyilkosa már nem büntethető

Hibák a nyomozás során

A jogszabály szerint 14 éven aluli eltűnt gyermek esetében azonnal el kell rendelni a körözést, Till Tamás esetében ez a bejelentés után 24 órával kezdődött el. Ezenkívül a hamis tanúvallomások következtében olyan személyeket gyanúsítottak, akiknek nem volt közük a bűncselekmény elkövetéséhez. Ezért nem volt esélyük a rendőröknek megtalálni a tettest.

A tanúvallomások során semmi sem erősítette meg a rendőrség korábbi gyanúját, hogy K. Róbert az elkövető, viszont képbe került F. János, akiről kiderült, hogy a 24 évvel ezelőtti nyomozás során befolyásolta a tanúkat. Olyan személyeket is terhelő vallomásra kényszerített K. Róberttel szemben, akik nem ismerték őt. Minderre idén nyáron, a megismételt tanúvallomások során derült fény, miután többen egybehangzóan, egymástól függetlenül azt állították, hogy F. János vette rá őket a hamis tanúvallomásra. A rendőrség ezért kihallgatta F. Jánost, aki először tagadta bűnösségét, ám a bizonyítékok hatására elismerte a gyilkosságot. Miután megtudta, hogy csak tanúként lehet őt kihallgatni, és vallomásának nem lesz rá nézve hátrányos jogi következménye, részletesen elmondta, mit tett áldozatával.

A vallomásából kiderült, hogy az út szélén cigarettázott, amikor meglátta a biciklizző Till Tamást, akit nem ismert korábbról. Megkérte a gyermeket, hogy menjen vele, és segítsen a betonozásban. A 11 éves fiú a tervezett gyermeknapi program helyett (ahova eredetileg tartott) követte idősebb társát. Amikor a tanyán beértek a melléképületbe, F. János egy ácskapoccsal megütötte, majd addig bántalmazta, amíg Till Tamás meg nem halt. A holttestet a melléképületben elásta, mert tudta, hogy pár héten belül lebetonozzák az érintett területet. A betonozásban személyesen részt vett, áldozata kerékpárját elrejtette a közelben a bozótban.

HAVAS ESŐ, HÓSZÁLLINGÓZÁS

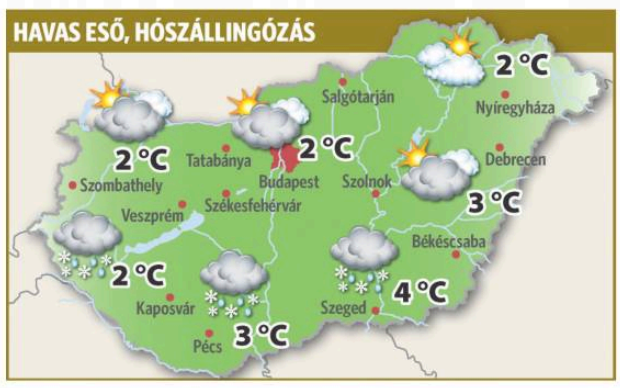

Boldog névnapot, Árpád!

Az Árpád régi magyar férfinév, az árpa szó -d kicsinyítő képzős származéka.

KENÓ

December 10.

5	6	8	12	16	19	26	28	34	35
43	46	47	54	55	57	60	63	69	76

A NAP KÉPE

FOTÓ: MTI/MIHÁDÁK ZOLTÁN

BUSZ ÉS VILLAMOS ÜTKÖZÖTT ZUGLÓBAN

Összeütközött egy busz és egy villamos Budapest XIV. kerületében, a Nagy Lajos király útja és a Telepes utca kereszteződésénél. Az Országos Mentőszolgálat közlése szerint hét embert vittek kórházba, négyen könnyebben, ketten súlyosan sérültek meg, egyikőjük állapota pedig életveszélyes.

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 12., csütörtök 152. évfolyam, 289. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Utat keres az autóipar

Tapintható a feszültség a hazai járműipari cégeknél, ami a teljes szektor működésére hatással van. A jelek szerint megkezdődtek a bújtatott, néhol nyílt létszámleépítések. 2. oldal

Háborgó bírák

Bírák és igazságügyi alkalmazottak tiltakoztak az utcán a kormány és a bírói szervezetek közti megállapodás ellen, miközben az Országos Bírósági Hivatal székházában a korábban az egyezség ellen szavazó Pecsenye Csabát választották az Országos Bírói Tanács új elnökének. 4. oldal

Kétmillió karácsonyfa

Megviselte az aszály a fiatal ültetvényeket, fenyőfahiánytól azonban az idei szezonban sem kell tartani. Az árak is nagyobbrészt a tavalyi szinten maradnak. 6. oldal

Vásárlásra buzdít a boltokban szóló zene

Olykor a leghallgatottabb zeneszám egyben jó eséllyel pályázik a legjobban gyűlölt dal címére is, és a karácsony pont ilyen időszak. A kereskedelmi láncok milliókat fizetnek marketingcégeknek a célközönséghez passzoló dalválogatásokért. 13. oldal

Püspök a párt előtt

BIZALOM A kegyelmi botrányban játszott szerepe miatt a politikától látszólag eltávolodó Balog Zoltán hirdetett igét a KDNP tisztújításán.

CZENE GÁBOR

Balog Zoltán református püspök tartott igehirdetést a KDNP vasárnapi tisztújító országos választmányi ülésén, amelyen újabb öt évre Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettest választották a párt elnökévé. Erről az egyik résztvevő utólag tájékoztatta lapunkat: az illető – többekhez hasonlóan – megütközéssel fogadta Balog püspök szereplését. Elmondása szerint azt ugyan tartalmazta a meghívó, hogy lesz igehirdetés, de azt nem, hogy ki fogja tartani.

Az általunk megkeresett, név nélkül nyilatkozó KDNP-s politikus a helyszínen nem találkozott olyan véleménnyel, amely kifogásolta volna a püspök szerepvállalását. Kérdésünkre a politikus közölte: nem gondolja, hogy a történteket Balog politikai rehabilitálásaként lehetne értékelni. Megemlítette: a választmányi üléseket évek óta jellemzően a Ráday utcában, a Dunamelléki Református Egyházkerület székházában rendezik, így volt ez most is. Ennek az egyházkerületnek pedig Balog Zoltán a püspöke, praktikusan tehát ő a rendezvény házigazdája. Ha házigazdaként úgy érzi, hogy szívesen tartana igehirdetést – egy ilyen esemény kereszténydemokrata párt esetében természetes –, akkor szíve joga, hogy ezt megtegye.

FORRÁS: KDNP

Grádics. A KDNP elnöke, Semjén Zsolt és Balog Zoltán püspök

Balog Zoltán – miközben maradt dunamelléki püspök – lemondott a református zsinat lelkészi elnöki tisztségéről, miután februárban kiderült, hogy Novák Katalin államfő tanácsadójaként kegyelemre javasolta a bicskei pedofilügyben elítélt K. Endrét, a gyermekotthon egykori igazgatóhelyettesét. Akadtak, akik egyenesen úgy fogalmaztak, hogy ő járta ki a köztársasági elnöknél a kegyelmi döntést.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

Agyelszívás után ingatlanelvonás

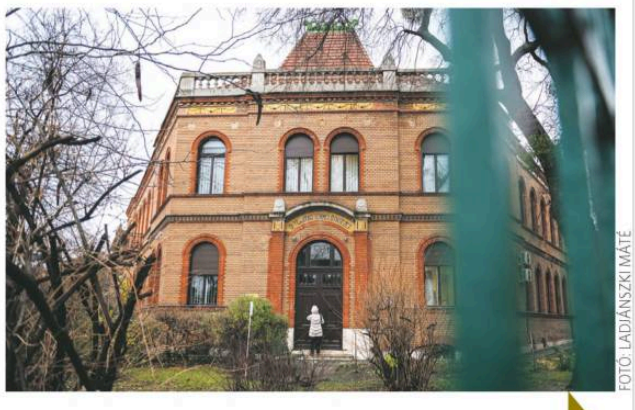

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Vagyontárgy. Az Állatorvostudományi Kutatóintézet Hungária körúti épülete

MTA Előbb kutatóhálózatát vesztette el a Magyar Tudományos Akadémia (MTA), most pedig vitatott áron több épületét is elvitte az állam. 53-41 százalék arányban megszavazta az Akadémia közgyűlése az ingatlanvagyon eladását a kormánynak, amely annak használati jogát továbbadja a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatnak, amit több mint öt évvel ezelőtt csatoltak el az MTA-tól. Nagyjából 104 milliárdot érhet az ingatlanvagyon, amiért az állam 80 milliárd forintot ajánlott. Freund Tamás, az MTA elnöke nem csinált titkot belőle: ő igennel szavazott. „Tükörbe fogok tudni nézni reggel, ez is biztos” – tette hozzá.

A tudósok jelentős része csalódott a döntés miatt, többeknek erős fenntartásaik vannak. A Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete nem látja biztosítottnak, hogy a vagyont a kutatóhálózat érdekében használják majd fel.

> Freund Tamás, az MTA elnöke nem csinált titkot abból, hogy igennel szavazott.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Gyógyszereken spórol a kormány

PÉNZSZŰKE Hamar túlnőhet a patikák gondjain, hogy hetek óta nem fizet nekik az állam: az országos ellátási rendszer is veszélybe kerülhet – mondták lapunknak gyógyszerészek. Félelmeiknek az ad alapot, hogy a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő november óta nem utalja át nekik a gyógyszertámogatást. Ezért lassan elfogy a patikák pénztartaléka, ami miatt nem tudnak minden szükséges gyógyszert megrendelni.

– Ha a beteg az egyik patikában nem jut hozzá a gyógyszereihez, addig megy, míg valahol oda nem tudják neki adni. S hogy bebiztosítsa magát, próbál tartalékot is beszerezni. Ez veszélyezteti a gyógyszerellátási biztonságot, olyan szerekből is hiány alakulhat ki, amelyekből egyébként képesek lennénk ellátni a piacot – mondta egy patikus.

RÉSZLETEK AZ 5. OLDALON

Orbán csúsztatott a tűzszünetről

OROSZ TEMPÓ „A magyar EU-elnökség végén újabb erőfeszítéseket tettünk a béke érdekében. Javaslatot tettünk egy karácsonyi tűzszünetre és egy nagyszabású fogolycserére. Milyen szomorú, hogy ezt Zelenszkij elnök a mai nap során egyértelműen elutasította és kizárta. Mi megtettük, amit lehetett!” – írta a Facebookon Orbán Viktor, miután telefonon beszélt Vlagyimir Putyinnal. Kérdésekkel fordultunk Havasi Bertalanhoz, a kormányfő sajtófőnökéhez arról érdeklődve, honnan ismeri Orbán Zelenszkij álláspontját. „A Putyin elnökkel folytatott telefonbeszélgetésről a magyar kormány azonnal tájékoztatást adott az ukrán elnöki hivatal vezetőjének és az ukrán külügyminiszternek, jelezve, hogy a kommunikációs csatornákat ukrán irányban is nyitva tartjuk. Erre érkezett az ukrán elnök nyilvános válasza” – írta a Népszavának. Csakhogy Zelenszkij posztjában nincs szó a „karácsonyi tűzszünetről”.

TOVÁBBIAK A 8. OLDALON

Mégis börtönbe kerülhet Till Tamás gyilkosa

ELÉVÜLÉS Tanúkat befolyásolhatott és maga is hamis vallomást tehetett korábban az a férfi, aki 16 évesen, 2000-ben végzett a Baján eltűnt kisfiúval, Till Tamással. Ezért a Bács-Kiskun Vármegyei Rendőr-főkapitányság az alapügy – azaz az emberölés – befejezését követően elrendeli a nyomozást „az igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmények elkövetésének gyanúja miatt”. Mint megírtuk, 24 év után azonosították a 11 évesen eltűnt kisfiú gyilkosát, a most 40 esztendős F. János mégis szabadon távozhatott a rendőrségről, mivel a büntethetősége 2015-ben elévült.

FORRÁS: POLICE.HU

Tetthely. Szakértő vizsgálja a holttestet rejtő garázst

A tettes jogászok szerint mégis a rácsok mögé kerülhet, mivel a büntető törvénykönyv szerint aki büntetőügyben hamis tanúzást követ el, egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A helyzetet súlyosbítja, ha olyan bűncselekmény ügyében történik a hamis tanúzás, amely életfogytiglannal büntethető, ilyen esetben a büntetés kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés lehet. Aki pedig mást hamis tanúzásra törekszik rábírni, büntetőügyben való elkövetés esetén három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ha mindezekkel sikeresen vádolják meg F. Jánost, halmazati büntetésként akár 12 évet is kaphat.

FOLYTATÁS A 16. OLDALON